T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NİN YÖNETSEL COĞRAFYASI

Tezli Yüksek Lisans Tezi

Pınar ERENGİN

Ankara, 2019

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NİN YÖNETSEL COĞRAFYASI

Tezli Yüksek Lisans Tezi

Pınar ERENGİN

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Kerime KARABACAK

Ankara, 2019

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI
TÜRKİYE COĞRAFYASI BİLİM DALI

Pınar ERENGİN

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ'NİN YÖNETSEL COĞRAFYASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Kerime KARABACAK

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı	**İmzası**
1- Dr. Öğr. Üyesi Kerime KARABACAK	.....
2- Prof. Dr. Ali ÖZÇAĞLAR	.....
3- Doç. Dr. Nurettin ÖZGEN	.....

Tez Savunması Tarihi

12.07.2019

Tez Doğruluk Beyanı Belgesidir.

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Dr. Öğr. Üyesi Kerime KARABACAK danışmanlığında hazırladığım "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin Yönetsel Coğrafyası (Ankara.20.19.)" adlı yüksek lisans ☒ - doktora/bütünleşik doktora ☐ tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih: 14/05/2019
Adı-Soyadı ve İmza
Pınar Erengin

İÇİNDEKİLER

ÇİZELGELER LİSTESİ iii
ŞEKİLLER LİSTESİ v
HARİTALAR LİSTESİ vi
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ vii
Kısaltmalar viii
ÖN SÖZ ix
I. GİRİŞ 1
1. ARAŞTIRMA ALANININ YERİ VE SINIRLARI 1
2. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE ÖNEMİ 5
3. MATERYAL VE YÖNTEM 7
4. SINIRLILIKLAR 13
5. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE 14
6. İLGİLİ LİTERATÜR 20
II. TARİHSEL SÜREÇTE KKTC'DEKİ YÖNETİM ŞEKLİ VE YÖNETSEL BÖLÜNÜŞ… 22
1. OSMANLI DÖNEMİ 22
2. İNGİLİZ DÖNEMİ 23
3. KIBRIS TÜRK FEDERE DEVLETİ 26
4. KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ 29
III. KKTC'NİN YÖNETSEL COĞRAFYA BAKIMINDAN ANALİZİ 36
1. Belediye Yönetsel Alanlar 36
2. Kırsal (Köy) Yönetsel Alanlar 47
3. KKTC'nin Mevcut Yönetsel Yapısı 57
A. Lefkoşa İlçesi 57
1. İlçe Merkezi 61
2. Belde Statüsündeki Yerleşmeler 63
3. Köy Yerleşmeleri 67
B. Gazimağusa İlçesi 69
1. İlçe Merkezi 75
2. Belde Statüsündeki Yerleşmeler 78
3. Köy Yerleşmeleri 82
C. Girne İlçesi 84
1. İlçe Merkezi 89

2. Belde Statüsündeki Yerleşmeler 91
3. Köy Yerleşmeleri 94
D. İskele İlçesi 96
1. İlçe Merkezi 100
2. Belde Statüsündeki Yerleşmeler 103
3. Köy Yerleşmeleri 105
E. Güzelyurt İlçesi 107
1. İlçe Merkezi 110
2. Köy Yerleşmeleri 113
F. Lefke İlçesi 114
1. İlçe Merkezi 119
2. Köy Yerleşmeleri 121
IV. KKTC'DE MÜLKİ İDARE VE YEREL YÖNETİM ALANLARININ YÖNETİMİYLE İLGİLİ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 124
1. Kaymakamlıklarla Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi 124
2. Belediye Başkanlarıyla Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi 129
3. Muhtarlara Uygulanan Anketlerin Analiz Edilmesi 134
4. Köy Halkına Uygulanan Anketlerin Analiz Edilmesi 141
V. SONUÇ 149
ÖZET 156
ABSTRACT 157
KAYNAKÇA 158
EKLER 164
1. Köy Halkına Uygulanan Yönetsel Bağlılık Anketi 164
2. Muhtarlara Uygulanan Yönetsel Bağlılık Anketi 166

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1. 1881 ve 1891 yıllarına ait nüfus sayım sonuçları. 24
Çizelge 2. 1980 yılında KKTC'nin yönetsel bölünüşü. 28
Çizelge 3. 1998 yılında KKTC'nin yönetsel bölünüşü. 30
Çizelge 4. 2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasasına göre KKTC'nin yönetsel bölünüşü. 33
Çizelge 5. KKTC'deki belediye yönetsel alanlar ve özellikleri. 37
Çizelge 6. Lefkoşa İlçesini oluşturan kentsel mahalle ve beldelerin nüfusları. 43
Çizelge 7. Gazimağusa İlçesini oluşturan kentsel mahalle ve beldelerin nüfusları. 44
Çizelge 8. Girne İlçesini oluşturan kentsel mahalle / beldeler ve nüfuslarının tespiti. 45
Çizelge 9. Güzelyurt ve Lefke İlçelerini oluşturan kentsel mahallelerin nüfusları. 46
Çizelge 10. İskele İlçesini oluşturan kentsel mahalle ve beldelerin nüfusları. 47
Çizelge 11. KKTC'nin demografik ve idari bilgileri. 48
Çizelge 12. Lefkoşa İlçesini oluşturan köylerin nüfusları. 50
Çizelge 13. Gazimağusa İlçesini oluşturan köylerin nüfusları. 51
Çizelge 14. Girne İlçesini oluşturan köylerin nüfusları. 53
Çizelge 15. Güzelyurt ve Lefke İlçelerini oluşturan köylerin nüfusları. 54
Çizelge 16. İskele İlçesini oluşturan köylerin nüfusları. 56
Çizelge 17. Lefkoşa İlçesinin yönetsel bölünüşü. 60
Çizelge 18. Lefkoşa İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri. 67
Çizelge 19. Gazimağusa İlçesinin yönetsel bölünüşü. 74
Çizelge 20. Gazimağusa İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri. 82
Çizelge 21. Girne İlçesinin yönetsel bölünüşü. 88
Çizelge 22. Girne İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri 94
Çizelge 23. İskele İlçesinin yönetsel bölünüşü. 100
Çizelge 24. İskele İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri 106
Çizelge 25. Güzelyurt İlçesinin yönetsel bölünüşü 110
Çizelge 26. Güzelyurt İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri 113
Çizelge 27. Lefke İlçesinin yönetsel bölünüşü 118
Çizelge 28. Lefke İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri 122
Çizelge 29. Araştırmaya katılan muhtarların yaş gruplarına göre frekans analizi 134
Çizelge 30. Araştırma katılan muhtarların cinsiyetlerine göre frekans analizi. 135
Çizelge 31. Aratırmaya katılan muhtarların eğitim düzeylerine göre frekans analizi. 135
Çizelge 32. Geçimlerini sadece muhtarlıktan mı sağladıklarının frekans analizi. 136

Çizelge 33. Bağlı bulunduğum belediyeden memnunum 136
Çizelge 34. Belediyenin verdiği hizmetler yeterlidir. 137
Çizelge 35. Kaymakamlığa bağlı olmak bizler için çok daha iyiydi. 138
Çizelge 36. Kaymakamlığa bağlıyken daha çok yetkiye sahiptim. 138
Çizelge 37. Yetkilerimin kısıtlandığını düşünüyorum 139
Çizelge 38. Kaymakamlıkla aramızda etkili iletişim vardır. 139
Çizelge 39. Yönetimde söz sahibi olduğumu hissediyorum. 140
Çizelge 40. Belediye ile aramızda etkili iletişim vardır. 140
Çizelge 41. Başka bir belediyeye bağlı olmayı isterdim. 140
Çizelge 42. Günlük ihtiyaçlarımı bağlı olduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum. 141
Çizelge 43. Tekrar muhtar olmayı düşünüyorum. 141
Çizelge 44. Bağlı bulunduğum belediyeye ait hissediyorum. 142
Çizelge 45. Belediyenin verdiği hizmetlerden memnunum. 142
Çizelge 46. Kaymakamlığa bağlı olmak bizler için çok daha iyidi. 143
Çizelge 47. Belediyelere bağlanmamız bizler için olumlu etki yarattı. 144
Çizelge 48. Kaymakamlıkla aramızda etkili iletişim vardır. 145
Çizelge 49. Belediye ile aramızda etkili iletişim vardır. 145
Çizelge 50. Günlük ihtiyaçlarımı yaşadığım yerden karşılayabiliyorum. 146
Çizelge 51. Günlük ihtiyaçlarımı bağlı bulunduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum. . 146
Çizelge 52. Yaşadığım yerde çalışıyorum. 147
Çizelge 53. Başka bir belediyeye bağlı olmayı isterdim. 147
Çizelge 54. Eğitim hizmetini bağlı olduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum. 148
Çizelge 55. Sağlık hizmetini bağlı bulunduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum. 148

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yakınsayan desen kullanılarak oluşturulan çalışma diyagramı. 8
Şekil 2. İngilizler döneminde adanın idari bölünüşü. 23
Şekil 3. 1980 yılında Kıbrıs Adası'nın idari bölünüşü. 27
Şekil 4. Belediye yönetsel alanlarının 2011 yılı verilerine göre nüfus miktarları. 39
Şekil 5. Belediye yönetsel alanlarını oluşturan mahalle sayıları. 40
Şekil 6. 14/2008 sayılı yasa ile Belediyelere bağlanan köylerin sayısı. 40
Şekil 7. Belediye yönetsel alanlarının yüzölçüm grafiği. 41
Şekil 8. Gazimağusa şehri kentsel mahalleleri. 76
Şekil 9. Gazimağusa şehir planı (1:8.000). 77
Şekil 10. Girne şehir planı 1 90
Şekil 11. Girne şehir planı 2 90
Şekil 12. İskele şehir planı 102
Şekil 13. Güzelyurt şehir planı 112
Şekil 14. Lefke Kasabası uydu görüntüsü 120
Şekil 15. Bağlı bulunduğum belediyeden memnunum 137
Şekil 16. Yetkilerimin kısıtlandığını düşünüyorum. 139
Şekil 17. Bağlı bulunduğum belediyeye ait hissediyorum 142
Şekil 18. Belediyenin verdiği hizmetlerden memnunum. 143
Şekil 19. Kaymakamlığa bağlı olmak bizler için çok daha iyiydi. 144
Şekil 20. Günlük ihtiyaçlarımı yaşadığım yerden karşılayabiliyorum. 146

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Araştırma alanının coğrafi konumu. 2
Harita 2. Kıbrıs Adasının fiziki haritası. 3
Harita 3. İlçe sınırlarının fiziki harita ile çakıştırılması. 3
Harita 4. 1998 yılında Kıbrıs adasının yönetsel bölünüşü..... 29
Harita 5. 2017 yılından itibaren KKTC'nin mülki idare taksimatı. 34
Harita 6. Lefkoşa İlçesi belediye yönetsel alan sınırları. 58
Harita 7. Lefkoşa İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011). 59
Harita 8. Lefkoşa İlçesinin yönetsel bölünüşü. 59
Harita 9. Lefkoşa Şehrinin KKTC kesimindeki kentsel mahalleleri. 62
Harita 10. Önerilen ilçe haritası. 69
Harita 11. Gazimağusa İlçesi belediye yönetsel alan sınırları..... 71
Harita 12. Gazimağusa İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011)..... 72
Harita 13. Gazimağusa İlçesinin yönetsel bölünüşü. 73
Harita 14. Önerilen ilçe haritası. 84
Harita 15. Girne İlçesi belediye yönetsel alan sınırları 85
Harita 16. Girne İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011) 86
Harita 17. Girne İlçesinin yönetsel bölünüşü 86
Harita 18. Önerilen ilçe haritası 96
Harita 19. İskele İlçesi belediye yönetsel alan sınırları 97
Harita 20. İskele İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011)..... 98
Harita 21. İskele İlçesinin yönetsel bölünüşü..... 99
Harita 22. Önerilen ilçe haritası. 107
Harita 23. Güzelyurt İlçesi belediye yönetsel alan sınırları 108
Harita 24. Güzelyurt İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011) 109
Harita 25. Güzelyurt İlçesinin yönetsel bölünüşü 109
Harita 26. Lefke İlçesi belediye yönetsel alan sınırları 116
Harita 27. Lefke İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011)..... 117
Harita 28. Lefke İlçesinin yönetsel bölünüşü..... 118
Harita 29. Önerilen Güzelyurt İlçe haritası 123

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Lefkoşa surlariçi Sarayönü Meydanı. 63
Fotoğraf 2. Gazimağusa şehri suriçi (kaleiçi) mahallesi. 75
Fotoğraf 3. Girne şehri, tarihi Girne kalesi ve limanı 91
Fotoğraf 4. İskele kasabası merkez mahallesi 102
Fotoğraf 5. Güzelyurt ilçe merkezi 112
Fotoğraf 6. Lefke kasabası 121
Fotoğraf 7. Lefke ilçe merkezi 121

Kısaltmalar

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

TRNC: Turkish Republic of North Cyprus

GKRY: Güney Kıbrıs Rum Yönetimi

BM: Birleşmiş Milletler

DPÖ: Devlet Planlama Örgütü

AB: Avrupa Birliği

ÖÇKB: Özel Çevre Koruma Bölgesi

DAÜ: Doğu Akdeniz Üniversitesi

ODTÜ: Ortadoğu Teknik Üniversitesi

LAÜ: Lefke Avrupa Üniversitesi

UKÜ: Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

YDÜ: Yakın Doğu Üniveritesi

TEPAV: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

ÖN SÖZ

2006 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinden lisans mezunu olup Kıbrıs'a döndükten neredeyse 10 yıl sonra, Ankara'daki hocalarımla yollarımız bir arazi çalışmasında yeniden kesişti. Özellikle çok değerli hocalarım Prof.Dr. Mesut ELİBÜYÜK ve Prof.Dr. Ali ÖZÇAĞLAR, beni yeniden başlamam, bıraktığım yerden devam etmem için yüreklendirdiler. İçimde kalan yüksek lisans eğitimine başlayıp, bugün bu noktaya gelebilmişsem onların sayesinde, teşvikleri için sonsuz teşekkürler.

O zamanki tez danışmanım Prof.Dr. Ali ÖZÇAĞLAR hocama Lefkoşa Türk Belediyesinde 10 yıllık bir çalışan olarak, yönetsel teşkilatlanma ve belediyecilikle alakalı bir konu çalışmak istediğimi söylediğimde, birlikte Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Yönetsel Coğrafyası başlıklı tez konusunu seçmiştik.

Prof.Dr. Ali ÖZÇAĞLAR hocamla başladığım yüksek lisans tezimi Dr.Öğr.Üyesi Kerime KARABACAK ile bitirmek kısmet oldu. Bu çalışmanın ortaya çıkmasında ve bugünlere gelmemde çok büyük emeği olan, aramızdaki uzak mesafelere rağmen her zaman yanımda olan, bana yol gösteren ve çalışmamı yöneten, hocam sayın Dr.Öğr.Üyesi Kerime KARABACAK'a sonsuz teşekkürler. Bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşmaktan hiçbir zaman imtina etmeyen hocama rastladığım için kendimi çok şanslı hissediyoum.

Tez çalışmama temel olan "Lefkoşa İlçesi'nin (KKTC) Yönetsel Coğrafya Bakımından Analizi" başlıklı seminer çalışmamda, bana çok şey öğreten ve güzel fikirler veren sevgili hocam Öğr.Gör.Dr. Rüya BAYAR ile bana her zaman yakın ilgi gösteren, yaşadığım idari sıkıntıları aşmama yardımcı olan, ufkumu açıp cesaretlendiren hocam sayın Doç.Dr. Nurettin ÖZGEN'e teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmama gönüllü katkı koyan arkadaşlarıma, tüm misafirperverlikleriyle düşünce ve fikirlerini samimi bir dille benimle paylaşan tüm kaymakam ve belediye başkanlarıma, anket sorularını sabırla cevaplayan muhtarlarımıza ve diğer tüm katılımcılara çok teşekkür ederim.

Çalışmama başladığım günden bugüne kadar her zaman yanımda olan, yardımlarını esirgemeyen, yaşadığım tüm teknik sorunları çözen, kardeşim Didem CİVİSİLLİ'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak her zaman ve her koşulda yanımda olduklarını bildiğim, sevgilerini hissettiğim, varlıklarıyla bana güç veren, sabır gösteren canım ailem ve eşime sonsuz teşekkürler.

Pınar ERENGİN

Ankara, 2019

I. GİRİŞ

1. ARAŞTIRMA ALANININ YERİ VE SINIRLARI

9,251 km²'lik alanıyla Akdeniz'in üçüncü büyük adası olan Kıbrıs, yaklaşık 34°-35° kuzey paralelleri ile 32°-34° doğu meridyenleri arasında bulunmaktadır. Doğu Akdeniz Havzasında yer alan ada, yerleşme kavramının ortaya çıktığı Neolitik çağdan beri insanlığa ev sahipliği yapmaktadır. Kıbrıs, kuzeyinde Türkiye (70 km), güneyinde Mısır (400 km), doğusunda Suriye (110 km), güneydoğusunda Filistin ve Lübnan (200 m) ile komşuyken, batısındaki Girit ve Rodos adalarına da ortalama 400 km uzaklıktadır.

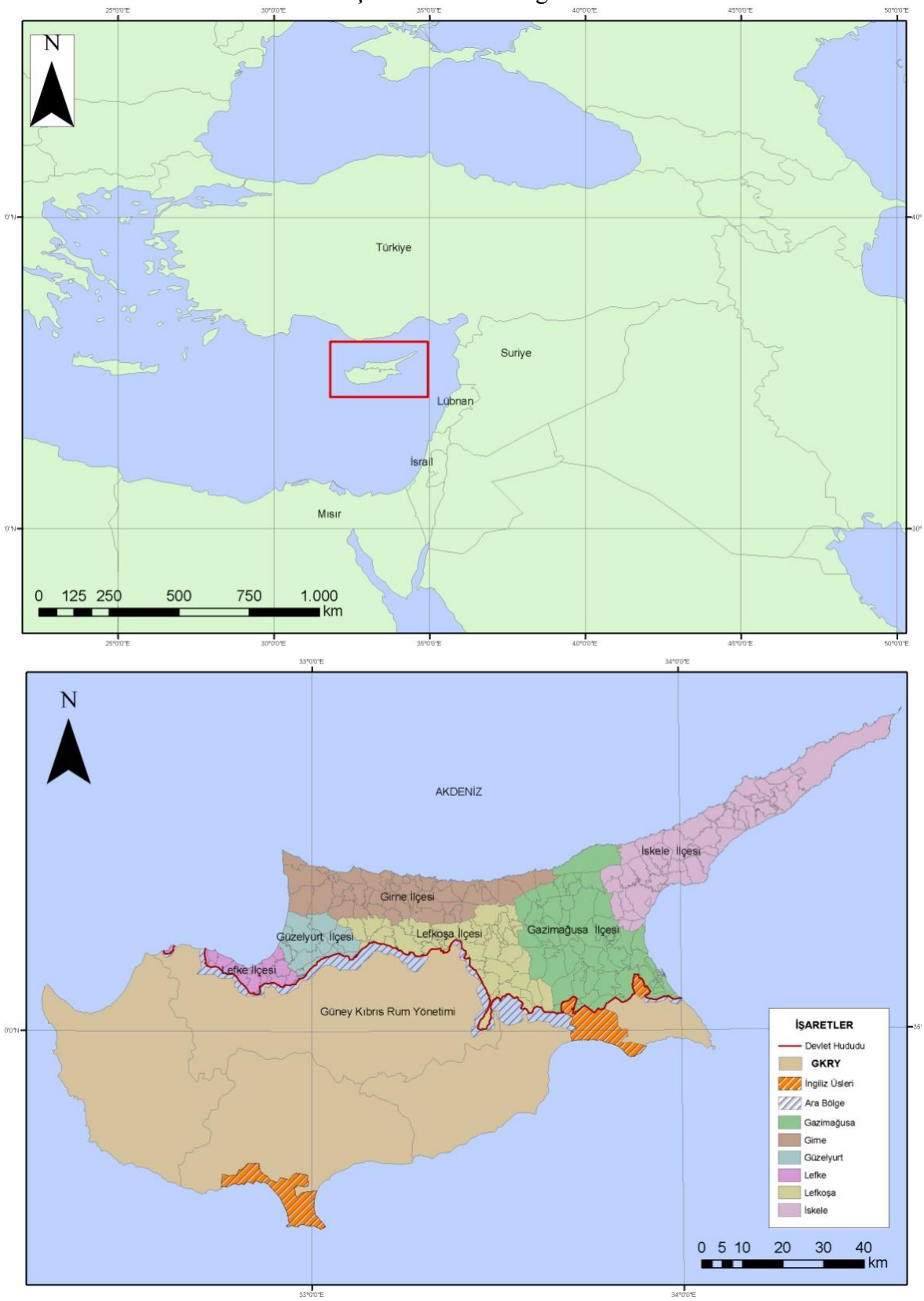
Kıbrıs Adası, 1974'ten beri "Yeşil Hat" ile ikiye bölünmüş, iki devletli bir yapıdadır. Adanın kuzeyinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (3,180 km²) ve güneyinde Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (5,571 km²) bulunmaktadır. Adada aynı zamanda İngiltere'ye ait, yüzölçümü 256 km² olan, Dikelya ve Ağrotur askeri üsleri ile Yeşil Hattın her iki yanından oluşan 244 km²'lik Birleşmiş Milletler Barış Gücü gözetiminde olan "Ara Bölge (Tampon Bölge)" mevcuttur (Erengin, 2018) (Harita 1).

Araştırma alanı olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti toprakları, 2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası ile merkez yönetim kuruluşu bakımından 6 ilçe ve 12 bucağa bölünmüştür. Lefkoşa, Gazimağusa, Girne, Güzelyurt, İskele ve Lefke ilçeleri oluştururken, Lefkoşa, Değirmenlik, Gazimağusa, Geçitkale, Akdoğan, Girne, Çamlıbel, Güzelyurt, İskele, Mehmetcik, Yeni Erenköy ve Lefke bucakları oluşturmaktadır.[1]

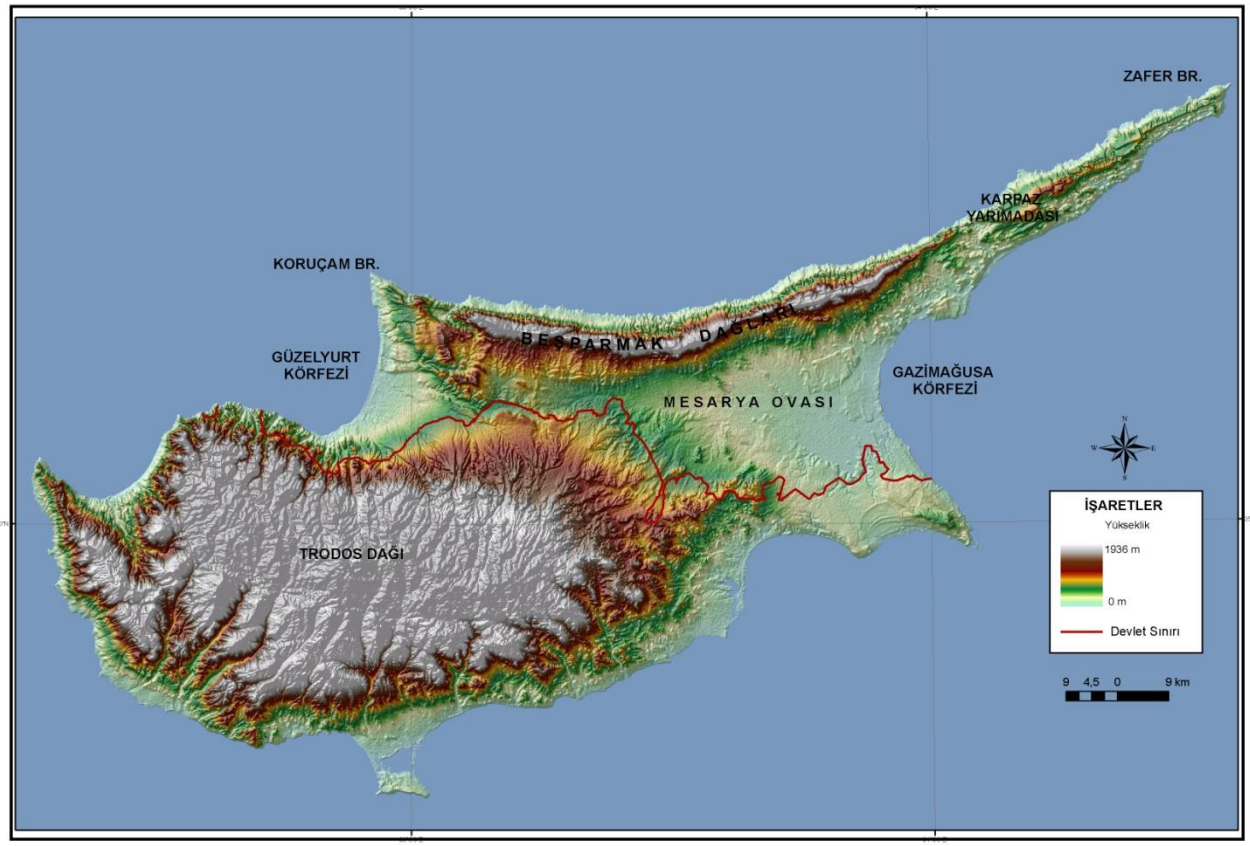
Kıbrıs Adasının yeryüzü şekillerine bakıldığı zaman, Türkiye'nin güneyinde bulunan Amanos (Nur) dağları ile Kel dağ ve bunların arasında bulunan Aşağı Asi nehri oluğu Kıbrıs'ta da devam etmektedir. Amanos'un devamı Beşparmak (Girne) dağlarını, Aşağı Asi nehri oluğunun devamı Mesarya çukur alanını, güneydeki Kel dağın devamı da Karlı dağı (Trodos) teşkil etmektedir. (Alagöz, 1959)

[1] 2/2017 sayılı KKTC Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasasında tanımlanmıştır.

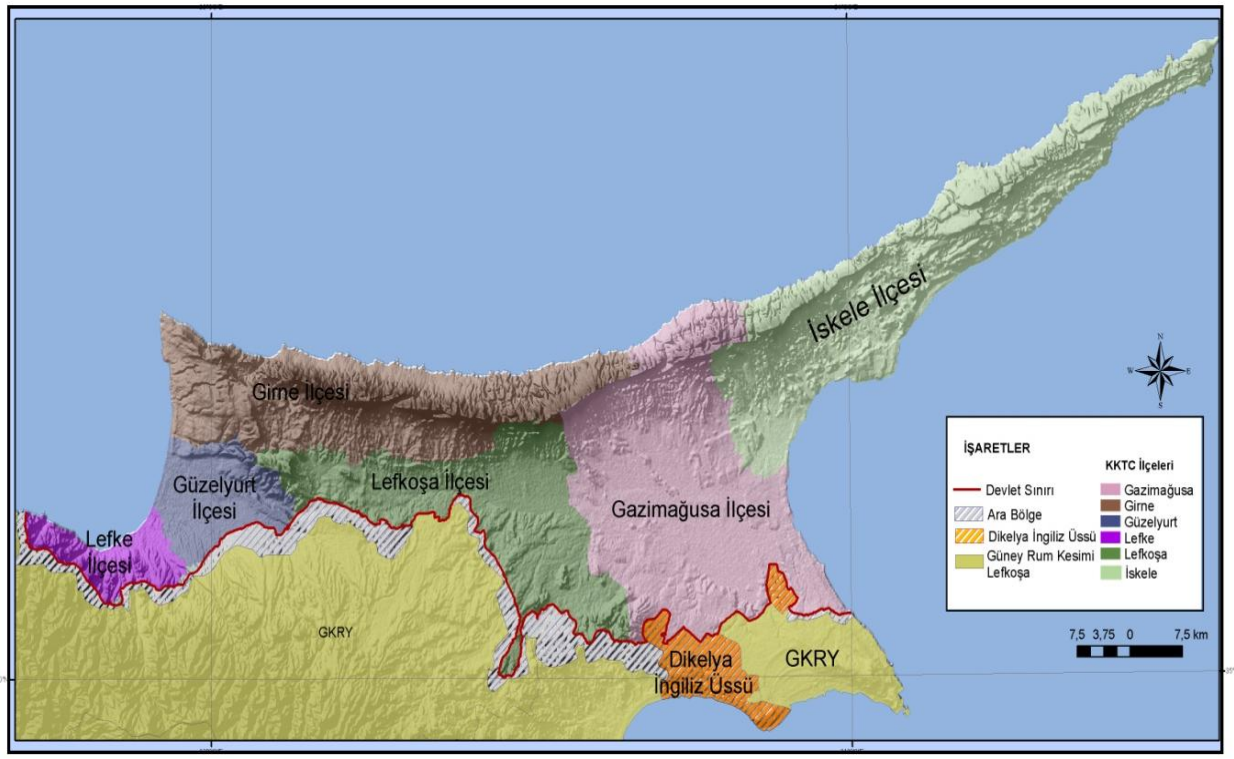
Harita 1. Araştırma alanının coğrafi konumu.

Harita 2. Kıbrıs Adasının fiziki haritası.

Harita 3. İlçe sınırlarının fiziki harita ile çakıştırılması.

Kıbrıs Adası jeomorfolojik olarak üç ana üniteye ayrılmaktadır. Adanın kuzeyinde Anadolu kıyılarına paralel, 150 km uzunluğunda ve 15 km genişliğinde Beşparmak veyahut Girne Dağları, güneyinde İskele ve Larnaka ile batıda Arnavut burnu arasında toplu, masif bir şekil arz eden Trodos (Karlı) Dağ bulunmaktadır. Her iki dağlık kütleyi birbirinden ayıran Güzelyurt Körfezi ile Gazimağusa Körfezi boyunca uzanan Mesarya Ovası 85 km kadar uzunlukta, 35-70 km arasında genişliğe sahiptir. Ortası dar, iki tarafı daha geniş çukur bir alandır (Kutoğlu, 2010: 25) (Harita 2).

Tektonik bakımdan, miyosende kıvrılmış ve suların yüzüne çıkmış olan Kıbrıs Adası dağları önceden karaya bağlı bulunmakta iken, sonradan meydana gelen çökmeler neticesinde karadan ayrılmıştır. İki dağ sırası arasında kalmış ve çökmüş olan çukur saha pliyosen denizinin istilasına uğramış, daha sonra da bu denizin üstünde yükselmiştir. Dördüncü zaman başlarında ise bugünkü durumunu almıştır (Alagöz, 1959).

Harita Dairesi tarafından hazırlanan, KKTC yerel yönetim haritası fiziki harita ile çakıştırıldığı zaman ilçe sınırlarının doğal ünitelerle uyumlu olmadığı görülmektedir (Harita 3). 1980 yılından itibaren sınırları hiç değiştirilmeyen Girne İlçesi, kuzeyde kıyı şeridinden başlayarak, Beşparmak Dağlarının güneyine doğru devam ederek Lefkoşa ilçe sınırlarına kadar sokulmaktadır. Burada ilçe sınırının tespitinde jeomorfolojik ve hidrografik unsurların dikkate alınmadığı görülmektedir. Girne İlçesinin hemen güneyinde yer alan Lefkoşa İlçe sınırları, kuzeydoğuda sadece Değirmenlik yerleşmesinin olduğu kısımda, Beşparmak Dağlarının en yüksek zirveleri ile zirve noktalarını birleştiren su bölümü çizgilerini takip ederek ilçe sınırını oluşturmuştur.

Lefkoşa, Gazimağusa, Güzelyurt ve Lefke İlçelerinin güney sınırlarını KKTC – Rum Yönetimi arasındaki devlet sınırı belirlemiştir. Yaklaşık 208 km uzunluğunda olan bu sınır, KKTC'nin en batı noktasında bulunan Erenköy yerleşmesini içine aldıktan

sonra, Rum yönetimi topraklarıyla kesintiye uğramıştır. Günümüze Erenköy denilen bölgeye kara yoluyla erişim sağlanamamakta, sadece özel günlerde askeri kontrolle deniz yoluyla ulaşım sağlanmaktadır. KKTC – Rum Yönetimi arasındaki devlet sınırı Güzelyurt körfezinin güney batısındaki Günebakan yerleşmesinden itibaren tekrar başlayıp, süreklilik göstererek Gazimağusa körfezindeki Derinya yerleşmesine kadar devam etmektedir. Güzergahı boyunca Lefkoşa şehri de dahil olmak üzere, içerisinden geçtiği tüm yerleşmeleri ikiye bölen sınır hattı, doğal ve beşeri coğrafi unsurlar dikkate alınmadan oluşturulmuştur.

Güzelyurt körfezi doğusundaki Güzelyurt ile Akdeniz yerleşmelerini ayıran Akdeniz göleti ve Çiftlik deresi Güzelyurt ilçesi kuzeybatısında sınırın belirlenmesinde rol oynamıştır. Lefkoşa'nın doğusundan başlayan Gazimağusa İlçe sınırları, Beşparmak Dağlarının bir kısmını oluşturan Kantara Dağlarını aşarak Tatlısu yerleşmesini de içine alıp kuzey kıyı şeridine kadar sokulmaktadır. Burada yine doğal coğrafya koşullarının, jeomorfolojik ve hidrografik birimlerin dikkate alınmadığı, ilçe sınırlarını belirleyen faktörün sadece ilçelere dahil edilen yerleşme alan sınırları olduğu anlaşılmaktadır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI, KAPSAMI VE ÖNEMİ

"Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti' nin Yönetsel Coğrafyası" başlıklı yüksek lisans tezinin çıkış noktası; ülkenin yönetsel bölünüşünün coğrafi verilere dayandırılarak analiz edilmesi isteğidir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti'nde geçmişten günümüze yapılmış yönetsel değişikliklerin, fiziki koşullara ve beşeri yapıya uygunluğunun araştırılması ve bu konuda yapılacak çalışmalara yön verilmesi, çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır. Çalışma üç ana bölümden meydana gelmiştir.

Birinci aşamada, KKTC'de idari taksimatın ilk olarak karşımıza çıktığı Osmanlı Dönemi'nden başlayarak, günümüze kadar yapılan idari düzenlemelerin ve değişikliklerin saptanması,

İkinci aşamada, KKTC'deki yönetsel bölünüşün analiz edilmesi, ilçelerdeki kent ve kır nüfuslarının ayrıştırılarak ortaya konulması, ilçelerin teker teker ele alınarak kentsel ve kırsal yönetsel alanlar ile bu yönetsel alanlardaki yerleşmelerin fonksiyonlarının tespit edilmesi,

Üçüncü aşamada ise;

1. KKTC'deki mevcut yönetsel bölünüş fiziki ve beşeri coğrafya koşullarına uygunluk gösteriyor mu?
2. Yönetsel alan sınırları, yönetsel coğrafya ile ilişkilendirilip net olarak tanımlanabilmiş mi?
3. Yasal mevzuat mevcut yapıyla uyumlu mu?
4. Belediyelerin yetki alan sınırları dışında kalan yerler var mıdır?
5. Yerleşmelerin fonksiyonları nelerdir?
6. Yapılan mülki ve idari bölümlemelerin yarattığı aksaklıklar nelerdir?
7. Yaşanılan yetki ve yönetim karmaşaları nelerdir?
8. Belediyeler arasında yaşanan bütçe, idari kadro, altyapı yetersizliği vb. farklılıklar nasıl düzeltilebilir ve nasıl bir yönetsel bölünüş ile yönetim şekli olursa, sistemin daha iyi çalışabileceği gibi sorulara cevaplar bulmak, çalışmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır.

KKTC'de idari açıdan en büyük mülki taksimat ilçelerdir. Ülkedeki idari bölünüşün daha iyi anlaşılması ve yönetsel coğrafyasının ortaya konulması ancak ilçelerin tek tek ele alınarak incelenmesiyle mümkün olacaktır. KKTC'de mevcut yönetsel yapının bilimsel anlamda coğrafya ile ilişkilendirilerek daha önce hiç çalışılmaması, ülke genelinde farklı konularla ilgili bu yönlü çalışmaların çok kısıtlı sayıda yapılmış olması, bilimsel çalışmalara ışık tutacak kaynak ve veri azlığı yaşanmasına sebep olmaktadır. Bunun yanı sıra mevcut yönetsel bölünüşteki aksaklıkların tespit edilmesi, yaşanan idari

boşlukların yeniden düzenlenerek giderilebilmesi çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

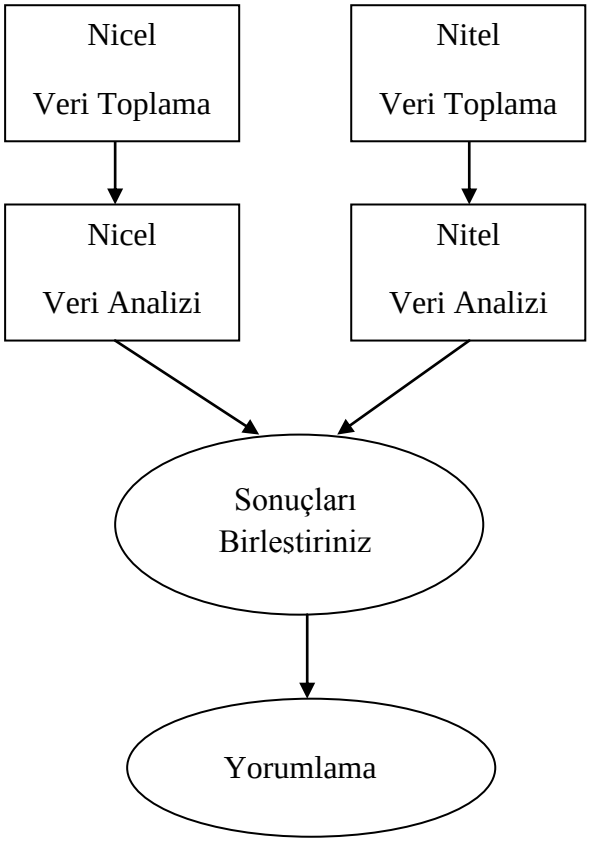
"Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti' nin Yönetsel Coğrafyası" başlıklı bu çalışmada, mülki idare taksimatı bakımından 6 yönetsel bölge (ilçe), 12 yönetsel bölüm (bucak) ve köy ile mahallelerden oluşan yerel yönetim alanları detaylı bir şekilde incelenmiş, insanla ilişkilendirilerek yarattığı sonuçlar ortaya konulmuş ve planlamaya yönelik kararlar geliştirilmiştir. İlk aşamada, KKTC'deki mülki idare yapısının tarihsel süreç içerisindeki gelişimi, geçirdiği evreler, ilçe sınırlarında meydana gelen değişiklikler anlatılmış ve haritalandırılmıştır. İlçelerin kentsel ve kırsal yönetsel alanları belirlenmiş, kır ve kent nüfusları ayrıştırılmış, yönetsel coğrafya özellikleri ile ilçe alanındaki yerleşmelerin fonksiyonları tanımlanmıştır. Yapılan görüşmeler ve anketler değerlendirilmiş, bulgular ve yorumlar açıklanmıştır. Son olarak problemler tespit edilmiş ve çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Diğer alanlarda olduğu gibi, Coğrafya'da yapılan çalışmalarda sürekli geliştirilen yöntem ve tekniklerden yararlanılmaktadır. Yöntem, genel anlamda kabul gören ve genellenebilir bilgiye erişmede izlenilecek yoldur. "Uygulanabilme niteliği olan ve güvenilir bilgiye hangi teorik bakış açısıyla ulaşılacağını, olgu ve olayların nasıl ele alınacağını, gözlem ve deneylerle elde edilen verilerin ne şekilde çözümleneceğini ve yorumlanacağını belirleyen bilimsel kuralların tümüne yöntem denir." (Neuman, 2006; akt. Özgen, 2016: 18) Bu çalışmada "karma yöntem" (mixed method) uygulanmıştır. "Karma yöntem araştırmaları, araştırmacının bir çalışma veya birbirini izleyen çalışmalar içerisinde nitel ve nicel yöntem, yaklaşım ve kavramları birleştirmesi olarak tanımlanır." (Creswell, 2003; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004; Tashakkori ve Teddlie, 1998; akt. Baki, A. & Gökçek, T. 2012: 42). Karma yöntemin uygulandığı

araştırmalarda tek bir çalışma veya çoklu çalışmalar içerisinde, nicel ve nitel verilerek toplanarak analiz edilmektedir. Çoklu çalışmalarda sırasıyla önce nicel ardından nitel ve tekrar nicel veriler toplanarak, her proje ayrı ayrı raporlanmaktadır. Ancak araştırılan proje genel olarak karma yöntem araştırması olarak adlandırılmaktadır. Nicel ve nitel verinin tek bir çalışmada toplanması ise sürenin azlığından genelde lisansüstü eğitim yapan öğrencilerin tercih ettiği çalışmalardır. (Creswell, 2006: 8).

Karma yöntem araştırması yapılan bu tekli çalışmada, araştırma soruları için nitel (açık uçlu) ve nicel (kapalı uçlu) veriler eşzamanlı toplanmış, yakınsayan desen uygulanmıştır. Bu yaklaşımda nitel ve nicel veriler beraber toplanmış, ancak birbirinden bağımsız analiz edilerek, bulguların örtüşüp örtüşmediğine bakılmıştır. (Creswell, 2014: 219).

Şekil 1. Yakınsayan desen kullanılarak oluşturulan çalışma diyagramı.

Kaynak: Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2014). Karma Yöntem Araştırmaları, Tasarımı ve Yürütülmesi. Köksal, M.S. (Ed.), *Karma Yöntem Desenlerine Örnekler*. s. 129, Ankara: Anı.

Araştırmanın nitel veri toplama kısmında konuya ilişkin makaleler, kitaplar, örnek tezler incelenmiş, çeşitli haritalar elde edilerek sayısallaştırılmıştır. Farklı yıllarda çıkarılmış yasal mevzuatlar incelenmiş, gezi ve gözlem yapılmıştır. Tüm ilçelere arazi çalışması yapılarak, tüm ilçe kaymakamları ve 14 Belediye Başkanıyla (toplam belediye sayısı 28) yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel veri toplama kısmında ise çeşitli kurumlardan elde edilen istatistiki veriler derlenmiş ve analiz edilmiştir. Ayrıca 2008 yılı sonrasında köylerin belediyelere bağlanmasıyla, köyler mahalle statüsü kazanmış, 48 köy muhtarına ve bu köylerden seçilen 130 kişiye 5'li likert ölçeği uygulanmıştır. Uygulanan bu ölçekle kişilerin yönetsel bölünüş içindeki tutum ve eğilimleri ile bağlı oldukları idari ünitelere olan sosyo- ekonomik ilişkileri ve memnuniyetleri ölçülmeye çalışılmıştır. Her biri başka bir değişkeni ölçmeye yönelik hazırlanmış Likert-tipi sorularla kişlere, kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum şeklinde 5 farklı cevap seçeneği tanınmıştır. Bu ölçeği kullanarak ankette uygulanan tüm soruların birleştirilmiş değerlerinden katılımcıların konu üzerindeki ortalama tutumları ve yönetsel bağlılıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Tezin hazırlanmasında uygulanan yöntem ve kullanılan materyallerden daha detaylı bahsetmek gerekirse;

Literatür Çalışması: Konu ve çalışma alanı ile ilgili literatür taranmış, çeşitli kuruluşlardan istatistikî veriler ve haritalar temin edilmiştir. KKTC'deki mülki (merkezi) ve mahalli (yerel) idarenin yeri ve yönetim teşkilatı hakkındaki bilgiler doğrudan 1985 KKTC Anayasası, 33/1998[2] ve 2/2017[3] sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasalarından elde edilmiştir. Cumhuriyetten önceki mülki idare teşkilatı ve yerleşim bölge-bölüm-alanları hakkındaki bilgiler için 9/1980[4] sayılı yasa'dan

[2] 33/1998 Sayılı KKTC Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası.
[3] 2/2017 Sayılı KKTC Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasası.
[4] 9/1980 Sayılı KKTC Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası.

faydalanılmıştır. Köy ve Mahalle İhtiyar Heyetleri Yasası[5], 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası, Devlet planlama Örgütü İstatistik yıllıkları, 2011 nüfus sayımı sonuçları ve yerel yönetimler kitapçıklarından önemli ölçüde faydalanılmıştır. KKTC Harita Dairesi tarafından hazırlanan yerel yönetim haritası çalışmanın temel veri kaynaklarındandır. Konuyla alakalı literatür taraması yapılarak çeşitli tez ve makalelerden yararlanılmıştır. İçişleri Bakanlığı Yerel Yönetimler Müdürlüğü ile görüşülmüş, buradan belediye sınırlarını gösteren haritalar ve belediyelere yönelik çeşitli bilgiler edinilmiştir. Sayısal haritaların üretilmesinde Arcgis 9.3 yazılımından faydalanılmış, uydu görüntüleri incelenmiştir.

Görüşme: Bu çalışma kapsamında araştırma konusuna yönelik kapsamlı veriyi temin etmek amacıyla katılımcıların sahip oldukları bilgi deneyim ve davranışlar hakkında bilgi sahibi olmak ve derinlemesine veriler elde etmeye yönelik, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış olana göre daha esnek olup, nitel ve nicel verilerin aynı anda toplanmasına imkan sağlamaktadır (Özgen, 2016:161). Önceden sorulması planlanan soruları içerecek şekilde bir görüşme formu hazırlanır. Ancak görüşme esnasında, durumun şekillenmesine göre planlanan soruların dışında farklı sorular da yönelterek, kişinin ilgili konuyu detaylandırması sağlanmaktadır (Türnüklü, 2000 akt. Özgen, 2016:161).

Çalışma kapsamında, 6 ilçe kaymakamlığı ve 1 merkez kaymakamlık olmak üzere, kaymakamlara yönelik 8 sorulu görüşme protokolü hazırlanmıştır. Her biri ile ayrı ayrı yaklaşık 30 - 40 dk. süren bireysel görüşmelerde kaymakamlara ana başlıklarıyla;

1. Kaymakamlık konusundaki tecrübe ve deneyimleri,
2. Kaymakamlık yetki alan sınırları,

[5] 43/2009 sayılı Köy ve mahalle İhtiyar Heyetleri Yasası.

3. 14/2008 sayılı Belediyeler (Değişiklik) Yasası'nın yarattığı olumlu ve olumsuz değişikler ile bu durum hakkındaki görüşleri,
4. İlçe sınırları değişikliği konusunda düzenlenme yapılıp yapılmayacağı,
5. Ülkedeki ideal yönetsel bölünüş sistematiğinin nasıl olması gerektiği vb. cevapların alınacağı sorular yöneltilmiştir. Önceden sorulması planlanan sorulara karşın görüşmenin durumuna bağlı olarak değişik sorular da yöneltilerek kişinin yanıtlarını açması ve ayrıntılı bir şekilde sunması sağlanmıştır. Görüşmelerde ses kayıtları tutulmuş, daha sonra nitel veri analizi yapılmıştır.

Kaymakamlıklara ek olarak tüm ilçeleri kapsayacak şekilde, seçilen 14 belediye başkanı ile de yaklaşık 30 - 40 dk. süren bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. İlgili belediye başkanlarına ana hatlarıyla;

1. Belediye Başkanlığı konusundaki tecrübe ve deneyimleri,
2. Belediyelerin yetki alan sınırları ile hizmet götürülen yerleşmeler,
3. İlçe Kaymakamlığı ile aralarında işbirliği olup olmadığı,
4. Ülkedeki Belediye sayısı hakkındaki düşünceleri ile yaşadıkları sorunlar,
5. 14/2008 sayılı Belediyeler (Değişiklik) Yasası'nın yarattığı olumlu ve olumsuz değişikler ile bu durum hakkındaki görüşleri,
6. Ülkedeki ideal yönetsel bölünüş sistematiğinin nasıl olması gerektiği vb. cevapların alınacağı sorular yöneltilmiştir. Görüşmenin durumuna bağlı olarak önceden sorulması planlanan soruların dışında farklı sorular da yöneltilerek katılımcıların yanıtlarını açması ve ayrıntılı bir şekilde sunması sağlanmıştır. Görüşmelerde ses kayıtları tutulmuş, daha sonra nitel veri analizi yapılmıştır.

Anket: Bilimsel çalışmalarda bilgiye erişebilmek için çeşitli yöntemler uygulanmaktadır. En sık kullanılan yöntemlerden biri de nicel araştırma yöntemlerinden anket formu uygulanmasıdır. "Belli bir konuda saptanmış hipotezlere ya da sorulara bağlı olarak bir evren ya da örneklemi oluşturan kaynak kişilere sorular yöneltmek suretiyle sistemli veri toplama tekniği" anket olarak tanımlanmaktadır. (Balcı, 2005)

"Örneklem, evreni temsil etmek üzere çeşitli tekniklerle evren elemalarından seçilen ve üzerinde inceleme yapılan gruptur." (Özgen, 2016: 19) Araştırma kapsamında, 2008 yılı sonrasında belediyelere bağlanarak mahalle statüsü kazanmış köyler arasından, örneklem olarak seçilen 48 köy muhtarına ve bu köylerde yaşayan 130 kişiye iki farklı 5'li Likert ölçeği uygulanmıştır. KKTC genelinde Lefkoşa'da 52, Girne'de 56, Gazimağusa'da 55, Güzelyurt'ta 16, İskele'de 48 ve Lefke'de 13 olmak üzere toplam 240 muhtar bulunmaktadır. Toplam muhtar sayısı az olduğundan dolayı evren küçük kabul edilmiş ve muhtarlara uygulanan ölçekte örneklem oranı %20 olarak alınmıştır.[6], Koşullu olarak küçük bir örneklem oluşturulmuştur. Çalışılan probleme taraf olacak katılımcıların maksimum ölçüde çeşitliliğinin yansıtılması amacıyla maksimum çeşitlilik örneklemesi uygulanmıştır (Şimşek ve Yıldırım, 2013:136). Farklılık gösteren durumlar arasında, ortak bir olgunun olup olmadığı bulunmaya çalışılmış ve buna göre problem ortaya konulmuştur. 2011 nüfus sayımlarına göre toplam KKTC nüfusu 286.257'dir. Genel nüfus sayımı üzerinden gidilmesi çok büyük bir evren oluşturacağı için, maksimum çeşitliliğin sağlanabileceği köy halkı içerisinden rastgele seçilmiş 130 kişi üzerinde anket uygulaması yapılmıştır.

Kullanılan Likert tipi anket formları tezin sonundaki Ek'ler kısmında verilmiştir. Sorulan sorularla köy halkının ve muhtarların yönetsel bağlılıklarının bağlı bulundukları belediyeli yerleşmelerle mi, yoksa farklı bir yerleşme ile mi olduğu ölçülmeye

[6] Örneklemin çok küçük olması durumunda araştırma sonuçlarının evren için genellenebilmesi güçleşir. Betimsel çalışmalarda minimum %10 örneklem alınır, küçük evrenlerde ise %20'ye ihtiyaç duyulur. (Özgen, 2016; Şeyihoğlu (Ed): 31)

çalışılmıştır. Bunun yanında bağlı bulundukları belediyelere olan memnuniyetleri, belediyeler ile aralarında etkili iletişim olup olmadığı, eski sistem ile mevcut sistem arasındaki uygulama farklılıkları ve bunun kişilere yansıması ölçülmek istenmiştir. Toplanan istatiski veriler excel ve spss kullanılarak analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. Nicel veri analizi yapılırken frekans yöntemi uygulanmış, frekans tabloları ve grafikler oluşturulmuştur.

Gezi – Gözlem / Saha Araştırması: Nitel araştırmalarda veri toplama için anahtar araçlardan biridir. Masa başı yapılan çalışmaları yerinde görmek ve gözlem yapmak için araziye çıkılmıştır. Yönetsel alanlarla ilgili mevcut durum yerinde gözlenmiş ve fotoğraflandırılmıştır. Görüşme ve anketlerin yanı sıra, köy halkı ile de yaşadıkları yerler, beşeri özellikleri ve yönetsel bağlılıkları hakkında sohbetler yapılarak bilgi toplanmıştır.

4. SINIRLILIKLAR

Çalışma sırasında yaşanan en büyük sıkıntı, ülkede güncel veri eksikliği olmasıdır. Örneğin KKTC'de nüfus sayımı düzenli aralıklarla yapılmamaktadır. En son nüfus sayımı 2011 yılında yapılmış, resmi ve kesin sonuçların yayınlanması ise 2 yıl sürmüştür. Yapılacak bilimsel çalışma ve planlamalarda üzerinden 8 yıl geçmiş olmasına rağmen halen 2011 yılı resmi verileri kullanılmakta, bu durum ciddi olumsuzluklar yaratmaktadır. Bir an önce KKTC'de nüfus ve nüfusa dayalı çalışmaların yapılabilmesi, ileriye yönelik planların oluşturulabilmesi için online adrese dayalı nüfus kayıt sistemlerinin kurulması ve Merkezi Nüfus İdaresi Sisteminin uygulanmasına geçilmelidir. Ancak bu sayede nüfus hareketleri izlenebilecek ve değerlendirecektir.

Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasasında güncellemeler yapılmasına karşın, hala içerikte ciddi eksikler ve hatalar olduğu görülmüş, uygulamada sıkıntılar yaşandığı tespit edilmiştir. İlgili kurum ve kuruluşlar arasında bilgi paylaşımı olmadığı gibi,

bilimsel araştırma yapacak kişiler de veriyi elde etme konusunda sıkıntılar yaşamaktadırlar. Ülke hakkında yapılmış fazla sayıda bilimsel çalışma olmaması da önemli ölçüde eksiklik yaratmıştır.

5. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

"Coğrafi bilimler içinde sosyal coğrafyanın bir dalı olan *yönetsel coğrafya*, devletin ülke toprakları üzerinde örgütlenmesi sonucunda oluşan yönetsel bölünüş ile bu bölünüşe göre ortaya çıkan yönetsel bölüm ve alanların coğrafi esaslar dâhilinde analizini yapan ve kamu yönetiminin coğrafi mekân üzerindeki etkilerini araştıran bir disiplindir." (Özçağlar, 2015: 19)

Arazi sözcüğü, canlıların üzerinde yaşadığı ve sosyo-ekonomik faaliyetleri sürdürdükleri yeryüzüne yani doğal ortama karşılık gelmektedir. Coğrafi mekânın bir parçası olan arazi, üzerinde yerleşilen, faaliyette bulunulan, yönetilen ve yararlanılan mekan olup "mülk" olarak da adlandırılmaktadır (Özçağlar, 2015: 28-29).

Aynı tarihe, toprağa, dile hatta dine sahip, sosyal ve siyasal toplulukların bütünlüğünü sağlayan, kendine ait hukuki – siyasi düzene, hak ve görevlere sahip bir örgütlenme alamına gelen "devlet" sözcüğü, toplumsal gelişmenin ve karşıtlığın bir ürünüdür (Özçağlar, 2011: 10). Her devlet, öncelikli olarak yönetimi altındaki ülkenin dış sınırlarını belirlemek ve uluslararası platformda kabul görmesini sağlamakla yükümlüdür. Bir ülkenin sınırlarının mutlaka komşusu olduğu ülkelerin devlet yönetimlerince de kabul edilmesi ve karşılıklı olarak bir antlaşma metni imzalanarak kayıt altına alınması gerekmektedir. Bu itibarla devletlerin yeryüzündeki hükümranlık alanlarını belirlemek için arazide kullanılan ayırıcı ve belirleyici unsurlar "sınır" olarak tanımlanmaktadır. Devletler tarafından uluslararası hukuk kurallarına göre belirlenen ülke sınırlarına aynı zamanda "devlet sınırı" da denilmektedir. (Özçağlar, 2011: 17).

Kamusal faaliyetlerin sürdürülebilir bir biçimde yürütülmesinin sağlanması amacıyla Devlet tarafından düzenlenen idare teşkilatı, "merkezden" ve "yerinden" yönetilmektedir. Merkezden yönetim, "Merkez teşkilatı" ve "Taşra teşkilatı" olmak üzere iki kısımdan meydana gelmektedir. Merkez teşkilatını yürütme organı olan Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu ve Bakanlıklar oluştururken; ilçe ve bucak teşkilatları ise merkeze bağlı ve merkezin belirlediği esaslara, emirlere göre hareket eden taşra kuruluşlarıdır (Karagel, 2010). "Yerinden yönetim" ise yerel yönetimler (belediyeler) ve muhtarlarca yürütülmektedir.

"*Mülki idare*" terimi de yine, ülke arazisinin merkezden yönetimi anlamına gelmektedir. "Karar alma ve sorumluluğun merkeze ait olduğu, kamu hizmetlerinin tek elde toplandığı bir yönetim modelidir." (Özçağlar, 2011: 36)[7] Devletin merkezi yönetim bakımından ülke arazisi üzerinde örgütlenmesi sonucunda oluşan bölümlemeye "mülki idare taksimatı"; teşkilatlanma bakımından mülki idare bölümlerinde yapılan dikey yapılanmaya "*yönetsel kademelenme"* denilmektedir. Mülki idaredeki yönetsel kademelenmenin araziye ve haritaya yansıyan sınırlandırılmış düzlemsel sonucu "*yönetsel bölünüş*" olarak adlandırılmaktadır (Özçağlar, 2015: 55). Mülki idare bölümlemesi yapılırken, başka bir deyişle il ve ilçeler kurulurken coğrafi kriterlere uyulması anayasal bir zorunluluktur.[8]

"*Coğrafya bilimi"*, insanın yaşadığı yeryüzünü hem doğal hem de sosyoekonomik (beşeri) yönden inceleyen çok alanlı bir bilimdir. İl ve ilçe oluşturmada coğrafya biliminden, dolayısıyla coğrafyacılardan yararlanılması gerekmektedir. Coğrafi mekanın birer parçası olan il, ilçe ve bucak yönetsel alanlarında, yeni bir değişiklik yapılacağı

[7] Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anayasası madde 113'te "Devlet yönetiminin kuruluş ve görevleri merkezden yönetim ve yerinden yönetim ilkelerine göre yürütülür." denilmektedir.

[8] KKTC Anayasası 116. Maddesine göre "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ülkesi, merkezi yönetim kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik koşullara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre yasa ile belirlenen bölümlere ayrılır" denilmiştir.

zaman, öncelikle konu kuramsal yönleriyle ele alınmalı ve yönetsel planlamaya esas olan sahaların coğrafi etüdü yapılmalıdır (Özçağlar, 2015: 42).

KKTC'nin merkezi yönetim bakımından yönetsel kademelerini ilçeler ve bucaklar oluşturmaktadır. Bu ikili yönetsel kademelenmede KKTC'deki ilçeler yönetsel bölgeleri, bucaklar ise yönetsel bölümleri oluşturmaktadır. Köy muhtarlıkları ve belediyeler[9] tarafından yönetilen yerleşim alanları ile bunlarla bütünleşen araziler bucak sınırları içinde yer almaktadır. Bucak sınırları içindeki her bir yerleşmenin çevresindeki arazilerle birlikte sınırlandırılması yereldeki yönetsel bölünüşün temelini oluşturmaktadır. Yerel yönetim organları (belediyeler ve köy muhtarlıkları) tarafından yönetilen bu alanlar (şehir, kasaba, köy) bucak merkezi, ilçe merkezi fonksiyonu üstlenmiş bir yerleşme etrafında yan yana gelerek yönetsel bölümleri ve bölgeleri oluşturmaktadırlar.

"İlçe"; sınırları içinde bir veya birden fazla bucak yönetsel alanı kapsayan mülki idare bakımından birinci kademede yer alan yönetsel bölgelerdir (Özçağlar, 2011: 175). Mekansal olarak bucakların, köylerin, belediye teşkilatlı yerleşmelerin (şehir, kasaba) yönetsel alanlarını ve diğer arazileri kapsayan mülki idare kademesidir.[10] KKTC'de 2 ve 3 bucak yönetsel alanına sahip ilçeler olduğu gibi, tek bucaklı ilçeler de vardır. Güzelyurt ve Lefke ilçelerinin kendi adlarını taşıyan tek bucak alanları bulunmaktadır. İlçelerde kaymakamlık teşkilatının bulunduğu şehir veya kasabaya *"ilçe merkezi"* denilmektedir. Merkez ilçe kamuoyunda genellikle yanlış bilinen ve ilçe merkezi ile karıştırılan bir idari coğrafya kavramıdır. *"Merkez ilçe"* diğer ilçelerden farklı olarak,

[9] KKTC 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası'nda Belediye kurulması için "Bir veya birkaç köyden oluşan bir yerleşim biriminde Belediye kurulabilmesi için nüfusun, son genel nüfus sayımına göre, 2000 (iki bin)'den fazla olması ve yeni belde merkezinin diğer belde merkezlerine en az 5000 (beş bin) metre uzaklıkta olması koşuldur. Nüfusu 5001 (beşbin bir) veya daha fazla olan yerleşim birimlerinde Belediye oluşturulması zorunludur" denilmektedir.

[10] KKTC 33/1998 sayılı mülki yönetim ve bölümleri yasasında "İlçe, bu yasanın 3. maddesi kuralları uyarınca, ilçe olduğu saptanan idari bölümleri anlatır." denmiştir. Bahsedilen 3. maddede; "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti, merkez yönetim kuruluşu bakımından 6 ilçe ve 12 bucağa ayrılır. İlçeler, bucaklar ve bunların herbirine ait kent ve köylerin dağılımı bu yasaya ekli birinci cetvelde gösterilmiştir." denilmektedir.

KKTC'nin tümüne yönetim merkezliği yapan ilçe merkezi konumundaki şehrin (Lefkoşa'nın) içinde bulunduğu ilçe alanıdır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde merkez ilçe Lefkoşa ilçesinin yönetsel alanıdır. Merkez ilçenin yönetim merkezi (ilçe merkezi) ise Lefkoşa şehridir.

"*Bucak"*, tek başına bir yerleşme değil, içinde çok sayıda yerleşme (köyler, kasabalar, şehirler) bulunduran bir yönetim alanıdır. Bucak yönetim bölümlerinin yan yana gelmesiyle ilçeler oluşmaktadır. Burada gözden kaçırılmaması gereken önemli husus, bucak sınırları içinde kalan sahanın yerel yönetim organlarınca yönetilmesidir. Tabanı yerel yönetim alanlarından oluşan bucaklarda, mülki idare sadece sınır bazında kalmakta ve yerel yönetimlerle merkezi yönetim arasında köprü işlevi görmektedir (Özçağlar, 2011: 162). Bucak[11] alanı içinde merkezi konumdaki bir yerleşme *"bucak merkezi"* seçilir ve kaymakamlığa bağlı bir bucak kuruluşu kurulur.[12] İlçe alanı birden fazla sayıda bucaktan oluşuyorsa, bu durumda bucaklar, ilçe içindeki konumlarına göre *"merkez bucakları"* ve "*taşra bucakları"* olarak tasnif edilmektedirler. İçinde kaymakamlık teşkilatının bulunduğu, ilçe merkezi durumundaki kasaba veya şehrin merkezliğinde oluşan, kentsel yerleşmelerin de içinde yer aldığı bucak alanlarına merkez bucağı, diğerlerine ise taşra bucakları denilmektedir (Özçağlar, 2006: 15). Bazı ilçelerde ise, ilçe alanı = bucak alanı olarak ele alınmaktadır. Bu nitelikteki ilçeler *"tek bucaklı ilçe"* ya da *"merkez bucağından oluşan ilçe"* olarak tanımlanmaktadır (Özçağlar, 2011: 175). Güzelyurt ve Lefke İlçeleri tek bucaklı ilçelerdir.

[11] KKTC 33/1998 sayılı mülki yönetim ve bölümleri yasasında "Bucak; coğrafya, ekonomi, güvenlik ve yerel hizmet bakımından aralarında ilişki bulunan kent ve köylerden oluşan ve bu yasanın 3. maddesi kuralları uyarınca, bucak olduğu saptanan idari bölümleri anlatır." denmiştir.

[12] Her kaymakamlık bucak kuruluşunda, bir bucak sorumlusu, bir tane 1. Sınıf ilçe müfettişi, iki tane 2. Sınıf ilçe müfettişi ve diğer kamu görevliler bulunur. (KKTC, 33/1998 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası, madde 10)

KKTC'de ilçe ve bucaklarla (merkezi yönetim) ilgili değişiklikler yasal düzenlemelerle yapılmaktadır.[13] Belediye veya köy yönetsel alanlarında (yerel yönetimlerde) yapılacak değişiklikler ise Bakanlar kurulu kararı ile yapılabilmektedir.[14] İlçelere ve bucaklara, merkezliği üstlenen yerleşmelerin adı verilmektedir. Kaymakamlar ilçedeki en yüksek mülki ve idari amir olarak tanımlanmakta, devletin ve hükümetin ilçedeki temsiliyeti sağlamaktadırlar.[15]

"Köy Yönetsel Alanı", bir coğrafi ünitede, yönetsel sınırlarla belirlenmiş arazisi ile sürekli ve dönemlik olarak ikamet edilen kırsal yerleşmeleri bulunan; tarım ve hayvancılık gibi birincil faaliyetlerin ön planda olduğu, sanayi ve hizmetlerle ilgili faaliyetlerin kısıtlı ölçüde kaldığı, muhtarlıklarca yönetilen yönetsel alanlardır (Karabacak, 2015:24). Köy, iki farklı anlam taşımaktadır. Bunlardan biri "köy" ün tanımda da belirtildiği gibi yönetsel anlamı, diğeri ise idari alanı içerisinde kalan yerleşmelerin tümüne karşılık gelmekte ve konutlarla birlikte tüm yapıların bütününden oluşmaktadır (Taş, 2016). Köy yönetim alanları "tek yerleşmeli" veya "çok yerleşmeli" olabilirler. Bir köyün muhtarlık alanı içinde birden fazla sürekli yerleşim birimi varsa, bu yerleşmelerin her biri yönetsel coğrafya bakımından *mahalle*[16] olarak adlandırılmaktadır. KKTC'deki köy yönetsel alanlarının tümü tek yerleşmeli köylerden oluşmaktadır.

[13] İlçe ve bucakların kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, isimlerinin değiştirilmesi bir bucağın başka bir ilçeye bağlanması yasal değişiklik gerektirmektedir.

[14] Belediyeler Yasası ve Köy İhtiyar Heyetleri Yasası kuralları uyarınca yeniden köy kurulması veya yerinin değiştirilmesi veya kaldırılması, bir köy veya beldenin bir bucaktan başka bir bucağa bağlanması, köy belde isimlerinin değiştirilmesi, köylerin birleştirilmesi veya ayrılması Bakanlar Kurulu kararı ile yapılmaktadır.

[15] İlçe yönetimi kaymakamlık merkez ve bucak kuruluşları, ilçe koordinasyon kurulları ve ilçe emniyet kurulları tarafından yürütülür. Her ilçe yönetim örgütünde bir kaymakam, bir kaymakam muavini, bucak sayısı kadar bucak sorumlusu, ilçe müfettişleri ve diğer kamu görevlileri bulunur.

[16] KKTC 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası'nda "Mahalle, bir kentin, bir kasabanın veya bir köyün yasal olarak saptanmış yönetsel bölgelerinden her birini anlatır" denilmektedir.

"Nüfus miktarına bakılmaksızın bir ortak yaşam tarzının hüküm sürdüğü kasaba niteliği kazanamamış sürekli ikamet edilen kırsal yerleşmeler *köy* olarak tanımlanmaktadır."[17] (Taş, 2016)

"Belediye yönetsel alanı" içerisinde şehir, kasaba nitelikli kentsel yerleşmeler ile kasaba niteliği kazanamamış köy özellikli yerleşmelerle birlikte tarım, otlak, orman, maden alanları vb. sahaları da barındıran, belediyeler tarafından yönetilen alanlardır (Özçağlar, 2015: 81). Belediye/ Kentsel yönetsel alanların oluşturulmasındaki esas amaç imar ve yapılaşmaya gerekli özen gösterilmeyen kırsal yerleşmelere de belediye hizmetlerinin götürülmesidir. (Koday, 2009: 78).

Bir ilçenin yönetsel sınırları içinde ilçe merkezi, bucak merkezi dışında belediyesi bulunan yerleşmelere *"belde"* denilmektedir.[18]

Türkiye'de *"şehir"* kavramı içerisinde yaşayan insanların başka yerleşmelere fazlaca muhtaç olmadan ihtiyaçlarını yerinde karşılayabilecek fonksiyonlara sahip olan, nüfusu 30.000 veya 50.000'in üzerinde olan, alt ve üst yapı bakımından fazlaca eksiği kalmayan, belediye örgütlü yerleşmeler olarak tanımlanmaktadır (Özçağlar, 2011: 64).[19]

"Kasabalar", köy ile şehir arasında köprü oluşturan, fonksiyonları itibariyle şehirler kadar gelişememiş, ancak köy yerleşmelerine oranla daha gelişmiş olan yerleşmelerdir.[20]

[17] KKTC 33/1998 sayılı mülki yönetim ve bölümleri yasası madde 2 Tefsir kısmında "Köy; okul, cami, otlak gibi ortak malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanların, bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte oluşturdukları en küçük yerleşme birimini anlatır ve herhangi bir mahalleyi de kapsar" denmiştir.
[18] KKTC 33/1998 sayılı mülki yönetim ve bölümleri yasası madde 2 Tefsir kısmında "Belde; Belediye kuruluşuna sahip yerleşme birimini anlatır" denmiştir.
[19] KKTC, 33/1998 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası'nda ise şehir kavramı, nüfusu 5000'den fazla olan yerleşim birimlerini anlatır şeklinde tanımlanmaktadır. KKTC 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası'nda ise "Kent, nüfusu 5001 (beşbin bir) veya daha fazla olan beldeler anlatır"denmektedir. Bu durum çok yanıltıcıdır, fonksiyonlarına bakılmadan sadece nüfus sayısı baz alınarak bir yerleşmenin şehir olup olmadığına karar verilemez.
[20] KKTC 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası'nda "Kasaba; nüfusu 5000 (beş bin)'e kadar olan beldeleri anlatır" denmiştir.

6. İLGİLİ LİTERATÜR

İngiltere, ABD, Almanya, Sovyet Rusya, Hindistan ve Avustralya'da 1930'lu yıllardan itibaren yönetsel coğrafya alanında yapılmış çalışmalara rastlanmaktadır. Türkiye'de ise ilk defa 1960'lı yıllarda yönetsel coğrafya üzerine bilimsel çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Mehmet Besim Darkot, 1961 yılında yayınlanan "Türkiye'nin idari Coğrafyası Üzerine Düşünceler" adlı makalesinde, yönetsel coğrafya'nın coğrafi bilimler içindeki yeri ve önemine, Türkiye'nin yönetsel coğrafyası üzerine yapılmış geçmiş çalışmalara, cumhuriyet öncesinde ve sonrasında Türkiye'nin yönetsel bölümüş yapısında meydana gelen değişikliklere yer vermiştir.

Yönetsel coğrafyanın Türkiye'de öncülerinden olan Ali Özçağlar, bu alanda çok önemli çalışmalar yapmıştır. 1996 yılında "Türkiye'nin İdari Coğrafyası Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl ve Belde Kavramları Üzerine Düşünceler" adlı makaleyi, 1997 yılında "Türkiye'de Belediye Örgütlü Yerleşmeler (Kasabalar – Şehirler)" adlı kitabını yayınlamıştır. 2005 yılında "Türkiye'de Mülki İdare Bölümlerinin İdari Coğrafya Analizi" makalesini ve 2011 yılında "İdari Coğrafya" ile 2015 yılında "Yönetsel Coğrafya" başlıklı kitapları yayınlamıştır.

Zeki Koday 2008 yılında "Erzurum İlinin İdari Coğrafya Analizi", 2013 yılında "Rize İlinin İdari Coğrafya Analizi" ve 2016 yılında "Manisa İlinin İdari Coğrafya Analizi" başlıklı makaleleri yayınlamıştır. Sinan Kocaman, Asım Çoban, Kübra Erhan, Faruk Kaya ve Ferdi Akbaş da idari coğrafya ile ilgili çalışmalar yapmışlardır.

Hulusi Karagel 2010 yılında "Türkiye'de İdari Alanların Belirlenmesi ve Sorunları: Sumbas Örneği" adlı doktora tezi ile yönetsel coğrafya konusuna çok önemli katkılar sağlamıştır. Ayrıca yayınladığı birçok makale ile mülki idare alanları ve yönetsel coğrafya çalışmalarına yer vermiştir.

Söz konusu yüksek lisans tezinin oluşturulması aşamasında yapılan literatür taramasında, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yönetsel coğrafya analizini konu edinen herhangi bir çalışmaya ulaşılamasa da söz konusu coğrafi mekanla ilgili Cemal Arif Alagöz, Cevat Rüştü Gürsoy, Yalçın Karabulut, M. Tevfik Tarkan ve Necdet Tunçdilek'in yayınlamış oldukları farklı amaçlar doğrultusunda hazırlanmış çeşitli çalışmaları bulunmaktadır.

İlgili bir çalışma olarak, Aylin Dimilliler'in 2008 yılında tamamladığı "Mesarya ve Omorfo (Güzelyurt) Ovalarının (KKTC) Karşılaştırmalı Arazi Kullanımı" isimli yüksek lisans tezi mevcuttur. Çalışmada KKTC'nin doğusunda yer alan ve kuru tarım yapılan Mesarya ovası ile ülkenin batısında yer alan, sulu tarım yapılmasına uygun olan Omorfo (Güzelyurt) ovasının arazi kullanımı incelenerek, farklı tarım ürünlerinin yetişmesindeki nedenler araştırılmıştır.

Orhan Burhan'ın 2012 yılında tamamladığı "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin İdari Yapısı" isimli yüksek lisans tezi mevcuttur. Çalışmada KKTC'nin tüm yönleriyle ve net olarak anlaşılabilmesi maksadıyla yasama ve yargı erkine ve bunların işleyişine ilişkin açıklamalar yapılmış, devletin idare teşkilatı ve bu teşkilatın insan öğesini oluşturan kamu görevlileri detaylı olarak incelenmiştir.

2015 yılında "Karpaz Yarımadası'nn (KKTC) Arazi Kullanımı" isimli doktora tezi ile Kerime Karabacak, Karpaz Yarımadası'nın fiziki ve beşeri coğrafyası yönünden analiz ederek, arazi kullanımıyla ilgili ne tür kararların alınabileceğini ortaya koymuştur. Ayrıca çalışmada Karpaz Yarımadası'nın idari yapısı ve buradaki yerleşmelerin fonksiyonları hakkında bilgiler yer almaktadır.

Öznergiz, "Lefkoşa Şehrinin (KKTC) Gelişim ve Planlama Süreçlerinin Coğrafi Yaklaşımla Analizi" başlıklı yüksek lisans tezinde Lefkoşa şehrinin şehirsel gelişiminin ana hatlarını kronolojik bir düzen içinde ve coğrafi perspektifle ortaya koyarak, bu

gelişimde yönlendirici rol oynayan faktörleri irdelemek, mevcut planın coğrafi yaklaşımla değerlendirmiştir.

II. TARİHSEL SÜREÇTE KKTC'DEKİ YÖNETİM ŞEKLİ VE YÖNETSEL BÖLÜNÜŞ

Kıbrıs adası, tarihi çağlar boyunca sürekli değişen farklı uygarlıkların egemenliği altına girmiştir. Sırasıyla Aka, Dor, Fenike, Asur, Mısır, Pers, Roma, Bizans, Lüzinyan, Venedik ve 1571 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun eline geçmiştir (Alasya, 1988). Tez konusu kapsamında yapılan araştırmada, Kıbrıs adasına ilişkin en eski yönetsel coğrafya verileri Osmanlı Dönemine dayandığı için mülki idare yapısının geçirdiği evrelere Osmanlı Döneminden itibaren başlanarak ele alınacaktır.

1. OSMANLI DÖNEMİ

Kıbrıs adası 1571 yılında Osmanlı İmparatorluğu tarafından fethedilmiştir. Adanın muhafazasını sağlamak ve adayı kalkındırmak amacıyla Anadolu'dan Kıbrıs'a zorunlu göç politikası uygulanmış, Türk - Müslüman nüfusunun artması sağlanmıştır (Alagöz, 1971:16).

Osmanlı fethinin ardından Kıbrıs'ta başkenti Lefkoşa olan bir beylerbeyliği kurulmuş ve Muzaffer Paşa adanın beylerbeyi olmuştur. (Darkot, 1952) Baf, Mağusa ve Girne'ye de sancak beyleri atanmıştır. Kıbrıs Eyaleti, Kıbrıs Kanunnâmesi çıkana kadar Karaman Vilâyeti Kanunnâmesi ile idare edilmiş, daha sonra ise mülkî bir yapılanmaya gidilerek ada Lefkoşa merkezli 16 kazâya ayrılmıştır. Kıbrıs Eyaleti'nde yer alan 16 kaza şu şekildeydi: Tuzla, Limasol, Piskopi, Gilan, Evdim, Magosa, Karpas, Değirmenlik, Baf, Kukla, Hırsofi, Omorfo, Mesarye, Girne, Lefkoşa Kazâları. (Sarınay, 2000: 19).

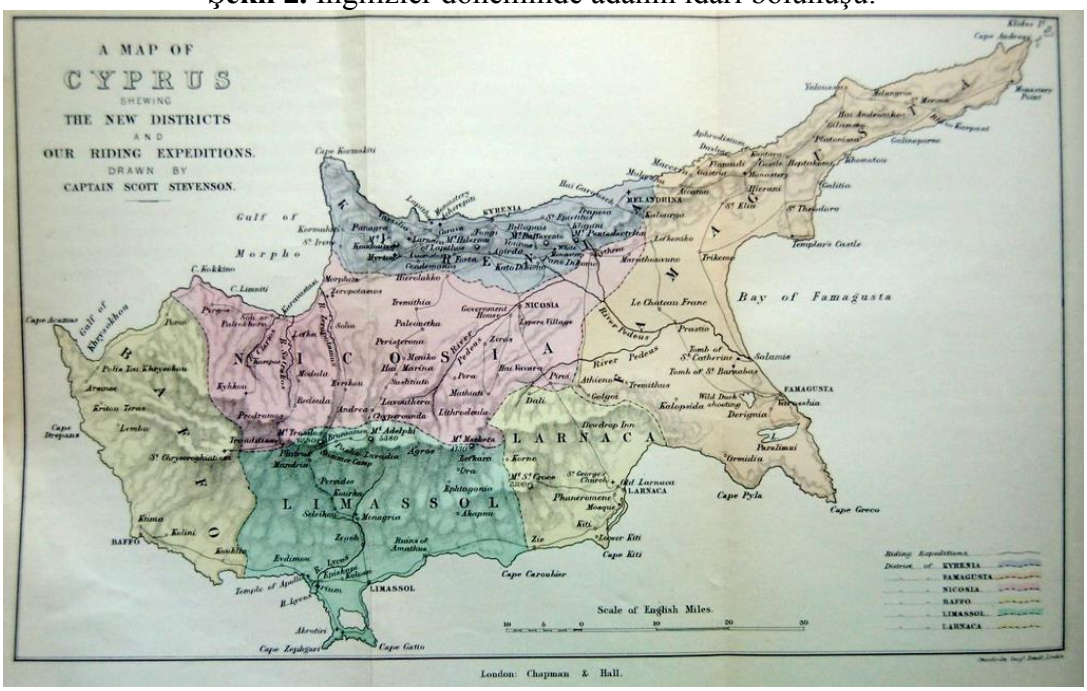
Kazaların yöneticileri Tanzimat'a kadar kadılar, Tanzimat'tan sonra kaymakamlar olmuştur. Nahiyeler önceleri "Naib" olarak bilinen yöneticiler tarafından yönetilmekteydi. Daha sonra naiblikler "müdürlükler"e dönüştürüldü. Köyleri ise halkın seçtiği "muhtarlar ve ihtiyar heyetleri" yönetiyordu. Aynı zamanda Lefkoşa ve diğer kasabalarda belediye meclisleri oluşturulmuştu. (Öznergiz, 2011).

2. İNGİLİZ DÖNEMİ

1571 yılında fethedilen Kıbrıs'ta, Osmanlı İdaresi 1878 yılına kadar üç yüzyılı aşkın bir süre devam etmiştir. Daha sonra İngiltere Osmanlı arasında 4 Haziran 1878'de Kıbrıs'ın geçici olarak İngiltere'ye bırakılmasını içeren bir antlaşma imzalanmıştır (Uçarol, 1978: 33).

Adadaki mülki idare bölümlemesi 1879 yılında yayınlanan, 23/1879 sayılı Mülki Yönetim Bölgeleri Yasası ile düzenlenmiş ve 6 kazaya (Lefkoşa, Mağusa, Limasol, Larnaka, Girne ve Baf) bölünmüştür. Kazalar Lefkoşa'daki Vali'ye bağlı Komiser denilen kaza idare amirleri tarafından yönetilmişlerdir (Gürsoy, 1962).

Şekil 2. İngilizler döneminde adanın idari bölünüşü.

Kaynak: Hook, G. (2009). Britons In Cyprus 1878-1914, The University Of Texas At Austin, Phd. (https://docplayer.net/46868098-Copyright-by-gail-ruth-hook-2009.html)

Şekil 2'de görüldüğü gibi bu dönemde Kıbrıs adası Nicosia (Lefkoşa), Larnaca (Larnaka), Limassol (Limasol), Famagusta (Mağusa) ve Paphos (Baf) olmak üzere 6 kazaya ayrılmaktaydı. Çizelge 1'de bu kazalara ait 1881 (ilk nüfus sayımı) ve 1891 (ikinci nüfus sayımı) yıllarında yapılan sayım sonuçlarından elde edilen nüfus miktarları verilmiştir. 1881'de toplam nüfus 30.143 iken, aradan geçen 10 yılda 3.521 kişilik artış yaşanmış ve toplam nüfus 33.664 olmuştur. En fazla nüfus Lefkoşa ve sonra sırasıyla Larnaka ve Limasol kazalarında bulunmaktaydı.

Çizelge 1. 1881 ve 1891 yıllarına ait nüfus sayım sonuçları.

Kazalar	Nüfus (1881)	Nüfus (1891)
Lefkoşa	11,536	12,515
Larnaka	7,833	7,593
Limasol	6,006	7,388
Mağusa	2,564	3,367
Baf	2,204	2,801
Toplam	30,143	33,664

Kaynak: Hook, G. (2009). Britons In Cyprus 1878-1914, The University Of Texas At Austin, Phd. (https://docplayer.net/46868098-Copyright-by-gail-ruth-hook-2009.html)

Kıbrıs Ortodoks Kilisesi, ada İngiltere'nin yönetimine geçtiği ilk günden itibaren Kıbrıs'ın Yunanistan ile birleşmesini (ENOSİS) amaçlamıştır. Yunan Hükümeti ve Kıbrıs Ortodoks Kilisesi ENOSİS'e giden yolda umduğunu bulamayınca gizli bir tedhiş teşkilatı olan EOKA[21] kurulmuş ve bu teşkilat, öncelikle Kıbrıs'ta kendi prensiplerini kabul etmeyen Kıbrıs Rumlarına, sonra İngilizlere ve son olarak da Türklere karşı saldırılara başlamıştır. İngiltere, 1955 yılında Londra'da "Doğu Akdeniz ve Kıbrıs Hakkında Üçlü Konferans" adı altında bir toplantı düzenlemiş ve bu toplantıya Yunanistan'ın yanında Türkiye de davet edilmiştir. Konferansta Yunanistan ENOSİS; Türkiye statükonun devamını aksi takdirde Kıbrıs'ın Türkiye'ye ilhakını;

[21] EOKA, Rumca Etniki Organasis Kipriakis Andistaseos sözcüklerinin kısaltmasıdır, Türkçesi Kıbrıs Milli Direniş Teşkilatı'dır.

İngiltere ise Self-Government[22] sistemini teklif etmiştir (Gürsoy, 1974). Görüşler birbiriyle bağdaşmayacak nitelikte olduğundan Konferanstan herhangi bir sonuç elde edilememiştir.

Yapılan görüşmeler ve antlaşmalar esas alınarak hazırlanan Kıbrıs Anayasası, Garanti ve İttifak Antlaşmaları imzalanmış, Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti 16 Ağustos 1960'ta ilan edilmiştir. Garanti Antlaşması Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'ye yeni oluşan anayasal düzeni korumak yükümlülüğünü vermekte ve bu üç ülkeye anayasal düzenin bozulması halinde düzeni yeniden tesis etmek üzere hep birlikte veya ayrı ayrı harekete geçme olanağı veriyordu. İttifak Antlaşması ise Türkiye ile Yunanistan'a Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına ya da ülkenin bütünlüğüne karşı yöneltilen saldırılara karşı koyma sorumluluğunu koyuyor ve bu amaçla adada asker bulundurmalarına imkan tanıyordu (Kızılyürek, 2009).

Londra ve Zürih Antlaşmaları'na göre, Kıbrıs Cumhuriyeti, Türk ve Rumların ortaklaşa yetki ve sorumluluğuna dayanmaktaydı. Kıbrıs Devleti'nin kuruluş antlaşmaları ve Kıbrıs Anayasası bir yandan toplumların (Türk ve Rum) egemenliğini sınırlandırırken, diğer yandan egemenliğin geri kalan kısmının iki toplum arasında paylaşılması ilkesini içeriyordu. Kıbrıs'ın başka bir devletle kısmen ya da tamamen birleşmesi ya da ülkenin bölünmesi Anayasa tarafından yasaklanıyordu. Londra'da imzalanan bir deklarasyonla İngiltere'nin Kıbrıs üzerindeki egemenlik haklarının antlaşmalarla kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'ne devredilmesi de hükme bağlanmıştır. Buna göre İngiltere Akrotiri (Ağrotur) ve Dikelya üsleri dışındaki bölgeleri Kıbrıs Cumhuriyeti'ne devretmiştir.

Kıbrıs Cumhuriyeti Döneminde idari bölümlemede herhangi bir değişiklik yapılmamış, mülki idare Lefkoşa, Mağusa, Girne, Limasol, Larnaka ve Baf olmak

[22] Self-Government, özerklik veya kendi kendini yönetme anlamındadır.

üzere 6 kazaya bölünmüştür. Bu 6 kazalı bölünüş sistematiği günümüzde Kıbrıs'ın güneyindeki Rum Yönetiminde halen geçerli olan idari bölümleme şeklidir.

3. KIBRIS TÜRK FEDERE DEVLETİ

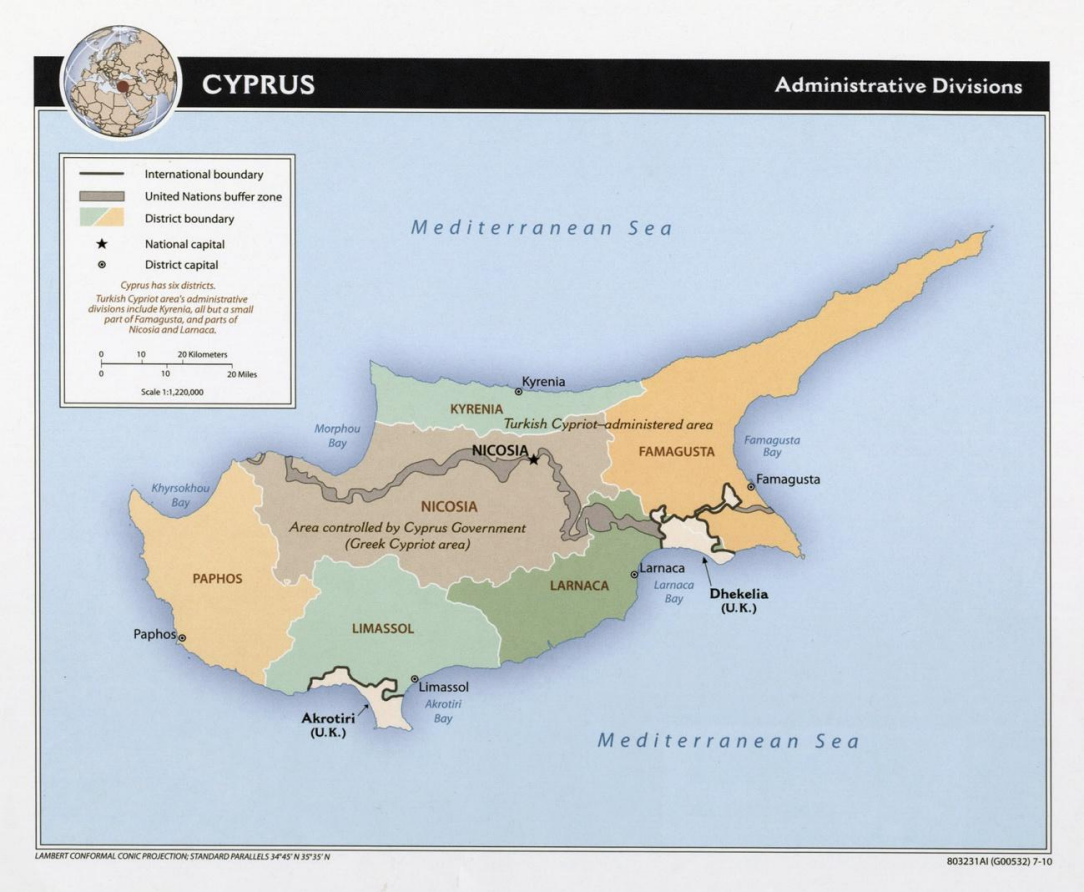
Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Rum toplumu yöneticileri, Cumhuriyetin antlaşmalarla öngörülen uluslararası statüsünü ve Anayasayı ihlal etmeye başlamışlardır. 1963'te Kıbrıs Türklerini imha planlarını uygulamaya koyarak pek çok Kıbrıs Türkünün katledilmesiyle sonuçlanan etnik çatışmalar başlamıştır. Olayların ve çatışmaların devam etmesi üzerine Türkiye Cumhuriyeti Garanti Antlaşması'ndan doğan haklarını kullanarak 20 Temmuz 1974'te Kıbrıs Barış Harekatı'nı başlatmış ve Kıbrıs'ta bugünkü sınırlar çizilmiştir (Tunçdilek, 1980:190).

Kıbrıs Türk Toplumu 13 Şubat 1975 tarihinde kendi bölgesinde Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin kurulduğunu ilan etmiştir. Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin ilanı kararında "Nihai amacın iki bölgeli coğrafi esasa dayalı federasyon bünyesi içinde Kıbrıs Rum Toplumu ile birleşme olduğu" belirtiliyordu ve Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin "temel milletlerarası hukuka uygun olarak milletlerarası antlaşmalarla saptanmış olan Cumhuriyetin 1960 Anayasası'nın, aynı usulle Kıbrıs Federal Cumhuriyeti'nin Anayasası olarak değiştirilmesine ve Federal Cumhuriyetin kurulmasına kadar" yapılmış bir düzenleme olduğu görüşüne yer veriliyordu (Toluner, 1997).

İngilizler Döneminde yapılan 23/1879 sayılı Mülki Yönetim Bölgeleri Yasası, 9/1980 sayılı Mülki Yönetim Bölümleri Yasası yapılıncaya kadar yürürlülükte kalmıştır. Bu yasanın 6. Maddesi mülki yönetim bölümleri uyarınca; adanın kuzeyinde bulunan Kıbrıs Türk Federe Devleti, mülki idare bakımından 3 ilçe (Lefkoşa, Gazimağusa, Girne) ve 7 bucak alanına (Lefkoşa, Gazimağusa, Güzelyurt, İskele, Lefke, Geçitkale ve Mehmetçik) bölünmüştür (Şekil 3). Güzelyurt ve Lefke bucakları

Lefkoşa İlçesine, Geçitkale, İskele ve Mehmetçik bucakları da Gazimağusa İlçesine bağlıydı. Girne ilçesinde bucak alanı yoktu. Kıbrıs Türk Federe Devletinin tüm ilçe ve bucak alanlarında toplam 186 yerleşim yeri bulunmaktaydı (Çizelge 2).

Şekil 3. 1980 yılında Kıbrıs Adası'nın idari bölünüşü.

Kaynak: https://www.mapsland.com/asia/cyprus

Çizelge 2'de görüldüğü üzere Lefkoşa İlesi 3 bucak alanından oluşmaktaydı. Lefkoşa bucağı sınırları içerisindeki 30 yerleşim alanıyla birlikte merkez bucağı konumundaydı. Taşra bucakları konumunda olan Güzelyurt'ta 12 ve Lefke'de ise 18 kentsel/kırsal yönetsel alanlar bulunmaktaydı. Çizelge 2'de yerleşme sayıları ilçe ve bucak isimlerinin yanında parantez içerisinde verilmiştir. Gazimağusa bucağı da yine Gazimağusa ilçesinin merkez bucağı; Geçitkale, İskele, Mehmetçik bucakları ise taşra bucaklarıydı. Gazimağusa ilçesinde toplam 85 kentsel/kırsal yönetsel alan bulunmaktaydı. 1980 yılında yapılan düzenlemeyle ilçe merkezi konumunda olan Lefkoşa, Gazimağusa ve Girne yerleşmeleri bugün hala adadaki 3 büyük şehirdir.

Çizelge 2. 1980 yılında KKTC'nin yönetsel bölünüşü.

1. LEFKOŞA İLÇESİ (60)			**2. GAZİMAĞUSA İLÇESİ (85)**				**3. GİRNE İLÇESİ (41)**	
Lefkoşa Bc. (30)	Güzelyurt Bc. (12)	Lefke Bc. (18)	Gazimağusa Bc. (23)	Geçitkale Bc. (19)	İskele Bc. (20)	Mehmetcik Bc. (23)		
Akıncılar	Akçay	Bademliköy	Akdoğan	Akova	Ağıllar	Bafra	Ağırdağ	Lapta
Alayköy	Aydınköy	Bağlıköy	Aslanköy	Alaniçi	Altınova	Adaçay	Akçiçek	Malatya
Balıkesir	Gayretköy	Cengizköy	Beyarmudu	Arıdamı	Ardahan	Avtepe	Akdeniz	Ozanköy
Beyköy	Güneşköy	Çamlköy	Çayönü	Çamlıca	Aygün	Balalan	Alemdar	Özhan
Cihanigir	Güzelyurt	Doğancı	Dörtyol	Çınarlı	Boğaziçi	Boltaşlı	Alsancak	Pınarbaşı
Çukurova	Kalkanlı	Erenköy	Düzce	Ergenekon	Büyükkonuk	Çayırova	Arapköy	Sadrazamköy
Değirmenlik	Mevlevi	Gaziveren	Gazi Mağusa	Geçikale	Ergazi	Darince	Aşağı Dikmen	Şirinevler
Demirhan	Serhatköy	Günebakan	Güvercinlik	Gönendere	İskele	Dipkarpaz	Bahçeli	Taşkent
Dilekkaya	Şahinler	Kurutepe	İncirli	Görneç	Kalecik	Esenköy	Bellabayıs	Tepebaşı
Düzova	Yaylâ	Lefke	İnönü	Mallıdağ	Kaplıca	Gelincik	Beşparmak	Yeşiltepe
Erdemli	Yuvacık	Madenliköy	Korkuteli	Nergizli	Kilitkaya	Kaleburnu	Çamlıbel	Yukarı Dikmen
Gaziköy	Zümrütköy	Ömerli	Köprülü	Pınarlı	Kurtuluş	Kumyalı	Çatalköy	
Gaziler		Süleymaniye	Kurudere	Sendarlı	Kuzucuk	Kuruova	Dağyolu	
Gökhan		Şirinköy	Mormenekşe	Sütlüce	Mersinlik	Mehmetcik	Esentepe	
Gönyeli		Taşköy	Mutluyaka	Tatlısu	Ötüken	Pamuklu	Geçitköy	
Gürpınar		Taşpınar	Paşaköy	Tirmen	Sınırüstü	Sazlıköy	Girne	
Hamitköy		Yeşilırmak	Pile	Ulukışla	Topçuköy	Sipahi	Göçeri	
Haspolat		Yeşilyurt	Pirhan	Yamaçköy	Turnalar	Taşlıca	Güngör	
İkidere			Şehitler	Yıldırım	Tuzluca	Yedikonuk	Hisarköy	
Kalavaç			Turunçlu		Yarköy	Yeni Erenköy	Ilgaz	
Kanlıköy			Türkmenköy			Yeşilköy	Kanpaşa	
Kırıkkale			Vadili			Zeybekköy	Karaağaç	
Kırklar			Yeni Boğaziçi			Ziyamet	Karaman	
Lefkoşa							Karşyaka	
Meriç							Kayalar	
Minareliköy							Kaynakköy	
Türkeli							Koruçam	
Yeniceköy							Kozan	
Yılmazköy							Kömürcü	
Yiğitler							Kördemen	

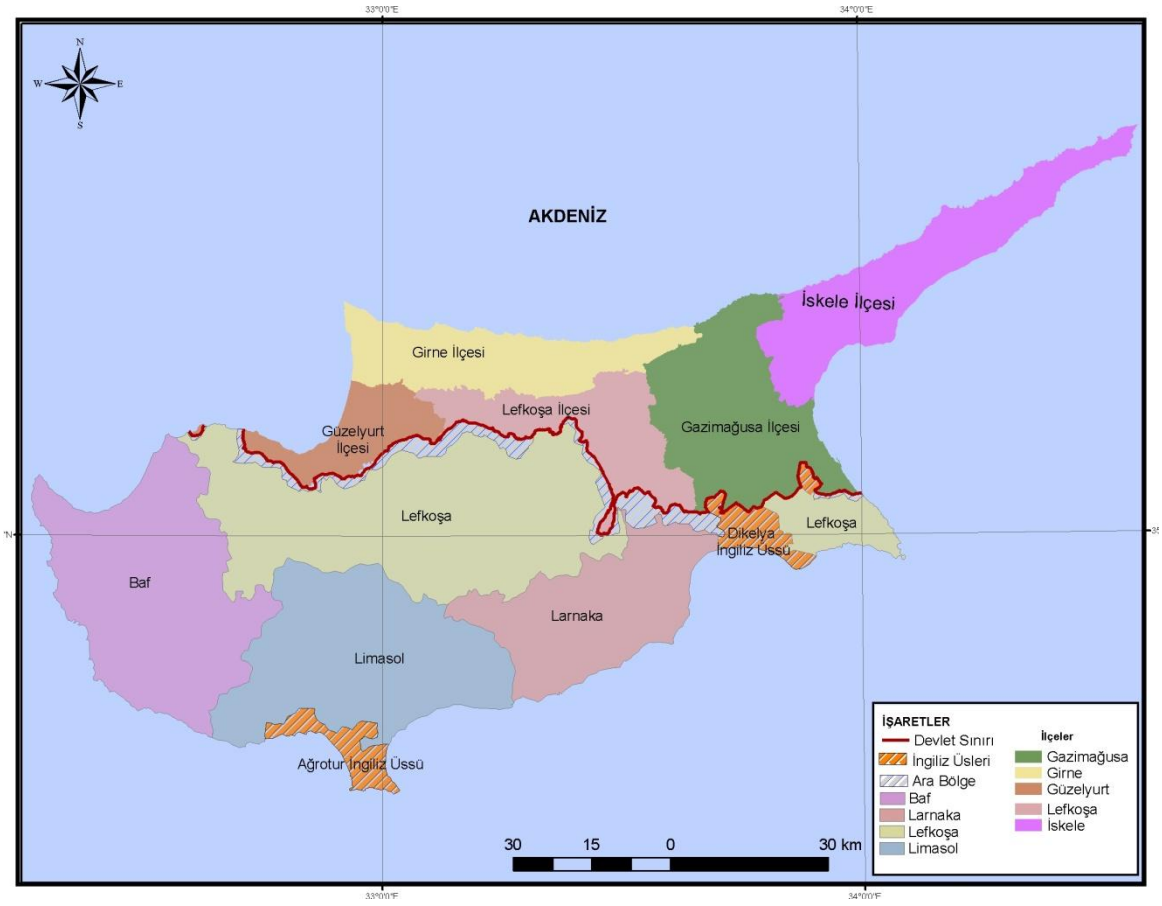
** İlçe ve bucak alanlarında bulunan yerleşme sayıları parantez içerisinde verilmiştir. Bucak kısaltılarak Bc. Olarak gösterilmiştir.

4. KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

Kıbrıs Rum Yönetiminin federal devlet çözümüne yanaşmaması ve yaşanan gelişmelerden sonra Kıbrıs Türk halkı "self-determinasyon" hakkını kullanmış ve 15 Kasım 1983 günü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edilmiştir (Alasya, 1988: 264).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla idari yapılanma yeniden düzenlenerek, 33/1998 Mülki Yönetim Yasası yürürlüğe girmiştir. Yasa ile KKTC Devleti, mülki yönetim bakımından 5 ilçe ve 12 bucağa bölünmüştür. 1980-1998 yılları arasında bucak olan Güzelyurt ve İskele ilçe yapılmış, Değirmenlik, Yeni Erenköy, Akdoğan ve Çamlıbel, bucak statüsü kazanmıştır. Merkez ve Çamlıbel olmak üzere Girne ilçesi iki bucağa ayrılmıştır.

Harita 4. 1998 yılında Kıbrıs adasının yönetsel bölünüşü.

Çizelge 3. 1998 yılında KKTC'nin yönetsel bölünüşü.

1. LEFKOŞA İLÇESİ(30)		**2. GAZİMAĞUSA İLÇESİ (42)**			**3. GİRNE İLÇESİ (42)**		**4. GÜZELYURT İLÇESİ (30)**		**5. İSKELE İLÇESİ (43)**		
Lefkoşa Bc. (17)	Değirmenlik Bc. (13)	Gazimağusa Bc. (14)	Geçitkale Bc. (16)	Akdoğan Bc. (12)	Girne Bc. (27)	Çamlıbel Bc. (15)	Güzelyurt Bc. (12)	Lefke Bc. (18)	İskele Bc. (17)	Mehmetcik Bc. (12)	Yeni Erenköy Bc. (14)
Akıncılar	Balıkesir	Akova	Arıdamı	Akdoğan	Ağırdağ	Akçiçek	Akçay	Bademköy	Ağıllar	Bafra	Adaçay
Alayköy	Beyköy	Alaniçi	Çamlıca	Beyarmudu	Alsancak	Akdeniz	Aydınköy	Bağlıköy	Altınova	Balalan	Avtepe
Dilekkaya	Cihangir	Aslanköy	Çınarlı	Çayönü	Arapköy	Alemdağ	Gayretköy	Cengizköy	Ardahan	Büyükkonuk	Boltaşlı
Erdemli	Çukurova	Dörtyol	Ergenekon	Düzce	Aşağı Dikmen	Çamlıbel	Güneşköy	Çamlıköy	Aygün	Çayırova	Derince
Gaziler	Değirmenlik	Gazimağusa	Geçitkale	İncirli	Aşağı Taşkent	Geçitköy	Güzelyurt	Doğancı	Boğaziçi	Kilitkaya	Dipkarpaz
Gönyeli	Demirhan	Güvercinlik	Gönendere	İnönü	Bahçeli	Hisarköy	Kalkanlı	Erenköy	Ergazi	Kumyalı	Esenköy
Gürpınar	Düzova	Korkuteli	Görneç	Köprü	Beşparmak	Karpaşa	Mevlevi	Gaziveren	İskele	Mehmetçik	Gelincik
Hamitköy	Gaziköy	Kurudere	Mallıdağ	Paşaköy	Beylerbeyi	Kayalar	Serhatköy	Günebakan	Kalecik	Pamuklu	Kaleburnu
Haspolat	Gökhan	Mormenekşe	Nergisli	Pile	Boğazköy	Kılıçarslan	Şahinler	Kurutepe	Kaplıca	Sazlıköy	Kuruova
İkidere	Kalavaç	Mutluyaka	Pınarlı	Turunçlu	Çatalköy	Koruçam	Yayla	Lefke	Kurtuluş	Tuzluca	Sipahi
Kanlıköy	Meriç	Pirhan	Serdarlı	Türkmenköy	Dağyolu	Kozanköy	Yuvacık	Madenliköy	Kuzucuk	Yedikonuk	Taşlıca
Kırıkkale	Mineraliköy	Şehitler	Sütlüce	Vadili	Esentepe	Özhan	Zümrütköy	Ömerli	Mersinlik	Zeybekköy	Yeni Erenköy
Kırklar	Yeniceköy	Yeni Boğaziçi	Tatlısu		Girne	Sadrazamköy		Süleymaniye	Ötüken		Yeşilköy
Lefkoşa		Yıldırım	Tirmen		Göçeri	Şirinevler		Şirinköy	Sınırüstü		Ziyamet
Türkeli			Ulukışla		Güngör	Tepebaşı		Taşköy	Topcuköy		
Yılmazköy			Yamaçköy		Ilgaz			Taşpınar	Turnalar		
Yiğitler					Karaağaç			Yeşilırmak	Yarköy		
					Karaman			Yeşilyurt			
					Karşıyaka						
					Kömürcü						
					Lapta						
					Malatya						
					Ozanköy						
					Pınarbaşı						
					Yeşiltepe						
					Yukarı Dikmen						
					Yukarı Taşkent						

**İlçe ve bucak alanlarında bulunan yerleşme sayıları parantez içerisinde verilmiştir. Bucak kısaltılarak Bc. olarak gösterilmiştir.

Yapılan yasal düzenleme ile 1980 yılında Lefkoşa ilçesinin bucağı konumunda olan Güzelyurt, altında bulunan 12 yerleşim yeri ile birlikte ayrı bir ilçe statüsüne yükseltilmiştir. Yine 1980 yılında Lefkoşa ilçesine bağlı bir bucak olan Lefke, kendisine bağlı 18 yerleşim yeri ile birlikte Lefkoşa ilçe alanından ayrılıp Güzelyurt ilçesine bağlanmış ve Güzelyurt ilçesinin bucağı olmuştur. Geriye kalan 30 adet yerleşme alanını bünyesinde barındıran Lefkoşa İlçesi 2 bucak alanına bölünmüş, 17 yerleşim alanı Lefkoşa Bucağını ve 13 yerleşim yeri de Değirmenlik Bucak alanını oluşturmuştur (Çizelge 3).

1980 yılında Gazimağusa İlçesi'nin bucağı konumunda olan İskele, 1998 yılında yapılan düzenlemeyle ayrı bir ilçe olmuştur. Yine Gazimağusa ilçesinin bucağı olan Mehmetçik, Gazimağusa ilçesinden koparak İskele ilçesine bağlanmıştır. 1980 yılında iskele bucak alanına bağlı olan Büyükkonuk, Kilitkaya ve Tuzluca kırsal yönetsel alanları Mehmetçik bucağına bağlanmıştır. İskele ilçe alanında bir yeni bucak alanı daha yaratılmış ve Mehmetçik bucağına bağlı 14 yerleşim yeri Yeni Erenköy bucağını oluşturmuştur.

Gazimağusa ilçesinde yer alan Gazimağusa ve Geçitkale bucaklarına bir yenisi daha eklenerek Akdoğan bucağı oluşturulmuştur. Akova, Alaniçi ve Yıldırım kırsal yönetsel alanları Geçitkale bucağından ayrılıp, Gazimağusa bucağına bağlanmış, böylece Geçitkale bucağında 16 yerleşim yeri kalmıştır. 1980 yılında Gazimağusa bucak alanına bağlı olan 12 yerleşim yeri ayrılarak, Akdoğan bucağını meydana getirmişlerdir.

1980 yılında bucak alanı bulunmayan Girne İlçesinde yapılan yeni düzenlemeyle 2 adet bucak alanı oluşturulmuştur. Girne (27) ve Çamlıbel (15) Bucaklarıyla ilçenin önceden 41 olan yerleşme sayısı, 42'ye yükseltilmiştir. Girne Bucağında, Kaynakköy kırsal yönetsel alanının adı yapılan değişiklikle Boğazköy, Bellabayıs kırsal yönetsel alanının adı ise Beylerbeyi olarak düzenlenmiştir. Taşkent köy yönetsel alanı ise, Aşağı ve Yukarı Taşkent olarak ikiye bölünmüştür. Böylelikle 1980 yılında 186 olan toplam yerleşim alanı sayısı 187'ye yükselmiştir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anayasası'nın "Merkezi Yönetim" başlıklı 116. maddesine göre, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ülkesi, merkezi yönetim kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik koşullara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre yasa ile belirlenen bölümlere ayrılır."

Ülkede merkezden yönetim sistemi uygulamasının sonucu olarak, genel bir yönetsel teşkilatlanma mevcuttur. Merkezi idare, yönetsel hizmetlere ilişkin yetki ve sorumlulukların toplandığı başkent[23] ile bu faaliyetlerin tüm ülkede yürütülmesini amaçlayan, bölümlere ayrılan bir taşra teşkilatından oluşmaktadır. Merkezi idarenin başkent teşkilatı belli hizmetleri doğrudan doğruya yürüten idare organlarının yanında, bu organlara görüş bildiren, öneri ve tavsiyelerde bulunmak suretiyle yardımda bulunan kurullardan oluşur. Belediye, köy ve mahalle idarelerinden oluşan yerel yönetimler ise merkezi idarenin karşılayamadığı kimi hizmetlerin, merkeze bağlı ancak ayrı bir yasa ile kendi kendilerini yöneten kuruluşlardır.

Kanun koyucu, Anayasa'nın kendisine verdiği yetkiyi kullanarak son olarak geçtiğimiz yıllarda 2/2017 sayılı Mülki Yasayı[24] çıkarmıştır. Halen yürürlükte olan bu yasa ile 33/1998 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası değiştirilmiş, Devlet merkezi idaresi 6 ilçe ile 12 bucak alanına ayrılmıştır (Harita 5). Mülki yönetim bölümleri ilçeler ve bucaklardan oluşmakta olup bu şekilde oluşturulan taşra örgütlerinin başında ise kaymakamlar ve bucak sorumluları bulunmaktadır.

Kaymakamlar yasa tarafından "ilçedeki en yüksek mülki ve idari amir" olarak tanımlanmaktadırlar. İlçe yönetimi kaymakamlık merkez ve bucak kuruluşları, ilçe koordinasyon kurulları ve ilçe emniyet kurulları tarafından yürütülür. Her ilçe yönetim örgütünde, İçişleri Bakanlığı bünyesindeki Merkez Kaymakamlık tarafından görevlendirilen bir kaymakam, bir kaymakam muavini, bucak sayısı kadar bucak sorumlusu ve ilçe müfettişleri bulunur.

[23] Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin başkenti Lefkoşa'dır.
[24] 2/2017 Sayılı KKTC Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasası.

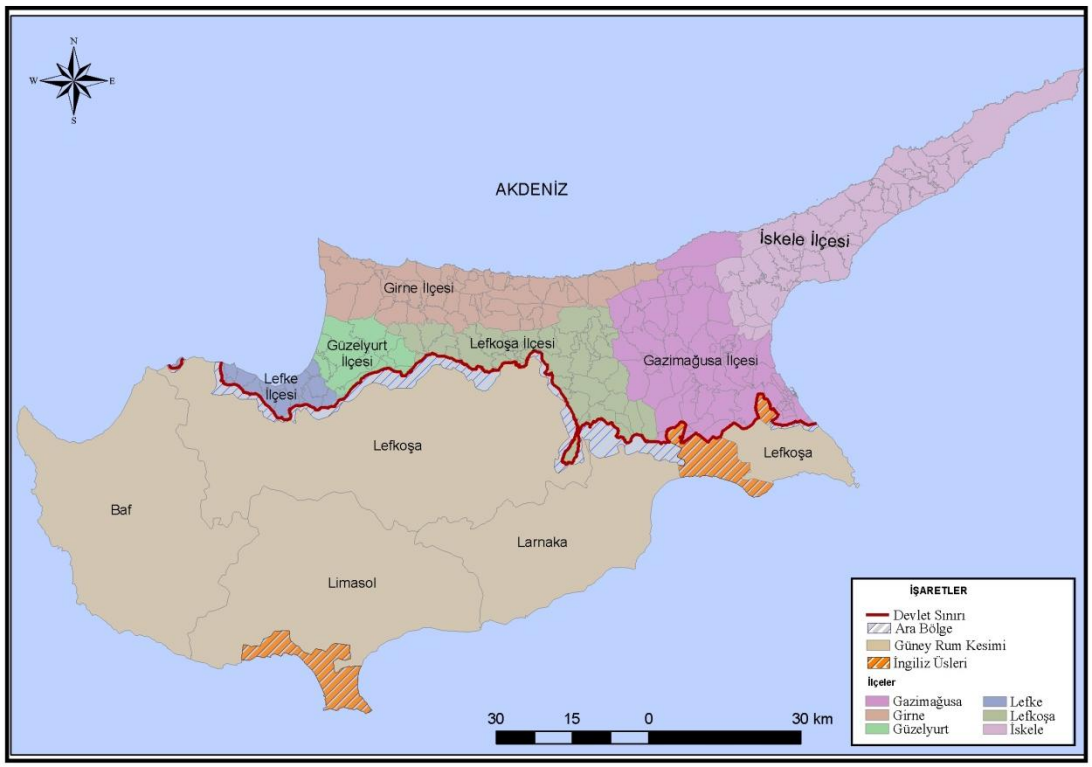
Çizelge 4. 2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasasına göre KKTC'nin yönetsel bölünüşü.

1. LEFKOŞA İLÇESİ (30)		**2. GAZİMAĞUSA İLÇESİ (42)**			**3. GİRNE İLÇESİ (42)**		**4. GÜZELYURT İLÇESİ (12)**	**5. İSKELE İLÇESİ (43)**			**6. LEFKE İLÇESİ (18)**
Lefkoşa Bc. (17)	Değirmenlik Bc. (13)	Gazimağusa Bc. (14)	Geçitkale Bc. (16)	Akdoğan Bc. (12)	Girne Bc. (27)	Çamlıbel Bc. (15)	Güzelyurt Bc. (12)	İskele Bc. (17)	Mehmetcik Bc. (12)	Yeni Erenköy Bc. (14)	Lefke Bc. (18)
Akıncılar	Balıkesir	Akova	Arıdamı	Akdoğan	Ağırdağ	Akçiçek	Akçay	Ağıllar	Bafra	Adaçay	Bademköy
Alayköy	Beyköy	Alaniçi	Çamlıca	Beyarmudu	Alsancak	Akdeniz	Aydınköy	Altınova	Balalan	Avtepe	Bağlıköy
Dilekkaya	Cihangir	Aslanköy	Çınarlı	Çayönü	Arapköy	Alemdağ	Gayretköy	Ardahan	Büyükkonuk	Boltaşlı	Cengizköy
Erdemli	Çukurova	Dörtyol	Ergenekon	Düzce	Aşağı Dikmen	Çamlıbel	Güneşköy	Aygün	Çayırova	Derince	Çamlıköy
Gaziler	Değirmenlik	Gazimağusa	Geçitkale	İncirli	Aşağı Taşkent	Geçitköy	Güzelyurt	Boğaziçi	Kilitkaya	Dipkarpaz	Doğancı
Gönyeli	Demirhan	Güvercinlik	Gönendere	İnönü	Bahçeli	Hisarköy	Kalkanlı	Ergazi	Kumyalı	Esenköy	Erenköy
Gürpınar	Düzova	Korkuteli	Görneç	Köprü	Beşparmak	Karpaşa	Mevlevi	İskele	Mehmetçik	Gelincik	Gaziveren
Hamitköy	Gaziköy	Kurudere	Mallıdağ	Paşaköy	Beylerbeyi	Kayalar	Serhatköy	Kalecik	Pamuklu	Kaleburnu	Günebakan
Haspolat	Gökhan	Mormenekşe	Nergisli	Pile	Boğazköy	Kılıçarslan	Şahinler	Kaplıca	Sazlıköy	Kuruova	Kurutepe
İkidere	Kalavaç	Mutluyaka	Pınarlı	Turunçlu	Çatalköy	Koruçam	Yayla	Kurtuluş	Tuzluca	Sipahi	Lefke
Kanlıköy	Meriç	Pirhan	Serdarlı	Türkmenköy	Dağyolu	Kozanköy	Yuvacık	Kuzucuk	Yedikonuk	Taşlıca	Madenliköy
Kırıkkale	Mineraliköy	Şehitler	Sütlüce	Vadili	Esentepe	Özhan	Zümrütköy	Mersinlik	Zeybekköy	Yeni Erenköy	Ömerli
Kırklar	Yeniceköy	Yeni Boğaziçi	Tatlısu		Girne	Sadrazamköy		Ötüken		Yeşilköy	Süleymaniye
Lefkoşa		Yıldırım	Tirmen		Göçeri	Şirinevler		Sınırüstü		Ziyamet	Şirinköy
Türkeli			Ulukışla		Güngör	Tepebaşı		Topcuköy			Taşköy
Yılmazköy			Yamaçköy		Ilgaz			Turnalar			Taşpınar
Yiğitler					Karaağaç			Yarköy			Yeşilırmak
					Karaman						Yeşilyurt
					Karşıyaka						
					Kömürcü						
					Lapta						
					Malatya						
					Ozanköy						
					Pınarbaşı						
					Yeşiltepe						
					Yukarı Dikmen						
					Yukarı Taşkent						

**İlçe ve bucak alanlarında bulunan yerleşme sayıları parantez içerisinde verilmiştir. Bucak kısaltılarak Bc. olarak gösterilmiştir.

2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri Değişiklik Yasası ile yapılan tek değişiklik, 1998 yılından bu yana Güzelyurt ilçesinin bucak alanı konumunda olan Lefke'nin ayrı bir ilçe haline getirilmesidir. Güzelyurt ilçesi altında, 18 yönetsel alan sınırından oluşan Lefke bucak alanı, bu yasayla Lefke ilçe alanına bağlanmıştır. Böylece Güzelyurt ilçe alanında ilçe merkeziyle aynı adı taşıyan, 12 yönetsel alandan oluşan, sadece 1 bucak alanı Güzelyurt Bucağı kalmıştır. Diğer ilçe ve bucak alanlarında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır (Çizelge 4).

Harita 5. 2017 yılından itibaren KKTC'nin mülki idare taksimatı.

İlçe ve bucaklarla ilgili yapılacak değişiklikler yasal düzenlemeler gerektirirken, köyler veya beldelerle[25] ilgili yapılacak değişiklikler yasal düzenlemeye gerek duyulmadan Bakanlar Kurulu kararı ile gerçekleştirilmektedir. (33/1998 sayılı Yasa madde 4). İlçe ve bucak alanları ismini, onlara merkezlik yapan kent[26] veya köyün adından almaktadır.

[25] Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası'nın 2. maddesi uyarınca belde, belediye kuruluşuna sahip yerleşme birimini anlatır.
[26] Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası'nın 2. maddesi uyarınca kent, nüfusu 5000'den fazla olan yerleşim birimlerini anlatır.

İlçede Devlet'i ve Hükümet'i temsil eden en yüksek idari yöneticiler Kaymakamlardır. Kaymakam, görevli olduğu ilçenin idaresinden sorumlu ve İçişleri Bakanlığı'na bağlıdır. Kaymakamlar, İçişleri Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanı'nın onayı ve imzasını taşıyan kararnameler ile atanmakta, bu duruma kısaca üçlü kararname denilmektedir. Kaymakam olarak atanacaklarda aranan nitelikler; "üniversite veya yüksek okul mezunu olup kamu görevinde en az 8 yıl çalışmış olmak, veya lise veya dengi bir ortaöğretim kurumundan mezun olup kamu görevinde en az 15 yıl çalışmış olmak, veya üniversite mezuniyeti veya yüksek öğrenim gerektiren hizmet sınıflarının en az ikinci derecesine atanmış olup, barem 15'in[27] karşılığını fiilen çekmiş olmak."

Kaymakamların ilçelerdeki sorumlulukları, kendilerine verilen yetkileri kullanarak yasalarda belirtilen görevleri yerine getirmektir. İlçe sınırları içerisindeki tüm kamu kurum ve kuruluşlar ile eğitim kurumlarını denetlemek ve gözetleme yetkisine sahiptirler.

[27] 7/1979 sayılı Kamu Görevlileri Yasasına bağlı kurumlarda görevlendirilen kamu görevlilerine 1'den 19'a kadar olan barem basamakları içinde her bareme karşılık teşkil eden aylık maaş tutarı ödenir.

III. KKTC'NİN YÖNETSEL COĞRAFYA BAKIMINDAN ANALİZİ

Bu bölümde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti'nin ülke toprakları üzerinde örgütlenmesi sonucunda oluşan yönetsel bölünüşü ile yönetsel bölüm ve alanların coğrafi çerçevede analizi yapılarak, kamunun coğrafi mekân üzerindeki etkileri ortaya konulacaktır. Yönetsel alanlar, öncelikle kentsel ve kırsal ana başlıkları altında iki kısımda ele alınacaktır. KKTC'nin yönetsel durumu bu genel ayrım çerçevesinde ele alındıktan sonra, KKTC'nin mevcut yönetsel durumuna ilçeler bazında ayrıntılı olarak yer verilecektir.

1. Belediye Yönetsel Alanlar

"Kent kelimesi şehir ile eş anlamlı olmasına karşın genel değerlendirmelerde belediye teşkilatı bulunan yerleşmelerin tümü şehir ya da kasaba ayrımı yapılmaksızın kentsel yerleşmeler kabul edilmekte, bu yerleşmelerin içerisinde yer aldıkları yönetsel alana ise kentsel yönetsel alan denilmektedir." (Koday ve Erhan, 2008)

Belediye sınırları kentsel yönetsel alan sınırlarını oluştururarak, ilçe merkezi veya belde yerleşmeleri dışındaki yerleşmelere de belediye hizmetlerinin götürülmesi ve imarlı yapılaşmanın sağlanması amaçlanmaktadır. Belediye sınırları, mevcut yerleşmedeki konut alanlarını sahip oldukları tüm ekonomik fonksiyonlarla kapsayan kentsel gelişim alanını oluşturmaktadır.

KKTC'de mekansal ölçekte *belde* statüsündeki kasabaların ve köy nitelikli yerleşmelerin içinde yer aldığı yönetsel alanlar (6 ilçede 22 Belde), *ilçe merkezi* konumundaki kasaba ve şehirlerin içinde yer aldığı yönetsel alanlar (6 ilçe merkezi), mülki idarenin tabanını oluşturan belediye yönetsel alanlarını meydana getirirler. Belediye örgütüne sahip oldukları halde kasaba özelliği göstermeyen köy nitelikli yerleşmeler, ilçe merkezi durumundaki kasabalar, ilçe merkezi durumundaki şehirler, ilçe merkezi durumunda olmayan belde statüsündeki kasabalar, belediyelerin hizmet alanı içinde yer

alan şehir ve kasabaları oluşturan *kentsel mahalleler* ile mahalle muhtarlıkları ile yönetilen köy yerleşmeleri, belediyelerin yönetim alanları içinde yer alan Hazine'ye ait orman, funda, koru, makilik alan, orman vasfını yitirmiş arazi, mera, çayır, maden alanı, plaj vb. belediye yönetsel alanları içinde bulunmaktadırlar. KKTC'de toplam 28 adet belediye yönetsel alanı bulunmaktadır (Çizelge 5).

Çizelge 5. KKTC'deki belediye yönetsel alanlar ve özellikleri.

İlçe Adı	Belediye	Belediye Türü	Yerleşme Türü	Belediye Nüfus	Belediye Teşkilatının Kuruluşu	Mahalle Sayısı	Bağlı olan Köy Sayısı	Belediye Yüzölçüm (km^2)
Lefkoşa	Lefkoşa	İlçe	Şehir	61.378	1958	23	3	87
Gazimağusa	Gazimağusa	İlçe	Şehir	40.920	1958	15	2	86
Girne	Girne	İlçe	Şehir	33.262	1974	3	9	66
Güzelyurt	Güzelyurt	İlçe	Kasaba	18.946	1976	3	13	201
Lefkoşa	Gönyeli	Belde	Şehir	17.277	1980	2	1	33
Girne	Lapta	Belde	Kasaba	12.118	1974	7	14	263
Lefkoşa	Değirmenlik	Belde	Kasaba	11.895	1975	6	17	252
Lefke	Lefke	İlçe	Kasaba	11.091	1900	1	13	114
Girne	Dikmen	Belde	Kasaba	9.120	1986	2	11	156
İskele	İskele	İlçe	Kasaba	7.906	1958	4	14	230
Gazimağusa	Yeni Boğaziçi	Belde	Kasaba	6.618	1980	1	7	128
Girne	Alsancak	Belde	Kasaba	6.597	1974	3	3	22
Girne	Çatalköy	Belde	Kasaba	5.652	1980	1	1	42
İskele	Yeni Erenköy	Belde	Kasaba	5.627	1980	1	11	179
Gazimağusa	Beyarmudu	Belde	Köy	4.604	1980	1	7	144
Lefkoşa	Alayköy	Belde	Köy	3.884	1980	1	4	96
İskele	Mehmetçik	Belde	Köy	3.729	1980	1	5	111
Gazimağusa	Paşaköy	Belde	Kasaba	3.561	1976	1	3	63
Gazimağusa	İnönü	Belde	Köy	2.927	1980	1	3	69
İskele	Büyükkonuk	Belde	Köy	2.881	1980	1	8	142
Gazimağusa	Akdoğan	Belde	Kasaba	2.471	1980	1	-	44
Girne	Esentepe	Belde	Kasaba	2.414	1980	1	3	89
Gazimağusa	Serdarlı	Belde	Köy	2.411	1980	1	5	121
Gazimağusa	Vadili	Belde	Kasaba	2.390	1986	1	1	42
Gazimağusa	Geçitkale	Belde	Kasaba	2.380	1975	1	6	140
İskele	Dipkarpaz	Belde	Kasaba	2.349	1980	3	1	173
Gazimağusa	Tatlısu	Belde	Kasaba	1.459	1975	3	-	77
Lefkoşa	Akıncılar	Belde	Köy	390	-	1	1	10
Toplam	-	-	-	286.257		90	168	3.180

Kaynak: KKTC, Devlet Planlama Örgütü, İstatistik Yıllığı, Aralık 2017.

KKTC'deki belediyelerin kuruluş yıllarına bakıldığı zaman en eski belediye teşkilatının 1900 yılında Lefke'de kurulduğu görülmektedir. Daha sonra 1958 yılında Lefkoşa, Gazimağusa ve İskele Belediyeleri kurulmuştur. Bu belediyeler Kıbrıs Türk

Federe Devleti kurulmadan önce, Türk-Rum ortaklığında Kıbrıs Cumhuriyeti zamanından itiberen varlıklarını sürdürmektedirler. Dikmen ve Vadili (1986 yılı) haricindeki diğer tüm belediye teşkilatları 1974-1980 yılları arasında Kıbrıs Türk Federe Devleti döneminde, 5/1980 sayılı Belediyeler Yasası'nın yürürlüğe girmesiyle kurulmuştur (Çizelge 5).

Çizelge 5'te görüldüğü üzere KKTC genelinde 6 ilçede, 28 belediye yönetsel alan bulunmaktadır. Bunlardan 6 tanesi ilçe belediyesi olma görevini sürdürürken, 22 tanesi belde belediyesi statüsündedir. 28 belediyeli yerleşmelerin fonksiyonel özelliklerine bakıldığı zaman sadece 3 ilçe belediyesinin ve 1 belde belediyesinin şehir statüsünde olduğu gözlemlenmektedir. KKTC yasal mevzuatında yerleşmeler sadece köy veya kent olarak sınıflandırılmakta, kasaba kavramına yer verilmemektedir. Oysa kasabalar şehirlerin alt basamağı olup, köy ile şehir arasında köprü oluşturmaktadırlar (Özçağlar, 2015:136). Bugünkü koşullarda, KKTC'de bir yerleşmenin şehir sayılabilmesi için nüfusu 5.000'in üzerinde olmalıdır ve tüm ilçe merkezleri yasalara göre şehir olarak kabul edilmektedir. Şüphesiz, 5.000'in üzerinde nüfusu olan ve/veya ilçe merkezi konumunda olan yerleşmelerin hepsinde şehirsel özellikleri görmek mümkün değildir. Bir yerleşmenin şehir olup olmadığına karar verebilmek ve kasabalardan ayırt etmek için belirleyici unsurların, yapısal ve fonksiyonel özelliklerin o yerleşmede bulunup bulunmadığının incelenmesi gerekir[28] (Özçağlar, 2015: 139). Diğer belde belediyelerinin 17 tanesi kasaba, 7 tanesi de belediye teşkilatına sahip köy yerleşmesidirler.

[28] Ali Özçağlar'a göre;

*Şehirlerdeki Belediyelerin bünyesinde güçlü bir temizlik, zabıta, mimar mühendis vb. teknik ekip kadrosu, fazlaca araç gereç ekipmanı, planlı imar ve yapılaşma varken, altyapı ve üstyapı konusunda fazlaca eksiği kalmamıştır.

*Şehirlerde cadde ve sokak düzenlemeleri ile aydınlatmalar, trafik ışıkları ve trafik işaretleri bazı istinisnalar dışında eksiksiz olarak yapılmıştır.

*Şehirlerdeki konut sayısı kasabalara oranla oldukça fazladır. Düzenli bir yerleşim planı mevcuttur.

*Şehirlerde sağlık, eğitim öğretim, kültürel hizmetler, sosyal tesisler kasabalara oranla fazladır ve orada barınan nüfusun ihtiyacını karşılayabilecek kapasitede ve sayıdadır.

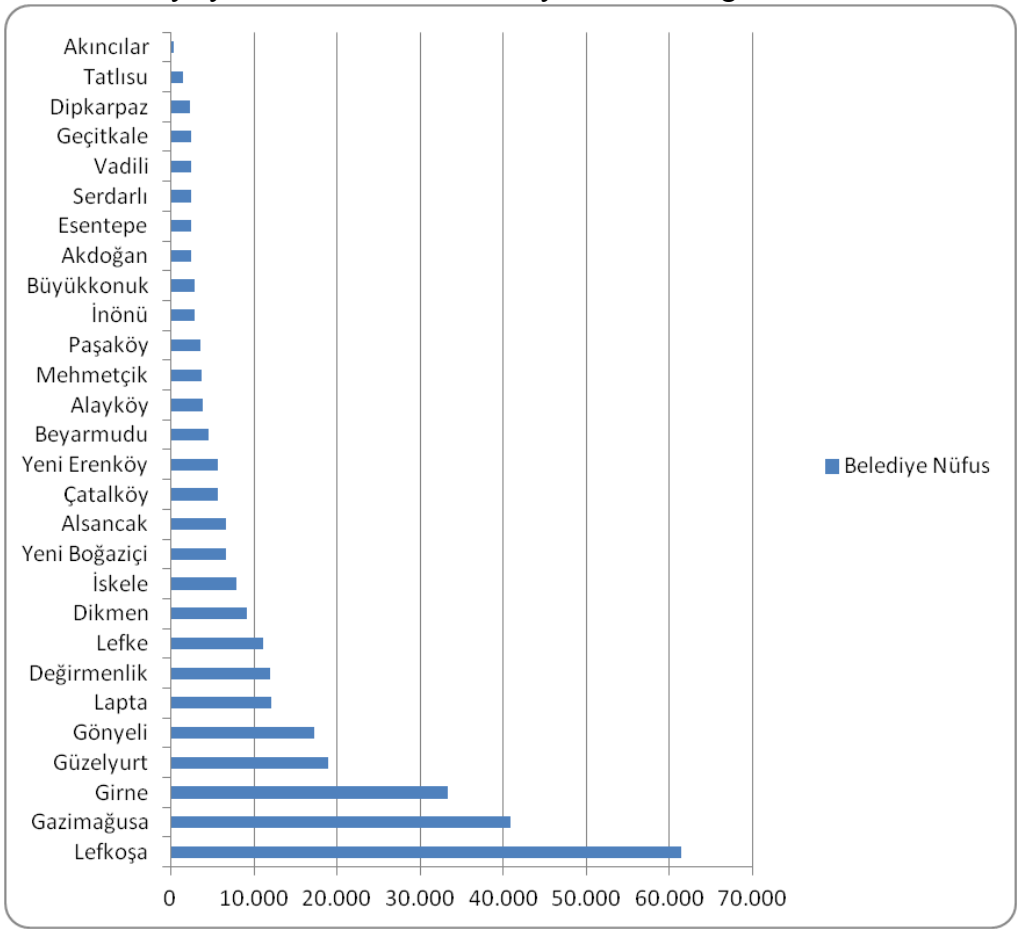
*Şehirlerde çok sayıda banka şubesi, sigorta acentesi bulunduğu halde, kasabalarda bir veya iki adet banka şubesi bulunur veya bulunmaz; sigorta acentelerine hiç rastlanmaz.

*Şehirlerde esnaf ve zanaatkar sayısı oldukça fazla olup, buna bağlı olarak yoğun bir işyeri ve meslek birlikleri vardır. Kasabalardaki iş yerlerinin sayısı az olup, şehirlerdeki gibi organize olmamışlardır.

*Şehirlerde yaşayan insanlar, ihtiyaçlarının büyük bir kısmını içinde yaşadıkları şehirden sağladıkları halde, kasabalarda yaşayanlar kendilerine en yakın olan şehirlerden temin ederler.

Belediye yönetsel alanların 2011 yılı resmi nüfus verilerine bakıldığı zaman en fazla nüfusun yerleşme fonksiyonu şehir olan ilçe belediyelerinde sırasıyla Lefkoşa, Gazimağusa ve Girne'de toplandığı görülmektedir. Dördüncü sırada yerleşme fonksiyonu kasaba olan Güzelyurt ilçe belediyesi ve onu takiben 17.277 kişilik nüfusuyla Gönyeli belde belediyesi gelmektedir. Lefke ilçe belediyesi 11.091 kişilik nüfusuyla sekizinci sırada yer alırken, İskele ilçe belediyesi 7.906 ile onuncu sıradadır. En az nüfusa sahip belediye ise Akıncılar (390 kişi) ve Tatlısu'dur (1.459 kişi) (Şekil 4). Bu belediyelerin nüfusu 51/1995 sayılı Belediyeler kanununda belirtilen 2.000 nüfus kriterinin altında kalmıştır. 8 Belediyenin nüfusu 2.000-3.000 arasında, 4 belediyenin 3.000-5.000 arasındadır. Geriye kalan 14 belediyenin yönetsel alan nüfusu 5.000'in üzerindedir.

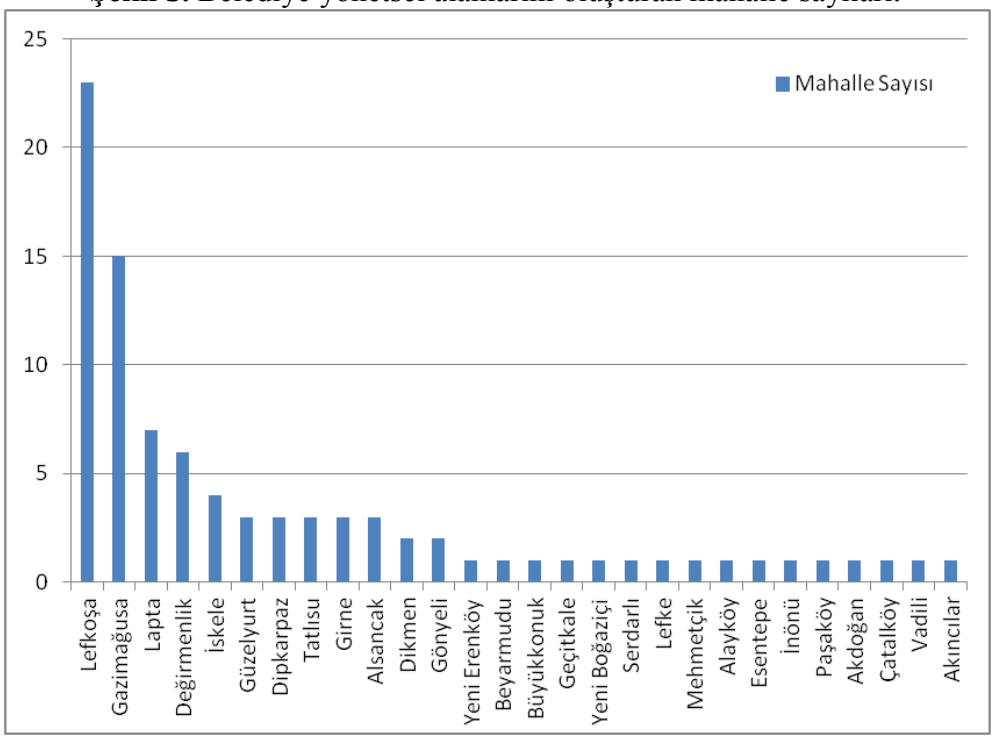
Şekil 4. Belediye yönetsel alanlarının 2011 yılı verilerine göre nüfus miktarları.

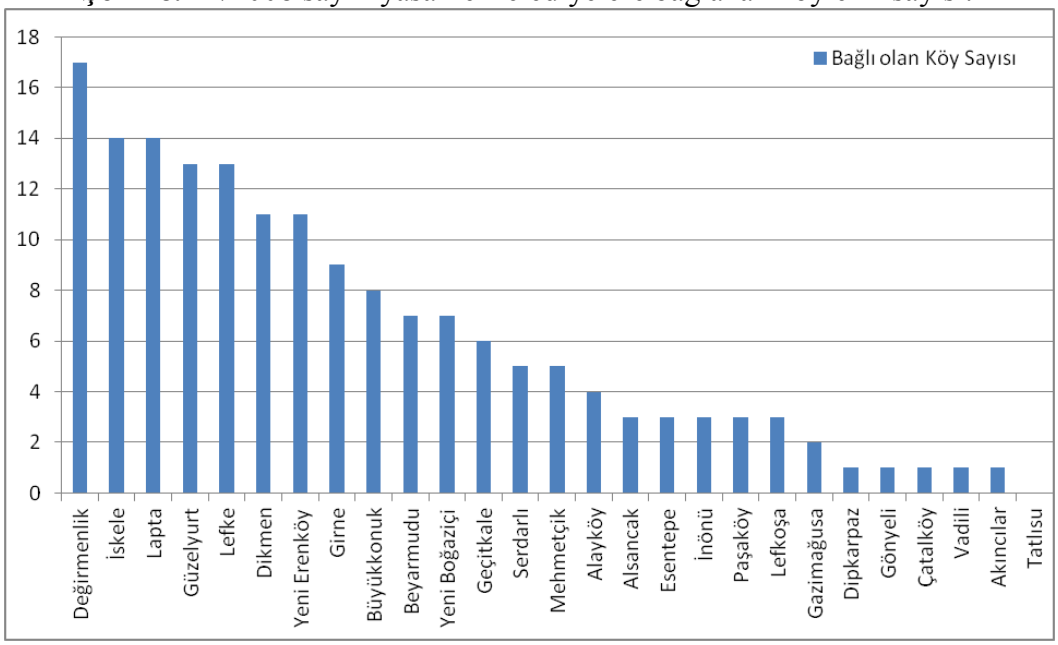
Mahalle sayılarına göre birinci sırada 23 kentsel mahalle ile Lefkoşa gelirken, ikinci sırada Gazimağusa (15 mahalle), üçüncü sırada Lapta (7 mahalle), dördüncü Değirmenlik (6 mahalle) gelmekte, İskele (4 mahalle), Güzelyurt, Dipkarpaz, Tatlısu,

Girne ve Alsancak 3'er, Dikmen ile Gönyeli'nin ise 2'şer mahalleleri vardır. Diğer belediye teşkilatına sahip 16 yerleşme tek mahalleden oluşmaktadırlar (Şekil 5). KKTC'de bulunan kentsel mahalle sayısı toplam 90'dır.

Şekil 5. Belediye yönetsel alanlarını oluşturan mahalle sayıları.

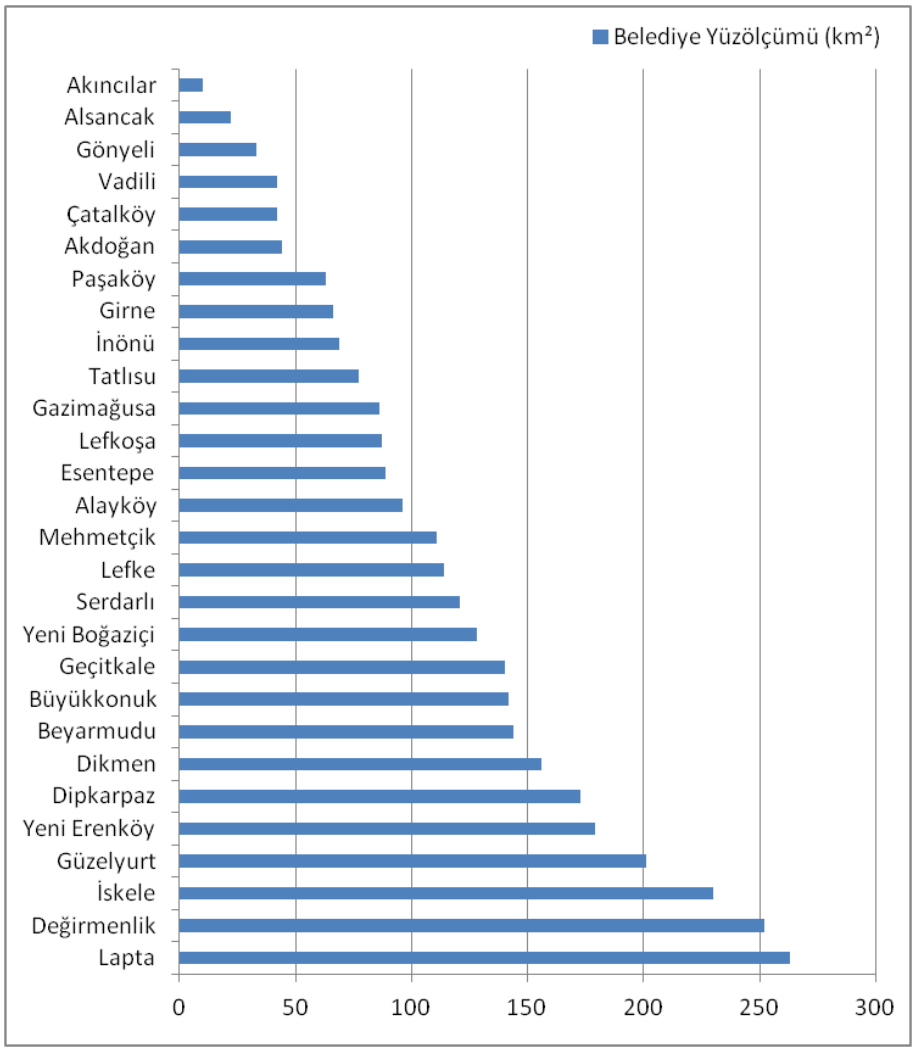
Şekil 6. 14/2008 sayılı yasa ile Belediyelere bağlanan köylerin sayısı.

14/2008 sayılı Belediyeler (Değişiklik) Yasası ile Değirmenlik Belediyesi'ne 17 köy yerleşmesi ile içerisinde en fazla köy yerleşmesi barındıran yönetimdir. Ardından İskele 14, Lapta 14, Güzelyurt ve Lefke 13, Dikmen ve Yeni Erenköy 11, Girne 9,

Büyükkonuk 8, Beyarmudu ve Yeni Boğaziçi belediyeleri 7 köy yönetsel alanına hizmet götürmektedirler. Akıncılar, Tatlısu ve Akdoğan belediye yönetsel alanlarında ise düzenli nüfus ve yerleşmenin bulunduğu bir köy yerleşmesi ve köy yönetsel alanı mevcut değildir. Sadece Akıncılar'da içinde nüfus ve yerleşmenin olmadığı Gaziler eski yerleşim alanı bulunmaktadır (Şekil 6). Belediyelere bağlanan toplam köy sayısı 169'dur.

Şekil 7. Belediye yönetsel alanlarının yüzölçüm grafiği.

Belediye yönetsel alanlarının yüzölçümlerine bakıldığı zaman Lapta ve Değirmenlik Belediyelerinin hizmet götürdükleri alanın 250 km²'nin üzerinde olduğu görülmektedir. KKTC'nin yüzölçüm olarak en büyük alana sahip belediyesi Lapta'dır (263 km²). Akıncılar (10 km²) ve Alsancak (22 km²) Belediyeleri ise en küçük alana sahip belediyelerdir.

KKTC'de en son nüfus sayımı 2011 yılında yapılmıştır ve bu verilerine göre Kıbrıs'ın kuzeyindeki nüfus 286.257'dir. Devlet Planlama Örgütü tarafından yayınlanan istatistik yıllıklarında, belediye yönetsel alanlarının nüfusu yerleşme birimi bazında şehir, kasaba, köy ayrımı yapılmaksızın bütün halinde şehir nüfusu gibi gösterilmektedir. 2008 yılında yürürlüğe giren kanunla kaymakamlıklara bağlı olan tüm köyler belediyelere bağlanmış, belediye yönetsel alanlarına dahil edilmeleri ile birlikte idari yönden mahalle statüsü kazanmışlardır. Nüfus sayım bültenlerinde ilçelerin mahalle nüfusları alfabetik sıralamaya göre verildiğinden şehrin gerçek mahalleleri ile köyden mahalleye dönüşen kırsal mahalleleri birbirine karıştırılmıştır. Bu çalışma kapsamında nüfus sayım bültenlerinden ilçe merkezi durumundaki şehir veya kasabaları oluşturan mahallelerin (kentsel mahallelerin) ve belediye yönetsel alanlarına dahil edilen köylerin hangileri oluğu tespit edilmiş, her ilçe ve bucak alanı için kent ve kır nüfusları hesap edilerek, yeni çizelgeler düzenlenmiştir.

Çizelge 6'da Lefkoşa ilçesini oluşturan belde ve kentsel mahalleler 2011 yılı nüfusları ile birlikte tespit edilerek, ilçe için ayrı bir tablo oluşturulmuştur. Buna göre Lefkoşa İlçesini oluşturan belde ve kentsel mahalle sayısı 33, kentsel (belediye) yönetsel alan nüfusu 75.332'dir. İlçe toplamının % 79'unu kentsel nüfus oluşturmaktadır. Çizelgede görünen kır nüfusun detayları ve tablosu ileriki bölümde kırsal (köy) yönetsel alanlar başlığı altında verilecektir. İlçe içerisindeki en kalabalık mahallelerin Gönyeli merkez ve Küçük Kaymaklı olduğu görülmektedir. Ardından sırasıyla Ortaköy, Yenikent ve Taşkınköy mahalleleri gelmektedir. Lefkoşa bucağında en az nüfusa sahip mahalleler suriçindeki mahalleler ve Akıncılar'dır.

Çizelge 6. Lefkoşa İlçesini oluşturan kentsel mahalle ve beldelerin nüfusları.

İlçe	Bucak	Kentsel Mahalle/Belde	Nüfus (2011)
Lefkoşa	Merkez	Gönyeli (B)	11.671
		Küçük Kaymaklı	10.572
		Ortaköy	8.868
		Yenikent	5.374
		Taşkınköy	3.847
		Yenişehir	3.715
		Kızılay	3.535
		Marmara	3.081
		Göçmenköy	3.003
		Köşklüçiftlik	2.939
		Alayköy (B.)	2.777
		Aydemet	2.314
		Kumsal	1.855
		Yenicami	1.663
		Çağlayan	1.307
		Selimiye	878
		Akkavuk	793
		Abdiçavuş	568
		İbrahimpaşa	566
		Arabahmet	561
		Ayyıldız	489
		Akıncılar (B.)	390
		Karamanzade	351
		Mahmutpaşa	314
		Kafesli	233
		İplikpazarı	229
		Haydarpaşa	155
		Merkez Kent	**72.048 (%87)**
		Merkez Kır	**10.881 (%13)**
		Bucak Toplamı	**82.929**
	Değirmenlik	Saray	1.393
		Mahmetçik	497
		Tepebaşı	490
		Camialtı	327
		Başpınar	321
		Bahçelievler	256
		Değirmenlik Kent	**3.284 (%28)**
		Değirmenlik Kır	**8.611 (%72)**
		Bucak Toplamı	**11.895**
Toplam Kent		**75.332 (%79)**	
Toplam Kır		**19.492 (%21)**	
İlçe Toplamı		**94.824**	

Çizelge 7. Gazimağusa İlçesini oluşturan kentsel mahalle ve beldelerin nüfusları.

İlçe	Bucak	Kentsel Mahalle/Belde	Nüfus (2011)
Gazimağusa	Merkez	Sakarya	7.647
		Karakol	7.046
		Çanakkale	4.114
		Yeni Boğaziçi (B.)	3.347
		Dumlupınar	2.940
		Baykal	2.574
		Canbolat	2.460
		Zafer	2.027
		Lala Mustafa Paşa	1.836
		Anadolu	1.508
		Suriçi	1.476
		Piyale Paşa	1.220
		Namık Kemal	1.117
		Pertev Paşa	1.026
		İnönü (B.)	911
		Harika	651
		Kapalı Maraş	226
		Merkez Kent	**42.126 (%83)**
		Merkez Kır	**8.339 (%17)**
		Bucak Toplamı	**50.465**
	Akdoğan	Akdoğan (B.)	2.471
		Vadili (B.)	2.129
		Paşaköy (B.)	1.883
		Beyarmudu (B.)	1.196
		Bucak Kent	**7.679 (%59)**
		Bucak Kır	**5.347 (%41)**
		Bucak Toplamı	**13.026**
	Geçitkale	Geçitkale (B.)	1253
		Serdarlı (B.)	1055
		Aktunç	671
		Yalı	449
		Küçükerenköy	339
		Bucak Kent	**3.767 (%60)**
		Bucak Kır	**2.483 (%40)**
		Bucak Toplamı	**6.250**
Toplam Kent		**53.572 (%77)**	
Toplam Kır		**16.169 (%23)**	
İlçe Toplamı		**69.741**	

Buna göre Gazimağusa İlçesini oluşturan belde ve kentsel mahalle sayısı 26, kentsel (belediye) yönetsel alan nüfusu 53.572'dir (Çizelge 7). İlçe toplamının % 77'sini kentsel nüfus oluşturmaktadır. İlçedeki en kalabalık nüfuslu mahalleler Gazimağusa

bucağındaki Sakarya, Karakol, Çanakkale mahalleleri ve ardından Yeniboğaziçi beldesi'dir.

Çizelge 8. Girne İlçesini oluşturan kentsel mahalle / beldeler ve nüfuslarının tespiti.

İlçe	**Bucak**	**Kentsel Mahalle/Belde**	**Nüfus (2011)**
Girne	Merkez	Yukarı Girne	16.380
		Çatalköy (B.)	5.110
		Aşağı Girne	4.471
		Karaoğlanoğlu	3.745
		Doğanköy	868
		Karakum	722
		Zeytinlik Köy	622
		Ozanköy	3.070
		Yayla	4.325
		Aşağı Dikmen (B.)	3.553
		Tınaztepe	2.119
		Esentepe (B.)	1.754
		Kocatepe	1.700
		Yeşilova	659
		Çağlayan	611
		Türk	531
		Yavuz	494
		Zeytinlik Kesim	468
		Başpınar	422
		Yukarı Dikmen	416
		Adatepe	378
		Sakarya	104
		Merkez Kent	**52.522 (%81)**
		Merkez Kır	**12.362 (%19)**
		Bucak Toplamı	**64.884**
	Çamlıbel	**Bucak Kent**	**0 (%0)**
		Bucak Kır	**4.279 (%100)**
		Bucak Toplamı	**4.279**
Toplam Kent		**52.522 (%76)**	
Toplam Kır		**16.641 (%24)**	
İlçe Toplamı		**69.163**	

Girne İlçesini oluşturan belde ve kentsel mahalle sayısı 22, kentsel (belediye) yönetsel alan nüfusu 52.522'dir. İlçe toplamının % 76'sını oluşturan kentsel nüfusun tamamı, Girne merkez bucağında toplanmıştır. Çamlıbel bucağı sadece köy yönetsel alanlarından

oluşmaktadır (Çizelge 8). Buna göre nüfus en çok Yukarı Girne, Çatalköy, Aşağı Girne ve Yayla mahallelerinde toplanmıştır.

Çizelge 9. Güzelyurt ve Lefke İlçelerini oluşturan kentsel mahallelerin nüfusları.

İlçe	**Bucak**	**Kentsel Mahalle/Belde**	**Nüfus (2011)**
Güzelyurt	Güzelyurt	Piyale Paşa	3.711
		İsmet Paşa	2.541
		Lala Mustafa Paşa	999
		Güzelyurt Kent	**7.251 (%38)**
		Güzelyurt Kır	**11.695 (%62)**
		İlçe Toplamı	**18.946**
Lefke	Lefke	Lefke	3.009
		Lefke Kent	**3.009 (%27)**
		Lefke Kır	**8.082 (%73)**
		İlçe Toplamı	**11.091**

Güzelyurt İlçesini oluşturan kentsel mahalle sayısı 3, kentsel (belediye) yönetsel alan nüfusu 7.152'dir. İlçe toplamının sadece % 38'ini kentsel nüfus oluşturmaktadır. Lefke İlçesini oluşturan kentsel mahalle sayısı 1, kentsel (belediye) yönetsel alan nüfusu 3.009'dur. İlçe toplamının sadece % 27'sini kentsel nüfus oluşturmaktadır. Güzelyurt 1998 yılında, Lefke ise 2017 yılında ayrı ilçe alanı ilan edilmişlerdir. Nüfus açısından değerlendirildiğinde her iki ilçenin de kent nüfusları toplam nüfuslarının neredeyse üçte biri oranındadır. Bu ilçe merkezleri şehirleşememiş hala kırsal özellikleri ağır basan yerleşmelerdir (Çizelge 9).

İskele İlçesini oluşturan belde ve kentsel mahalle sayısı 10, kentsel (belediye) yönetsel alan nüfusu 9.378'dir. İlçe toplamının yaklaşık % 42'si kentsel nüfus oluşturmaktadır (Çizelge10). Hem ilçe geneline bakıldığı zaman, hem de ayrı ayrı bucak alanları değerlendirildiği zaman kır nüfusunun kent nüfusundan fazla olduğu görülmektedir. İskele 1998 yılında ayrı bir ilçe alanı ilan edilmesine rağmen, yeterince şehirleşememiş, kırsal nüfus özellikleri ağır basan bir ilçe merkezidir.

Çizelge 10. İskele İlçesini oluşturan kentsel mahalle ve beldelerin nüfusları.

İlçe	Bucak	Kentsel Mahalle/Belde	Nüfus (2011)
İskele	Merkez	İskele	1.948
		Cevizli	1.110
		Boğaztepe	312
		Boğaz	157
		Merkez Kent	**3.527 (%45)**
		Merkez Kır	**4.379 (%55)**
		Bucak Toplamı	**7.906**
	Mehmetçik	Mehmetçik (B.)	1.249
		Büyükkonuk (B.)	812
		Bucak Kent	**2.061 (%31)**
		Bucak Kır	**4.549 (%69)**
		Bucak Toplamı	**6.610**
	Yeni Erenköy	Yeni Erenköy (B.)	1.774
		Ersin Paşa	861
		Sancar Paşa	652
		Polat Paşa	503
		Bucak Kent	**3.790 (%48)**
		Bucak Kır	**4.186 (%52)**
		Bucak Toplamı	**7.976**
Toplam Kent		**9.378 (%42)**	
Toplam Kır		**13.114 (%58)**	
İlçe Toplamı		**22.492**	

2. Kırsal (Köy) Yönetsel Alanlar

Muhtarlar ve ihtiyar heyetleri tarafından yönetilen, KKTC'nin yönetsel bölünüş sistematiği içinde en alt seviyeyi oluşturan köy yönetsel alanları, "belirli bir idari sınırı bulunan ve bu sınırlar içerisinde yer alan sürekli yerleşmeleriyle ekonomik faaliyet sahalarından oluşan tarım, hayvancılık, ormancılık, avcılık, toplayıcılık vb. hammadde üretimine dayalı ve evsel sanayi ile ilgili faaliyetlerin egemen olduğu kırsal kesimi oluşturan en küçük idari sahalardır." (Özçağlar, 2005: 6).

Yönetsel anlamdaki köy, köyün arazisiyle birlikte ve yerleşmesini de kapsayan sınırları belli bir yönetim alanıdır. Bu idari alan yakından incelendiği zaman, köyün arazisi

ve yerleşme görülmektedir. Bir köyün arazisi denildiğinde; tarımsal alanları, çayır ve mera alanları, ormanlık sahalarıyla birlikte, kayalıkları, gölleri, bataklıkları, kumsalları ve yerleşim alanları hep birlikte düşünülmelidir.

KKTC'deki kırsal yönetsel alanların içinde yer alan köylerin tamamı sürekli kır yerleşmeleridirler. Ülkede mahalleli köy kavramından söz etmek mümkün değildir, çünkü tümü tek yerleşmeli köylerdir. 14/2008 sayılı KKTC Belediyeler (Değişiklik) Yasası'nda yapılan düzenlemeyle tüm köy yönetsel alanları belediyelerin hizmet alanlarına girmişler ve tüzel kişilikleri kaldırılarak yönetsel yönden bağlı oldukları belediyelere mahalle olarak bağlanmışlardır. Türkiye'de 5216 ve 6360 sayılı kanunla Büyükşehir Belediyeli illerde yapılan düzenlemenin aynısı yapılmaya çalışılmıştır. Köylerin "mahalle" statüsü kazanmaları, yerleşme yapılarında ve fonksiyonlarında önemli bir değişiklik veya gelişme yaratmamıştır. Bu nedende söz konusu yerlerin köy yerleşmeleri olarak değerlendirilmeleri gerekmektedir.

KKTC Belediyeler Yasası'nda nüfusu 5.001 veya daha fazla olan belediyeli yerleşmeler kent olarak tanımlanmaktadır. Belediye Kanunu'nun 6. maddesi gereği 2.000 ve üzerinde nüfus bulunan yerleşmelerde belediye kurulabilmektedir. Nüfusu 5.000'e kadar olan ve belediye örgütü bulunmayan ve tüm yerleşmeler ise bu yasaya göre köy kabul edilmektedirler.

Çizelge 11. KKTC'nin demografik ve idari bilgileri.

İlçe Adı	İlçe Nüfusu	İlçe Yüzölçümü (km²)	İlçe Nüfus Yoğunluğu (km²/kişi)	Bucak Sayısı	Belediye Yönetsel Alan Sayısı	Kentsel Mahalle Sayısı	Kentsel Yönetsel Alan Nüfusu	Kentsel Nüfusun İlçe Nüfusuna Oranı	Köy Yönetsel Alan Sayısı	Kırsal Yönetsel Alan Nüfusu	Kırsal Nüfusun İlçe Nüfusuna Oranı
Lefkoşa	94.824	478	198,38	2	5	33	75.332	79%	26	19.492	21%
Gazimağusa	69.741	914	76,30	3	10	26	53.572	77%	35	16.169	23%
Girne	69.163	638	108,41	2	6	19	52.522	76%	42	16.641	24%
Güzelyurt	18.946	201	94,26	1	1	3	7.251	38%	13	11.695	62%
Lefke	11.091	114	97,29	1	1	1	3.009	27%	12	8.082	73%
İskele	22.492	835	26,94	3	5	10	9.378	42%	39	13.114	58%
KKTC	**286.257**	**3.180**	**90,02**	**12**	**28**	**92**	**201.064**	**70%**	**167**	**85.193**	**30%**

En küçük yüzölçüme (114 km²) ve en az nüfusa (11.091 kişi) sahip olan, ilçe statüsünü 2017 yılında kazanan Lefke'dir. Nüfus yoğunluğu ve miktarı en fazla olan ilçe Lefkoşa (94.824 kişi, 198km²/kişi) iken, nüfus yoğunluğu en az olan ilçe İskele'dir (26.94 km²/kişi). En büyük yüzölçüme sahip ilçeler Gazimağusa (914 km²) ve İskele (835 km²) iken, en fazla köy yönetsel alana (42 köy) ve kır nüfusuna (25.668 kişi) sahip olan ilçe Girne'dir (Çizelge 11). Daha önceki Çizelge 5'te yerleşme fonksiyonu şehir olarak tanımlanan 3 ilçe merkezinin belediye yönetsel alan nüfuslarının, kır nüfusuna oranla daha fazla olduğu yukarıdaki tabloda açıkça görülmektedir. Aynı şekilde daha önce kasaba olarak tanımlanan diğer 3 ilçe merkezinde de bu durumun tam tersi olarak kır nüfuslarının kent nüfusundan daha fazla olduğu görülmüştür. Yasal mevzuatta ilçe merkezleri doğrudan kent sayılır dense bile, bu doğru bir yaklaşım değildir. Bu durum bize KKTC'de gerçek anlamda şehirleşmenin sadece 1980 yılı ve öncesinde ilçe olan Lefkoşa, Girne ve Gazimağusa ilçe merkezlerinde gerçekleştiğini göstermektedir.

Lefkoşa ilçesini oluşturan köy yönetsel alanlarının sayısı 26, kırsal (köy) nüfusu 19.492'dir. İlçe toplamının % 21'ini kırsal nüfus oluşturmaktadır (Çizelge 12). Gaziler, Gürpınar, İkidere ve Büyük Kaymaklı'da sürekli yaşayan nüfus ve yerleşme bulunmadığı için, nüfus sayımı kapsamına alınmamış alanlardır. Lefkoşa ilçesinin Lefkoşa bucağında bulunan Gaziler, Gürpınar ve İkidere 2/2017 sayılı yasada yerleşim yeri ve köy yönetsel alan olarak gösterilmektedir. Ancak yasada ve yerel yönetim haritasında sınırları olan bu yerleşim alanlarının içerisinde sürekli ikamet eden nüfus ve yerel yönetim organı olan muhtarlar bulunmamaktadır.

Akıncılar Belediyesine bağlı Gaziler, 1974 olaylarında terkedilmiş, yıkılmış harabe bir yerleşme görünümündedir. Akıncılara gidilirken içerisinden geçilen Gaziler, bugün askeri amaçlar için kullanılmaktadır. Alayköy Belediyesine bağlı Gürpınar yerleşme alanı 1974'ten sonra 1. Derece askeri bölge ilan edilen bir köydür. Gürpınar 1974 öncesi

Maronitlerin yerleştiği dört köyden biri olma özelliğini taşımakta, ancak Maronit ile Kıbrıslı Türklerden oluşan tek karma köydür.

Çizelge 12. Lefkoşa İlçesini oluşturan köylerin nüfusları.

İlçe	**Bucak**	**Köyler**	**Nüfus**
Lefkoşa	Merkez	Hamitköy	5.338
		Haspolat	4.204
		Yılmazköy	953
		Kanlıköy	232
		Türkeli	154
		Merkez Kır	**10.881 (%13)**
		Merkez Kent	**72.048 (%87)**
		Bucak Toplamı	**82.929**
	Değirmenlik	Mineraliköy	1.334
		Cihangir	961
		Balıkesir	860
		Gaziköy	713
		Düzova	661
		Dilekkaya	619
		Demirhan	530
		Meriç	494
		Yeniceköy	399
		Kırıkkale	390
		Kırklar	384
		Yiğitler	327
		Kalavaç	255
		Çukurova	208
		Gökhan	202
		Erdemli	169
		Beyköy	105
		Değirmenlik Kır	**8.611 (%72)**
		Değirmenlik Kent	**3.284 (%28)**
		Bucak Toplamı	**11.895**
Toplam Kır		**19.492 (%21)**	
Toplam Kent		**73.332 (%79)**	
İlçe Toplamı		**92.824**	

İkidere'de ise insanların tarım, avcılık ve hayvancılık gibi ekonomik faaliyetlerini sürdürdükleri, tepelik ve çorak arazilerden oluşan bir alandır. Büyük Kaymaklı ise Lefkoşa Belediyesine bağlı bulunan sanayi ve tarım faaliyetlerinin yapıldığı bir yerdir. Sanayi bölgesindeki mevcut fabrikalar ve iş yerleri dışında yerleşim alanı mevcut değildir. Çok geniş topraklara sahip olan Büyük Kaymaklı mahallesinin büyük bir kısmı ve yerleşim merkezi Güney Rum kesiminde kalmıştır. KKTC topraklarında kalan kısmı ise sanayi bölgesi, askeri bölge ve tarımsal arazi olarak kullanılmaktadır. 2/2017 sayılı kanunda Büyük Kaymaklı yerleşim alanından hiç bahsedilmemektedir. İlgili yasanın birinci cetvelinde bulunan yerleşim alanları listesine eklenmelidir ve Lefkoşa İlçesindeki yerleşim alanları toplamı 31 olarak düzeltilmelidir.

Çizelge 13. Gazimağusa İlçesini oluşturan köylerin nüfusları.

İlçe	Bucak	Köyler	Nüfus
Gazimağusa	Merkez	Tuzla	2.645
		Dörtyol	1.349
		Mormenekşe	1.033
		Alaniçi	860
		Akova	704
		Korkuteli	611
		Yıldırım	549
		Mutluyaka	407
		Pirhan	56
		Muratağa	51
		Atlılar	46
		Sandallar	28
		Merkez Kır	**8.339 (%17)**
		Merkez Kent	**42.126 (%83)**
		Bucak Toplamı	**50.465**
	Akdoğan	Güvercinlik	911
		Ulukışla	836
		Türkmenköy	782
		Çayönü	660
		Pile	479
		Aslanköy	439
		Kurudere	403
		İncirli	384
		Turunçlu	261
		Köprülü	192
		Bucak Kır	**5.347 (%41)**
		Bucak Kent	**7.679 (%59)**
		Bucak Toplamı	**13.026**
	Geçitkale	Görneç	507
		Gönendere	389
		Sütlüce	291
		Nergisli	279
		Tirmen	197
		Çınarlı	183
		Mallıdağ	182
		Pınarlı	167
		Çamlıca	100
		Ergenekon	96
		Yamaçköy	92
		Bucak Kır	**2.483 (%40)**
		Bucak Kent	**3.767 (%60)**
		Bucak Toplamı	**6.250**
Toplam Kır		**16.169 (%23)**	
Toplam Kent		**53.572 (%77)**	
İlçe Toplamı		**69.741**	

Gazimağusa İlçesini oluşturan köylerin sayısı 35, kırsal (köy) yönetsel alan nüfusu 16.169'dur. İlçe toplamının % 23'ünü kırsal nüfus oluşturmaktadır (Çizelge 13).

Çizelge 13'te bulunmayan Geçitkale Bucağında, Geçitkale Belediyesi hizmet sınırları kapsamında yer alan Arıdamı nüfus sayımı kapsamına alınmamıştır. 1974 olaylarından sonra boşaltılan Arıdamı köyünde sürekli ikamet eden yerleşik nüfus bulunmamaktadır.

Akdoğan Bucağında, Beyarmudu Belediyesine bağlı Düzce de Çizelge 13'te gösterilmeyen nüfus sayımı kapsamına alınmamış alanlardandır. Düzce, hemen güneyinde bulunan Dikelya İngiliz üssüne giriş çıkışların yapıldığı geçiş noktası olmakla birlikte, Birleşmiş Milletler ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin kontrolü altındadır.

Tuzla Gazimağusa Belediyesine bağlı bir köy yönetsel alanı olmasına rağmen, 2/2017 sayılı kanunda Tuzla yerleşim alanından hiç bahsedilmemektedir. İlgili yasanın birinci cetvelinde bulunan yerleşim alanları listesine eklenmelidir. Yine ilgili yasada Muratağa, Atlılar ve Sandallar köyleri Şehitler adıyla tek bir köymüş gibi isimlendirilmiştir. Oysa bu saha 3 farklı köy yönetsel alanından meydana gelmektedir. Yine bu üç köy de ilgili yasanın birinci cetvelinde bulunan yerleşim alanları listesine ayrı ayrı eklenmelidirler. Yasaya eksik veya yanlış yazılan Köprü köyü ise, Köprülü olarak düzeltilmeli ve Gazimağusa İlçesindeki yerleşim alanları toplamı 45 olarak değiştirilmelidir.

Girne ilçesini oluşturan köylerin sayısı 42, kırsal (köy) yönetsel alan nüfusu 25.668'dir. İlçe toplamının % 37'sini kırsal nüfus oluşturmaktadır (Çizelge 14).

Girne Bucağında, Girne Belediyesine bağlı Doğanköy, Edremit, Karakum, Karaoğlanoğlu, Zeytinlik Köy ve Yukarı Karmi köy yönetsel alanları ile Alsancak Belediyesine bağlı olan İncesu 2/2017 sayılı kanunun birinci cetvelinde bulunan yerleşim alanları listesine eklenmelidirler ve Girne İlçesindeki yerleşim alanları toplamı 48 olarak düzeltilmelidir. Malatya ve İncesu köyleri nüfus verilerinde sanki tek bir köymüş gibi

gösterilmekte, bu durum hatalara sebebiyet vermektedir. İki köy alanına tek muhtar baktığı için nüfusları birlikte yazılmıştır. İlgili cetvelde köy yönetsel alanıymış gibi gösterilen Aşağı ve Yukarı Dikmen ise kentsel mahalledirler.

Çizelge 14. Girne İlçesini oluşturan köylerin nüfusları.

İlçe	Bucak	Köyler	Nüfus
Girne	Merkez	Karşıyaka	2.091
		Boğazköy	1.943
		Edremit	1.268
		Beylerbeyi	918
		Yeşiltepe	750
		Ağırdağ	745
		Karaman	675
		Arapköy	542
		Dağyolu	525
		Pınarbaşı	483
		Bahçeli	388
		Şirinevler	368
		Yukarı Taşkent	299
		Aşağı Taşkent	290
		karaağaç	242
		Göçeri	228
		Malatya - İncesu	180
		Güngör	124
		Akçiçek	79
		Ilgaz	72
		Kömürcü	67
		Karaman (Yukarı Karmi)	55
		Beşparmak	30
		Merkez Kır	**12.362 (%19)**
		Merkez Kent	**52.522 (%81)**
		Bucak Toplamı	**64.884**
	Çamlıbel	Çamlıbel	872
		Tepebaşı	774
		Akdeniz	522
		Kozan	375
		Koruçam	309
		Karpaşa	256
		Kayalar	234
		Geçitköy	220
		Hisarköy	194
		Kılıçarslan	194
		Sadrazamköy	170
		Alemdağ	86
		Özhan	73
		Bucak Kır	**4.279 (%100)**
		Bucak Kent	**0 (%0)**
		Bucak Toplamı	**4.279**
Toplam Kır		**16.641 (%24)**	
Toplam Kent		**52.522 (%76)**	
İlçe Toplamı		**69.163**	

Çizelge 15. Güzelyurt ve Lefke İlçelerini oluşturan köylerin nüfusları.

İlçe	Bucak	Köyler	Nüfus
Güzelyurt	Güzelyurt	Kalkanlı	2.305
		Aşağı Bostancı	1.822
		Yukarı Bostancı	1.495
		Aydınköy	1.164
		Akçay	1.008
		Yayla	850
		Zümrütköy	817
		Serhatköy	573
		Güneşköy	505
		Mevlevi	386
		Gayretköy	367
		Yuvacık	214
		Şahinler	189
		Güzelyurt Kır	**11.695 (%62)**
		Güzelyurt Kent	**7.251 (%38)**
		İlçe Toplamı	**18.946**
Lefke	Lefke	Gemikonağı	2.075
		Doğancı	1.299
		Yeşilyurt	1.218
		Gaziveren	1.042
		Yedidalga	669
		Denizli	460
		Yeşilırmak	458
		Cengizköy	217
		Bağlıköy	200
		Taşpınar	181
		Çamlıköy	170
		Bademliköy	93
		Lefke Kır	**8.082 (%73)**
		Lefke Kent	**3.009 (%27)**
		İlçe Toplamı	**11.091**

Güzelyurt ilçesini oluşturan köylerin sayısı 13, kırsal (köy) yönetsel alan nüfusu 8.082'dir. İlçe toplamının % 73'ünü kırsal nüfus oluşturmaktadır (Çizelge 15). Güzelyurt Belediyesine bağlı Aşağı ve Yukarı Bostancı köy yönetsel alanları nüfus sayım bültenlerinde yer almasına rağmen 2/2017 sayılı kanunun birinci cetvelinde bulunan yerleşim alanları listesinde yer almamıştır. İlgili yasaya eklenmeli ve Güzelyurt İlçesindeki yerleşim alanları toplamı 14 olarak düzeltilmelidir.

Lefke ilçesini oluşturan sürekli nüfusun ikamet ettiği köylerin sayısı 12, kırsal (köy) yönetsel alan nüfusu 8.082'dir. İlçe toplamının % 73'ünü kırsal nüfus

oluşturmaktadır. Erenköy, Günebakan, Kurutepe, Madenliköy, Ömerli, Süleymaniye, Şirinköy ve Taşköy, 2/2017 sayılı kanunda köy yönetsel alanı olarak görünmelerine rağmen, buralarda sürekli ikamet eden nüfus ve yerleşme yoktur. Birçoğu sınır bölgesinde veya ara bölgede kalan eski yerleşmelerdir. Bu alanların analiz edilmesi ve sınırı KKTC devlet hududu içinde olmayanların yasal mevzuattan çıkarılmaları gerekmektedir. Buna karşılık sürekli nüfusun ikamet ettiği köy alanlarından Denizli, Gemikonağı ve Yedidalga ilgili yasanın birinci cetvelinde bulunan yerleşim alanları listesine yer almamaktadır, eklenmelidirler.

İskele İlçesini oluşturan köylerin sayısı 39, kırsal (köy) yönetsel alan nüfusu 13.114'dür. İlçe toplamının % 58'ini kırsal nüfus oluşturmaktadır. İskele ilçesine bağlı Kantara nüfus sayım bültenlerinde yer almasına rağmen 2/2017 sayılı kanunun birinci cetvelinde bulunan yerleşim alanları listesinde yer almamıştır. İlgili yasaya eklenmeli ve İskele İlçesindeki yerleşim alanları toplamı 44 olarak düzeltilmelidir. İlçe'de en fazla nüfus 1.019 kişi ike Mehmetçik bucağına bağlı Bafra köyünde bulunmaktadır. Ardından sırasıyla 860 kişi ile Yedikonuk, 799 kişi ile Yeşilköy ve 739 kişi ile Ziyamet köyleri gelmektedir (Çizelge 16).

Çizelge 16. İskele İlçesini oluşturan köylerin nüfusları.

İlçe	Bucak	Köyler	Nüfus
İskele	Merkez	Ötüken	550
		Boğaziçi	514
		Kalecik	435
		Yarköy	429
		Aygün	414
		Kuzucuk	344
		Ardahan	330
		Topçuköy	310
		Altınova	229
		Ergazi	202
		Ağıllar	188
		Sınırüstü	186
		Turnalar	142
		Kurtuluş	106
		Merkez Kır	**4.379 (%55)**
		Merkez Kent	**3.527 (%45)**
		Bucak Toplamı	**7.906**
	Mehmetçik	Bafra	1.019
		Yedikonuk	860
		Kumyalı	686
		Çayırova	406
		Kaplıca	389
		Tuzluca	389
		Pamuklu	280
		Kilitkaya	172
		Mersinlik	158
		Balalan	89
		Sazlıköy	44
		Zeybekköy	36
		Kantara	21
		Bucak Kır	**4.549 (%69)**
		Bucak Kent	**2.061 (%31)**
		Bucak Toplamı	**6.610**
	Yeni Erenköy	Yeşilköy	799
		Ziyamet	739
		Sipahi	614
		Gelincik	496
		Derince	488
		Kaleburnu	333
		Boltaşlı	228
		Kuruova	132
		Avtepe	119
		Adaçay	100
		Taşlıca	80
		Esenköy	58
		Bucak Kır	**4.186 (%52)**
		Bucak Kent	**3.790 (%48)**
		Bucak Toplamı	**7.976**
Toplam Kır		**13.114 (%58)**	
Toplam Kent		**9.378 (%42)**	
İlçe Toplamı		**22.492**	

3. KKTC'nin Mevcut Yönetsel Yapısı

A. Lefkoşa İlçesi

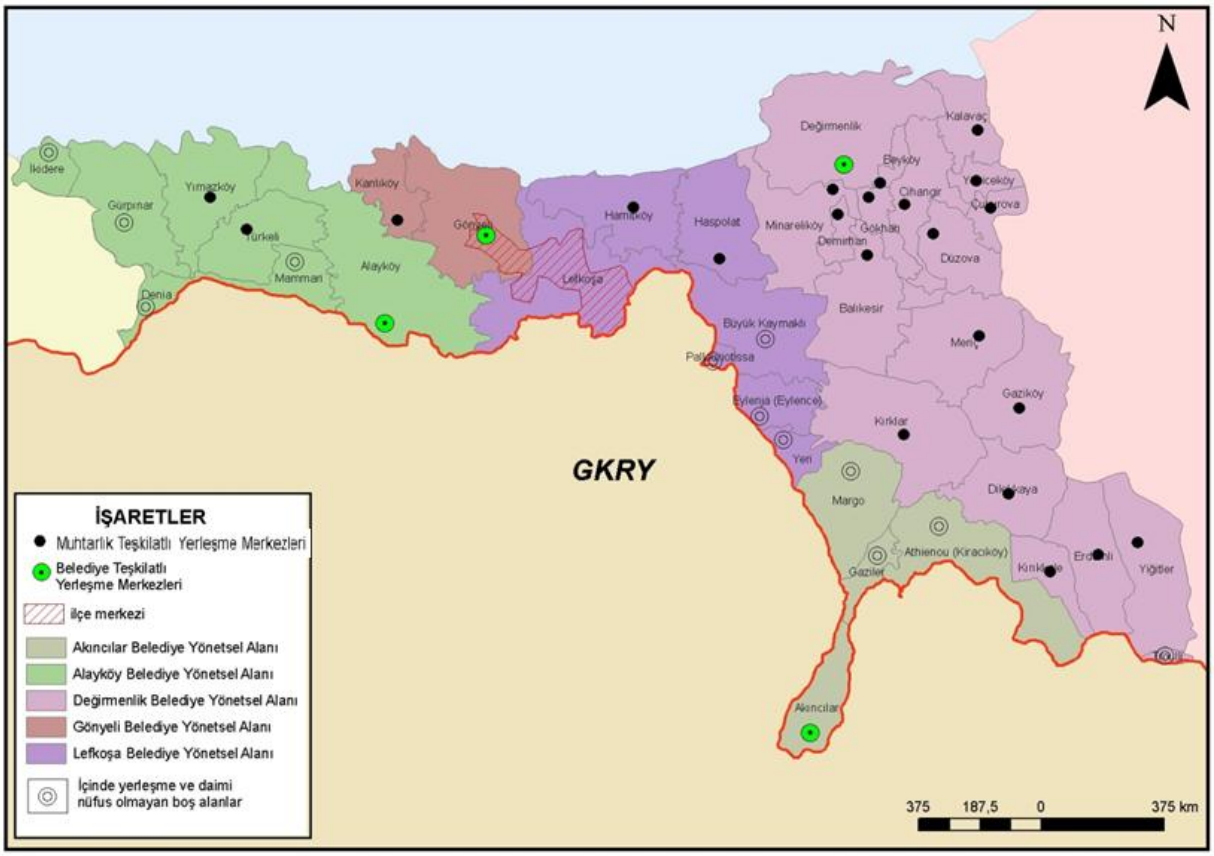
Lefkoşa ilçesinde 1 ilçe merkezi (Lefkoşa), 4 belde olmak üzere (Akıncılar, Alayköy, Gönyeli, Değirmenlik) toplam 5 belediye yönetsel alanı bulunmaktadır (Harita 6). Lefkoşa ilçe merkezi 23 kentsel mahalleden oluşmaktadır. 2008 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile Lefkoşa ilçe kaymakamlığına bağlı tüm köyler belediyelere bağlanmıştır[29]. İlçede sürekli ikamet eden (de-jure) toplam nüfus aralık 2011 genel nüfus sayım sonuçlarına göre 94.824'dür. Bu da genel KKTC toplam nüfusunun yaklaşık %33'üne denk gelmektedir. Nüfusun bucaklara dağılımına baktığımızda, Lefkoşa Merkez bucağında 82.929 ve Değirmenlik Bucağında 11.895 kişi sürekli ikamet etmektedir. İlçe yüzölçümü, 478 km²'dir.

Pallouriotissa, Eylenja (Eylence), Yeri, Margo, Gaziler, Athienou (Kiracıköy) ve Troulli (Harita 6) 1974'de adanın ikiye bölünmesiyle yerleşme merkezleri Güney Rum Kesimi'nde kalmış olan yönetsel alanlardır. Yerleşme merkezleri ve yerleşme alanları güneyde yer almakla birlikte yönetsel sınırlarının bir kısmı KKTC topraklarına dahil olmuştur. Harita Dairesi tarafından hazırlanan KKTC Belediye Sınırları haritasında, Pallouriotissa, Eylence ve Yeri Lefkoşa Türk Belediyesi idari sınırlarına; Margo, Gaziler ve Kiracıköy Akıncılar Belediyesi idari sınırlarına dahil edilmişlerdir. Ancak bu sahalar günümüzde yerleşimin olmadığı, sadece tarım ve hayvancılık faaliyetleri için kullanılan alanlardır. Ayrıca sıcak temas hattı denilen ara bölgeye komşu olduğundan askeri amaçlarla kullanılan boşaltılmış alanlardır. Akıncılar güzergahı üzerinde bulunan Gaziler harabe olmuş, hala savaşın izlerini taşıyan terkedilmiş eski bir köydür. Bahsedilen bu alanlarda yerleşik nüfus ve konut olmadığı için muhtarlık teşkilatı da bulunmamaktadır. Bahsi geçen alanlar ne 2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasasına dahil edilmişlerdir, ne de nüfus sayımlarında adları geçmektedir. Bu alanlarda Devlet

[29] 14/2008 sayılı Belediyeler (Değişiklik) Yasası uyarınca bu düzenleme gerçekleştirilmiştir.

Üretme Çiftliklerinin tarımsal arazileri ile büyük ve küçükbaş hayvan çiftlikleri mevcuttur. Harita 6'da ara bölge ile devlet hududu üzerinde görülen Troulli isimli köy yönetsel alanının bir parçası olan toprak da Değirmenlik Belediyesi idari sınırlarına dahil edilmiştir.

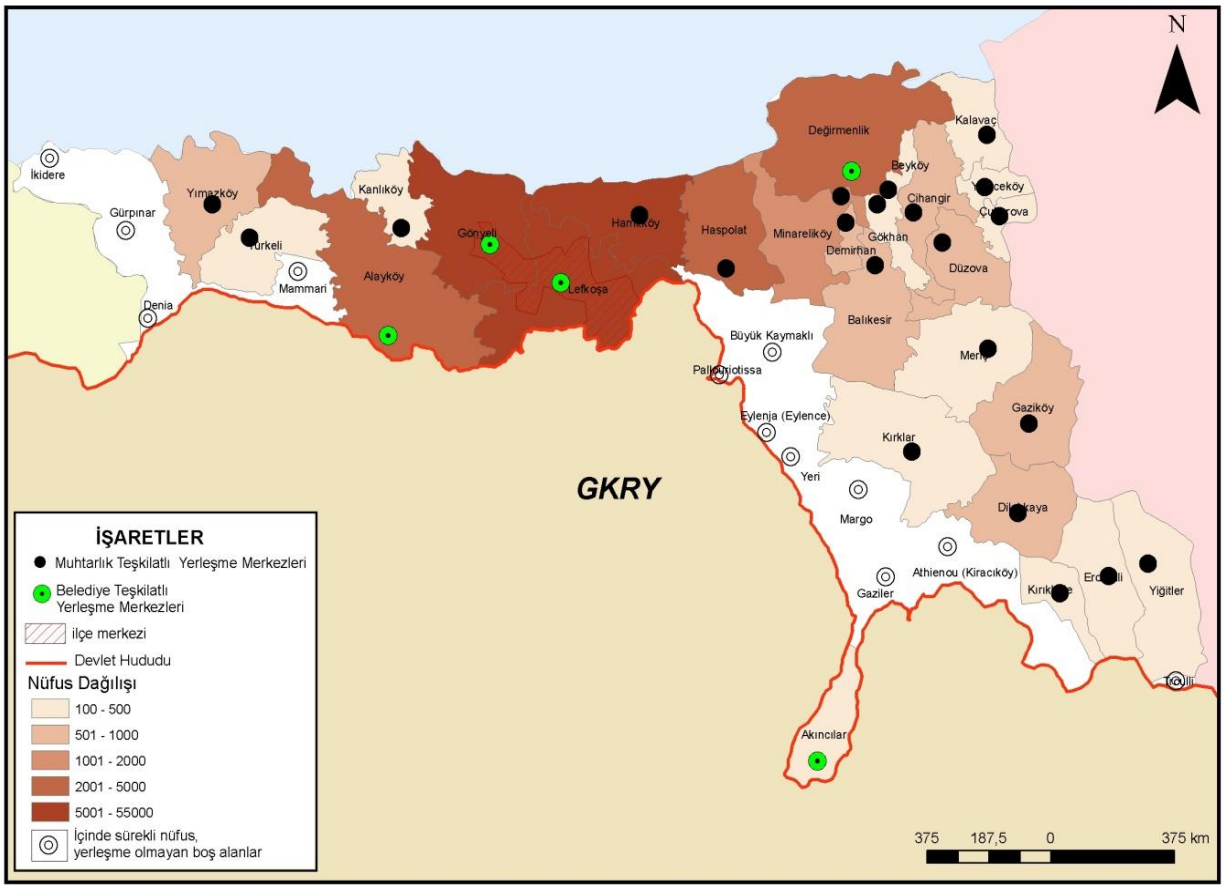
Harita 6. Lefkoşa İlçesi belediye yönetsel alan sınırları.

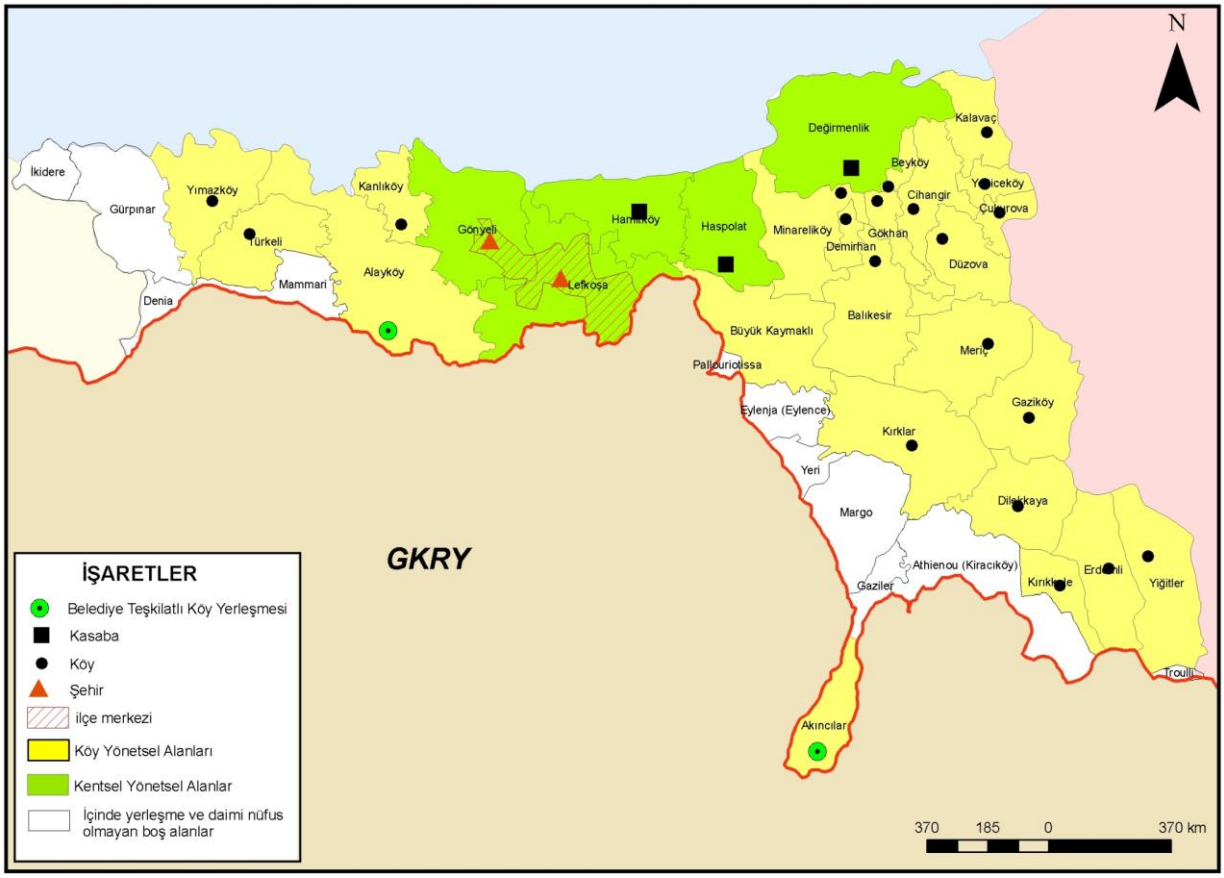
Lefkoşa Belediye Yönetsel Alanının 61.378 kişiyle nüfus büyüklüğü bakımından ilçenin en büyük yerleşim alanı olduğu görülmektedir. Gönyeli 17.277 kişilik nüfusu ile Lefkoşa'dan sonra ilçedeki 2. büyük yerleşmedir. Gönyeli'nin ardından Değirmenlik 11.895 kişi ile 3. sıradadır. Alayköy ve Akıncılar'a baktığımız zaman ise belediye yönetsel alanları belediye teşkilatları bulunmasına rağmen, yasaya göre 5.000[30] olan nüfus kriterinin çok altında kalan yerleşmelerdir (Harita 7). İlçede belediye yönetsel alan nüfusu 75.332 iken köy yönetsel alan nüfusu 19.492'dir.

[30] 51/1995 sayılı Belediyeler Yasası

Harita 7. Lefkoşa İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011).

Harita 8. Lefkoşa İlçesinin yönetsel bölünüşü.

Çizelge 17. Lefkoşa İlçesinin yönetsel bölünüşü.

Lefkoşa İlçesi			
Bucaklar		**Lefkoşa Bucağı**	**Değirmenlik Bucağı**
Yerleşim Birimleri	Şehir Yerleşmeleri	Lefkoşa	
		Gönyeli	
	Kasaba Yerleşmeleri	Hamitköy	Değirmenlik
		Haspolat	
	Kentsel Mahalleler	Abdiçavuş	Bahçelievler
		Akkavuk	Başpınar
		Arabahmet	Camialtı
		Aydemet	Mehmetçik
		Ayyıldız	Saray
		Çağlayan	Tepebaşı
		Göçmenköy	
		Haydarpaşa	
		İbrahimpaşa	
		İplikpazarı	
		Kafesli	
		Karamanzade	
		Kızılay	
		Köşklüçiftlik	
		Kumsal	
		Küçük Kaymaklı	
		Mahmutpaşa	
		Marmara	
		Ortaköy	
		Selimiye	
		Taşkınköy	
		Yenicami	
		Yenişehir	
		Yenikent	
	Köy Yerleşmeleri	Alayköy	Balıkesir
		Akıncılar	Beyköy
		Kanlıköy	Mineraliköy
		Türkeli	Cihangir
		Yılmazköy	Çukurova
		Büyük Kaymaklı	Demirhan
			Dilekkaya
			Düzova
			Erdemli
			Gaziköy
			Gökhan
			Kalavaç
			Kırıkkale
			Kırklar
			Meriç
			Yeniceköy
			Yiğitler

Lefkoşa İlçesi'nde 5 kentsel, 23 köy yönetsel alanı ve 11 bölgede nüfus ve yerleşmenin olmadığı boş alanlar görülmektedir (Harita 8). Kentsel alanlar içerisinde Lefkoşa ve Gönyeli şehir yerleşmelerini, Değirmenlik, Hamitköy ve Haspolat ise Kasabaları oluşturmaktadır. Alayköy ve Akıncılar Belediye teşkilatlı köy yerleşmeleri olarak tanımlanırken, diğer 20 yerleşme merkezi, köy yerleşmelerini göstermektedir (Çizelge 17). İlçede bulunan 30 kentsel mahallenin sınırları yerel yönetimler haritasında belirgin olmadığı için Harita 8'de mahalle sınırlarına yer verilmemiştir.

1. İlçe Merkezi

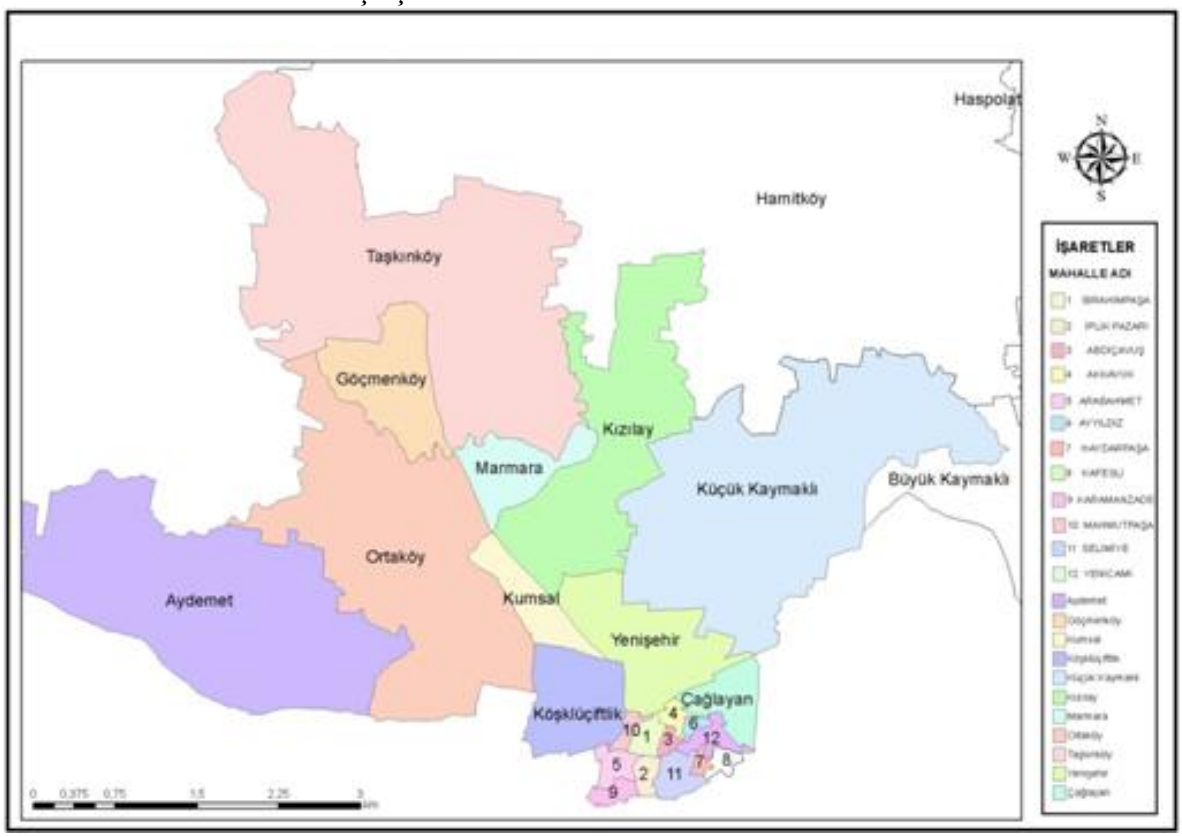
İlçeye yönetim merkezliği yapan, kaymakamlık ve diğer resmi kuruluşları bünyesinde bulunduran Lefkoşa şehri mülki idare bakımından ilçe merkezidir. Lefkoşa şehrinin belediye teşkilat alan sınırları 87 km²'dir. 2008 yılında yapılan düzenlemeyle, Lefkoşa ilçe kaymakamlığına bağlı Hamitköy, Haspolat ve Büyük Kaymaklı yerleşmelerinin Lefkoşa Belediye Yönetsel Alanına dahil edilmesiyle 2006 yılı nüfus sayım sonuçlarına göre nüfusu 49.868 olan Lefkoşa ilçe merkezi, Hamitköy (2.898 kişi) ve Haspolat (3.380 kişi) köylerinin belediye sınırlarına dahil edilmesiyle 2008 sonrası 56.146 nüfus sayısına ulaşmıştır. 2011 yılında yapılan son genel nüfus sayımında ise Lefkoşa Türk Belediyesi toplam nüfusu 61.378'e ulaşmıştır. Son yapılan nüfus sayımının üzerinden 7 yıl geçmiştir. Bugün belediye nüfusunun 70.000- 80.000'lere ulaştığı tahmin edilmektedir.

Lefkoşa Belediye sınırları içindeki mahalleleri surlariçi Lefkoşa (eski kent) ve surlardışı Lefkoşa mahalleleri olarak iki kısma ayırmak mümkündür. Surlariçi Lefkoşa bölümü 12 mahalle, Surlardışı Lefkoşa ise 11 mahalle olmak üzere Lefkoşa ilçe merkezi toplam 23 mahalleden (*Abdiçavuş, Arabahmet, Akkavuk, Ayyıldız, Çağlayan, Göçmenköy, Haydarpaşa, İplikpazarı, Karamanzade, Kafesli, Kızılay, K.Kaymaklı, Marmara, Kumsal, Köşklüçiftlik, Mahmutpaşa, Metehan, Ortaköy, Selimiye, Yenicami, Yenişehir, Taşkınköy*)

meydana gelmektedir (Harita 18). Her mahallenin seçimle başa gelen bir muhtarı ve ihtiyar heyeti bulunmaktadır (Erengin, 2018).

Başkent konumunda olan Lefkoşa, eğitim- kültür, sağlık, endüstri ve ticaret merkezi durumundadır. Aynı zamanda, ülkenin idari yönetimine, meclisine, bakanlıklarına, özel ve kamuya ait bina ve tesislerine ev sahipliği yapmaktadır. Hafta içi çalışma saatlerinde kamu, eğitim, sağlık hizmetlerinden faydalanmak için birçok kişinin ziyaret ettiği şehirde yoğun bir trafik ve kalabalık yaşanmaktadır. Surlar içinde sahip olduğu eski eserleri ve tarihi kültürel mirasıyla önemli bir turizm potansiyeli vardır.

Harita 9. Lefkoşa Şehrinin KKTC kesimindeki kentsel mahalleleri.

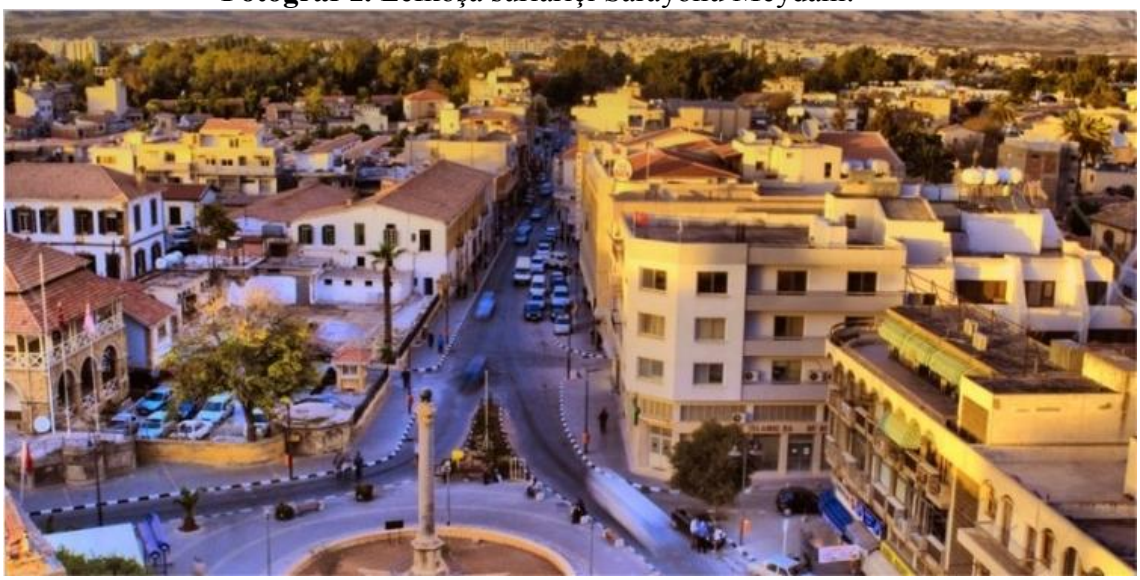
Hamitköy yerleşim alanı, Lefkoşa'nın belediye sınırlarına dahil edildiği 2008 yılında 2.898 kişilik nüfusuyla tam bir köy görünümündeydi. Ancak Lefkoşa kentine yakınlığı ve kentin kuzeydoğu yönünde gelişerek Hamitköye doğru açılmasıyla yerleşmenin nüfusu 3 yılda %84 oranında artış göstererek, 2011'de 5.338 kişiye ulaşmıştır. Günümüzde ise artışın devam ederek 2 katına çıktığı ve 10.000 kişiye ulaştığı tahmin edilmektedir.

Belediyenin sürekli Hamitköy'e kaynak ayırmasıyla hızla modernleşen yerleşim alanında, hızlı bir yapılaşma dikkati çekmektedir. Bölgede yaşayan nüfusun ihtiyaçlarını karşılayacak fonksiyonlar hızla artmıştır ve Hamitköy kasaba nitelikli bir yerleşmeye dönüşmüştür.

Belediyeye bağlandıktan sonra kasaba fonksiyonları biraz daha belirginleşen diğer bir yerleşme de Haspolat'tır. Şehire yaklaşık 5 km'lik mesafede yer alan kasaba, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesinin varlığıyla hızlı bir gelişme göstermektedir.

Büyük Kaymaklı mahallesinin yönetsel alanında sadece sanayi bölgesinin yer almasından dolayı bu alan nüfus sayımı kapsamına alınmamıştır. Sanayi bölgesindeki mevcut fabrikalar ve iş yerleri dışında yerleşim alanı mevcut değildir. Çok geniş topraklara sahip olan Büyük Kaymaklı mahallesinin büyük bir kısmı ve yerleşim merkezi Güney Kıbrıs Rum kesiminde kalmıştır. KKTC topraklarında kalan kısmı ise sanayi bölgesi, askeri bölge ve tarımsal arazi olarak kullanılmaktadır.

Fotoğraf 1. Lefkoşa surlariçi Sarayönü Meydanı.

Kaynak: https://www.lefkosabelediyesi.org/fotograflarla-lefkosa/

2. Belde Statüsündeki Yerleşmeler

Gönyeli; Lefkoşa şehrinin hemen yanı başındaki, beşkente birleşmiş olan bir şehir yerleşmesidir. Lefkoşa şehri ile birlikte ilçe merkezi olma fonksiyonunu taşımaktadır. 33

km² yüzölçümüne sahip olan belediye yönetsel alanı 2 kentsel mahalle ve 1 köy yönetsel alanından oluşmaktadır. Gönyeli merkez ve Yenikent kentsel mahalleleri oluştururken, 2008 yılında 207 nüfusuyla Gönyeli belediye yönetsel alanına dahil edilen Kanlıköy ise kırsal mahalle konumundadır.

Gönyeli Belediyesi 1980'de kurulmuştur. 2011 yılı verilerine göre Gönyeli merkez mahallesi nüfusu 11.671, Yenikent mahalle nüfusu 5.374 , belediye yönetsel alanına bağlı olan Kanlıköy nüfusu 232'dir. Böylece Gönyeli belediye yönetsel alanı toplam nüfusu 17.277 olmuştur. Gönyeli şehrinde nüfusun, yapılaşmanın süratle arttığı gözlemlenmektedir. Bunun en önemli nedeni Lefkoşa'ya olan yakınlığı ile başkente birleşmiş olmasının yanı sıra Güzelyurt ilçesinden aldığı göçtür. Adadaki müzakerelerde Rumlara verileceği iddia edilen Güzelyurt'ta yaşayanların pek çoğu, bilhassa genç nüfus, Gönyeli'ye taşınmaya başlamıştır. Lefkoşanın hızla büyümesi ve genişleyecek alan bulamaması, şehirdeki nüfusun Gönyeli şehrine taşmasına sebep olmuştur. Gönyeli Yenikent mahallesi yapılaşmaya ve gelişmeye açılan yeni bir bölgedir. Söz konusu alanda modern-lüks tarzdaki evler ve siteler dikkati çekmektedir. 1990 yılından itibaren Lefkoşa bulunan nüfus başta olamk üzere Kuzey Kıbrıs'ın her yanından bölgeye yerleşenler olmuş, bunun sonucunda yerleşmenin nüfusu katlanarak artmıştır.

Değirmenlik yerleşmesi 2011 yılı verilerine göre 3.284 nüfusa sahip, belde statüsünde bir kasabadır. Sahip olduğu fonksiyonlara bakıldığı zaman şehirler kadar gelişmemiş olduğu, ancak köy yerleşmelerine oranla bir hayli gelişmiş olan Değirmenlik Belediye Yönetsel alanı yaklaşık 252 km²'yi kapsamakta ve 6 kentsel mahalle (Bahçelievler, Başpınar, Camialtı, Mehmetçik, Saray, Tepebaşı) ile 17 köy yönetsel alanından oluşmaktadır. Belediyeye bağlı olan köyler Balıkesir, Beyköy, Minareliköy, Cihangir, Çukurova, Demirhan, Dilekkaya, Düzova, Erdemli, Gaziköy, Gökhan, Kalavaç, Kırıkkale, Kırklar, Meriç, Yeniceköy, Yiğitler'dir. Değirmenlik belediyesi yönetsel alanı 8.611'i

kırsal, 3.284'ü kentsel olmak üzere toplam 11.895 kişiden oluşmaktadır. Değirmenlik bugün itibarıyla Lapta Belediyesinden sonra KKTC'deki en geniş hizmet alanına sahip 2. belediyedir.

2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasasında Lefkoşa merkez bucağında yer alan Erdemli, Dilekkaya, Kırklar, Kırıkkale ve Yiğitler köyleri Değirmenlik Belediyesinin hizmet alanı içine dahil edilmişlerdir. Kırklar ve Gökhan yerleşmeleri dışındaki tüm köylerde ve kentsel mahallelerde muhtarlık teşkilatı bulunmaktadır.

Alayköy; eski ismi Yerelakko (Eski Kuyu) olan yerleşme, şimdiki adını 1974 Barış Harekatı sırasında bölgede konuşlanan alaydan almıştır. Lefkoşa şehrinin hemen doğusunda bulunan köy yerleşmesinde, 1980 yılında belediye teşkilatı kurulmuştur. Alayköy yerleşmesinin 2011 yılı verilerine göre 1.445'i erkek ve 1.332'si kadın olmak üzere sürekli ikamet eden nüfusu 2.777'dir. Alayköy Belediyesi'nin yaklaşık 91 km²'lik sorumluluk (yönetsel) sınırları içerisinde, 2008 yılında yapılan değişiklik yasasıyla Alayköy'den başka 154 nüfuslu Türkeli, 953 nüfuslu Yılmazköy ile Mülki Yönetim Bölümleri Yasası'nda adı geçen ancak hiçbir yerleşmenin olmadığı Gürpınar ve İkidere bulunmaktadır.

Gürpınar yerleşme alanı 1974'ten sonra I. Derece askeri bölge ilan edilen bir köydür. Gürpınar 1974 öncesi Maronitlerin[31] yerleştiği dört köyden biri olma özelliğini taşımakta, ancak Maronit ile Kıbrıslı Türklerden oluşan tek karma köydür. İkidere'de ise bugün sadece tarım arazileri vardır. Her iki yerleşim alanı da tepelik ve çorak arazilerden oluşmaktadır. Lefkoşa kentine 15 km. uzaklıkta bulunmasına rağmen fonksiyonel özellikleri açısından fazlaca gelişmemiş olan belediye teşkilatlı köy yerleşmesidir. Alayköy Belediye yönetsel alanına dahil edilen yerleşme sınırlarının bir kısmı KKTC topraklarında olan Mammari ve Denia'nın, yerleşme merkezleri ve köy yönetsel alanlarının büyük bir

[31] Maronitler, Orta Çağ'da Levant'tan dinsel ve siyasi çatışmalar sebebiyle kaçarak, Kıbrıs'a yerleşen ve Maruni Kilisesi üyesi olan, günümüzde de varlıklarını devam ettiren topluluktur.

kesimi 1974'ten sonra Güney Rum Kesimi ile Birleşmiş Milletlerin kontrolünde olan ara bölgede kalmıştır. Bu alanlarda nüfus ve yerleşme bulunmamakta, askeri ve tarımsal amaçlarla kullanılmaktadırlar. Alayköyde yaşayanlar tüm ihtiyaçlarını Lefkoşa ilçe merkezinden karşılamaktadırlar

Akıncılar; Lefkoşa İlçesinin en güneyinde yer alan, yarım ada şeklinde, 3 tarafı tampon bölge (ara bölge) ve Güney Kıbrıs Rum Kesimi ile çevrilmiştir. Belediye örgütlü bu köy yerleşmesinin, KKTC toprakları ile bağlantısı sadece kuzeyden Gaziler köyü aracılığıyla sağlanmaktadır. Gaziler, Akıncılar belediye yönetsel alanına dahil olan, sürekli yerleşmenin ve nüfusun olmadığı, tamamen askeri amaçlar için kullanılan bir yerleşmedir. Akıncılar, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı öncesinde en büyük Türk köyü olma özelliğine sahipken, 2011 yılı verilerine göre bugünkü nüfusu sadece 390'dır. Köye giriş güvenlik nedeniyle askeri kontrol noktasından geçilerek yapılmaktadır. 1958'e kadar burası Türk ve Rumların birlikte yaşadıkları karma bir köy özelliğindeyken, bu tarihten sonra Rumlar göç etmiş ve tamamen Türk köyü olarak yaşamını devam ettirmiştir.

Akıncılar Belediyesi hizmet sahası 10 km²'lik bir yüzölçüme sahip, adanın en küçük belediyesidir. 1950'li yıllarda kazandığı belediye statüsünü koruyan yerleşmede bugün belediyecilik anlamında bir faaliyet yapılmamaktadır. Köye askeri birliğin kurulması nedeniyle, ulaşımın zorlaşması, tamamen uç noktada kalmış olmanın verdiği huzursuzluklarla 1974'ten sonra her sene gerek yurt içi gerekse başta Türkiye ve İngiltere olmak üzere yurtdışına bir hayli göç vermiştir. Belediye yönetsel alanına dahil olan Gaziler dışında Margo ve Kiracıköy (Athienou) kırsal alanları bulunmaktadır. Yerleşme merkezleri ve köy yönetsel alanlarının büyük bir kesimi 1974'ten sonra Güney Kıbrıs Rum Kesimi ile Birleşmiş Milletlerin kontrolünde olan ara bölgede kalan bu yerleşim alanlarında nüfus ve yerleşme bulunmamaktadır. Margo'da Devlet Üretme Çiftliklerinin tarım ve hayvancılık faaliyet sahaları yer almakta, Kiracıköy ise askeri ve tarımsal amaçlarla

kullanılmaktadırlar. Hem civar köylerden, hem de burada arazi sahibi olan farklı köylerden insanlar bu alanlarda tarımsal ürün yetiştiriciliği ve hayvancılık yapmaktadırlar.

3. Köy Yerleşmeleri

Lefkoşa ilçesi yönetsel alanını köylerin ve belediye teşkilatlı yerleşmelerin yönetsel alanları oluşturmaktadır. Köy yönetsel alanlarında muhtarlığın bulunduğu yerleşme, köyün yönetim merkezidir. Lefkoşa ilçesinde bulunan tüm köyler tek yerleşmeli olup, köyün yönetim merkezi yerleşmenin kendisidir.

Çizelge 18. Lefkoşa İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri.

LEFKOŞA İLÇESİ	
1. Lefkoşa Türk Belediyesi	**5. Değirmenlik Belediyesi**
1. Hamitköy	1. Yiğitler
2. Haspolat	2. Kalavaç
3. Büyük Kaymaklı	3. Yeniceköy
2. Gönyeli Belediyesi	4. Çukurova
1. Kanlıköy	5. Cihangir
3. Alayköy Belediyesi	6. Düzova
1. Türkeli	7. Gökhan
2. Yılmazköy	8. Demirhan
3. Gürpınar	9. Meriç
4. İkidere	10. Gaziköy
4. Akıncılar Belediyesi	11. Kırklar
1. Gaziler	12. Dilekkaya
	13. Kırıkkale
	14. Erdemli
	15. Minareliköy
	16. Beyköy
	17. Balıkesir

Lefkoşa ilçesi yönetsel alanına dahil olan 26 köy yerleşmesi ve 19 köy muhtarı bulunmaktadır (Çizelge 18). Büyük Kaymaklı, Gürpınar, İkidere, Gaziler, Gökhan, Kırklar ve Beyköy'de muhtarlık teşkilatı bulunmamaktadır. Her ne kadar 2008 yılında köylerin belediyelere bağlanması kararıyla çıkarılan yasa doğrultusunda tüzel kişilikleri kaldırılmış ve mahalle statüsü kazanmış olsalar bile, fonksiyonel olarak köy yerleşmesi özellikleri devam etmektedir.

Lefkoşa Türk Belediyesine bağlı sürekli köy yerleşmesi olmayan, sanayi, tarım ve hayvancılık gibi ekonomik faaliyet amaçlı kullanılan Büyük Kaymaklı yapılacak değişiklikle Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasasına eklenmeli, Eylence ve Yeri ise kendilerine en yakın olan Büyük Kaymaklı ve Kırklar köy yönetsel alanına dahil edilmelidirler.

Alayköy Belediyesine bağlı olan İkidere ve Gürpınar köy yerleşmeleri 2011 yılı nüfus sayımı kapsamında değerlendirilmemişlerdir, oysa ki bu yerleşmelerle aynı durumda olan Değirmenlik Belediyesine bağlı Gökhan, Kırklar ve Beyköy nüfus sayımı kapsamına alınmışlardır. İkidere ve Gürpınar köy yönetsel alanları da nüfus sayımı kapsamına alınmalıdırlar.

Erdemli, Dilekkaya, Kırklar, Kırıkkale ve Yiğitler yerleşmeleri Lefkoşa Bucağında olmalarına rağmen, yaklaşık 25 km uzaklıktaki Değirmenlik Belediyesinin yönetsel alan sınırına dahil edilmişlerdir. Ayrıca Erdemli ve Yiğitler köylerinin yapılan muhtarlık ve köy anketleri neticesinde yönetsel bağlılıklarının Gazimağusa ilçesi, Akdoğan bucağıyla olduğu anlaşılmıştır. Yiğitler ve Erdemli köyleri Gazimağusa ilçe sınırına bırakılmalı, Dilekkaya, Kırklar ve Kırıkkale köyleri de Değirmenlik bucağına alınmalıdırlar.

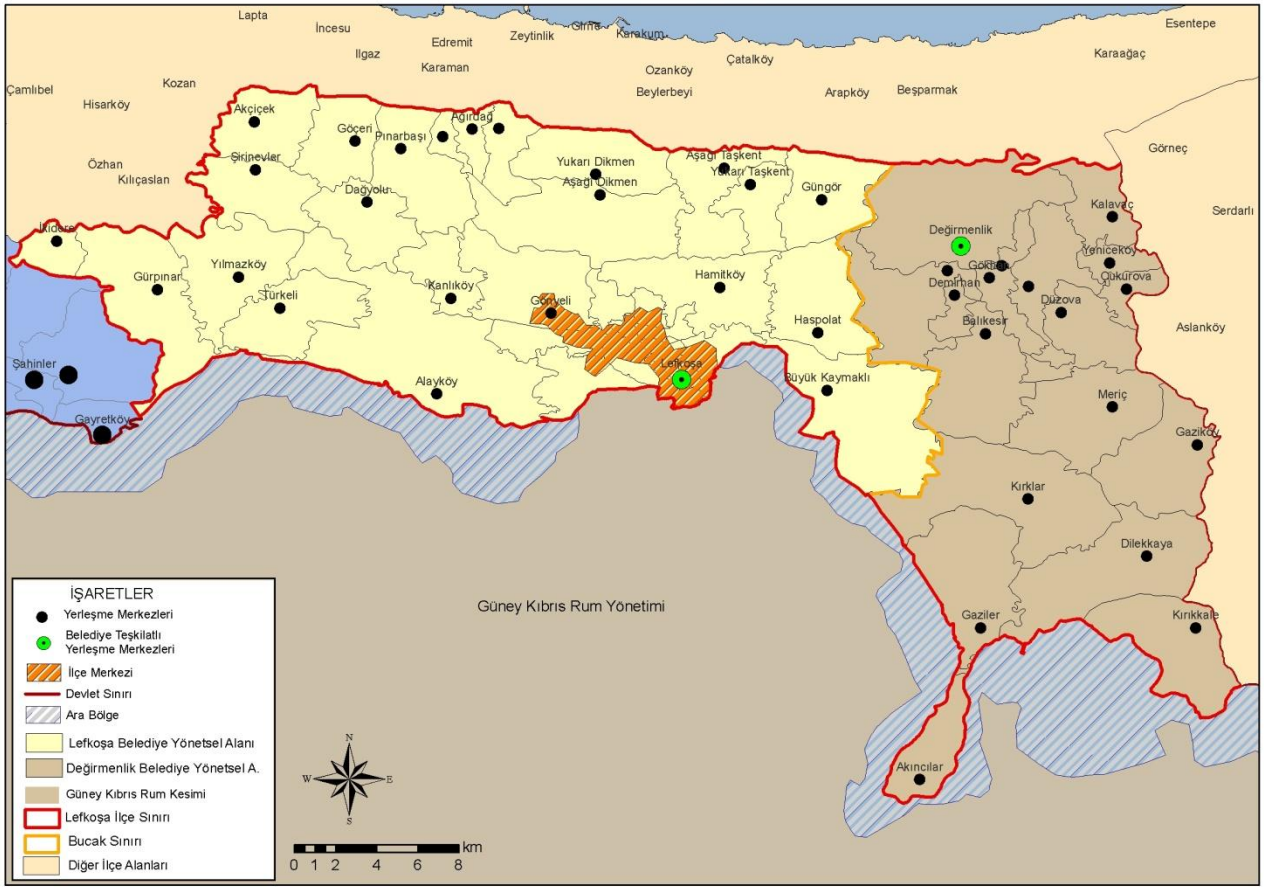
Sürekli nüfus ve yerleşmenin bulunmadığı tarım ve hayvancılık faaliyetleri için kullanılan Margo ve Kiracıköy, Akıncılar Belediyesi'ne bağlı alanlardır. Bu alanların da kendilerine en yakın köy yerleşmesinin sınırına dahil edilmeleri gerekmektedir. Margo'nun Gaziler köy yönetsel alanına, Kiracıköy'ün ise bu alanın topraklarını ekip biçen Dilekkaya ve Kırıkkale köy yönetsel alanlarına dahil edilmesi uygun görülmektedir.

Muhtarlar ve köy halkı ile yapılan anket çalışması sonucunda Dikmen yerleşmesi ve belediye hizmet sınırlarına dahil olan tüm köyler, Girne ilçesi idari sınırları kapsamında olmalarına rağmen, tüm ilişkileri ve yönetsel bağlılıkları Lefkoşa İlçesi ile olduğu görülmektedir.

Kaymakamlıklar ve Belediyelerle yapılan görüşmelerde ülkedeki belediye sayısının, yüzölçüm ile nüfus oranlarına bakıldığında çok fazla olduğu, azaltılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu konuyla ilgili detaylı bilgi ve nitel veri analizi çalışmanın IV. bölümünde Yönetsel Teşkilatlanmada Tespit Edilen Problemler ve Öneriler başlığı altında verilmiştir.

Yukarıda bahsedilen eksiklikler ve öneriler göz önünde bulundurularak yeni bir ilçe yönetsel alanı düzenlemesi önerilmiştir (Harita 10).

Harita 10. Önerilen ilçe haritası.

B. Gazimağusa İlçesi

Gazimağusa, Geçitkale ve Akdoğan olmak üzere 3 bucak alanından oluşan ilçe, 914 km²'lik yüzölçümüne sahiptir. 2011 yılı verilerine göre toplam nüfusu 69.741 olan Gazimağusa ilçesinin, kentsel nüfusu 53.572 ve kırsal nüfusu 16.169'dur. İlçe içerisinde, 10 belediye (Gazimağusa, Yeni Boğaziçi, Geçitkale, Serdarlı, Tatlısu, Akdoğan,

Beyarmudu, İnönü, Paşaköy, Vadili) ve 35 köy yönetsel alanı bulunmaktadır (Harita 11). İlçe merkezi, ilçeye adını veren Gazimağusa şehridir. Şehir Anadolu, Baykal, Canbolat, Çanakkale, Dumlupınar, Harika, Kapalı Maraş, Karakol, Lala Mustafa Paşa, Namık Kemal, Pertev Paşa, Piyale Paşa, Sakarya, Suriçi ve Zafer olmak üzere 15 kentsel mahalleden oluşmuştur.

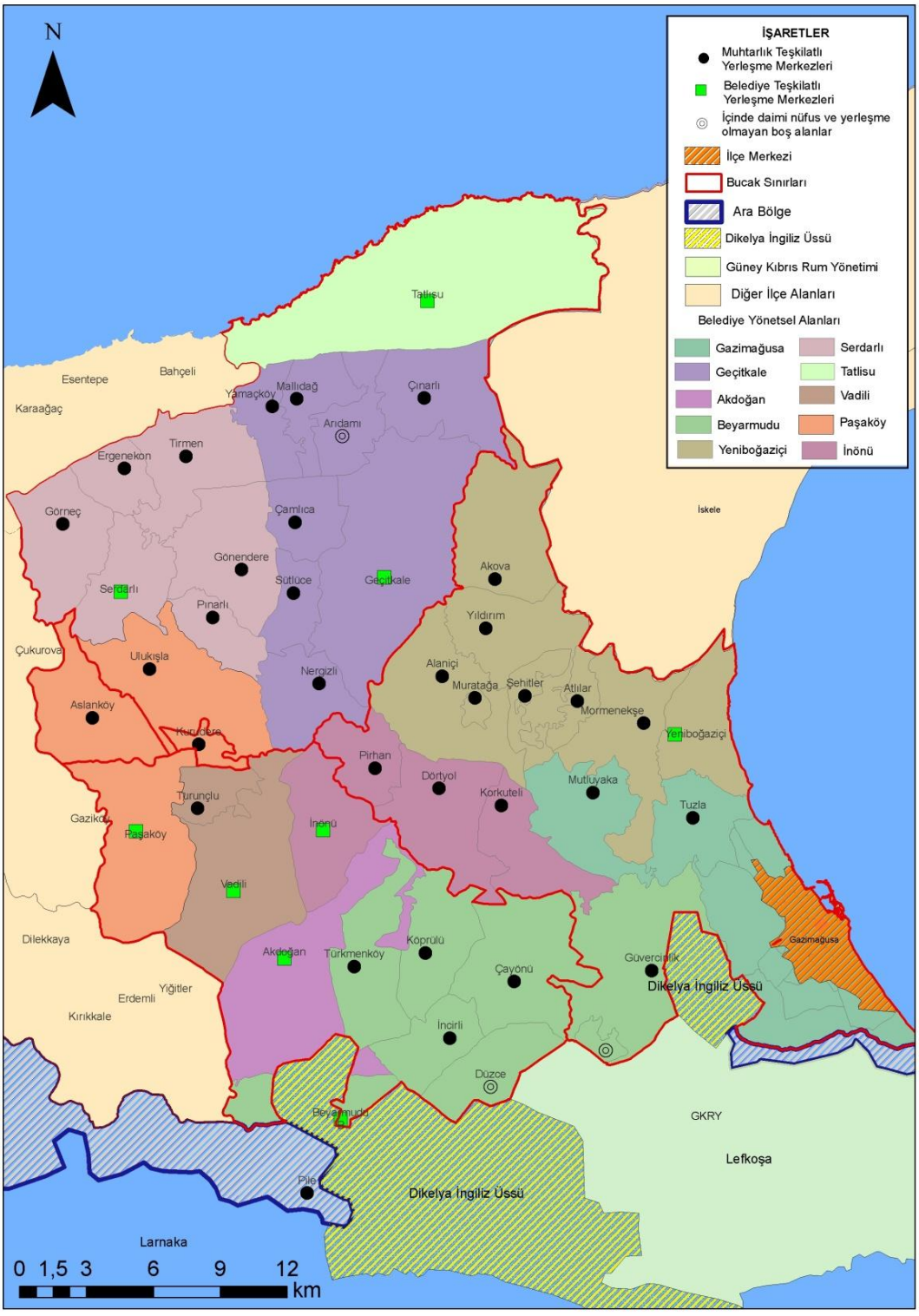
2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasası'nda Gazimağusa Bucağına bağlı olan Aslanköy ve Kurudere yerleşmeleri, içlerinde bulundukları kırsal yönetsel alanlarıyla birlikte, Akdoğan Bucağına bağlanmalıdırlar.

Paşaköy, İnönü, Vadili, Akdoğan ve Beyarmudu belediye yerleşmeleri birbirlerine çok yakın, her biri birbirine yaklaşık 5 km, mesafede bulunmaktadırlar. Bu kadar yakın mesafede 5 farklı belediyenin varolması sürdürebilirlik açısından doğru görülmemektedir. Belediye başkanlarıyla yapılan görüşmelerde bu belediyelerin birleştirilmesi gerekliliği şu şekilde vurgulanmıştır:

"Belediyeler gelinen durumda sürdürülebilir değildir. Devlet katkı payları ancakda maaş ödemeye yetiyor. Yatırım yapılamıyor. Tenkik elemandan sıkıntımız var. Benzer özellikteki belediyeler birleştirilmelidir. Meseryanın tek belediyeye düşürülmesi gerelidir."(K14)

Güvercinlik kırsal yönetsel alanı içindeki köy yerleşmesiyle birlikte Gazimağusa bucağında yer alırken, 2008'de yapılan düzenlemede Beyarmudu belediye yönetsel alanına dahil edilmiştir. Yapılan yönetsel bağlılık anketlerinde köy yerleşmesinde yaşayan halkın tüm eğitim, sağlık, alışveriş vb. tüm ihtiyaçlarını bağlı bulunduğu belediyeden değil, 6 km yakınındaki Gazimağusa şehrinden karşıladığı görülmüştür. Güvercinlik yerleşmesinin Gazimağusa Belediye yönetsel alan sınırlarına dahil edilmesi yerinde olacaktır.

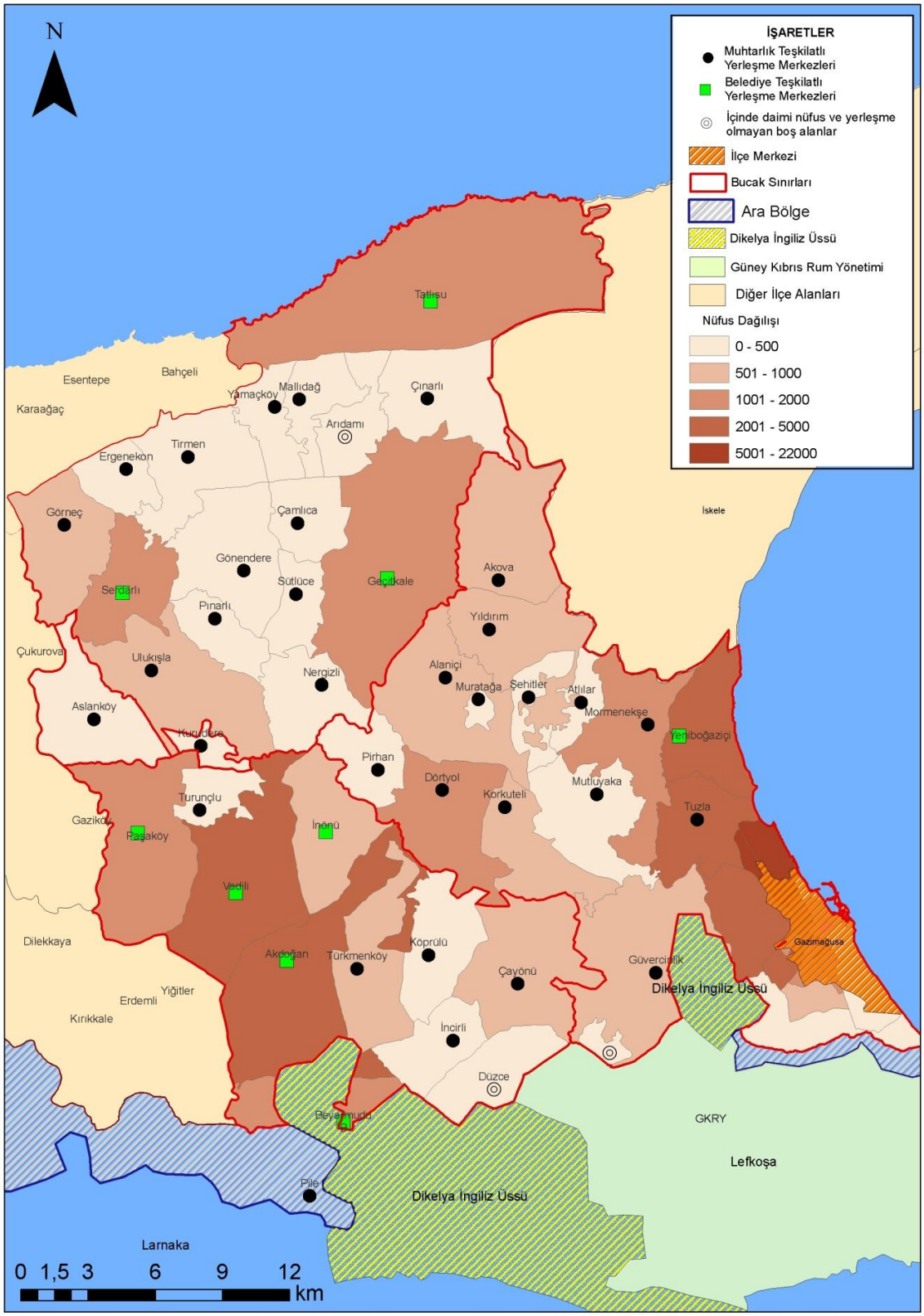
Harita 11. Gazimağusa İlçesi belediye yönetsel alan sınırları.

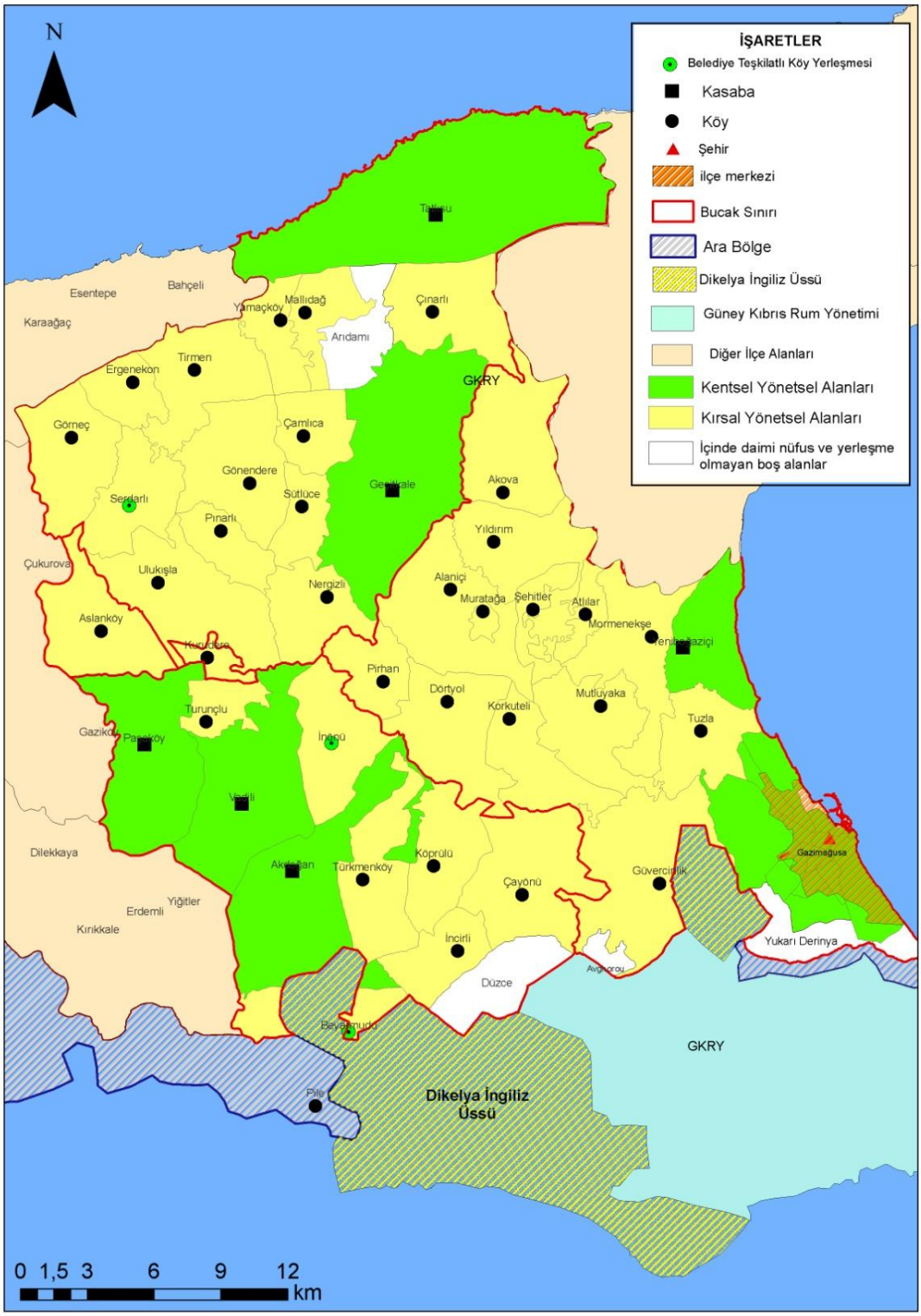
Nüfus dağılışına bakıldığı zaman, en fazla nüfusun Gazimağusa şehrinin kentsel mahallelerinde (37.868 kişi) toplandığı görülmektedir. İlçe merkezine 4 km mesafede bulunan Tuzla (2.645) ve 8 km mesafedeki Yeniboğaziçi (3.347) ilçe merkezine yakınlıkları dolayısıyla fazla nüfus barındıran yerleşmelerdir (Harita 12). Bunun dışında

sırasıyla Akdoğan (2.471), Vadili (2.129), Paşaköy (1.883), Tatlısu (1.459), Dörtyol (1.349), Geçitkale (1.253) ve Beyarmudu (1.196) yerleşmeleri gelmektedir.

Harita 12. Gazimağusa İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011).

Harita 13. Gazimağusa İlçesinin yönetsel bölünüşü.

İlçe dahilinde 1 şehir ve 6 kasaba yerleşmesi olmak üzere 7 kentsel yönetsel alan, 37 kırsal yönetsel alan bulunmaktadır. Arıdamı ve Düzce yerleşmelerinde sürekli yaşayan daimi nüfus bulunmamaktadır, o yüzden bu sahalar boş alanlar olarak gösterilmiştir. Beyarmudu belediye yönetsel alan sınırındaki Avghorou ve Gazimağusa belediye yönetsel

alan sınırındaki Yukarı Derinya nüfus ve yerleşmenin olmadığı, yerleşme merkezleri Güney Kıbrıs'ta ve BM ara bölgesinde kalmış alanlardır. Askeri amaçlar için kullanılmaktadırlar (Harita 13).

Çizelge 19. Gazimağusa İlçesinin yönetsel bölünüşü.

Gazimağusa İlçesi				
Bucaklar		**Gazimağusa Bucağı**	**Geçitkale Bucağı**	**Akdoğan Bucağı**
Yerleşim Birimleri	Şehir Yerleşmeleri	Gazimağusa		
	Kasaba Yerleşmeleri	Yeniboğaziçi	Geçitkale	Akdoğan
			Tatlısu	Paşaköy
				Vadili
	Kentsel Mahalleler	Anadolu		
		Baykal		
		Canbolat		
		Çanakkale		
		Dumlupınar		
		Harika		
		Kapalı Maraş		
		Karakol		
		Lala Mustafa Paşa		
		Namık Kemal		
		Pertav Paşa		
		Piyale Paşa		
		Sakarya		
		Suriçi		
		Zafer		
	Köy Yerleşmeleri	Tuzla	Arıdamı	Çayönü
		Mutluyaka	Çamlıca	Düzce
		Akova	Çınarlı	İncirli
		Alaniçi	Ergenekon	Köprü
		Aslanköy	Gönendere	Pile
		Dörtyol	Görneç	Turunçlu
		Güvercinlik	Mallıdağ	Türkmenköy
		Korkuteli	Nergisli	İnönü
		Kurudere	Pınarlı	Beyarmudu
		Mormenekşe	Sütlüce	
		Mutluyaka	Tirmen	
		Pirhan	Ulukışla	
		Şehitler	Yamaçköy	
		Yıldırım	Serdarlı	

1. İlçe Merkezi

Gazimağusa ilçe merkezi Anadolu, Baykal, Canbolat, Çanakkale, Dumlupınar, Harika, Kapalı Maraş, Karakol, Lala Mustafa Paşa, Namık Kemal, Pertav Paşa, Piyale Paşa, Sakarya, Suriçi (Kaleiçi), Zafer olmak üzere 15 kentsel mahalleden oluşmaktadır (Şekil 8). Nüfus büyüklüğü ve fonksiyonel özellikleri bakımından Gazimağusa, Lefkoşa'dan sonra KKTC'nin ikinci büyük şehri durumundadır. Gazimağusa belediye yönetsel alan sınırı 1 Eylül 2008 tarihinden itibaren bağlanan Tuzla ve Mutluyaka köyleriyle genişleyerek, yaklaşık 86 km² yüzölçümüne ve 40.920 nüfusa sahip olmuştur.

1974 yılı öncesinde, adanın en büyük limanı ile önemli bir ticaret ve turizm merkezi konumunda olan kent, yaşanan olaylardan sonra en önemli turizm bölgesi olan Maraş'ın yerleşime kapanmasıyla önemli ölçüde duraklamıştır (Karabulut, 1988). 1986 yılında Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin kurulması ile kentin sosyo-ekonomik yapısında büyük bir değişim olmuş, kente farklı ve yeni bir nüfus eklenmiştir. Özellikle Sakarya, Karakol, Baykal, Salamis Yolu kuzeyi ile Tuzla bölgesinde yoğun bir yapılaşma ortaya çıkmıştır. 2000 yılında kentin nüfusu 30.000'i aşmış, tarihi bir kent, liman kenti ve bölgesel merkez olma özelliklerinin yanında bir üniversite kenti olma özelliğine de sahip olmuştur. KKTC'nin tek Serbest Limanı Gazimağusa'da bulunmaktadır.

Fotoğraf 2. Gazimağusa şehri suriçi (kaleiçi) mahallesi.

Kaynak: www.magusabelediyesi.com

Şekil 8. Gazimağusa şehri kentsel mahalleleri.

Kaynak: Gazimağusa Belediyesi web sayfası, 2019. http://www.magusa.org/kent-haritasi.aspx

Şekil 9. Gazimağusa şehir planı (1:8.000).

Kaynak: Gazimağusa Belediyesi web sayfası, 2019. http://www.magusa.org/kent-haritasi.aspx

Sakarya ve Karakol mahalleleri en kalabalık yerleşim alanlarıdır. 7.046 ile Karakol ve 7.647 ile Sakarya ilçe merkezinin en yoğun yerleşim alanlarıdır. Çanakkale, Dumlupınar, Baykal, Zafer, Canbolat bu 2 mahalleden sonra gelmektedir. Sinemaları, alışveriş merkezleri, ünlü markaların bulunduğu caddeleri, restoranları ve otelleriyle modern bir şehirdir. Özellikle yazın çekici kumsallarıyla ülke turizmine önemli katkılar sağlamaktadır (Şekil 9).

Kapalı Maraş, eski adıyla Varoşa, Gazimağusa şehrinde bulunan mahallelerden biridir. 1974 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından ele geçirilerek, adanın en ünlü turizm bölgesi yerleşim ve iskana kapatılmıştır. Günümüzde Birleşmiş Milletler tarafından denetlenmekte, "Yeşil Hat" tampon bölgesinde kalmaktadır.

2. Belde Statüsündeki Yerleşmeler

Yeniboğaziçi; Gazimağusa İlçesi merkez bucağında yer alan, ilçe merkezine yaklaşık 5 km uzaklıkta, 3.347 nüfuslu belediye örgütlü bir kasaba yerleşmesidir. 2011 yılı verilerine göre, belediye yönetsel alan toplam nüfusu 6.618 ve yüzölçümü yaklaşık 128 km²'dir. Belde yerleşmesi dışında belediye yönetsel alanına dahil edilen 7 köy yönetsel alanı bulunmaktadır (Yıldırım, Akova, Mormenekşe, Alaniçi, Muratağa, Atlılar, Sandallar). Yeniboğaziçi mahalle muhtarının yanında, beldeye bağlı 5 muhtar bulunmaktadır. Muratağa, Atlılar ve Sandallar köy yerleşmeleri Şehitlikler olarak anılmakta ve tek muhtarlıkla yönetilmektedirler. Cittaslow[32] (yavaş şehir) akımına KKTC'de seçilen beldelerden birtanesidir.

İnönü; Gazimağusa İlçesi merkez bucağında yer alan, fonksiyonel özellikleri bakımından belediye teşkilatlı bir köy yerleşmesidir. İnönü eski adıyla Sinde beldesi 911 kişilik nüfusa sahip, belediye yönetsel alanı ise kendisine bağlı 3 kırsal yönetsel alanla birlikte (Dörtyol, Korkuteli, Pirhan) toplam 2.927 nüfusa ve 69 km²'lik yüzölçümüne

[32] İtalya'da başlayıp dünyaya yayılan ve tabiatı, insanı, tüm canlıları doğal ve eko-yaşama yönlendirmeyi amaçlayan akımdır.

sahiptir. Burada yaşayanlar geçimlerini tarım ve hayvancılıkla sağlamakta, bunun dışında köyde başka çalışma imkânı olmadığı için köyün gençleri Lefkoşa veya Gazimağusa şehirlerine göç etmektedirler. Gazimağusa Bucak alan sınırı belirlenirken yönetsel alan sınırları dikkate alınmamış ve Dörtyol, Korkueli, Pirhan köyleri Gazimağusa bucak sınırı içinde kalırken, İnönü beldesi Akdoğan bucağında kalmıştır.

Akdoğan; Akdoğan bucağının, bucak merkezi fonksiyonunu üstlenmiş bir belde yerleşmesidir. 2011 yılı verilerine göre 2.471 kişilik nüfusa ve 44 km² yüzölçümüne sahiptir. Belediye yönetsel alanı içerisindeki tek yerleşme Akdoğan'dır, kendisine bağlı hiçbir köy bulunmamaktadır. Bucak merkezi olmasının da sağladığı avantajlarla, fonksiyonel olarak Mesarya ovasında[33] bulunan en gelişmiş kasaba yerleşmesidir. Bölge halkı ve diğer belde yerleşmeleri eğitim, sağlık, alışveriş vb. ihtiyaçlarını Akdoğan yerleşmesinden karşılamaktadırlar. Kasaba bölgede sağladığı hizmetler bakımından çekim merkezi olma özelliğindedir.

Beyarmudu; Akdoğan bucağında yer alan belediye teşkilatlı bu köy yerleşmesinin hemen güneyinde Birleşmiş Milletler kontrolünde bulunan ara bölge bulunmaktadır. Yerleşme, ara bölgede bulunan günümüzde iki toplumlu olarak Türk ve Rumların bir arada yaşadıkları karma köylerin birtanesi olan Pile'ye geçiş kapısıdır. Belde yerleşmesinin ortasında Dikelya İngiliz Üssü bulunmakta ve Beyarmudu'nu ikiye bölmektedir. Bu yönüyle çok ilginç bir özelliğe sahip olan beldenin nüfusu 1.196'dır. Belediye yönetsel alanına dahil olan Pile dışında Düzce, Türkmenköy, Çayönü, Güvercinlik, İncirili, Köprülü olmak üzere 6 köy yönetsel alan daha mevcuttur.

Pile Köyü Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumların birlikte yaşadığı özel statüye sahip bir köydür. Pile Köyü'nde Kıbrıs Türk halkının yerel yönetimi ile Kıbrıs Rum halkının yerel

[33] Mesarya, Kıbrıs adasının en büyük ovasıdır. Adanın iç kesiminde olup kuzeyde Beşparmak dağları, güneyde Trodos Dağı, batıda Lefkoşa şehri ve doğuda Mağusa körfezi arasında kalan bölgedir. Batı, orta ve doğu Mesarya olmak üzere üç kısımdan meydana gelmektedir. 65 km genişliğinde, 35 km uzunluğunda ve kapladığı alan 1000 km² kadardır.

yönetimi ayrı olup, temsilcileri kendi toplumları tarafından ayrı ayrı seçilmektedir. Köyde Kıbrıslı Türklerle ilgili yaşanan herhangi bir olayda Kıbrıs Türk Polisi, Kıbrıslı Rumlarla ilgili bir vakada ise Kıbrıs Rum Polisi yetkilidir. İki toplumun bireylerinin de taraf oldukları olaylarda ise iki tarafın polis otoriteleri BM Barış Gücü gözetiminde birlikte müdahalede bulunmaktadırlar. Ayrıca, belediye ve diğer kamu hizmetleri her iki tarafın ilgili makamlarınca yürütülmektedir. Ara bölgede olmakla birlikte ara bölgenin genelinden farklı olarak, Pile köyü BM Barış Gücü kontrolünde değildir. Bu çerçevede, BM Barış Gücü Pile köyünde sadece gözlem ve irtibat görevi yapmaktadır.

Sürekli nüfus ve yerleşmenin bulunmadığı Düzce dışındaki tüm köy yerleşmelerinde muhtarlık bulunmaktadır. Toplam belediye yönetsel alan nüfusu 4.604, yüzölçümü 144 km²'dir. Tarım ve hayvancılık fonksiyonlu bu belde yerleşmesi, kendisine bağlı olan köylerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde değildir.

Paşaköy; Akdoğan bucağına bağlı olan belde yerleşmesi foksiyonel özellikleri bakımından kasabadır. Paşaköy yerleşmesinin nüfusu 1.883, kendisine bağlı Aslanköy, Ulukışla ve Kurudere köy yönetsel alanları ile birlikte, toplam belediye yönetsel alan nüfusu 3.561 ve yüzölçümü 63 km²'dir.

Vadili; Akdoğan bucağına bağlı olan belde yerleşmesi foksiyonel özellikleri bakımından kasabadır. Vadili yerleşmesinin nüfusu 2.129, kendisine bağlı Turunçlu köy yönetsel alanı ile birlikte, toplam belediye yönetsel alan nüfusu 2.390 ve yüzölçümü 42 km²'dir.

Geçitkale; Geçitkale bucağının, bucak merkezi olan kasaba yerleşmesi 1.253 kişilik nüfusa sahiptir. 2018 yılında, bünyesinde 236 kenti bulunduran Cittaslow'a (Sakin Şehir) üye olarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içerisinde Cittaslow'a üye olan 4. kasaba unvanını almıştır. Sahip olduğu eğitim, sağlık, alışveriş vb. fonksiyonel özelliklerle Geçitkale bucağında bulunan diğer tüm yerleşmelerin çekim merkezi olmuştur. Belediye

yönetsel alanında kendisinden başka Çamlıca, Çınarlı, Mallıdağ, Nergisli, Sütlüce ve Yamaçköy, Arıdamı olmak üzere 7 köy yönetsel alanı vardır. Belediye yönetsel alan toplam nüfusu 2.380, yüzölçümü 140 km²'dir. Belediye başkanı ile yapılan görüşmeden elde edilen bilgiye göre, Arıdamı köyü yaşanan savaşlardan sonra terkedilmiş harabelerle dolu, tarihi bir köydür. 2011 nüfus sayımı kapsamında değerlendirilmeyen bu köy içerisinde sürekli yaşayan nüfus bulunmamaktadır. Sadece hayvancılıkla uğraşan birkaç kişi burayı kullanmaktadır. Ancak bu köyün yeniden restore edilerek, canlandırılması ve eko köye dönüştürülmesi belediyenin projeleri arasındadır.

Serdarlı; Geçitkale bucağına bağlı, belediye teşkilatlı bir köy yerleşmesidir. Eski adı Çatoz olan bu yerleşmenin yerinde, efsaneye göre Lüzinyanlar döneminde büyük bir şato vardı ve tüm bölge derebeyi tarafından bu şatodan yönetilmekteydi. 1571'de Osmanlıların adayı fethetmesinin ardından nüfus aktarımı başlamış, bölgeye gelenler "Şato"dan gelen Çatoz adını kullanmaya başlamışlardır. 1958'de Çatoz'a yerleşenlerin Serdaroğulları ailesinden geldikleri gerekçesiyle, yerleşmeye Serdarlı adı verilmiştir. 1.055 nüfuslu yerleşme belediye örgütü olmasına rağmen fonksiyonel olarak gelişememiştir. Köy halkının büyük kesimi tarım ve hayvancılıkla uğraşmaya devam etmekte, gençler günübirlik çalışma amaçlı Gazimağusa veya Lefkoşa şehirlerine gitmektedirler. Serdarlı belediye yönetsel alanına Ergenekon, Gönendere, Görneç, Pınarlı ve Tirmen köy yönetsel alanları dahil edilmiştir. Bu köylerle birlikte toplam belediye nüfusu 2,411 ve yüzölçümü 121 km²'ye yükselmiştir.

Tatlısu; Kıbrıs'ın kuzeyinde bulunan, Girne'nin 40 km doğusundaki bu yerleşme Gazimağusa ilçesinin en kuzeybatı bölgesindeki beldesidir. Bir yanda denizi, diğer yanda dağları ile küçük bir kasaba görünümünde olan Tatlısu yerleşmesinin nüfusu 1.459'dur. Belediye yönetsel alanı sadece Aktunç, Küçükerenköy ve Yalı olmak üzere 3 kentsel mahalleden oluşmaktadır. Seracılık, büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık,

keçiboynuzu (harnup) ve zeytin yetiştiriciliği, balıkçılık ve turizm beldenin önemli geçim kaynaklarındandır. 1975 yılında kurulan Tatlısu Belediyesi'nin yüzölçümü, tarım alanları dahil yaklaşık 77 km²'dir. Bu kasabada yaşayan insanların tamamı göçmen olup, bir kısmı Güney Kıbrıs'tan, bir kısmı da Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelmişlerdir. Yapılan anket ve görüşmeler neticesinde Gazimağusa ilçesine bağlı olmalarına rağmen coğrafi koşulların ve ulaşımın daha elverişli olması dolayısıyla Girne ilçesi ile ilişkilerinin daha fazla olduğu görülmektedir.

3. Köy Yerleşmeleri

Gazimağusa ilçesi yönetsel alanını köylerin ve belediye teşkilatlı yerleşmelerin yönetsel alanları oluşturmaktadır. Köy yönetsel alanlarında muhtarlığın bulunduğu yerleşme, köyün yönetim merkezidir. Gazimağusa ilçesinde bulunan tüm köyler tek yerleşmeli olup, köyün yönetim merkezi yerleşmenin kendisidir.

Çizelge 20. Gazimağusa İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri.

GAZİMAĞUSA İLÇESİ	
1. Gazimağusa Belediyesi	**5. Serdarlı Belediyesi**
1. Mutluyaka	1. Görneç
2. Tuzla	2. Ergenekon
2. Yeni Boğaziçi Belediyesi	3. Tirmen
1. Yıldırım	4. Gönendere
2. Atlılar	5. Pınarlı
3. Sandallar	**6. Beyarmudu Belediyesi**
4. Akova	1. Düzce
5. Muratağa	2. Güvercinlik
6. Alaniçi	3. İncirli
7. Mormenekşe	4. Türkmenköy
3. İnönü Belediyesi	5. Köprülü
1. Pirhan	6. Çayönü
2. Dörtyol	**7. Paşaköy Belediyesi**
3. Korkuteli	1. Aslanköy
4. Geçitkale Belediyesi	2. Ulukışla
1. Sütlüce	3. Kurudere
2. Çamlıca	**8. Tatlısu Belediyesi**
3. Yamaçköy	**9. Akdoğan Belediyesi**
4. Mallıdağ	**10. Vadili Belediyesi**
5. Çınarlı	1. Turunçlu
6.Nergisli	
7.Arıdamı	

Gazimağusa ilçesi yönetsel alanına dahil olan 34 köy yerleşmesi ve 30 köy muhtarı bulunmaktadır (Çizelge 20). Her ne kadar 2008 yılında köylerin belediyelere bağlanması kararıyla çıkarılan yasa doğrultusunda tüzel kişilikleri kaldırılmış ve mahalle statüsü kazanmış olsalar bile, fonksiyonel olarak köy yerleşmesi özellikleri devam etmektedir.

Arıdamı ve Düzce köylerinde sürekli yaşayan nüfus ve yerleşme olmadığı için muhtarı da bulunmamaktadır. Bu iki köy 2011 nüfus sayımı kapsamında değerlendirilmemiş, isimleri bile geçmemiştir. En azından listeye dahil edilmeleri ve nüfussuz alan olarak gösterilmeleri kayıtların tutarlılığı açısından daha doğru olacaktır.

Güvercinlik yerleşmesinin güneyinde yerleşme merkezi Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nde kalmış, ancak köy yönetsel alanının bir kısmı KKTC topraklarına dahil edilmiş ve Beyarmudu Belediyesine bağlanmış Avghorou bulunmaktadır. Bu alanının kendisine en yakın ve komşu olan Güvercinlik köy yönetsel alanına dahil edilmesi yerinde olacaktır.

Gazimağusa İlçesi kır nüfusu 16.169, kent nüfusu 53.572, toplam nüfus 69.741 olarak belirlenmiştir. Bu durum da bize, ilçedeki kır nüfusunun yaklaşık %23 oranında olduğunu göstermektedir.

Muratağa, Atlılar ve Sandallar köy yerleşmeleri Şehitlikler olarak anılmakta ve tek muhtarlıkla yönetilmektedirler. Ancak Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasasına ayrı isimleriyle eklenmelerinin daha doğru olacağı düşünülmektedir.

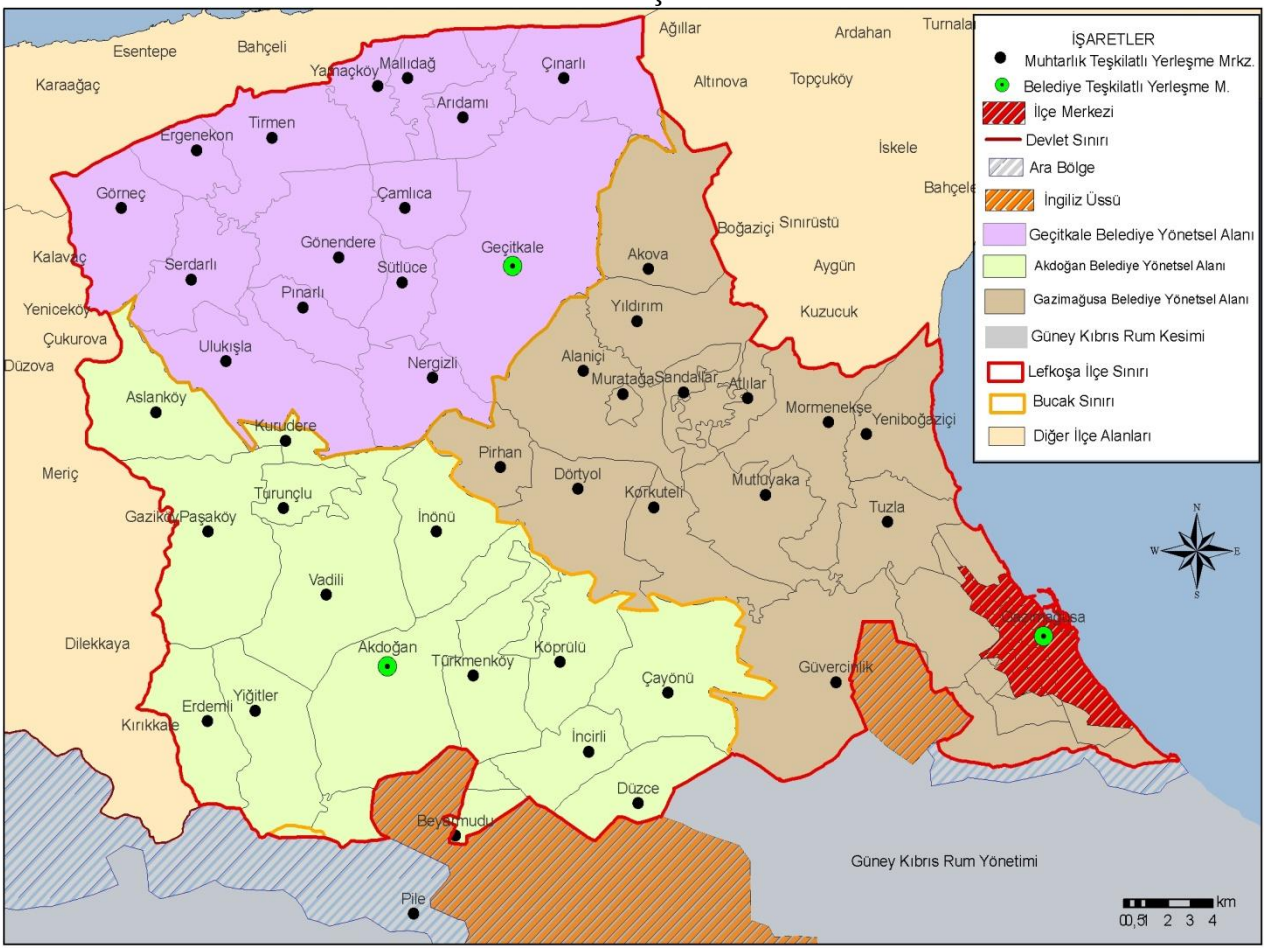
Gazimağusa İlçe sınırlarına dahil edilen Tatlısu belediye yönetsel alanının yapılan muhtar ve köy halkı anketlerinde, burada yaşayan kişilerin Girne ilçesi ile yönetsel bağlılıkları olduğu ortaya çıkmıştır. O nedenle bu yerleşmenin Girne ilçe sınırlarına katılması daha uygun olacaktır.

Kaymakamlıklar ve Belediyelerle yapılan görüşmelerde ülkedeki belediye sayısının, yüzölçüm ile nüfus oranlarına bakıldığında çok fazla olduğu, azaltılması

gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu konuyla ilgili detaylı bilgi ve nitel veri analizi çalışmanın IV. bölümünde KKTC'de Mülki İdare ve Yerel Yönetim Alanlarının Yönetimiyle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri başlığı altında verilmiştir.

Yukarıda bahsedilen eksiklikler ve öneriler göz önünde bulundurularak yeni bir ilçe yönetsel alanı düzenlemesi önerilmiştir. Her bucak alanında bir belediye yönetsel alanı bulunmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Önerilen yeni belediye teşkilatlı yerleşmeler aynı zamanda bucak merkezleridir (Harita 14).

Harita 14. Önerilen ilçe haritası.

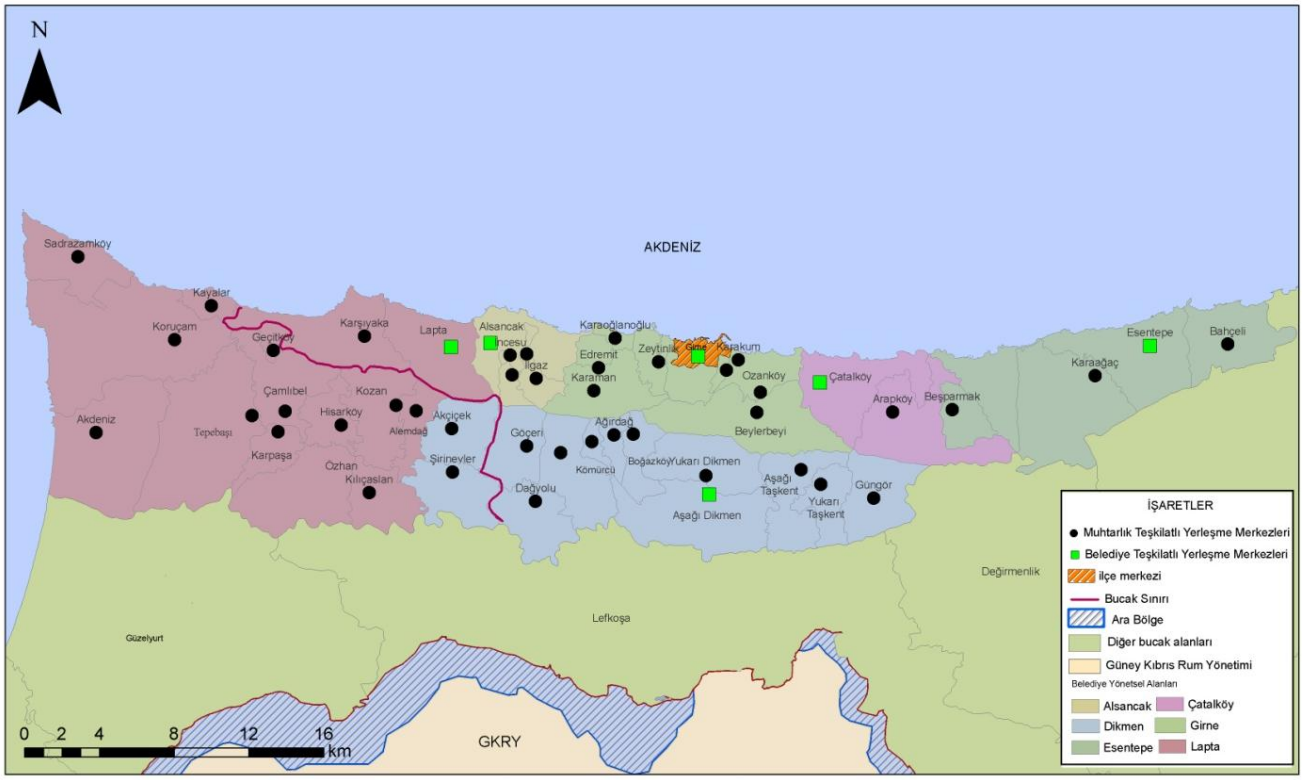

C. Girne İlçesi

Girne İlçesi, Girne ve Çamlıbel bucakları olmak üzere iki alana ayrılmış, 638 km² yüzölçümüne sahip merkezi idareye bağlı bir yönetsel bölgedir. İlçe toplam nüfusu 69.741,

yoğunluğu yaklaşık 109 km²/kişi'dir. Girne Merkez Bucağına bağlı Girne, Alsancak, Çatalköy, Dikmen, Esentepe ve Lapta olmak üzere 6 belediye yönetsel alanı vardır (Harita 15). Çamlıbel bucağında ise sadece Lapta belediye yönetsel alanına dahil olan 13 köy yönetsel alanı bulunmaktadır. Lapta yerleşmesi (7 kentsel mahallesi ile birlikte) ve Karşıyaka köy yönetsel alanı Girne Bucağında kalırken, Lapta Belediye yönetsel alanındaki 13 köy yerleşmesi Çamlıbel bucağında kalmıştır. Bucak sınırı çizilirken belediye yönetsel alanları dikkate alınmamış, köyler ilgili belediyelere bağlanırken bucak alanları ve yönetsel bölünüş göz ardı edilmiştir. İlçede kentsel mahalle sayısı 19, belediye yönetsel alan nüfusu 52.522, köy yönetsel alan sayısı 42 ve kır nüfusu 16.641 olarak hesaplanmıştır.

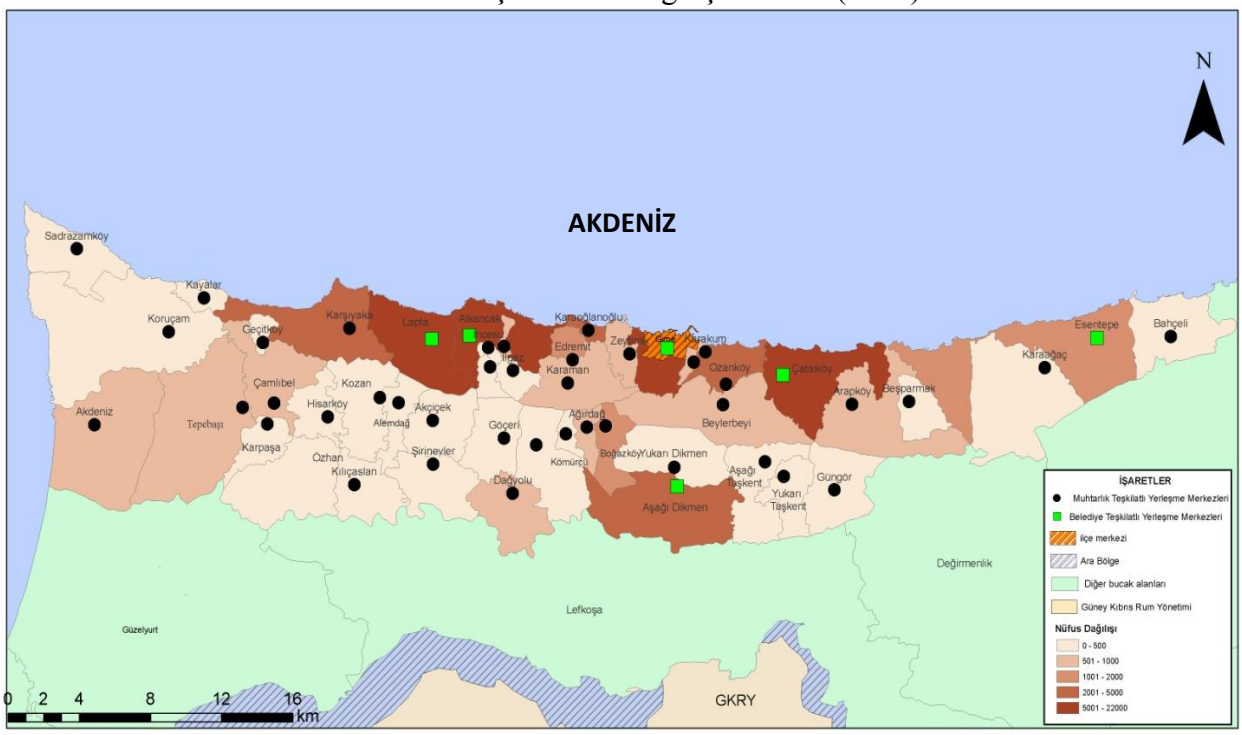
Harita 15. Girne İlçesi belediye yönetsel alan sınırları

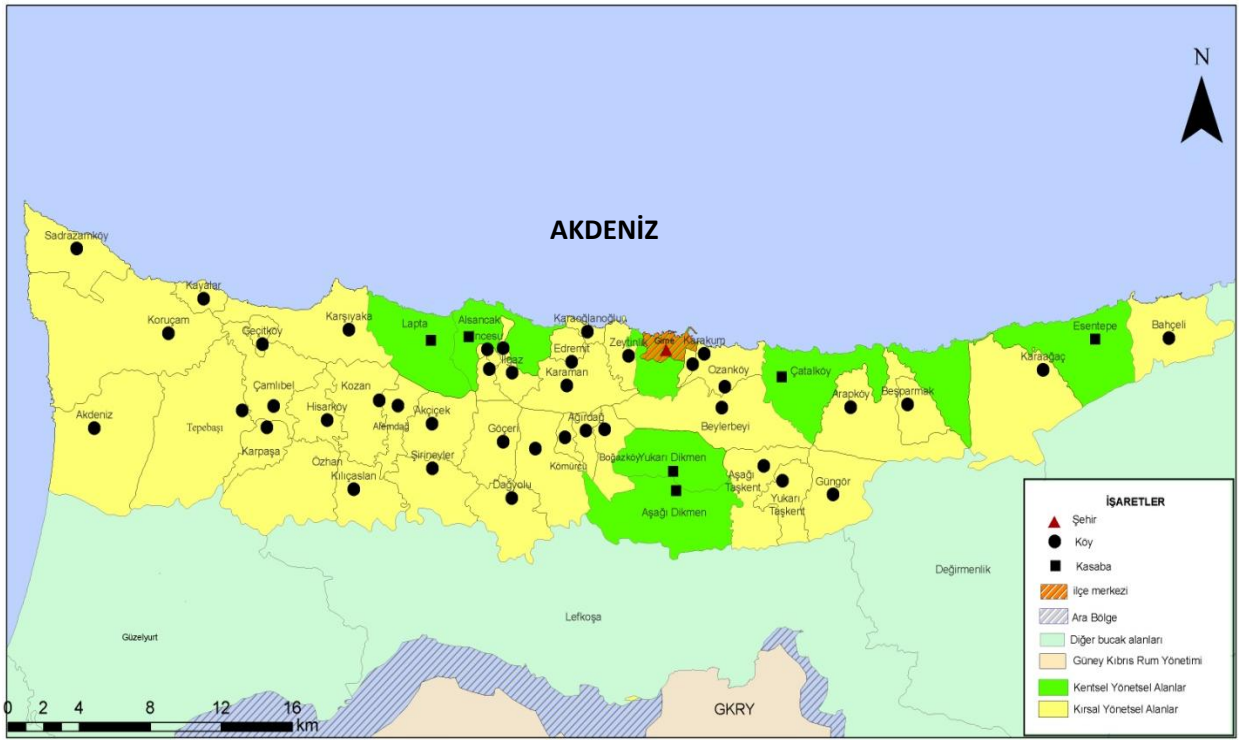
Nüfusun ilçedeki dağılışına bakıldığı zaman, en fazla nüfusun 21.319 ile ilçe merkezi olan Girne yerleşmesinde toplandığı görülmektedir. Ardından sırasıyla Lapta (5.748), Alsancak (5.595) ve Çatalköy (5.110) yerleşmeleri gelmektedir. İlçe merkezi dışında nüfusu 5.000'in üzerinde olan sadece 3 yerleşme bulunmaktadır. 2.000 – 5.000

arasında nüfusu olan yerleşmeler ise Karaoğlanoğlu (3.745), Aşağı Dikmen (3.553), Ozanköy (3.070) ve Karşıyaka (2.0919)'dır. Diğer yerleşmelerdeki nüfus 2000'in altında kalmaktadır, bu da bizlere ilçede nüfusun daha çok belde yerleşmelerinde toplandığını göstermektedir. Sadece Esentepe beldesinde 1.754 kişi yaşamaktadır (Harita 16).

Harita 16. Girne İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011)

Harita 17. Girne İlçesinin yönetsel bölünüşü

İlçede, 1 ilçe merkezi, 5 belde olmak üzere 6 belediye yönetsel alan bulunmaktadır. Girne ilçe merkezi şehir fonksiyonlu bir yerleşme olup, KKTC'nin nüfus büyüklüğü ve gelişmişlik düzeyi bakımından 3. büyük şehridir. Lapta, Alsancak, Çatalköy, Esentepe ve Dikmen ilçedeki diğer kentsel yönetsel alanları oluşturmaktadırlar. Bu kentsel yönetsel alanlar içindeki yerleşmelerin hepsi birer kasaba özelliği taşımaktadırlar. Dikmen beldesi Aşağı ve Yukarı Dikmen olarak iki kentsel mahalleye ayrılmaktadır. Nüfusun çok büyük bir kısmı Aşağı Dikmen'de yaşamaktadır. Harita Dairesinin hazırlamış olduğu yerel yönetim haritasında bu iki yerleşme, sanki iki farklı ve bağımsız köy yönetsel alanıymış gibi ayrı ayrı çizilmişlerdir. İki kentsel yönetsel alanın birleştirilerek tek bir alanda Dikmen'in belirtilmesinin daha doğru olacağı düşünülmektedir (Harita 17).

Haritadan da görüldüğü gibi, Esentepe kentsel yönetsel alanı Karaağaç kırsal yönetsel alanının araya girmesiyle ikiye bölünmüştür. Karaağaç'ın batısında kalan ve Esentepe yönetsel alanına ait olan bu alanda geniş ormanlık alanlar ile KKTC'nin ilk ve tek golf tesisi bulunmaktadır. Burada bir sınır değişikliği ve düzenleme yapılarak, Karaağaç veya Beşparmak kırsal yönetsel alanlarına dahil edilmesi gerekmektedir (Harita 15).

İlçede tamamı Girne Bucağında olmak üzere, 15 kentsel mahalle bulunmaktadır. Girne Bucağı köy yerleşmelerinden Karaman'ın bir kısmı, 2011 nüfus verilerinde ayrı olarak ele alınmış, sanki ayrı bağımsız bir köy gibi verilmiştir. Bu durum karışıklığa yol açmaktadır. Eski adı Karmi, yeni adı Karaman olan köyün bütün bir kırsal yönetsel alanı vardır. Zaten yerel yönetimler haritasında da ayrı bir şekilde çizilerek gösterilmemektedir. Devlet Planlama Örgütünün nüfus sayım listelerini düzelterek, Karaman köy nüfusunu bir bütün olarak saymalı ve paylaşmalıdır.

Çizelge 21. Girne İlçesinin yönetsel bölünüşü.

Girne İlçesi			
Bucaklar		**Girne Bucağı**	**Çamlıbel Bucağı**
Yerleşim Birimleri	Şehir Yerleşmesi	Girne	
	Kasaba Yerleşmeleri	Alsancak	
		Çatalköy	
		Dikmen	
		Esentepe	
		Lapta	
	Kentsel Mahalleler	Aşağı Girne	
		Yukarı Girne	
		Zeytinlik Kesim	
		Çağlayan	
		Yayla	
		Yeşilova	
		Aşağı Dikmen	
		Yukarı Dikmen	
		Başpınar	
		Sakarya	
		Adatepe	
		Kocatepe	
		Tınaztepe	
		Türk	
		Yavuz	
	Köy Yerleşmeleri	Karaman	Tepebaşı
		Doğanköy	Akdeniz
		Edremit	Alemdağ
		Karakum Yukarı Karmi	Çamlıbel
		Karaoğlanoğlu	Geçitköy
		Zeytinlik Köy	Hisarköy
		Beylerbeyi	Karpaşa
		Ozanköy	Kayalar
		Ilgaz	Kılıçarslan
		Malatya - İncesu	Koruçam
		Yeşiltepe	Kozan
		Arapköy	Özhan
		Ağırdağ	Sadrazamköy
		Akçiçek	
		Boğazköy	
		Dağyolu	
		Göçeri	
		Güngör	
		Kömürcü	
		Pınarbaşı	
		Şirinevler	
		Aşağı Taşkent	
		Yukarı Taşkent	
		Bahçeli	
		Beşparmak	
		Karaağaç	
		Karşıyaka	

Alsancak Belediyesine bağlı bulunan Malatya ve İncesu köyleri ayrı birer köy olmalarına rağmen tek muhtarlığa bağlı olduklarından hem nüfus sayımlarında hem de Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası'nda birlikte verilerek, sanki tek bir kırsal yönetsel alanmış gibi yanlış anlaşılmalara sebebiyet verilmektedir. İncesu ve Malatyanın ayrı ayrı nüfusları bilinmemektedir. Hem yasada hem de DPÖ istatistiklerinde bu durum düzeltilmelidir.

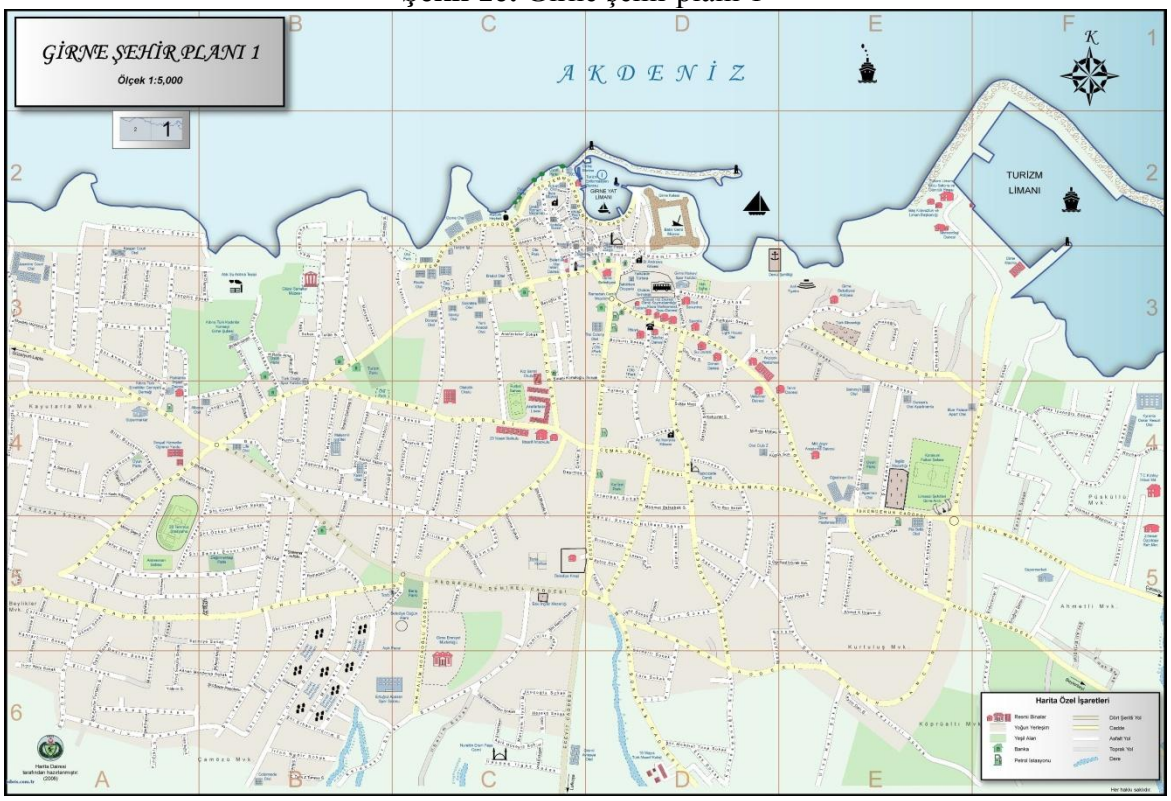
Doğanköy, Edremit, Karakum, Karaoğlanoğlu ve Zeytinlik Köyleri 2/2017 sayılı Mülki Yönetim Bölümleri (Değişiklik) Yasası'nda Girne İlçesi, Girne Bucağında listelenmiş yerleşim yerleri kısmına eklenmelidir. Eksik bırakılan bu köylerin de eklenmesiyle yerleşme sayısı 32 olarak düzeltilmelidir. Bahsi geçen yasanın 3. Maddesine bağlı Birinci Cetvelde tüm ilçeler, bucaklar ve bucaklara bağlı köy yerleşmeleri belirtilirken kentsel mahallelerden bahsedilmemiştir. Bu cetvele kentsel mahallelerin de eklenmesi daha faydalı olacaktır.

1. İlçe Merkezi

Girne ilçesinin yönetim merkezi olan Girne şehri, aynı zamanda Kuzey Kıbrıs'ın turizm merkezidir (Köksal, 1976). Kıbrıs Barış Harekâtı'na kadar şehir nüfusunun çoğunluğunu Kıbrıslı Rumlar oluştururken, harekât sonucunda Girne'deki Rumlar göçmen olmuştur. Özellikle 2000'li yılların başlarından itibaren şehirde hızlı bir nüfus artışı ve yapılaşma yaşanmıştır. 2011 nüfus sayımına göre, Zeytinlik Kesim, Aşağı ve Yukarı Girne'den oluşan kent merkezi nüfusu 21.319'dur. Şehirde belediye teşkilatı 1974 yılında kurulmuştur. Girne belediye yönetsel alanında ilçe merkezi dışında 8 köy yönetsel alan bulunmaktadır. Ozanköy, Beylerbeyi, Edremit, Zeytinlik, Karaman, Karaoğlanoğlu, Doğanköy ve Karakum köyleriyle birlikte Girne Belediyesi'nin nüfusu 33.262, yüzölçümü 66 km²'dir. Bölgede bulunan turistik tesisler, tarihi eserler, eğlence mekânları, ünlü caddeleriyle şehir Kıbrıs'ın en önemli turizm merkezidir. Aynı zamanda şehirde Girne Amerikan, Arkın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım, Girne, Kıbrıs İlim ve Uluslararası Final

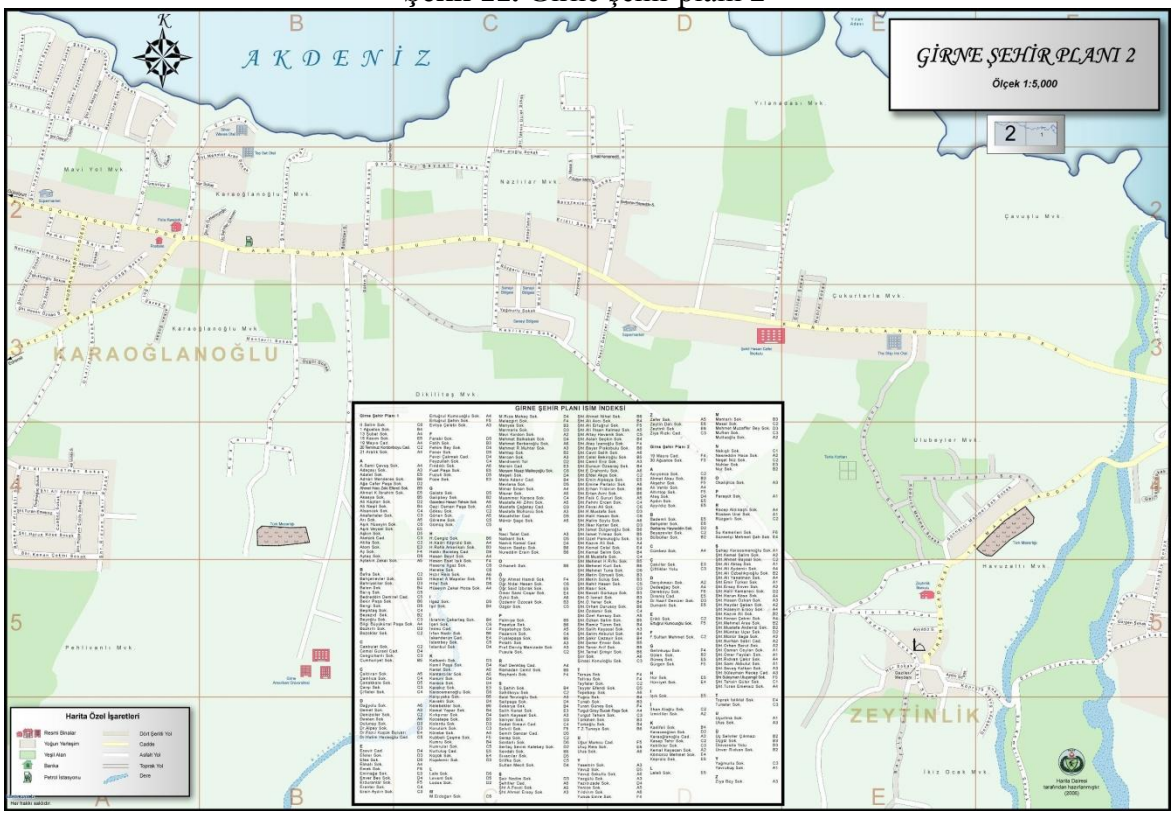
olmak üzere 5 üniversite bulunmaktadır. Eğitime gelen öğrenciler sebebiyle nüfusun istatistiklerde belirtilen rakamlardan çok daha fazla olduğu bilinmektedir.

Şekil 10. Girne şehir planı 1

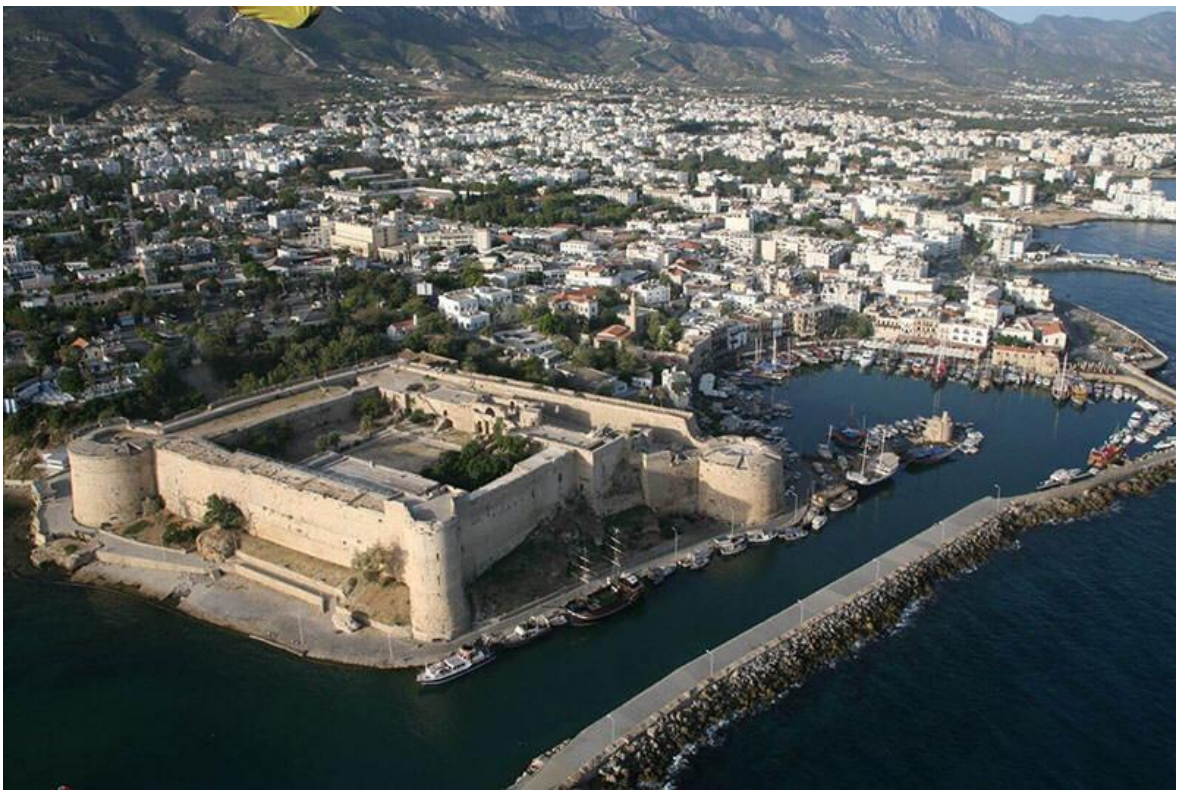
Kaynak: KKTC Harita Dairesi, 1/5000 ölçekli Girne Şehir Planı 1, 2006.

Şekil 11. Girne şehir planı 2

Kaynak: KKTC Harita Dairesi, 1/5000 ölçekli Girne Şehir Planı 2, 2006.

Fotoğraf 3. Girne şehri, tarihi Girne kalesi ve limanı

Kaynak: http://www.girnebelediyesi.com/

2. Belde Statüsündeki Yerleşmeler

Alsancak; Girne İlçe merkezinin 10 km batısında yer alan turizm kasabası, Lapta ile Karaoğlanoğlu yerleşmeleri arasında bulunmaktadır. Kasabanın eski ismi Rumca gemi anlamı taşıyan Karava'dır. Önemli bir limana sahip olması ve pek çok geminin gelmesinden dolayı yerleşmeye "Karava" denilmekteydi. 1974 olayları sırasında Türkiye'den gelen askerler ilk olarak buradaki sahilden adaya çıktıkları için sonradan kasabaya Alsancak, sahile de Çıkarma Plajı denilmiştir.

Belde statüsündeki Alsancak kasabası, 6.206 kişinin yaşadığı Çağlayan (611), Yayla (4.325), Yeşilova (659) olmak üzere 3 kentsel mahalleden oluşmaktadır. Bu mahallelerin dışında 4 köy yönetsel alanı Alsancak Belediyesi yönetsel alanı içinde yer almaktadır. Ilgaz, Malatya, İncesu ve Yeşiltepe köy yerleşmelerine hizmet veren Alsancak'ın belediye yönetsel alan nüfusu 6.597 kişi ve yüzölçümü 22 km²'dir. Bu kesimde birçok beş yıldızlı otelin ve diğer turistik tesislerin varlığı ile turizmde önemli rol

oynayan Alsancak, özellikle yaz dönemlerinde kendi nüfusunun çok daha fazla üstünde nüfusa hizmet götürmektedir.

Çatalköy; Girne ilçe merkezinin yaklaşık 8 km doğusunda bulunan belde, sahip olduğu foksiyonel özellikler açısından bir turizm kasabasıdır. Turistik tesislerin, beş yıldızlı otellerin varlığı belde yerleşmesine büyük katkılar sağlamıştır. Ayrıca İngiltere vb. Avrupa Ülkelerinden gelen birçok yabancı kişi burada yaşamını sürdürmektedirler. Bir kısmı yılın yarısını burada geçirirken, diğer kısmı da bütün yıl boyunca Çatalköy'deki evlerinde yaşamaktadırlar. Birçok yeni ve modern evlerin yapılmasıyla belde yerleşmesi sürekli büyüme ve gelişme eğilimi göstermektedir. Çatalköy yerleşmesinin nüfusu 5.110 iken belediye yönetsel alanına dahil olan Arapköy kırsal yönetsel alanıyla birlikte 5.652 nüfusa ulaşmaktadır. Belediyenin hizmet götürdüğü alanların toplam yüzölçümü 42 km²'dir.

Dikmen; Girne ilçesinin Girne merkez bucağına bağlı bu belde kasabası, Girne ilçe merkezinin güneyindeki Beşparmak dağ sırasının ardında bulunmaktadır. Kuş uçuşu mesafesine bakıldığında Girne ilçe merkezine yaklaşık 6 km uzaklıkta, ancak gerçek uzaklığı hesaplandığında yaklaşık 15 km'yi bulmaktadır. Dikmen Belediyesi yönetsel alan sınırlarına dahil olan köylerde yaşayan kişilere yapılan yönetsel bağlılık anketleri, aradaki dağları ve geçitleri aşmaktansa, belde halkının tüm ihtiyacını Lefkoşa'dan karşılamayı tercih ettiğini ortaya koymuştur. Kasaba halkının yönetsel bağlılığı, beldeye 6 km uzaklıkta olan Lefkoşa şehriyledir. İlçe sınırları çizilirken coğrafi koşullar göz ardı edilmiştir.

Aşağı Dikmen (3.553 kişi) ve Yukarı Dikmen (416 kişi) olmak üzere belde yerleşmesi iki mahalleden oluşmakta ve yerleşmede 3.969 kişi yaşamaktadır. 1986 yılında kurulan Dikmen Belediyesinin yönetsel alanına 2008 yılında yapılan düzenlemeyle 11 köy eklenmiştir. Bunlar Ağırdağ, Akçiçek, Boğazköy, Dağyolu, Göçeri, Güngör, Kömürcü, Pınarbaşı, Şirinevler, Aşağı Taşkent ve Yukarı Taşkent'tir. Belediye yönetsel alanına dahil edilen 5.151 köy nüfusuyla birlikte toplam nüfus 9.120 olmuştur. 156 km² yüzölçümüne

sahip alana hizmet götürmeye çalışan Dikmen Belediyesinin birçok zorluklar yaşadığı aşikardır. Bahsi geçen bu köylerin hemen hemen hepsi ihtiyaçlarını karşılamak için yakınlığı dolasıyla Lefkoşa şehrini tercih etmektedirler.

Esentepe; Girne ilçesinin en doğusunda bulunan kasaba, Girne kuzey sahil yolu projesinin[34] hayata geçmesiyle gelişim göstermiştir. 1.754 kişinin yaşadığı kasabada, 1980 yılında belediye teşkilatı kurulmuştur. 2008 yılında Bahçeli, Beşparmak, Karaağaç kırsal yönetsel alanları belediye hizmet sınırına dahil edilmiş, toplam nüfus 2.414 ve yüzölçümü 89 km²'ye ulaşmıştır.

Lapta; Eski adı Lapithos – Lapethos olan belde statüsündeki kasaba, Girne'nin 14 km batısında, Selvili Tepe'nin[35] kuzeyinde, Girne–Güzelyurt anayolu üzerinde yer almaktadır. Dağ ile deniz arasındaki alanı kaplayan Lapta'nın yüzölçümü 18.3 km², denizden ortalama yüksekliği 250 m'dir. Belediye teşkilatı 1974'te kurulan belde, daha o dönemlerde büyük bir yerleşim yeri olması ve nüfusunun fazla oluşu nedenleriyle yedi ayrı mahalleye ayrılmıştı. Rumların yaşadığı 6 mahallenin idari sınırları, o mahallelerdeki kiliselerin varlığı temel alınarak saptanmıştı, yedinci bölge ise Türklerin yaşadığı bir mahalleydi. Bugün isimleri Türkçeleştirilmiş olan bu mahalleler Lapta belde yerleşmesini oluşturmaktadırlar (Başpınar, Sakarya, Adatepe, Kocatepe, Tınaztepe, Türk, Yavuz). Kasabanın çalışan kesiminin, büyük bir kısmını memur ve işçiler oluşturmaktadır. Geriye kalanlar ise turizm sektörü ve küçük sanayi işletmelerinde çalışmakta veya tarım, hayvancılık ve balıkçılık ile uğraşmaktadırlar.

Lapta yerleşmesinde 5.748 olan nüfus, 2008 yılında yapılan düzenlemeyle belediye yönetsel alanına katılan 14 köy ile birlikte 12.118 kişiye yükselmiştir. Bu yönüyle en kalabalık nüfusa ve 263 km² ile en geniş alana hizmet veren belde belediyesi olma özelliğine sahiptir. Lapta'nın Belediye yönetsel alanına giren köy yerleşmeleri Karşıyaka,

[34] Girne İlçe merkezinden başlayarak ilçenin doğusuna doğru yaklaşık 25 km uzunluğunda sahil yoludur.
[35] Selvili Tepe, Girne Dağlarında 1.024 metrelik yüksekliği ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin en yüksek noktasıdır.

Tepebaşı, Akdeniz, Alemdağ, Çamlıbel, Geçitköy, Hisarköy, Karpaşa, Kayalar, Kılıçarslan, Koruçam, Kozan, Özhan ve Sadrazamköy'dür. Lapta yerleşmesi kentsel mahalleleri ve Karşıyaka köyüyle birlikte Girne Bucağında olmasına rağmen, beldeye bağlı diğer köyler Çamlıbel Bucağına bağlanmıştır. İmkânları kısıtlı olan bir belde belediyesinin bu denli büyük bir alana hizmet götürmesi ve tüm köylerde yatırım yapabilmesi neredeyse imkânsızdır. Bu nokta yeni bir düzenlemeye gidilmesi ve belediye yönetsel alanının daraltılması gerekliliği doğmaktadır.

3. Köy Yerleşmeleri

Çizelge 22. Girne İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri

GİRNE İLÇESİ	
1. Girne Belediyesi	**4. Esentepe Belediyesi**
1. Ozanköy	1. Beşparmak
2.Beylerbeyi	2. Karaağaç
3. Edremit	3. Bahçeli
4. Zeytinlik	**5. Dikmen Belediyesi**
5. Karaman	1. Güngör
6. Karaoğlanoğlu	2. Yukarı Taşkent
7. Doğanköy	3. Aşağı Taşkent
8.Karakum	4. Boğazköy
9. Karmi	5. Ağırdağ
2. Alsancak Belediyesi	6. Kömürcü
1. Ilgaz	7. Pınarbaşı
2. Malatya	8. Dağyolu
3. İncesu	9. Göçeri
4. Yeşiltepe	10. Akçiçek
3. Lapta Belediyesi	11. Şirinevler
1. Karşıyaka	**6. Çatalköy Belediyesi**
2. Çamlıbel	1. Arapköy
3. Akdeniz	
4. Alemdağ	
5.Geçitköy	
6. Hisarköy	
7.Kayalar	
8. Kılıçarslan	
9.Kozan	
10. Özhan	
11. Sadrazamköy	
12. Tepebaşı	
13. Koruçam	
14. Karpaşa	

Girne ilçesinde 42 köy yerleşmesi ve 40 köy muhtarı bulunmaktadır. Her ne kadar da 2008 yılında alınan bakanlar kurulu kararıyla beldelerin sınırları genişletilmiş ve köyler tüzel kişiliklerini kaybederek mahalle statüsü kazanmış olsalar bile, fonksiyonel olarak hala köy özelliklerini korumaktadırlar. 2008 yılı öncesinde doğrudan kaymakamlıklara bağlı olan köylerde, vergi toplama ve hizmet yapma kaymakamlıkların yetkisindeydi. Ancak kaymakamlıklar bu yetkilerini muhtarlara bırakmış, onları denetleme görevi üstlenmişlerdi. Böylelikle daha fazla yetkiye sahip olan muhtarlar hem köylülerden su parası vb. vergileri topluyor, hem de köyü için istediği yatırımı yapabiliyordu. 2008 sonrası bu durum değişmiş, tüm yetki belediyelere devredilmiştir. Köy yerleşmeleri belediyeye bağlandıktan sonra tüzel kişilikleri kaldırılmış ve muhtarlıklar tarafından yönetilen kırsal mahallelere dönüştürülmüşlerdir.

Yukarı Karmi daha önce de bahsedildiği gibi nüfus sayım istatistiklerinde ayrı bir köy alanı gibi gösterilmekte ve nüfusu ayrı hesaplanmaktadır. Oysa ayrı bir muhtarlığı olmamakla birlikte Karaman köyünün bir parçasıdır.

Malatya ve İncesu iki ayrı köy olmalarına rağmen tek muhtarla yönetilmektedirler. Hem nüfus sayım istatistiklerinde hem de mülki yönetim ve bölümleri yasasında birlikte yazılarak sanki tek bir köy algısı yaratılmaktadır. Bu köylerin ayrı ayrı nüfusları bilinmemektedir.

Doğanköy, Edremit, Karakum, Karaoğlanoğlu ve Zeytinlik köyleri mülki yönetim ve bölümleri yasasına eklenmelidirler.

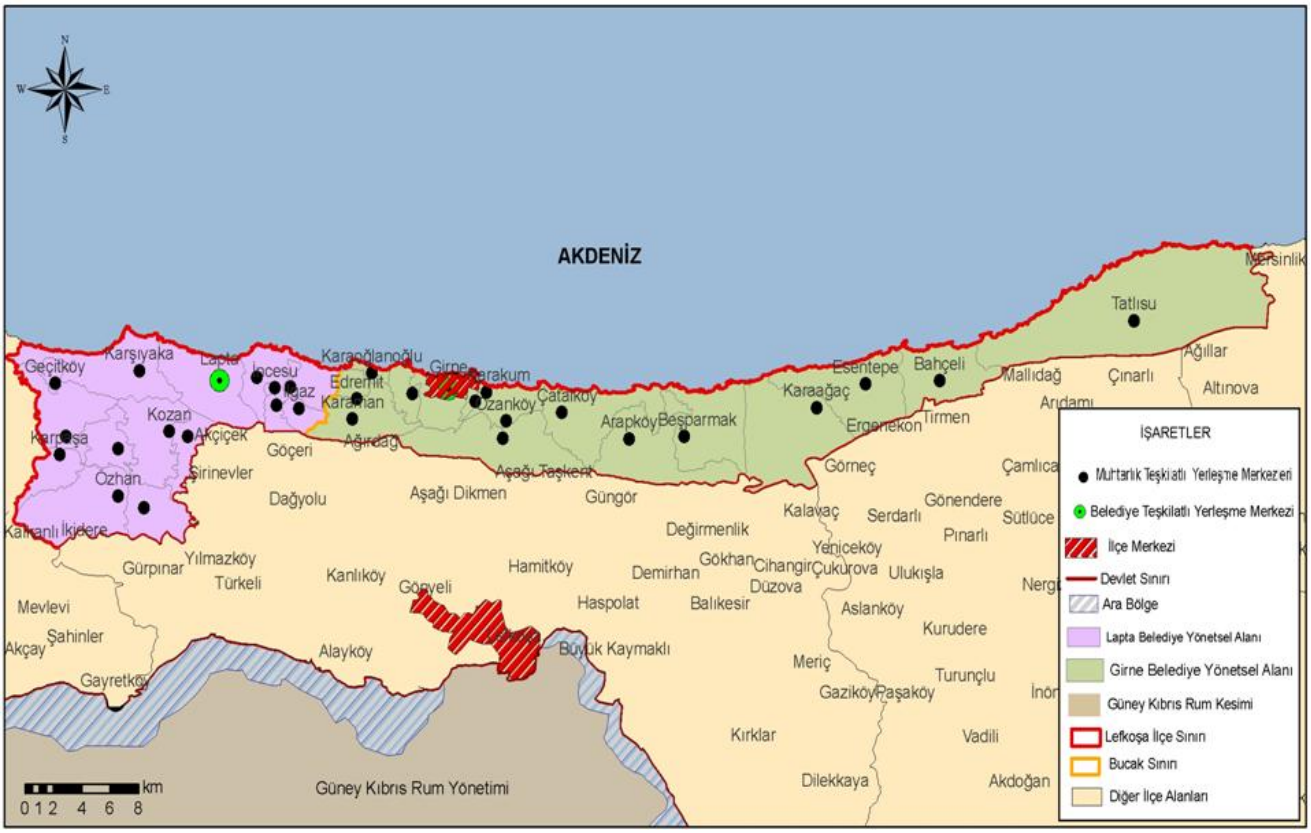
Köy halkı ve muhtarlarla yapılan anket çalışmaları sonucu Sadrazamköy, Akdeniz, Koruçam, Kayalar ve Tepebaşı köylerinin yönetsel bağlılığının Girne ilçesi ile değil, Güzelyurt ilçesi ile olduğu görülmüştür. Bu köylerde çıkan bir yangın vb. acil durumda itfaiye ekiplerinin Girne'den gelerek olaya zamanında müdahale edebilmeleri mümkün değildir. Bu gibi durumlarda Güzelyurt ilçe alanındaki itfaiye ekiplerinden yardım istenmektedir. Keza sağlık hizmetleri de aynı şekilde, Girne Akçiçek Hastahanesi yerine

Yeşilyurt Cengiz Topel Hastahanesinden yararlanılmaktadır. Bu köylerin yapılacak sınır değişikliği ile Güzelyurt ilçesine kaydırılmaları daha doğru bir karar olacaktır.

Daha önce Gazimağusa İlçesinde bahsedildiği üzere, Tatlısu yerleşmesindeki halkın yönetsel bağlılığı Girne İlçesiyledir.

Yukarıda bahsedilen eksiklikler ve öneriler göz önünde bulundurularak yeni bir ilçe yönetsel alanı düzenlemesi önerilmiştir. Her bucak alanında bir belediye yönetsel alanı bulunmasının uygun olacağı düşünülmektedir (Harita 18).

Harita 18. Önerilen ilçe haritası

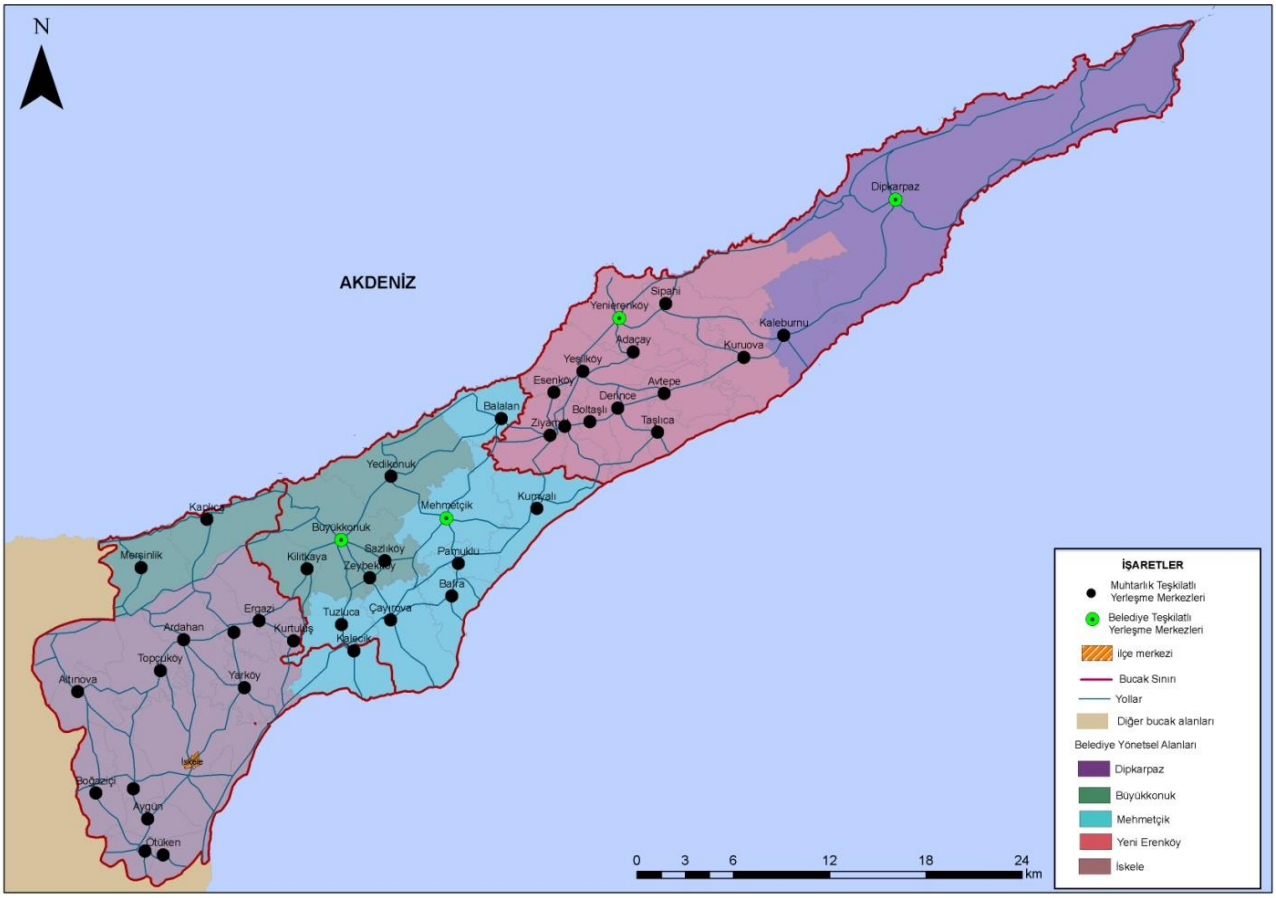

D. İskele İlçesi

İskele İlçesi yaklaşık olarak 835 km² alan kaplamakta ve 3 bucağa ayrılmaktadır. İskele, Mehmetçik ve Yeni Erenköy bucakları toplamındaki nüfus 2011 yılı verilerine göre 22.492'dir. İskele İlçesi, Gazimağusa İlçesi'nin bucağı durumundayken, 1998 yılında yapılan Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasasıyla ayrı bir ilçe olmuştur. İlçe nüfus

yoğunluğuna bakıldığı zaman km²'ye düşen kişi sayısının 26,94 olduğu görülmektedir. İlçede 1 ilçe merkezi (İskele), 4 belde (Büyükkonuk, Mahmetçik, Yenierenköy, Dipkarpaz) olmak üzere 5 belediye yönetsel alanı ve 39 köy yönetsel alanı bulunmaktadır (Harita 19). İlçedeki kentsel mahalle sayısı 7'dir. İlçe merkezi olan İskele kasabası Merkez, Boğaz, Boğaztepe ve Bahçeler (Cevizli) olmak üzere dört mahalleden meydana gelmekte, Dipkarpaz kasabası ise Ersinpaşa, Polatpaşa ve Sancarpaşa mahallelerinden oluşmaktadır. İlçedeki belediye yönetsel alan nüfusu 2011 yılı verilerine göre 7.799 ve köy yönetsel alan nüfusu 14.693 olarak hesaplanmıştır.

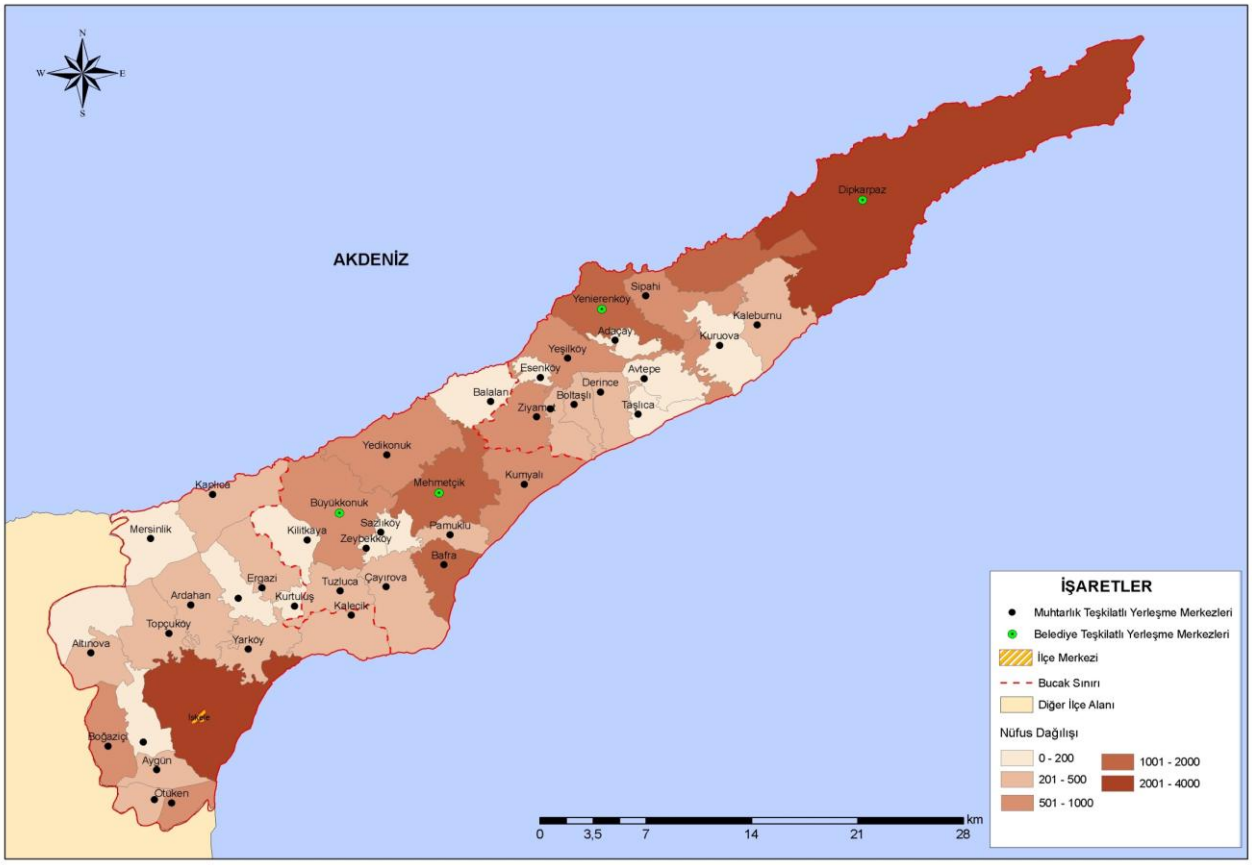
Harita 19. İskele İlçesi belediye yönetsel alan sınırları

Nüfusun bucaklara göre dağılışına bakıldığı zaman en fazla nüfus Yeni Erenköy bucağında (7.976), ardından sırasıyla İskele bucağı (7.906) ve Mehmetçik bucağında (6.610) toplanmıştır. Bu durumun bucak alanlarının yüzölçümleriyle doğru orantılı olduğu görülmektedir (Yenierenköy yaklaşık 352 km², İskele 270 km², Mehmetçik 212 km²).

İlçede 3.527 ile en fazla nüfusa sahip yerleşmenin İskele kasabası olduğu, ikinci sırada 2.349 nüfus ile Dipkarpaz kasabasının geldiği görülmektedir. Yenierenköy, Mehmetçik ve Bafra yerleşmeleri nüfusu 1.000 ile 2.000 arasında kalan yerlerdir. Büyükkonuk beldesi ise 812 kişilik nüfusuyla, Yedikonuk köyünden (860 kişi) sonra ilçede nüfus büyüklüğü bakımından 7. Sırada gelmektedir (Harita 20).

Harita 20. İskele İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011)

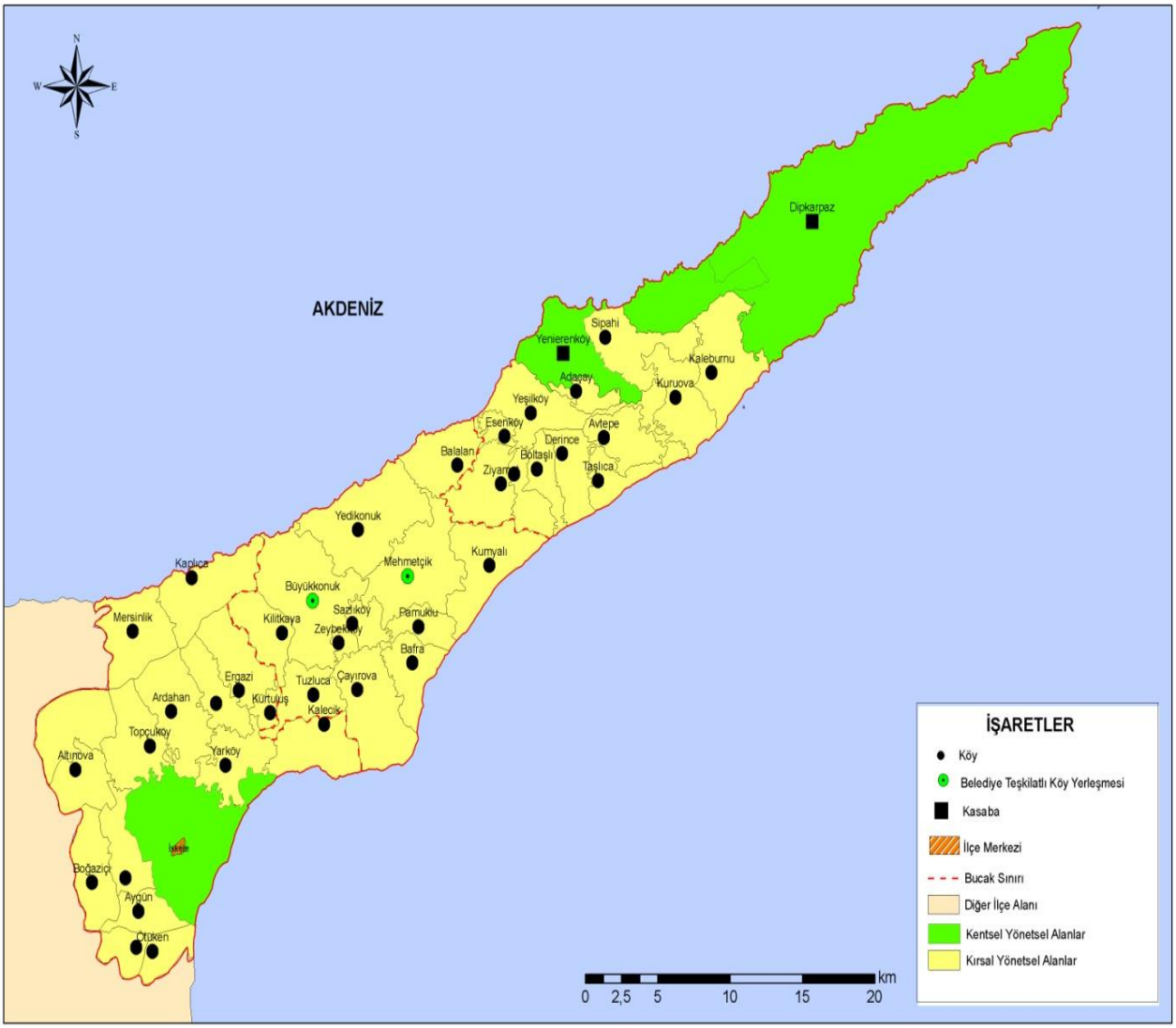

"Türkiye'deki kasaba ve şehir yerleşmelerini özelde herhangi bir fonksiyonel ayrıma tabi tutmadan genelleştirerek kentsel yerleşmeler başlığı altında toplamak mümkündür. Dolayısıyla kasaba ve şehir yerleşmelerinin içerisinde bulunduğu belediyelerce yönetilen yönetsel alanlara kentsel idari alan denilmektedir." (Özçağlar, 2005)

Kasaba ve şehirlerin ortak özelliği belediye örgütlerinin bulunmasıdır. İskele İlçesinde bu bağlamda şehir yerleşmesine rastlanılmamakta, ilçe merkezi olan İskele, Yenierenköy ve Dipkarpaz olmak üzere üç kasaba yerleşmesi ve belediye teşkilatlı köy

yerleşmeleri olan Büyükkonuk ile Mehmetçik bulunmaktadır. Belediyesi bulunsun veya bulunmasın sahip olduğu fonksiyonları itibariyle kasaba özelliği taşımayan sürekli kır yerleşmelerine köy denilmektedir. Belediye teşkilatı bulunan kırsal yerleşmelerin "belediye örgütlü köy" olarak nitelendirilmesi gerekir (Özçağlar, 2011b:87). Bu durum KKTC için de uygun düşmektedir. Buna göre ilçede 3 kentsel yönetsel alan, 7 kentsel mahalle ve 41 kırsal yönetsel alan bulunmaktadır (Harita 21).

Harita 21. İskele İlçesinin yönetsel bölünüşü

Çizelge 23. İskele İlçesinin yönetsel bölünüşü.

İskele İlçesi				
Bucaklar		**İskele Bucağı**	**Mehmetçik Bucağı**	**Yenierenköy Bucağı**
Yerleşim Birimleri	Kasaba Yerleşmeleri	İskele		Yenierenköy
				Dipkarpaz
	Kentsel Mahalleler	İskele Merkez		Ersin Paşa
		Bahçeler (Cevizli)		Polat Paşa
		Boğaz		Sancar Paşa
		Boğaztepe		
	Köy Yerleşmeleri	Kalecik	Mehmetçik	Adaçay
		Ağıllar	Pamuklu	Avtepe
		Altınova	Bafra	Boltaşlı
		Ardahan	Balalan	Derince
		Aygün	Çayırova	Esenköy
		Boğaziçi	Kumyalı	Gelincik
		Ergazi	Büyükkonuk	Kuruova
		Kurtuluş	Kaplıca	Sipahi
		Kuzucuk	Kilitkaya	Taşlıca
		Ötüken	Mersinlik	Yeşilköy
		Sınırüstü	Sazlıköy	Ziyamet
		Topçuköy	Tuzluca	Kaleburnu
		Turnalar	Yedikonuk	
		Yarköy	Zeybekköy	
			Kantara	

1. İlçe Merkezi

İskele ilçe merkezi görevini üstlenmiş olan İskele kasabası, ilçe sınırının güneybatısında yer almaktadır. Şehirlerin tanımlanmasında tek bir unsur yeterli olmamakla birlikte, dikkate alınan önemli kriterlerden bir tanesidir. Ancak nüfus miktarının ne olacağı konusu bölgelere ve ülkelere göre değişiklik göstermektedir. Kuzeybatı Avrupa'da, özellikle Almanya'da nüfusu 2.000-5.000 kişi olan yerleşmeler şehir ile köyler arasında geçiş teşkil etmekte, Türkiye'deki kasaba yerleşmelerine benzemektedir. 5.000 ile 20.000 arasında nüfus içeren şehirleri küçük şehir, 20.000-100.000 arasındakileri büyük şehir olarak, nüfusu 500.000'den fazla olanları ise metropol veya dünya şehri olarak tanımlanmaktadırlar (Göney, 1977; akt. Karabacak, 2015). Türkiye'de 1923-1950 döneminde yerleşmelerin şehirsel özellik kazanmasındaki nüfus sınırı (kasaba-şehir sınırı) 3.000 veya 5.000 iken, 1950-1970 döneminde 10.000'e yükselmiştir. 1970-2000 döneminde 20.000'e hatta 30.000'e çıkmıştır. Türkiye'de yapılan son coğrafi araştırmalar,

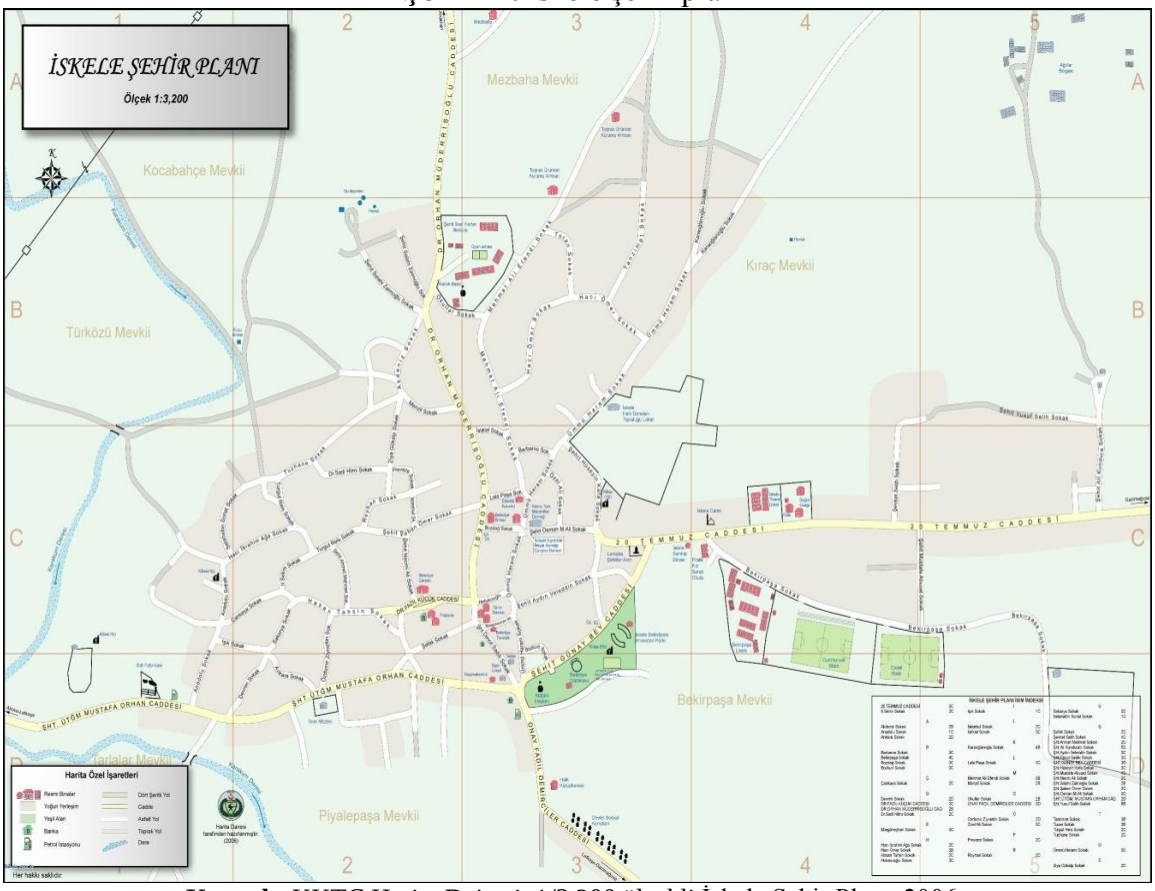
nüfusu 30.000- 50.000 arasında olan yerleşmelerin çoğunlukla şehirleşmeye başlamış büyük kasabalardan oluştuğunu ortaya çıkarmıştır (Özçağlar, 2011b:92 akt. Karabacak, 2015).

"Türkiye ile karşılaştırıldığı zaman, KKTC'deki ülke nüfusu çok daha az ve şehirler için belirlenen nüfus eşikleri neredeyse Türkiye'nin 1923-1950 dönemine denk gelmektedir" (Karabacak, 2015:369). 51/1995 Sayılı KKTC Belediyeler Yasası'na göre nüfusu 5.000'e kadar olan beldeler kasaba; nüfusu 5.001 veya daha fazla olan beldeler de kent olarak tanımlanmıştır. Buna rağmen ilçe merkezleri, nüfusuna bakılmaksızın kent sayılmaktadır. İskele İlçesinde nüfusu 5.000'in üzerinde yerleşme bulunmamakta, ancak kentsel mahalleleri ile birlikte İskele yerleşmesinin nüfusu 3,527 olmaktadır. Şehir kavramı için sadece nüfusa bakılması elbette ki yeterli değildir, daha önce de bahsedilen fonksiyonel özelliklerin taşınması gerekmektedir. İskele yerleşmesi bu açıdan ele alındığında, şehirlerde bulunması gereken özelliklerin bir kısmına sahip olduğu ancak yeterince ileri düzeyde olmadığı görülmektedir (Karabacak, 2015:369).

İskele kasabası Merkez, Bahçeler (Cevizli), Boğaz ve Boğaztepe olmak üzere dört mahalleden oluşmaktadır. 2011 yılı nüfus verilerine bakıldığı zaman, İskele kasabasının nüfusu mahalleriyle birlikte 3.527 kişidir. Merkez mahallesinde 1.948 kişi, Bahçeler mahallesinde 1.110 kişi, Boğaz'da 157 ve Boğaztepe'de 312 kişi yaşamaktadır.

Eski adı Trikomo olduğu bilinen yerleşmede, belediye teşkilatı 1958 yılında kurulmuştur. 230 km² alana ve 7.906 kişilik nüfusa hizmet veren İskele Belediyesine 14 köy yönetsel alanı bağlıdır. Köy yönetsel alanların yaşayan kişi sayısı 4.379'dur.

Şekil 12. İskele şehir planı

Kaynak: KKTC Harita Dairesi, 1/3.200 ölçekli İskele Şehir Planı, 2006.

Fotoğraf 4. İskele kasabası merkez mahallesi

Kaynak: http://www.iskelebelediyesi.com/

2. Belde Statüsündeki Yerleşmeler

Mehmetçik; İskele ilçesinin bucaklarından biri olan, Mehmetçik bucağının bucak merkezidir. Eski adı Galatya olan yerleşmenin nüfusu 1.249'dur. Yerleşmede belediye teşkilatı 1980 yılında kurulmuş olmasına rağmen kasabalaşamamış ve köy fonksiyonları daha ağır basmaktadır. Belediye teşkilatlı bu köy yerleşmesinde, hâkim ekonomik faaliyet tarımdır. Tarım alanlarında özellikle bağcılık ve meyve yetiştiriciliği yapılmakta, her yıl ağustos ayında üzüm festivali düzenlenmektedir. Üretilen bademler ve üzümlerden yapılan üzüm sucukları ile meşhur olan köy yerleşmesinde ayrıca zeytin ve zeytinyağı da üretilmektedir. Tarım dışında beldede hayvancılık faaliyetleri de yapılmaktadır.

Mehmetçik belediye yönetsel alanı 111 km² olup, hizmet götürülen nüfus 3.729'dur. Pamuklu, Bafra, Balalan, Çayırova ve Kumyalı olmak üzere 5 köy yönetsel alanı bulunmaktadır. Özellikle Bafra köy sınırları içerisinde kalan Bafra Turizm Sahası son derece görkemli otellere ev sahipliği yapmakta ve turizme önemli katkılar sağlamaktadır.

Büyükkonuk; Mehmetçik Bucağına bağlı olan Büyükkonuk, Girne Sıradağları'ndaki Ay. Fodi Dağı'nın (Kaşakkaya Tepesi) güney eteklerindeki ormanlık alana kurulmuş bir yerleşmedir (Karabacak, 2015). Büyükkonuk beldesinde birincil ekonomik faaliyet tarım olmakla birlikte hayvancılık da yaygın olarak devam etmektedir. Belediye teşkilatı 1980 yılında kurulmuş olan yerleşmede nüfus 812'dir. Köy fonksiyonlarının devam ettiği, kasabalaşma süreci devam eden Büyükkonuk'ta tarım-hayvancılık dışında turizm faaliyetleri de ön plana çıkmaktadır. Hatta günümüzde artan ekoturizm faaliyetleri ile yerleşmeye "eko köy" denilmektedir.

Belediye yönetsel alanı 142 km² ve hizmet verilen nüfus 2.881'dir. Kaplıca, Kilitkaya, Mersinlik, Sazlıköy, Tuzluca, Yedikonuk ve Zeybekköy olmak üzere 7 köy yönetsel alanı bulunmaktadır. 2011 nüfus sayım istatistiklerinde ayrı olarak belirtilen Kantara yerleşmesi de Büyükkonuk belediyesi yönetsel alan sınırına girmektedir. Kaplıca

köy yönetsel alanına giren bu yerleşme, Kaplıca köyünden yaklaşık 6 km uzaklıkta bulunmaktadır. Ya Kantara yerleşmesinin sınırları belirlenerek Büyükkonuk belediyesine bağlı ayrı bir köy yerleşmesi olarak belirtilmeli ya da nüfusu Kaplıca köyüne dahil edilerek köyün ayrı bir mahallesi olarak işlem görmesi gerekmektedir.

Yenierenköy; İskele ilçesi Yenierenköy bucağının, bucak merkezliği yapmaktadır. Yenierenköy bucağı KKTC'nin en doğusundaki bucak alanı olup, Yenierenköy ve Dipkarpaz kasabası ile 12 köy yerleşmesinden meydana gelmektedir. Eski adı Yalusa olan kasabada, belediye örgütü 1980 yılında kurulmuştur. Nüfusu 1.774 olan Yenierenköy yerleşmesinde yaşayanlar kişileri çoğunlukla 1974 yılından sonra Karadeniz bölgesi Rize ve çevresinden gelenler oluşturmaktadır. Kasabadaki önemli ekonomik faaliyetler tarım, hayvancılık, balıkçılık, arıcılık ve turizm'dir. Yenierenköy'de inşa edilen marina bölgeye önemli canlılık kazandırmıştır. Sanayi, ticaret ve turizm alanlarının daha yaygın olduğu kasaba yerleşmesinde kamp alanları da bulunmaktadır.

Yenierenköy belediye yönetsel alanı toplam nüfusu 5.627 olup, yüzölçümü 179 km²'dir. Adaçay, Avtepe, Boltaşlı, Derince, Esenköy, Gelincik, Kuruova, Sipahi, Taşlıca, Yeşilköy ve Ziyamet olmak üzere 11 köy yönetsel alanı bulunmaktadır.

Dipkarpaz; Kıbrıs adasının en doğusundaki belde yerleşmesi, aynı zamanda geniş bir yönetsel alana sahiptir. Ersin Paşa, Polat Paşa ve Sancar Paşa olmak üzere 3 mahalleden oluşan yerleşmede, nüfus 2011 yılı verilerine göre 2.016'dır. Beyarmudu Belediyesine bağlı Pile köyü gibi Dipkarpaz kasabası da Kıbrıs'ta Türkler ile Rumların birlikte yaşadığı bir yerleşmedir. 1974 öncesinde sadece Rum nüfusun yaşadığı kasabada, bu tarihten sonra Türk nüfusun da kasabaya yerleştirilmesiyle, iki toplum bir arada yaşamaya başlamıştır. Bu nedenle kasabada cami ile kilise seslerini bir arada duymak, Türk ve Rum okullarını görmek, birçok dükkân, market gibi hizmet alanlarında çift kültürlülüğü görmek mümkündür.

Eski adı Rizokarpaso olan kasabada belediye teşkilatı 1980 yılında kurulmuştur. Kasabanın yönetsel alanında, iki çevre koruma bölgesi ve bir milli park alanı bulunmaktadır. Karpaz Milli Park alanı ile Karpaz ÖÇKB alanlarında flora ve fauna özellikleri açısından önemli türlerin bulunması bakımından önemlidir. Ayrıca kuzey ve güney sahillerinde pek çok doğal plaj alanı bulunmaktadır. Tüm bunlara bağlı olarak turizm potansiyeli yüksek olan yerleşmede son yıllarda çok fazla konaklama tesisi inşa edilmiştir.

173 km²'lik belediye yönetsel alanı içerisinde, Kaleburnu adında bir köy yönetsel alanı bulunmaktadır. Kaleburnu köyü ile birlikte toplam belediye yönetsel alan nüfusu 2.349'dur.

3. Köy Yerleşmeleri

İskele ilçesinin bulunduğu Karpaz Yarımadası'nın ortalama yükseltisinin düşük ve ovalık alanların fazla oluşu yerleşmelerin alçak kesimlerde kurulmasında etkili olmuştur. Daha çok kıyı ovalarına kurulan yerleşmelerin dokusu, yer şekillerinin sade oluşu ve su kaynaklarının kısıtlı oluşu sebebiyle toplu bir özellik göstermektedir (Karabacak, 2015).

İskele İlçesinde muhtarlığı bulunmayan Kantara yerleşmesi ile birlikte 39 köy yönetsel alanı bulunmaktadır. Denizden yaklaşık 550 m yükseklikte bulunan Kantara yerleşmesinde sürekli yaşayan nüfus sadece 21 kişiden oluşmaktadır. X. Yüzyılda gözetleme amacıyla Beşparmak Dağları'nın devamı olan Kantara Dağları üzerine inşa edilmiş olan Kantara Kalesi buradaki en önemli eserdir. Ayrıca KKTC Gençlik Dairesinin iki kamp alanından bir tanesi de buradadır. Yazın şehrin sıcağından kaçmak isteyenlerin gelip konakladıkları sayfiye evleri ve pansiyonlarla, köy merkezinde bir restoran ve market bulunmaktadır.

Çizelge 24. İskele İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri

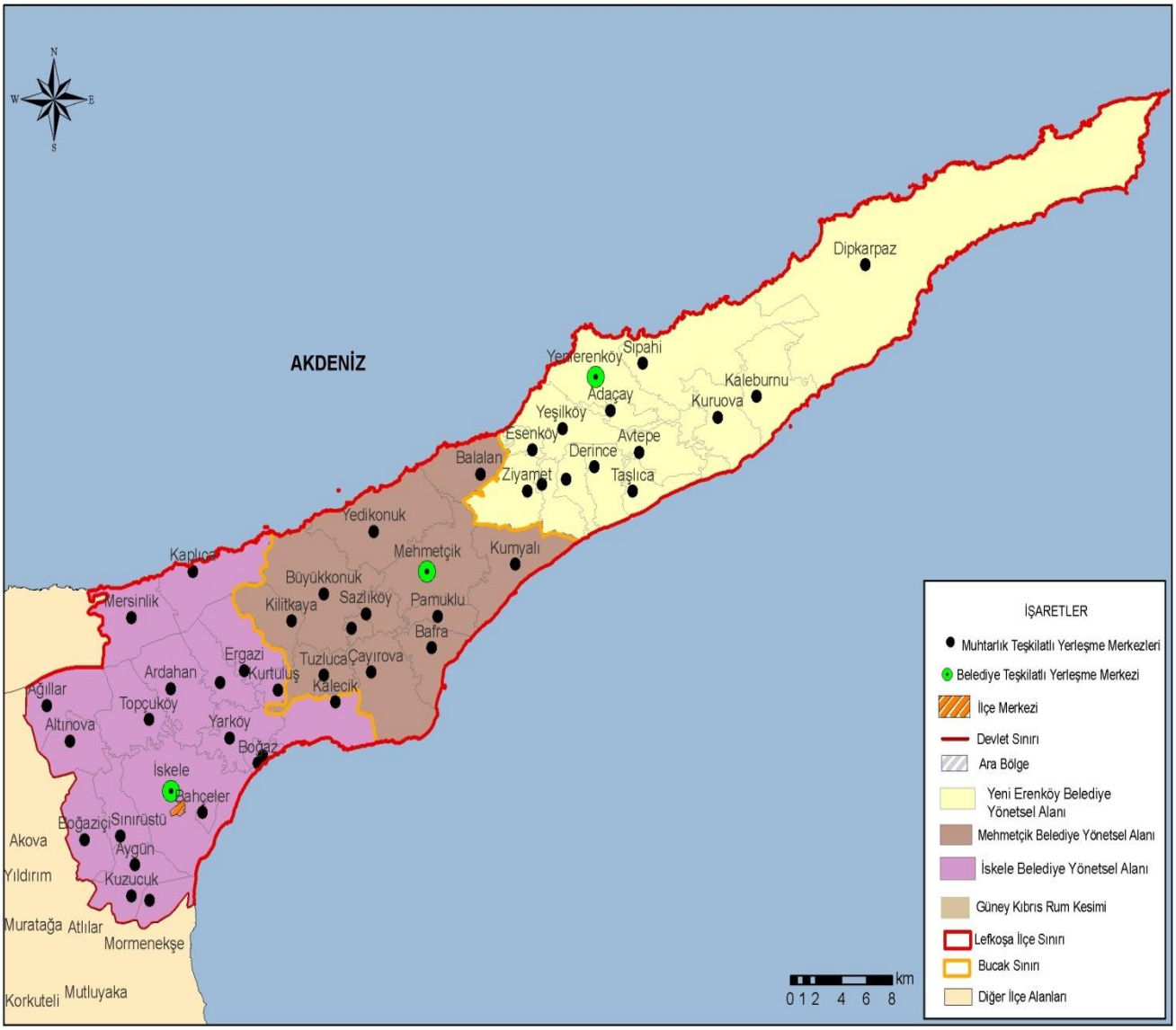
İSKELE İLÇESİ	
1. İskele Belediyesi	**3. Büyükkonuk Belediyesi**
1. Kuzucuk	1. Kaplıca
2. Aygün	2. Kilitkaya
3. Sınırüstü	3. Yedikonuk
4. Boğaziçi	4. Zeybekköy
5. Altınova	5. Sazlıköy
6. Ağıllar	6. Mersinlik
7. Topçuköy	7. Tuzluca
8. Ardahan	8. Kantara
9. Turnalar	**4. Dipkarpaz Belediyesi**
10. Ergazi	1. Kaleburnu
11. Kurtuluş	**5. Yeni Erenköy Belediyesi**
12. Yarköy	1. Sipahi
13. Ötüken	2. Adaçay
14. Kalecik	3. Avtepe
2. Mehmetçik Belediyesi	4. Taşlıca
1. Balalan	5. Derince
2. Kumyalı	6. Yeşilköy
3. Çayırova	7. Esenköy
4. Bafra	8. Ziyamet
5. Pamuklu	9. Gelincik
	10. Boltaşlı
	11. Kuruova

İlçede yerleşim alanlarının sınırlarının çok gelişi güzel çizildiği gözlemlenmiştir. Örneğin Yeşilköy yönetsel alan sınırı, akarsu misali uzanarak başka yerleşmelerin içerisine sokulmuş, 12 başka diğer yerleşme ile sınırı bulunmaktadır. Bunun dışında Sipahi köyü yönetsel alan sınırı, Yenierenköy'ün yönetsel alan sınırını ikiye bölmekte ve arada kalmaktadır. Bu ilçenin haritasının yeniden gözden geçirilmesi gerekmekte ve sınır düzenlemesi yapılmalıdır. Buna göre Sipahi köyünün kuzeydoğusunda kalan alan, Sipahi köy sınırlarına dahil edilmelidir.

Mersinlik ve Kaplıca köyleri İskele bucağında olmalarına rağmen, Büyükkonuk Belediye hizmet sınırları içerisine dahil edilmişlerdir. Ancak yapılan araştırmalarda burada yaşayanların yönetsel bağlılığının İskele ile olduğu görülmektedir.

Tüm bu bulgular ışığında İskele'nin önerilen ilçe haritası hazırlanmıştır. İlçedeki belediye sayısının azaltılması ve belediye teşkilatının sadece bucak merkezlerinde kalması öngörülmüştür (Harita 22).

Harita 22. Önerilen ilçe haritası.

E. Güzelyurt İlçesi

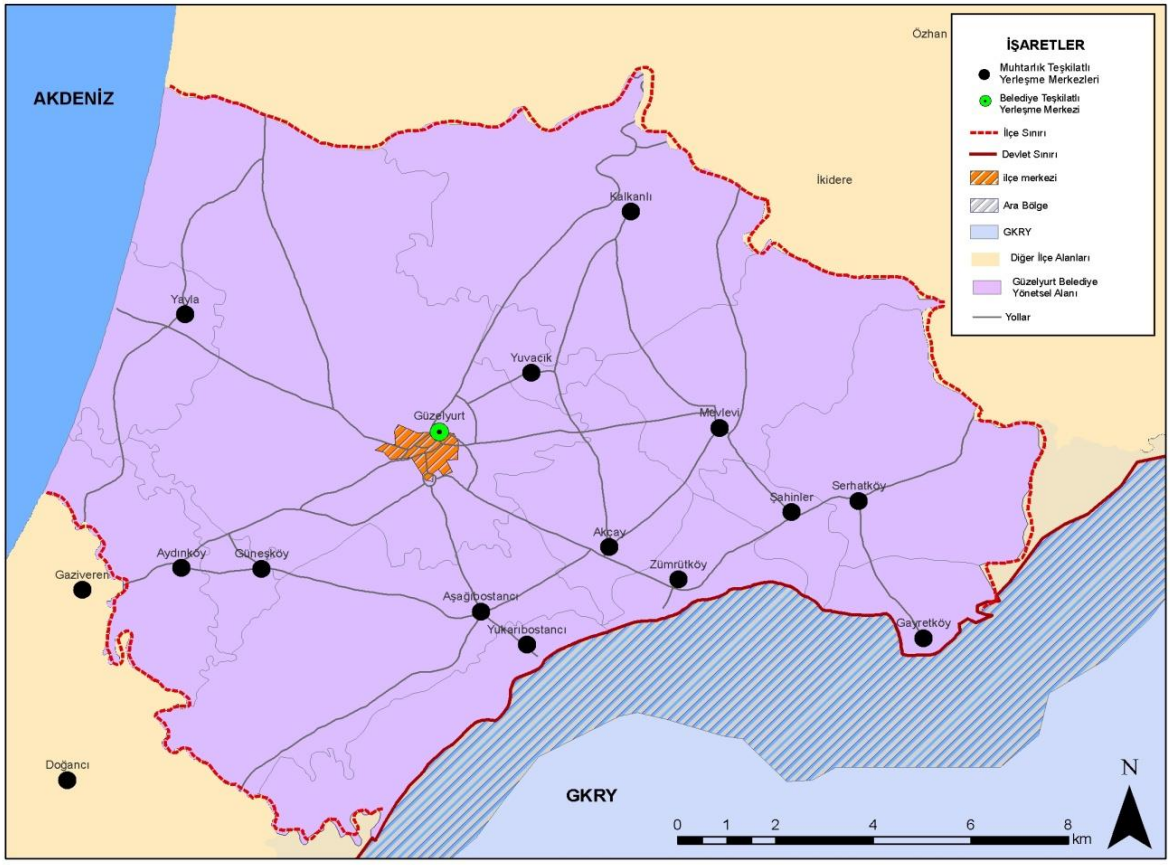
1980 - 1998 yılları arasında Lefkoşa İlçesinin bucağı durumunda olan Güzelyurt yönetsel alanı, bu tarihten sonra yapılan yasal düzenlemeyle ayrı bir ilçe olmuştur. 1998'den 2017'ye kadar Güzelyurt ilçesi Güzelyurt ve Lefke olmak üzere iki bucak alanından oluşmaktayken, 2017 yılında yapılan düzenlemeyle Lefke bucağı, Güzelyurt'tan ayrılarak ayrı bir ilçe olmuştur. Mevcut durumda tek bucaklı olan ilçede nüfus 18.946, kapladığı alan 201 km²'dir. Sadece bir adet belediye yönetsel alanı bulunan ilçede km² başına düşen kişi sayısı 94,26'dır. İlçe merkezi olan Güzelyurt kasabası Lala Mustafa Paşa,

Piyale Paşa ve İsmet Paşa olmak üzere 3 mahalleden oluşmaktadır. Belediye yönetsel alan nüfusu 7.251 olan ilçede, 13 köy yönetsel alanı bulunmakta ve 11.695 kır nüfusu yaşamaktadır (Harita 23).

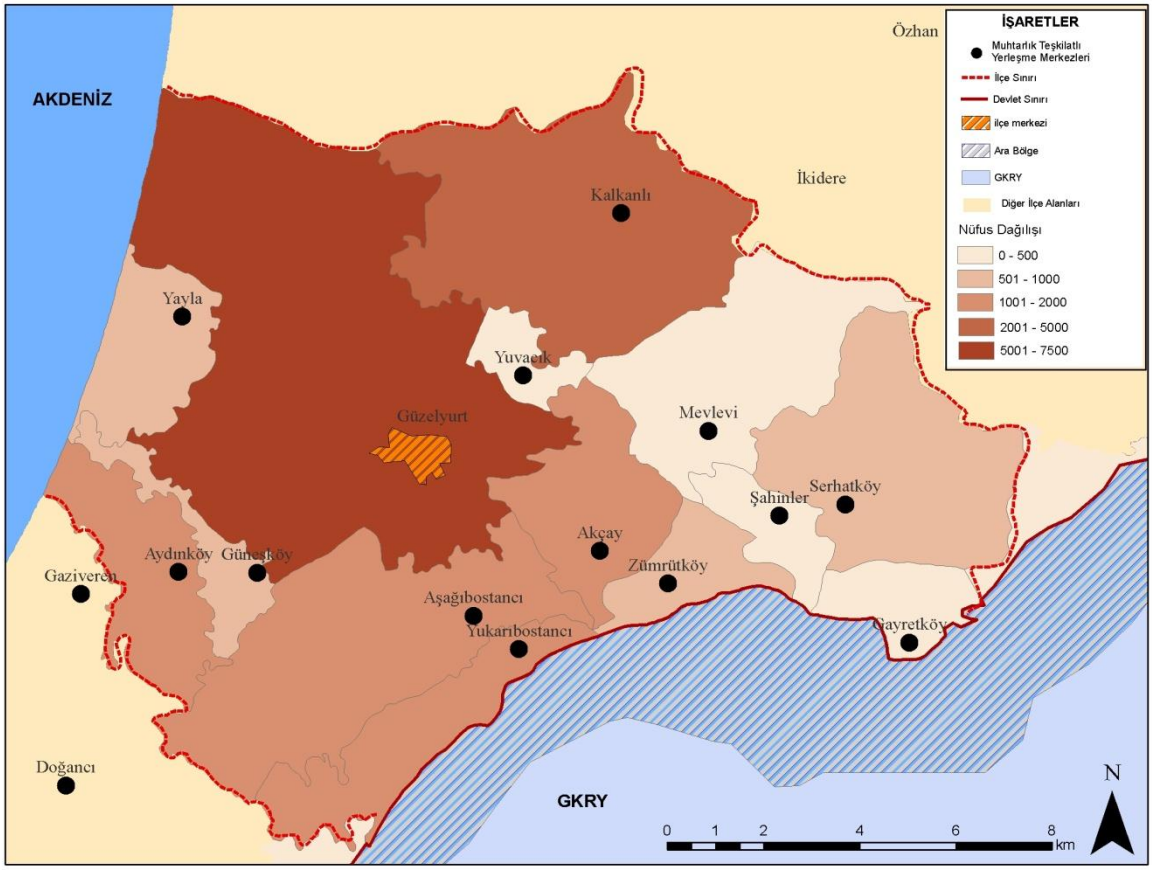
İlçedeki nüfus dağılışına bakıldığı zaman en fazla nüfusun Lala Mustafa Paşa (999 kişi), Piyale Paşa (3.711 kişi) ve İsmet Paşa (2.541 kişi) mahallelerinden oluşan ilçe merkezi görevini üstlenmiş Güzelyurt kasabasında toplandığı görülmektedir (7.251 kişi). İlçenin nüfus dağılış haritasında ilçe merkezini oluşturan mahalle sınırları olmadığı için gösterilememiştir (Harita 24).

Güzelyurt ilçe merkezinden sonra nüfus büyüklüğü bakımından ikinci sırada Kalkanlı köyü gelmektedir (2.305 kişi). Özellikle Ortadoğu Teknik Üniversitesinin varlığı köy yönetsel alanına birçok göç yaşanmasına sebep olmuştur. Ardından sırasıyla 1.822 kişi ile Aşağı Bostancı, 1.495 kişi ile Yukarı Bostancı, 1.164 kişi ile Aydınköy ve 1.008 kişi ile Akçay köyleri gelmektedir (Harita 24).

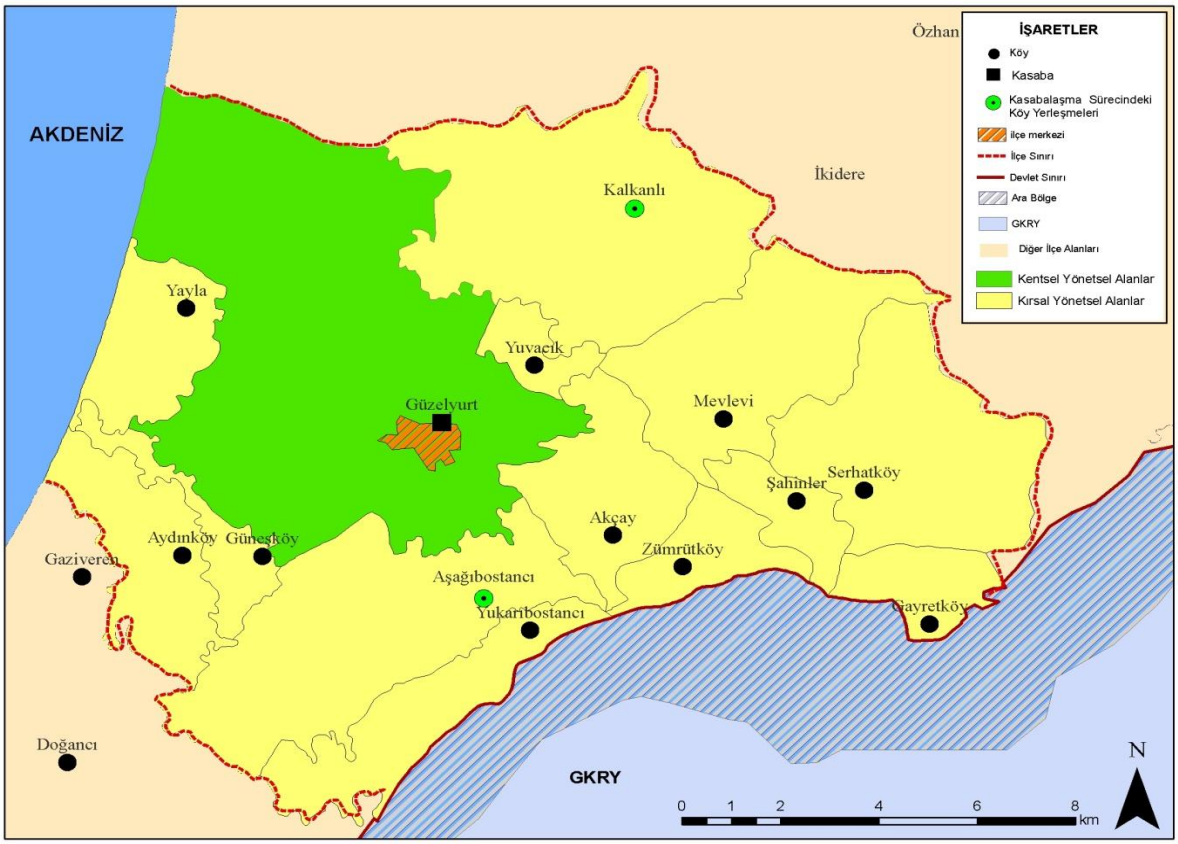
Harita 23. Güzelyurt İlçesi belediye yönetsel alan sınırları

Harita 24. Güzelyurt İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011)

Harita 25. Güzelyurt İlçesinin yönetsel bölünüşü

İlçedeki tek kentsel yönetsel alan Güzelyurt kasabasıdır. Güzelyurt ilçe merkezi olmasına rağmen şehirler kadar gelişmemiş ve hala şehirleşme sürecinde olduğu görülmektedir. Tek belediye yönetsel alan olan Güzelyurt belediye hizmet sınırı aynı zamanda ilçe sınırıdır. Güzelyurt belediye yönetsel alanında 1 kasaba (ilçe merkezi), 3 kentsel mahalle ve 13 köy yönetsel alanı bulunmaktadır. Kalkanlı ve Aşağı Bostancı kasabalaşma sürecindeki köy yerleşmeleridir (Harita 25).

Çizelge 25. Güzelyurt İlçesinin yönetsel bölünüşü

Güzelyurt İlçesi		
Bucak		**Güzelyurt Bucağı**
Yerleşim Birimleri	Kasaba Yerleşmeleri	Güzelyurt
	Kentsel Mahalleler	Lala Mustafa Paşa
		Piyale Paşa
		İsmet Paşa
	Köy Yerleşmeleri	Yayla
		Aşağı Bostancı
		Güneşköy
		Yukarı Bostancı
		Akçay
		Aydınköy
		Gayretköy
		Kalkanlı
		Mevlevi
		Serhatköy
		Şahinler
		Yuvacık
		Zümrütköy

1. İlçe Merkezi

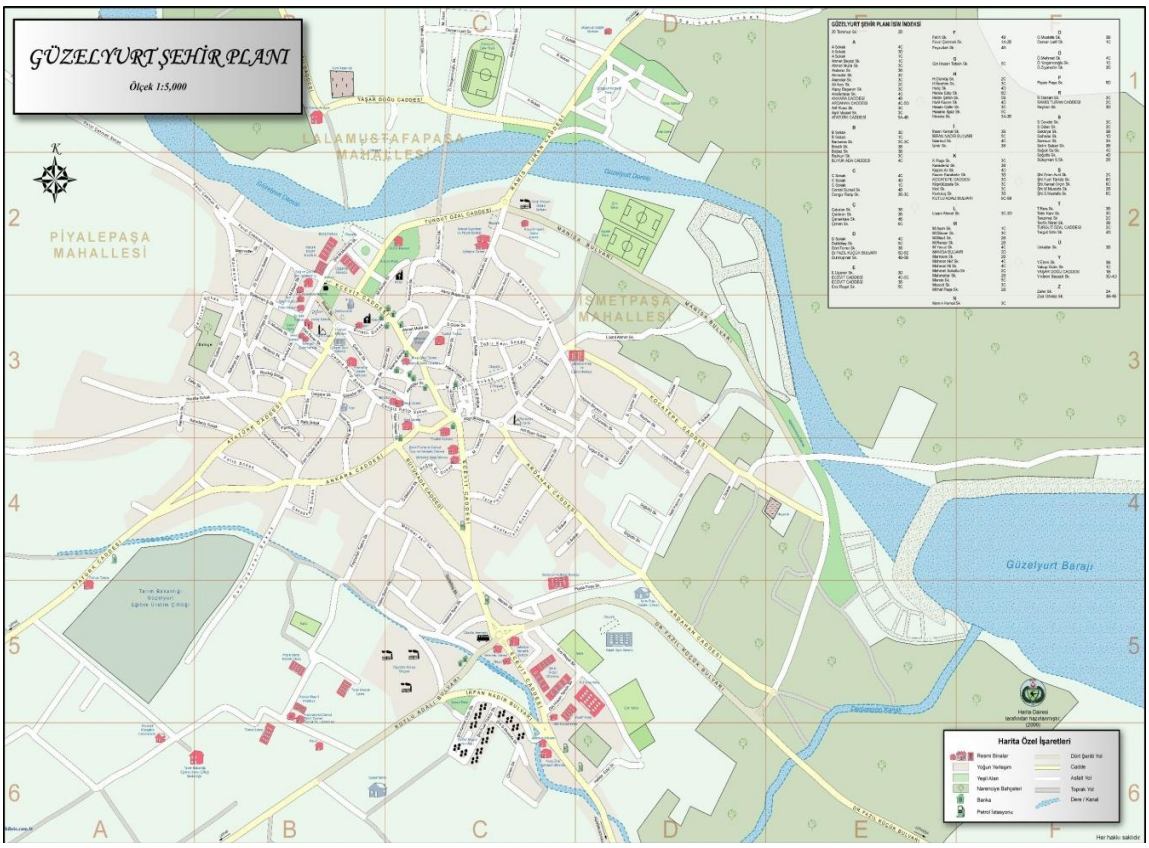
İlçeye merkezlik yapan Güzelyurt kasabası adını yörenin zengin ve verimli topraklarından, çevrenin yemyeşil olmasından dolayı almıştır. Tarım ve bahçecilik bölgedeki en önemli ekonomik faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Neredeyse ilçenin tamamı narenciye bahçeleriyle kaplıdır ve yetiştirilen en önemli ürün turunçgillerdir. Narenciye dışında ikincil ekonomik faaliyet hizmet sektörüdür. Güzelyurt kasabasında

yaşayan birçok kişi çalışmak için başkent Lefkoşa'ya gelmektedir. 1998 yılında ilçe merkezi olan Güzelyurt, yıllarca Kıbrıs sorunu görüşmelerinde ve yapılmak istenen antlaşmalarda hep verilecek bölge ilan edildiği için buraya yeterince yatırım yapılmamıştır. Yatırım azlığı ilçe merkezinin gelişmesini engellemiş ve şehirleşememiştir. Güzelyurtlu kişiler yıllarca Lefkoşa'ya yakın bölgelerden özellikle Gönyeli ve Alayköy'den arsa satın alarak, olası bir durumda kendilerinin ve çocuklarının geleceklerini garanti altına almaya çalışmışlardır. Zaman içinde buralara ev yaparak, Lefkoşa'ya göç etmişlerdir. Hem yatırım miktarının hem de nüfusun azalması Güzelyurt ilçe merkezini olumsuz yönde etkileyen etmenlerdendir.

Lala Mustafa Paşa, Piyale Paşa ve İsmet Paşa olmak üzere 3 mahalleden oluşan ilçe merkezinde belediye teşkilatı 1976 yılında kurulmuştur. Güzelyurt belediyesi yönetsel alan nüfusu 18.946, yüzölçümü 201 km²'dir. Belediye hizmet sınırları dahilinde 13 köy yönetsel alanı bulunmaktadır. İlçe kent nüfusu 7.251 kişi iken, kır nüfusu 11.695 kişiden oluşmaktadır.

Girne ilçesinin Çamlıbel bucağında kalan Akdeniz, Tepebaşı, Koruçam, Sadrazamköy gibi yerleşmeler aralarındaki mesafenin daha yakın olması dolayısıyla sosyo ekonomik ilişkilerini Güzelyurt ilçe merkezi ile yapmaktadırlar. Örneğin en batıda olan Sadrazamköy'e itfaiye, ambulans gibi acil durumlarda gerekli hizmetlerin Girne ilçe merkezinden yaklaşık 40 km uzaklıktan gelmesi çok daha zor ve uzunken, 20 km mesafedeki Güzelyurt ilçe merkezinden daha kolay müdahale edilmektedir. Bu köylerin Girne ilçesinden alınarak Güzelyurt ilçe sınırlarına dahil edilmesi gerekmektedir.

Şekil 13. Güzelyurt şehir planı

Kaynak: KKTC Harita Dairesi, 1/5.000 ölçekli Güzelyurt Şehir Planı, 2006.

Fotoğraf 5. Güzelyurt ilçe merkezi

Kaynak: http://www.guzelyurtbelediyesi.com/

2. Köy Yerleşmeleri

İlçede belde yerleşmesi bulunmadığından, doğrudan köy yerleşmeleri kısmına geçilmiştir. İlçede 13 köy yerleşmesi, her köyün de bir muhtarı bulunmaktadır, kullanılmayan boş alanlara rastlanmamıştır.

Çizelge 26. Güzelyurt İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri

GÜZELYURT İLÇESİ
1. Güzelyurt Belediyesi
1. Mevlevi
2. Yuvacık
3. Zümrütköy
4. Serhatköy
5. Şahinler
6. Gayretköy
7. Aydınköy
8. Akçay
9. Kalkanlı
10. Yayla
11. Güneşköy
12. Aşağı Bostancı
13. Yukarı Bostancı

İlçe merkezi olan Güzelyurt kasabasından sonra en kalabalık nüfus Kalkanlı yerleşmesinde bulunmaktadır. İlçe merkezine yaklaşık 5 km mesafede bulunan kasabalaşma sürecindeki köy yerleşmesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin varlığı ile 2003 yılından bu yana bir hayli gelişme göstermiştir. Akademik ve idari bakımdan ODTÜ Ankara'ya bağlı olan ODTÜ Kıbrıs, eğitim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında faaliyet göstermekte ve 3.110 öğrenci burada eğitim- öğretim görmektedirler (ODTÜ KKK, 2017). Üniversiteye kayıtlı öğrencilerin tamamı Kalkanlı veya Güzelyurt ilçe merkezinde kalmaktadırlar. Üniversitenin varlığı sebebiyle Kalkanlı'da birçok yurt binası yapılmış, çeşitli kafeler, barlar, restorantlar, marketler açılmış, sosyal ve ekonomik yönden yerleşmenin gelişmesine katkı sağlamıştır.

Kalkanlı'dan sonra en fazla nüfus ve yerleşme Aşağı ve Yukarı Bostancı köylerinde bulunmaktadır. Köy muhtarlarıyla anket yapıldığı sırada gerçekleştirilen görüşmede; "bizim köy hep Belediye'ye bağlıydı" demişlerdir. Bostancı büyük bir yerleşim alanı olduğu için, kasabalaşma sürecindeki köy merkezden aşağı ve yukarı olmak üzere ikiye bölünmüştür. Her iki kesimin de ayrı muhtarları var, ticari alanlar ve nüfus yoğunluğu daha çok aşağı Bostancı'da toplanmıştır. 2008 yılındaki yasal değişiklikten de önceki bir tarihte bu köyler kendi istekleriyle belediyeye bağlanmışlardır. Aslında bu bağlılık yasa ile düzenlenmemiştir ancak belediye buraya hizmet getirmekteydi.

Güzelyurt belediye yönetsel alanına bağlı olan diğer köyler, nüfus ve yerleşmenin daha az olduğu, tarım ve hayvancılığın ön plana çıktığı köylerdir. Portakal başta olmak üzere narenciye yetiştiriciliği ile bahçecilik yapılmaktadır. Her yıl hasat sezonunun sonunda Haziran ayında düzenlenen Güzelyurt Portakal Festivali, ülke çapındaki en büyük organizasyonlardandır. Bu yıl 42.'si düzenlenecek olan festival programı 10 gün boyunca çeşitli etkinliklere ve yurtdışından getirilen ünlü sanatçıların konserlerine en sahipliği yapmaktadır.

Girne İlçe sınırları içerisinde yer alan Sadrazamköy, Koruçam, Kayalar, Akdeniz ve Tepebaşı köylerinin, daha önce Girne İlçesi anlatılırken de bahsedildiği üzere, yönetsel bağlılıkları Güzelyurt İlçesiyledir. Bu konuda ilçe düzenlemesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Güzelyurt İlçesiyle ilgili önerilen harita Lefke İlçesi anlatıldıktan sonra verilecektir.

F. Lefke İlçesi

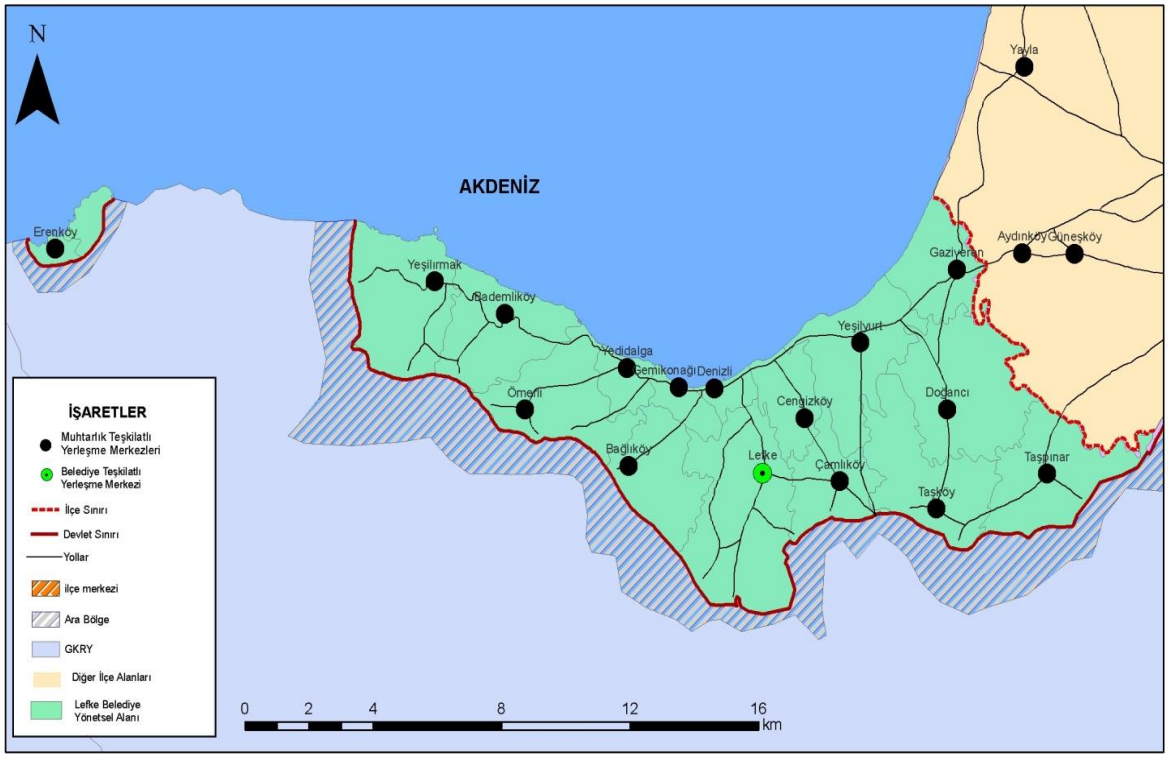
1980 - 1998 yılları arasında Lefkoşa İlçesinin bucağı durumunda olan Lefke yönetsel alanı, bu tarihten sonra yapılan yasal düzenlemeyle ayrı bir ilçe olan Güzelyurt ilçesinin bucağı olmuştur. 27 Aralık 2016 tarihine kadar Güzelyurt İlçesinin iki bucak alanından

birtanesi olarak görevini sürdüren Lefke Bucağı, KKTC Meclisinde oybirliği ile yapılan 2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasası ile KKTC'nin 6. ilçesi olmuştur. Milletvekillerinin bu tarihte gazetelere verdikleri demeçlerde yasanın genel gerekçesi olarak; "Lefke, Lefke Bucağına bağlı 18 köy ve Lefke Üniversitesi ile birlikte yaklaşık yirmi bin nüfusu bulmuştur. Buradaki devlet dairelerinin mevcudiyetinin yanı sıra gerekli eğitim ve öğretim kurumları ile de ilçe olmanın tüm gereklerini taşımaktadır. Bu yüzden Lefke'nin altıncı ilçe olarak ilan edilmesi için işbu yasa değişikliğinin yapılması ihtiyacı doğmuştur" demişlerdir. 1974'ten sonra bölgede gerileme yaşandığı ve yatırım yapılmadığı, ilçeleşmenin bölgeye kazanım sağlayacağı, Lefke'nin gerek fiziki gerek kurumsal anlamda sıkıntılar yaşadığı ve vatandaşların bölgede yeterli hizmeti alamadıkları belirtilmiştir. Bu gerekçelerin dışında Lefke'nin ayrı ilçe yapılmasının esas nedeninin, "bölgede milletvekili sayısının Yüksek Seçim Kurulu kararıyla belirleneceği, Lefke'den seçilecek olanların da yeni seçim sisteme[36] göre tüm ülke genelinden oy alacak olması" söylenenler arasındaydı.

Lefke ilçesi KKTC'nin en batısında, Güzelyurt Körfezi'nin güneyinde bulunmaktadır. 2011 yılı verilerine göre ilçedeki nüfus 11.091 kişi, yüzölçümü 114 km² ve nüfus yoğunluğu 97 km²/kişi'dir. KKTC'de Lefkoşa ve Girne'den sonra nüfus yoğunluğu bakımından 3. ilçedir. Tek bucaklı ilçe alanında yasaya göre 18 yerleşme vardır. Ancak bunların sadece 13 tanesinde nüfus ve yerleşme bulunmaktadır. Yasada bahsedilen diğer köyler Birleşmiş Milletler kontrolünde bulunan ara bölgede kalmış yerlerdir.

[36] 5/1976 Seçim Ve Halkoylaması Yasası (26/1977, 29/1977; 1/1980; 4/1980; 12/1981; 17/1985; 19/1985; 15/1986; 16/1986; 60/1988; 17/1990; 33/1990; 52/1991; 78/1991; 46/1993; 59/1993; 2/1994; 12/1994; 12/1998; 48/1998; 13/2000; 14/2002; 24/2010; 33/2016 ve 59/2017 sayılı değişiklik yasaları ile değiştirilmiş ve birleştirilmiş şekliyle) 5 seçim bölgesi bulunan KKTC'de, yasanın Cumhurbaşkanı'nca imzalanıp Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesiyle tek seçim bölgesi olmuş; milletvekili adayları için de çarşaf liste uygulaması başlamıştır. Vatandaşlar böylelikle sadece ikamet ettikleri ilçedeki milletvekillerini seçmeyecek; Cumhuriyet Meclisi'ndeki 50 milletvekilinin tümünü belirlemede etkili olacaklardır.

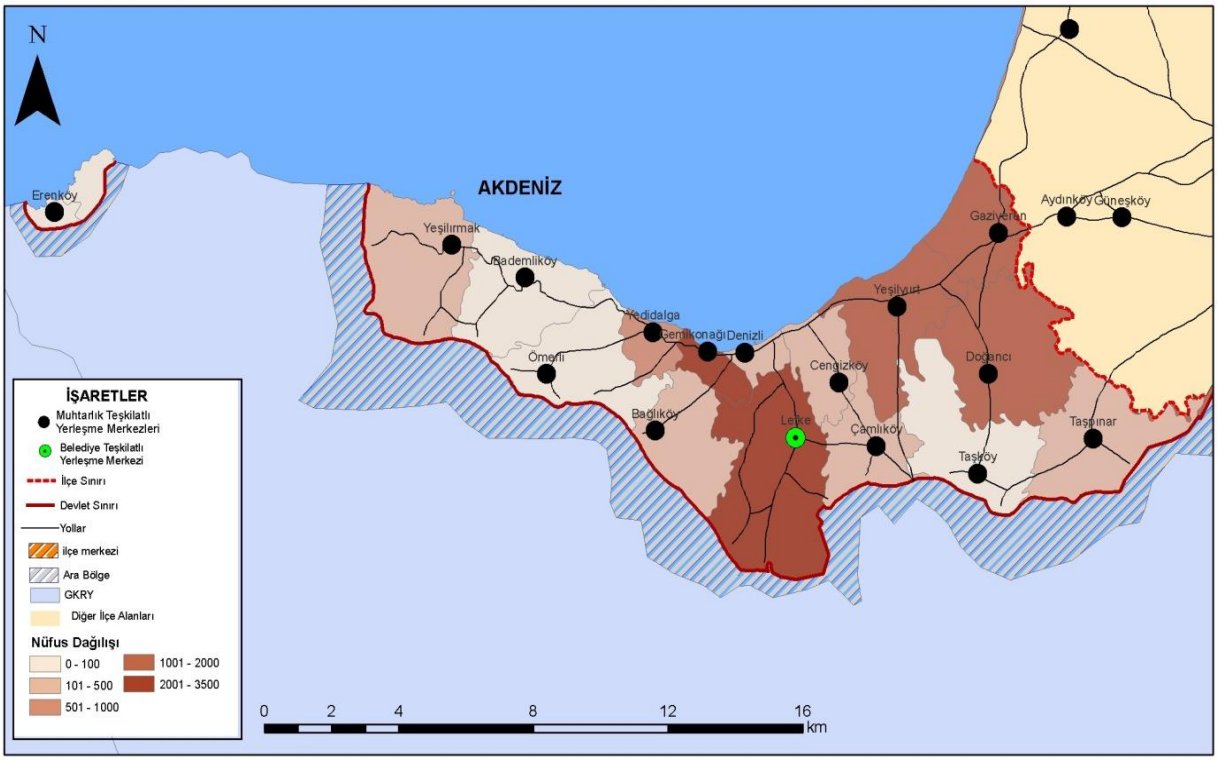
Harita 26. Lefke İlçesi belediye yönetsel alan sınırları

Lefke ilçesi doğuda Güzelyurt ilçesi ile komşu olup, ilçede sadece bir tane belediye yönetsel alan vardır (Harita 26). Güneyde tamamıyla BM kontrolünde bulunan ara bölge ile çevrili olan Lefke belediye yönetsel alanı, ilçe alanına ve ilçe nüfusuna denktir. Kentsel mahallesi ilçe merkezi ve kent nüfusu olan 3.009 kişi Lefke kasabasında yaşayan kişilerden oluşmaktadır. Belediyenin hizmet sınırları içerisine giren 12 köy yönetsel alanı olup, toplam kır nüfusu 8.082'dir. İlçede belediye teşkilatı 1900 yılında kurulmuş olup, Kıbrıs Adasındaki en eski Belediyedir.

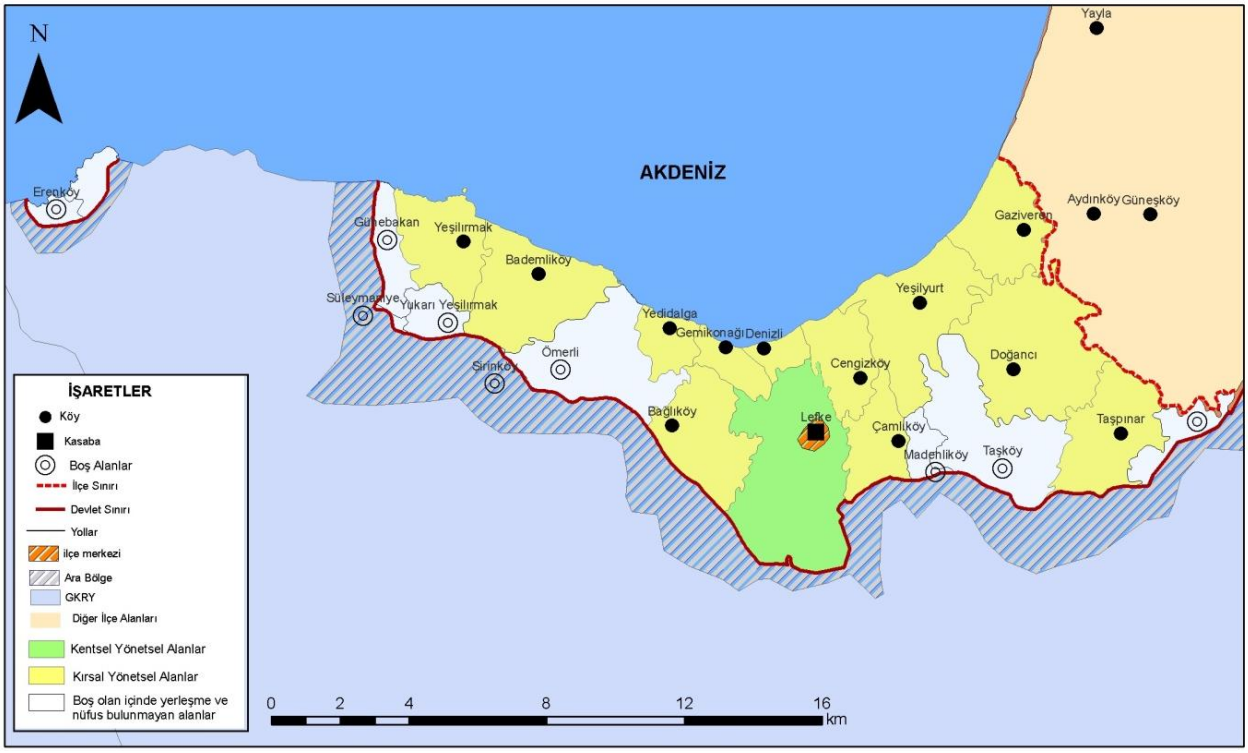
Erenköy, Lefke ilçesine bağlı ancak KKTC toprakları ile arasında kara bağlantısı olmayan eski bir sahil köyüdür. Bir tarafı denizle, diğer tarafı tamamıyla Birleşmiş Milletler sınırı ile çevrili olan Erenköy'e ulaşım sadece deniz yolu ile sağlanmaktadır. 1964 yılında çıkan olaylar ve yaşanan çatışmalar neticesinde Erenköy Türk egemenliğinde kalmıştır. Tarihe Erenköy Direnişi olarak geçmiş olan çatışmalarda hayatını kaybeden askerler için burada her yıl anma töreni düzenlenmektedir. Erenköy'de sivil halk yaşamamakta ancak Türk askerleri bulunmaktadır.

Harita 27. Lefke İlçesi nüfus dağılışı haritası (2011)

İlçenin en kalabalık yerleşmesi 3.009 nüfus ile Lefke kasabasıdır. İlçe merkezi olmasına rağmen şehirleşmeyen ve kasaba özellikleri gösteren Lefke, ilçede 3.000'in üzerinde nüfus barındıran tek yerleşmedir. Merkez Lefke olmasına rağmen, ticari tüm fonksiyonlar Gemikonağı yerleşmesine kaymış durumdadır. İlçede yaşayanların günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri market, mağaza, vb. tüm alışveriş mekanları Gemikonağı'ndadır ki burası Lefke'den sonra 2.075 nüfus ile en büyük ikinci yerleşmedir. Daha sonra sırasıyla Doğancı (1.299 kişi), Yeşilyurt (1.218 kişi) ve Gaziveren (1.042 kişi) gelmektedir. Yedidalga, Denizli, Yeşilırmak, Cengizköy, Bağlıköy, Taşpınar, Çamlıköy ve Bademliköy nüfusu 90- 670 kişi arasında değişen köylerdir. KKTC Yerel Yönetimler Haritası üzerinde ve 2/2017 Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasası'nda yerleşme olan gösterilen Günebakan, Yukarı Yeşilırmak, Ömerli, Süleymaniye, Taşköy, Şirinköy, Madenliköy ve Erenköy'de yerleşme ve nüfus bulunmamaktadır (Harita 27).

Harita 28. Lefke İlçesinin yönetsel bölünüşü

Lefke İlçesi 1 kentsel yönetsel alan (Lefke ilçe merkezi) ve 12 kırsal yönetsel alandan oluşmaktadır. Bunların yanında haritalarda ve yasada yerleşme olarak gösterilen ancak içlerinde herhangi bir yerleşmenin olmadığı ve nüfusun yaşamadığı boş alanlar da bulunmaktadır (Harita 28).

Çizelge 27. Lefke İlçesinin yönetsel bölünüşü

Lefke İlçesi		
Bucaklar		**Lefke Bucağı**
Yerleşim Birimleri	Kasaba Yerleşmeleri	Lefke
	Köy Yerleşmeleri	Bademliköy
		Bağlıköy
		Cengizköy
		Denizli
		Gemikonağı
		Yedidalga
		Yeşilyurt
		Çamlıköy
		Doğancı
		Gaziveren
		Taşpınar
		Yeşilırmak

1. İlçe Merkezi

Lefke ilçe merkezinin adını Mısırlı bir prens olan Lefkon'dan aldığı ve buranın MÖ 300 yılında bir şehir kurması için düğün hediyesi olarak Lefkon'a verildiği söylenmektedir. Yaklaşık olarak 4.000 senelik bir tarihçeye sahip olan kasaba, tarih süreci boyunca, temiz havası, huzurlu ortamı, yeşilliği, bol su kaynakları ve çevresindeki bakır maden yataklarından dolayı birçok medeniyet tarafından tercih edilmiştir. Özellikle Osmanlı, Roma, Venedik ve İngiliz dönemi eserleri Lefke'de göze çarpmaktadır.

Lefkoşa'dan 62 km., Girne'den ise 68 km. uzaklıkta bulunan ilçe merkezi, 8 km² yüzölçümüne sahiptir. Kasaba, 2017 yılında yapılan yasal düzenlemeyle ilçe ilan edilen Lefke'nin, ilçe merkezidir. Kasaba fonksiyonlarının devam ettiği ilçe merkezinde yaklaşık 1.500 adet ceviz ağacı, 2.000 adet hurma ağacı ve portakal ağaçları bulunmaktadır. Bu ürünlerin yetiştiriciliği kasaba halkının önemli geçim kaynaklarını oluşturmaktadır. Bunun dışında Lefke'de bulunan bakır maden yatakları dolayısıyla, kasabada madencilik yıllarca önemli rol oynamıştır. C.M.C (Cyprus Mines Coorparation - Kıbrıs Maden Şirketi) 1914 - 1975 yılları arasında Kıbrıs'ta bakır madeni alanında çalışmalar yürütmüştür. Özellikle 1940-1950 de Bakır Madenciliğinin zirvede olduğu yıllarda Lefke en parlak dönemlerini yaşamış, Kıbrıs adasının her yerinden göç almıştır. Faaliyetlerine son verildikten sonra kasaba sürekli göç vermiş ve bugün nüfusu 3.009 kişi'dir.

Antik Soli Harabeleri ve Kıbrıs'ta bilinen tek Pers eseri Vuni Sarayı Lefke belediyesi yönetsel alan sınırları içerisinde yer almaktadır. 41 adet Osmanlı mimari özelliklerini taşıyan konak, 3 adet camii, Osmanlı türbeleri, Osmanlı dönemine ait su kemerleri Lefke'deki tarihi eserler arasındadır. Batıda yaygınlığı ile bilinen Nakşibendi-Hakkâni Sufi tarikatı lideri Şeyh Nazım Kıbrısî'nin evi ve dergâhı da Lefke'dedir.

1900 senesinde kurulan Lefke Belediyesi, Kıbrıs'taki en eski Türk belediyesidir. 1970'li yıllarda, Lefke 53 köyün merkezi durumunda iken, günümüzde 12 köy Lefke

belediye hudutları içerisindedir. 1990 yılında Lefke bölgesine ekonomik ve sosyal bir hareket getirmek maksadıyla kurulan, Lefke Avrupa Üniversitesi'nde (L.A.Ü) farklı ülkelerden gelen yaklaşık 5.500 öğrenci öğrenim görmektedir. Üniversite'nin açılması kasabada nüfusun ve fonksiyonel özelliklerin artmasına neden olmuştur.

İlçe merkezinde yapılan arazi çalışmalarında Karşıyaka, Tepe, Acendu, Karadağ ve Aplıç gibi çeşitli mahalle adlarına rastlanılmış olsa da, resmi olarak böyle bir mahalle bölümlemesi görülmemiştir. Bahsedilen bu alanlara ait ayrı nüfus sayım verisi veya mahalle sınırını gösterir haritalar bulunmamıştır. KKTC Harita Dairesi tarafından tüm ilçe merkezlerine ait şehir planları hazıırlanmış olmasına rağmen, hala Lefke ilçe merkezinin haritası yapılmamıştır.

Şekil 14. Lefke Kasabası uydu görüntüsü

Kaynak: Google Earth 2018.

Fotoğraf 6. Lefke kasabası

Kaynak: http://www.lefkebelediyesi.com/

Fotoğraf 7. Lefke ilçe merkezi

Kaynak: http://www.lefkebelediyesi.com/

2. Köy Yerleşmeleri

Lefke İlçesinde 12 köy yönetsel alanı bulunmaktadır. 2008 yılında yapılan düzenleme ile ilçedeki tüm köyler Lefke belediyesi hizmet sınırlarına dahil edilmişlerdir. 2008 yılında yapılan bu düzenlemeden önce de muhtarlarından edinilen bilgiye göre

Denizli, Gemikonağı ve Yedidalga köyleri resmi düzenlemeyle olmasa bile kendi istekleri ile belediyeye bağlanmışlardır.

Çizelge 28. Lefke İlçesinde belediyelere bağlanan köy yerleşmeleri

LEFKE İLÇESİ
1. Lefke Belediyesi
1. Taşpınar
2. Çamlıköy
3. Yeşilırmak
4. Doğancı
5. Gaziveren
6. Yeşilyurt
7. Cengizköy
8. Bağlıköy
9. Gemikonağı
10. Denizli
11. Yedidalga
12. Ömerli
13. Bademliköy

Yapılan incelemede Yedidalga, Gemikonağı ve Denizli köylerinin 2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasası'nda yerleşim yerleri arasında gösterilmediği fark edilmiştir. İlgili yasaya bu köyler de eklenmelidirler. Bunun yanı sıra yasada adı geçen Bademköy, Bademliköy olarak düzeltilmelidir. Günebakan, Kurutepe, Madenliköy, Ömerli, Taşköy içerisinde nüfus ve yerleşmenin olmadığı alanlardır. Yasadan çıkarılmalı ve bahsedilen topraklar kendilerine en yakın olan diğer gerçek köy yönetsel alanına dahil edilmelidirler. Yine yasada adları yazılı olan Süleymaniye ve Şirinköy ara bölgede kalmış olan 1974 öncesindeki köylerdir. Günümüzde Lefke İlçesi sınırlarına girmemektedirler, dolayısıyla bu eski yerleşmeler de yasadan çıkarılmalıdırlar.

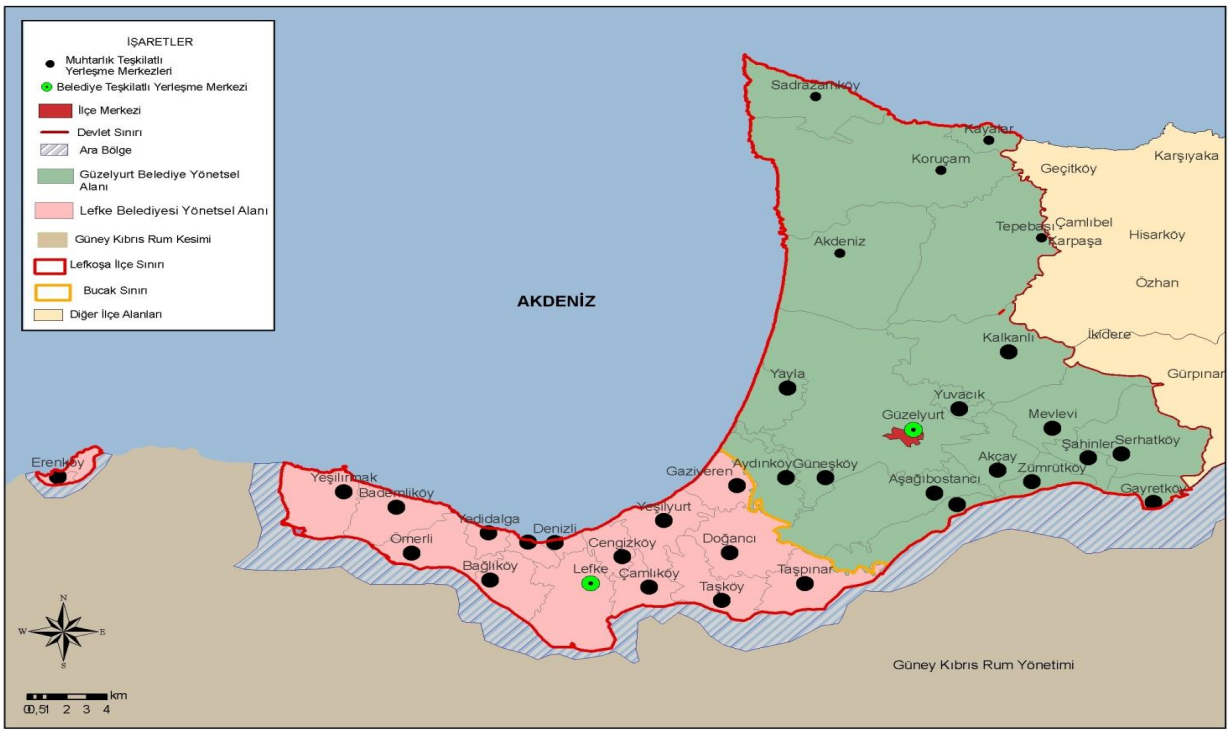
İlçeye bağlı olan 12 köy yerleşmesinde yaşayan insanlar genellikle ekonomik faaliyet olarak tarımla uğraşmaktadırlar. Yeşilırmak ve Yedidalga çilek yetiştiriciliği ile ünlenmiş köylerdir. Her yıl çilek festivalleri düzenlenmekte, adanın her yerinden ziyaretçiler bölgede ağırlanmaktadır. Portakal, kavun, üzüm, avakado, ceviz, turunç yetiştirilen diğer ürünlerdendir. Ayrıca balıkçılık da önemli bir ekonomik faaliyet olarak

kendini göstermektedir. Sahil boyunca uzanan ilçe alanı balıkçıları ve balık restoranlarıyla ünlüdür.

Lefke İlçesinin, 2017 yılında yapılan yasal düzenlemeyle Güzelyurt İlçesinden ayrılarak ayrı bir ilçe alanı yapılması tamamen politik bir karar olarak karşılanmıştır. Ayrı bir ilçe alanı olmasının hiçbir olumlu etkisinin yaşanmadığı aksine bütçe israfına neden olduğu, yapılan kaymakamlık ve belediye görüşmeleriyle ortaya çıkmıştır. İlçenin tüm resmi kurumlarla olan işleri hala daha Güzelyurt ilçesinden yapılmaktadır.

Yukarıda bahsedilen konular göz önüne alınarak ilçe için bir öneri haritası hazırlanmıştır. Bu haritaya göre Güzelyurt ilçesi, önceden olduğu gibi Güzelyurt ve Lefke olmak üzere 2 bucağa ayrılmıştır. Sadrazamköy, Koruçam, Kayalar, Akdeniz ve Tepebaşı Güzelyurt bucağına dahil edilmişlerdir. Lefke bucağında, yerleşim merkezleri ara bölgede kalan Şirinköy ve Süleymaniye ilçe alanından çıkarılmıştır. Günebakan ve Yukarı Yeşilırmak, Yeşilırmak köy yönetsel alanına dahil edilmişlerdir. Yine yerleşme merkezi Güney Rum Kesiminde kalan Madenliköy'ün de KKTC topraklarında kalan sınırları Çamlıköy yönetsel alanına dahil edilmiştir (Harita 29).

Harita 29. Önerilen Güzelyurt İlçe haritası

IV. KKTC'DE MÜLKİ İDARE VE YEREL YÖNETİM ALANLARININ YÖNETİMİYLE İLGİLİ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Kaymakamlıklarla Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi

KKTC İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Merkez Kaymakamlık ve altı ilçe kaymakamlığı ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde, kaymakamların görev sürelerinin genellikle hükümetlerin görev süreleriyle eş zamanlı olduğu ortaya konulmuştur. KKTC'de Kaymakamlar, üçlü kararname ile atanmakta ve herhangi bir mesleki tecrübe aranmamaktadır. Katılımcılar bu durumu şöyle ifade etmiştir;

"Kaymakamlıklar üçlü kararname ve siyasi atama ile yapılır. Bunun yanlış olduğunu düşünürüm. Her gelen hükümet yeni kişi atar ve makamda yeterli köklü bir bilgi birikimi oluşamıyor. Rahat iş yapılamıyor. Görevden alınma korkusu oluyor. Türkiye'deki gibi sınavla içten yavaş yavaş yükselmeleri gerekir." (K 1)

"Kaymakamlık biliyorsunuz burada siyasi atamadır Türkiyede meslektir. Bu neye yol açıyor. Kaymakamlık ne demek? Kayım makamı gibi devletin buradaki varlığıdır, yani çok etkili bir makamdır. Ama vatandaş yurttaş veya bir başkası hükümetin değiştiği anda sizin de değişeceğinizi bildiği anda buranın etkinliğini zayıflatırsınız. Bu devletin gücünü otoritesini zayıflatır." (K3)

"Toplamda 24 senelik bir deneyimim var. 2003'den bu yana ilk defa liyakat sistemi[37] uygulandı ve bununla şu anda 3 tane kaymakam atandı. En önemli sıkıntı üçlü kararname ile atama yapılmasıdır." (K 6)

Bu sistem yapılacak yasal düzenlemele ile değiştirilerek, Türkiye'deki gibi kaymakamlık bir meslek haline getirilmelidir. Belirli aşamalardan ve eğitimden geçtikten sonra kaymakam olunursa, bilgi birikimi ve tecrübenin devamlılığı sağlanacaktır.

[37] Kamu hizmetlerine girişin veya hizmet içinde ilerlemenin kişisel yakınlık, aynı siyasi görüşü paylaşma vb. ölçütlere göre değil de, görevin gerektirdiği yeterlilik, nitelik ve yeteneklerin ölçüldüğü, aynı şartları taşıyan herkesin katılımına açık olarak, yapılan sınav yoluyla belirlendiği sisteme "Liyakat Sistemi" denir.

İdari bölünüş sistematiği içerisinde varlıklarını sürdüren bucak alanları, yasaya göre bucak sorumluları tarafından yönetilmektedir. Ancak yapılan görüşmelerde, kadro eksikliğinden dolayı bazı kaymakamlıklarda bucak sorumlusu bulunmadığı görülmüştür. Kaymakama söz verecek olursak;

"Merkez Bucaklar Kaymakamlık binasında, diğerleri bucak merkezlerindedir. Ancak Bucak Sorumlusu olmayan yerlerde, bucak işlerini de biz yürütürüz. Personel eksikliğinden dolayı bir bucağımız tam aktif değil. Diğerinde ise hiç açılmamıştır." (K 7)

"Kaymakamlık merkez ve bucağımız var. Ama bucak olarak yok. Merkezde olan bir yapıdır. Teşkilat yasasında gösterilen işte bucak sorumlusu yeteri kadar kıdemli müfettiş yok. Teşkilat yasamızdaki kadrolarımız da yok."(K 4)

Faal yönetimsel fonksiyonları bulunmadığı, gerekli yasal düzenlemeler yapılmadığı için idari bölünüş sistematiği içindeki varlıklarını sürdüren Bucaklar, gerekli yasal düzenleme yapılmalı ve kaldırılmalıdır.

Bazı Kaymakamlıklar, 14/2008 sayılı Belediyeler (Değişiklik) Yasası'nın verdiği yetki uyarınca Bakanlar Kurulu tarafından kaymakamlıklara bağlı köylerin belediyelere bağlanmasını olumlu yönde değerlendirmektedir;

"İyi oldu yükümüz hafifledi hem devlette büroksi daha fazla, iş yapmak daha zor. Belediyeler köylere daha kolay erişerek, daha hızlı yatırım yapabilirler" (K 2)

Bazı Kaymakamlıklar da bu durumun sorun yarattığını şu şekilde açıklamıştır;

"Biz köyleri nasıl idare ederdik? Kamu sağlığı sandığı ve içme suyu sandıkları vardı. Muhtarlar köy sakinlerinden topladıkları paralarla köylere hizmet götürürlerdi. Bankada hesapları vardı, bizim kontrolümüzde yıllık olarak toplanırdı, bakanlığın da eklediği katkıyla, kaymakamlık köylerde hizmet yapardı. Köyler daha

sonra belediyelere bağlandığında zaten belediyelerin durumları iyi değil sonra noldu devlet yasayla köydeki kişi başına katkıyı da belediyelere verdi. 2008'den bu yana hiçbir belediye köyden aldığı katkıyı, köye yatırım olarak döndürmedi. Kendi bütçesine kaydırdı ve kendi bütçesindeki ihtiyaçlarını sorunları çözmek için kullandı. Köyler şu anda bizim bıraktığımız noktada değil. İş yapılan köylerimiz da vardır. Başkan iyi niyetlidir. Herkes için konuşmuyorum bunu. Ama gerçekten de çivi üstüne çivi çakılmayan köylerimiz var." *(K 6)*

"Bütün köyler belediyelere bağlandı. Kaymakamlıklarda bir rahatlama oldu. Ancak belediyelerin altyapıları tam olmadığı için, bu işe bir altyapı hazırlanarak gitmediği için, düşünün sizin geliriniz artmadı ama size 5 tane çocuk verdiler. Sizin personel aynı, o 5 çocuğa nasıl bakacaksınız? Yetişmiş eleman yönünden kadrolar yok. Bir başkan yanına bir müdür ötekiler işçi sınıfından yani yönetim kadrosu da zayıf belediyeleri." (K 7)

Belediyelerin İçişleri Bakanlığı ve Yerel Yönetimler Müdürlüğü tarafından denetlenmesi, ayrıca köylerden toplanan paralarla her yıl köyler için de belli bir yatırım bütçesi ayırılması sağlanmalıdır.

Kaymakamların büyük çoğunluğu yetkilerinin kısıtlandığını şu şekilde ifade ediyorlar;

"2008'de yetki devri yaşandı. Kaymakamlıkların gelirleri ve bütçeleri kısıtlandı. Personel teşkilatı kısıtlandı. Yasada tanımlanan kadrolar açılmıyor verilmiyor ve malesef yeterli kalifiye personelimiz yok. Kaymakamlıkların içi boşaltıldı. Yetkimiz var ancak kullanamıyoruz."(K 4)

"Yaptırım şeyimiz yokdur. Mesela belli konular vardır, işte dereler, sahiller ve hali araziler bize bağlıdır. Bunlarla ilgili herhangi bir olumsuz müdahaleye karışırız. Yasal yönden müdahale ederik gerekirse yargı yoluna kadar gidebilirik ama onun dışında

bişeyimiz yoktur. Mesela köy içinde bir ağılın köylünün şikayet etmesi halinde dışarı çıkarılmasında bizim yetkimiz yoktur. Biz naparık hali arazi varsa ağıl yapılabilecek teklif ederik köylüye, sana yer veriyoruz sen çık burdan köylüyü rahatlat. Adam derse benim mali durumum yoktur taşımaya bişey yapamayız. Yani yaptırımımız yoktur orda." *(K 5)*

İşlevsizleştirilen Kaymakamlıklar teknik donanım, altyapı ve bütçe yaratılarak yeniden güçlendirilse, merkezi idarenin yereldeki yaptırımı ve otoritesi de artacaktır. Yasal olarak sahip olunan yetkiler kullanılabilecek, kurumların vatandaşa hizmet vermesi sağlanacaktır.

Ara bölge ile Güney Kıbrıs Rum Kesimine komşu olan Lefke, Lefkoşa ve Gazimağusa ilçelerinde, ilçe sınırlarına dahil olan ancak nüfus ve yerleşmenin bulunmadığı boş alanlar tespit edilmiştir. Ancak Kaymakamlıklar bu konuyla alakalı problemin farkında olmadıkları gibi, buralarda ilgili yasal bir düzenlemeyi de gerekli görmediklerini şöyle ifade etmişlerdir.

"B*iz köy sınırlarını ta Rum Döneminden beridir hiç değiştirmedik. Bazı bakanlar kurulu kararı ile bazı küçük parseller bazı köye dahil edildiği oluyor. Ama durup dururken ben köyümün sınırını şuna vereyim öbürünü buna alayım diye bir şey olmaz. Buaradaki bölgelerin bir çoğu askerin kullanımında veya ara bölgede, ancak insanlar buralardaki alanları ekip biçiyorlar. Boş alan yoktur."(K 1)*

"Sınıra yakın bölgelerde yerleşim yerleri var ama boş yerler da vardır iskânın kontrolünde tarımsal amaçlı. Kaymakamlığın kontrolünde değil. İçişlerine bağlı İskân Dairesine. KKTC devletine ait malların dağıtımını icarını herşeyini yapan iskândır." (K 6)

Yasal mevzuat ile mevcut yapı arasındaki bu uyumsuzluk yapılacak yeni düzenlemelerle giderilmelidir. İsimleri bile Türkçeleştirilmemiş, haritalarda eski Rum

isimleriyle anılan bu alanlar en yakın köyün yönetsel alanına dahil edilmelidir. KKTC toprakları üzerindeki tüm alanlar içerisinde yerleşme olsun ya da olmasın, 2008 yılında illaki bir Belediye'nin hizmet alanı içerisine dahil edilmiştir. Ancak bu düzenlemeler politik kararlar doğrultusunda yapılmış, yerleşmelerin gerçek ihtiyacı veya bağlanacağı belediyeye mekânsal uygunluğu göz ardı edilmiştir. Belediyelerin yönetsel alanları dahilinde olan, ancak içinde yerleşme ve nüfusun bulunmadığı boş alanlar, Belediyeler tarafından değerlendirilmemekle birlikte, buralara herhangi bir hizmet de götürülmemektedir.

Kaymakamların hepsi, yönetsel teşkilatlanmada Kaymakamlığın olmazsa olmaz olduğunu ve kurumun güçlendirilerek devam ettirilmesi gerekliliğini savunmaktadırlar.

"*Sistem tamamdır ama bunun geliştirilmesi gerekir. Mevcut kadroların likayat sistemine göre doldurulup da altda çalışan personelin daha verimli çalışabileceği şartların oluşturulması lazım. Veya onların hizmet içi eğitimler yaparak daha iyi hizmet verebilecekleri."(K 6)*

Birçok Belediyenin mali yapısının çöktüğünü, batma noktasına geldiklerini, iş ve yatırım yapamadıklarını söyleyen Kaymakamlıklar, Belediyelerin birleştirilmesi ve sayılarının azaltılması gerekliliği üzerinde durmuşlardır. Konuyla ilgili şöyle denmiştir;

"Çok farklı kriterlerin değerlendirilmesiyle Belediyelerin birleştirilmesi gerekmektedir. Sadece ekonomisine ya da nüfusuna bakarak belediyeleri birleştirmek hatalı olacaktır. Mesele sürdürülebilir yapıya ulaşmaktır, kaynakların oluşturulmasıdır."(K 5)

"Çok büyük ölçekli bir ülke değiliz. Bu kadar bölünmelere hiç gerek yoktur diye düşünürüm. 28 belediye var, 28 belediye yerine örnek veriyorum 10 belediye ile de bu işler yapılır."(K 2)

"Ülkemizdeki 28 belediyenin aşağı yukarı 14'e inmesi. Tabi bütün püf noktası bu değildir. Mesele sürdürülebilir yapıya ulaşmaktır kaynakların oluşturulmasıdır belediyeleri o noktaya getirebilmektir." (K 1)

2. Belediye Başkanlarıyla Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi

Tüm ilçelerden toplam 14 Belediye ile iletişime geçilmiş, belediye başkanlarıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Belediye Başkanlarından alınan bilgiye göre, ilçe kaymakamlığı ile belediyeler arasında özellikle inşaat ruhsatı verme konusunda yetki karmaşası yaşanmaktadır. İlçe merkezleri ve Gönyeli şehri dışındaki tüm yerleşmelerde inşaat izni verme yetkisi Yollar ve Binalar Yasası (Fasıl 96) uyarınca kaymakamlıklardadır. Belediyelerin uygun görmediği veya altyapısı tamamlanmamış yerlere inşaat izni verilebilmesi sorun yaratmaktadır. Belediye Başkanları konudan şöyle bahsetmişlerdir;

"Tek sıkıntı inşaatlar biz kırsal belediye olduğumuz için inşaat birimimiz yoktur. Bu birim için ilçe kaymakamlığından yardım alıyoruz. İlçe belediyelerinde belediyelere bağlıdır. Ve bütün çalışmaları kontrolü hesaplamaları belediye yapar. Bizde o yoktur. Biz onları kaymakamlığa yaptırırız. İzinleri kaymakamlık verir. Bütün belediyelerde yetkinin belediyede olması daha mantıklı olur. Karmaşa var şu an." (K 17)

"Bizim gibi belediyeler inşaatlarla ilgili tamamen yetkisizdir tamamen görüş verilerek ve iyi niyet doğrultusunda müdahale edebiliyoruz. Gerçekten büyük bir sıkıntı oluyor. Düşünün ki biz belediye kendi bölgesindeki ekonomik gelişimi sağlayamazsa düzenleyemezse sosyal hayatı düzenleyemezse, hatta karar verme organlarının içerisinde yoksa o belediyenin pozisyonunun tamemen çöp toplama ve su verme ile ilgili yükümlülükler, çoğu belediyeler şu anda temizlik yapma ve personeli ödemeyle meşguldür." (K 15)

Köy yönetsel alanlarıyla birlikte, idari hizmet sınırları içerisinde tüm yatırım ve planlama belediyelerin yetkisinde olduğuna göre, inşaat ve ruhsat izinlerini vermeye yetkili tek kurum da belediyeler olmalıdır. Özellikle yerelden ve yerinden yönetim anlayışında belediyelerin imar ve altyapı gibi teknik şubelerinin mutlaka oluşturulması ve teknik personellerin imar ve inşaat ruhsat izinlerini takip etmeleri çok daha faydalı olacaktır.

Derelerin bakımı ve temizliği ile ağıl ve mandıra yollarının yapımı kaykamlığın görevi olmasına rağmen, kaymakamlıklarda yeterli araç gereç olmaması, işgücü ve maddi kaynak eksikliği nedeniyle bu görevler de belediyelerin üzerine kalmaktadır. Böylece kaymakamlıklar mevcut yasal görev yetkilerini de tam anlamıyla yerine getirememektedir. Kaymakamlıklarda yürütülen günlük rutin işlerin dışında, hiçbir işlevi kalmadığını düşünen Belediye Başkanlarını dinlersek;

"Kaymakamlığın bir fiil kaldırılması gerekir bence. Devlet hala daha yerelde bir miktar daha etkili olmanın yolunun kaymakamlıktan geçtiğini zanneder. Ama işlevi kalmadı, mazot parasını bile belediyelerden talep ederler. Belediye personeli, kaymakamlığın bütün işlerini yapabilir. Av rushatı, doğum, ölüm belgesi vermek için kaymakamlık makamı oluşturmak saçma bişey veya belediyeler içinde kaymakamlık ofisleri olabilir. Belki de daha efektif olur bunlar." (K 11)

"Kaymakamlık monoton bir yapı içerisinde; bizim gibi küçük belediyelere inşaat izni veren, kimlik kartı çıkarmak için oraya müracaat edilen. Belediyeler kaymakamlıklardan daha işlevseldir. Yani vatandaşa sorsan belediyemi daha şeydir, kaymakamlıkmı sana belediye derler. Mesela Türkiye'de kaymakamlık dediğiniz zaman akan sular durur. Ama bizde bu noktada değil. Bizde Belediye Kaymakamdan daha üstündür." (K 14)

"Dereler aslında Kaymakamlığın yetkisindedir ama biz müdahale ettiğimizde vatandaş önce bizden bilir. Her türlü sorunu vatandaş belediyeden bilir. Bu kış sel oldu dereler doldu, su bastı bizi, kaymakamlıklar hiçbişey yapmadı" (K 16)

KKTC'de 6'sı ilçe merkezi olmak üzere, halen 28 belediye bulunmaktadır. 14 belediye örgütlü yerleşmenin nüfusu 5.000'in altında olduğu için Kanunda kent belediyesi ve kent belediyesi olmayan belediye ayrımı yapılmıştır. Belediyelerin özellikle çevre ve alt yapı sorunlarıyla baş edebilmeleri için yeterli gelire ve yönetim kapasitesine sahip olmaları gerekmektedir. Kent belediyesi olmayan belediyelere trafik ve imar yetkisi gibi bazı yetkiler tanınmamıştır. Ancak bu sürdürülebilir bir durum değildir. Ölçeği uygun olmayan beldelerin yerel yönetim hakkı zayıflatılmıştır. Belirtilen yetkilerin merkezi yönetim tarafından kullanılması yerine ölçek sorununun çözümüne odaklanmak yerinde olacaktır.

Belediyelerin en büyük gelir kaynağı, hizmet verilen nüfus büyüklüğü oranında her ay devletten alınan katkı paylarıdır. Az nüfusa sahip belde belediyelerinin yetersiz gelir ve yönetim kapasitesiyle büyük maliyetli çevre ve alt yapı yatırımlarını gerçekleştirmeleri mümkün olmamaktadır. Belediyelerin başta personel giderleri olmak üzere çok yüksek sabit giderleri bulunmaktadır. Sabit maliyetlerin düşürülmesi ve her bakımdan etkinliğin sağlanması bakımından belediyelerin sayısının azaltılması gereklidir. (TEPAV, 2012.) Bunun dışında Belediyelerdeki diğer bir önemli sorun da kalifiye personel azlığı ve kurumsal yapı eksikliğidir. Proje tasarımı yapacak, uygulanmasını takip edebilecek, teknik personel azlığı sıkıntı yaratmaktadır. Görüşmeye katılan Belediye Başkanlarının büyük bir kısmı ülkedeki belediye sayısının azaltılması gerektiğini düşünmektedir. Bunu şu şekilde dile getirdiler;

"*Belediye sayısı fazladır. Bu konuda uzunca bir süredir bir tartışma sürer ama herhangi bir irade koyamadı siyasi yapı. 14-13 hatta 12'ye düşürülmesi. Yani bu konu 10 yıldır hep tartışılır bu böyle bir yerel yönetimler reformu anlamında. Ona da ihtiyaç var tabi bunun iyi organize edilmesi gerekir." (K 8)*

"İlk adım belediyelere bağlanması köylerin. 28 belediyenin 15'e düşmesi için bir çalışma başlatıldı 2008'den bu yana. Üzerinden 10 yıl geçmesine rağmen hala gündemdedir. Belediye sayısı gerçekten fazladır. Büyük ihtimalle bu reformdan sonra bucak belediyeleri kalacaktır diye düşünürüm. Bize başka belediye bağlarlarsa bağlasınlar bizim kapımız açıktır." (K 9)

"Çok ciddi anlamda süratli bir şekilde belediyelerin birleştirilmesi gerekiyor. Bu hem de böyle geçiş süresi yapalım, 28'dir da 14 yapalım 16 yapalım da bir sonra yine bir hamle daha yaparız değil, köklü bir hamle yapacağız. 5 ilçe 5 belediye yapacağız. Lefkoşa, Girne, Güzelyurt, Mağusa, İskele. Lefke de ilçe oldu ama sürdürülebilirliği olmayacak." (K 15)

Diğer bir kısmı ise sayının değil fonksiyonun önemini savunarak, hizmetlerin özelleştirilmesi yada uzmanlık alanlarına göre ayrı ayrı kurumşallaştırılması gerekliliğini vurguladılar;

"Belediyelerin genel itibariyle görev tanımlarını belirlerseniz, sayı çok da önemli değil. Belediyelerin hizmetleri birleşecek kendileri aralarında. Örneğin kanalizasyon işletmesini şu andaki mevcut yapımızda biz işletemeyiz. Ama biz bunu Lefkoşa'nın daha iyi yapacağına inanıyoruz. Örneğin Lefkoşa'nın tüm ilçe sınırları içerisi, Güzelyurt da lefke da Lefkoşanın kanalizasyon birimine bağlı olması daha doğrudur. Hem daha bütünlüklü projeler hem de gelir açısından daha büyük bir proje şansımız olabilir. Benim genel felsefem budur." (K 10)

"Dünya veya Avrupa ölçeğinde çok farklı uygulamalar var. Çok küçük beldelerin dahi belediyelerinin olduğu bir anlayış var. Merkezi olmayan bir anlayış. Belki de 35 tane belediye olabilirdi ama belediyeler arasında yetkilendirme farkı olabilir. Yani Lefkoşa büyük şehir mantığına gelebilir, yine kalabilir Lefkoşa ilçesindeki diğer belediyeler. Bazı yetkiler imar, kanalizasyon, su altyapısı gibi yetkiler büyük

belediyenin tekeline girer. Diğerleri da yürütmeye devam eder. Bu Türkiye'de de böyledir." (K 11)

"Kanalizasyon, Su idaresi, Çöp toplama gibi konular için Belediyelerden ayrı birimler olması lazım. Tüm ülkede. ayrılması lazım. Belediyelerden çıkıp ayrı bir yönetimi olması lazım. Başka bir uzmanlık alanıdır. Sağlam yapıların kurulup ondan sonra birleştirilmesi lazım belediyelerin."(K 12)

KKTC'nin yanıbaşındaki sınır komşusundan örnek verilecek olursa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nde, ülke genelinde Kanalizasyon altyapısı ve atıksu arıtımı Belediyelerden ayrı uzman kurullarda yönetilmektedir. Her ilçede ayrı "Sewerage Board" (Kanalizasyon Kurulu) denilen özerk otoriteler oluşturulmuş, teşkilat şemaları işin uzmanı kişilerden oluşmuş, ilçedeki tüm belediyelerin başkanları da bu otoritenin yönetim kurulunda söz hakkı almışlardır. Kanalizasyon alanında yapılacak tüm altyapı projeleri, bütçeleri, gelirleri, arıtma tesisleri vb. bu kurullarda organize edilmektedir. KKTC'de de uzmanlık ve ülkede bütünlük gerektiren konularda bu tarz özerk kurumların oluşturulması gerekmektedir.

Belediye Başkanlarının neredeyse tamamı köylerin belediyelere bağlanmasını olumlu bir karar olarak değerlendirmişlerdir. Ancak genişleyen idari alan sınırlarında, vatandaşa hizmet götürmekte zorlanan çok fazla belediye bulunmakta, bu durum da sıkıntılara yol açmaktadır. Başkanlardan dinleyecek olursak;

"Belediyecilik açısından hizmet alma adına doğru oldu. Yalnız belediyeler bugünkü koşullarda bağlanmamış olsaydı daha kötü konumda olacaktı." (K 18)

"Hiçbir beldenin belediyesiz kalmaması lazım. Bu doğru bir uygulamadır. Ama farklı belediyelerde yaşanan bir sürü anomali var. Özellikle coğrafi noktalarda ciddi sıkıntılar var. Çünkü o dönemki siyasi irade çok politize kararlar verdi. Hangi belediye başkanının hangi partiye bağlı olduğuyla alakalı verilmiş kararlardır. Böyle olunca bence hizmet götürme noktasında belediyelerin önemli bir bölümünü geriye

itti 2008. Coğrafi anlamda büyüdü ama kendi yetkileri paralelinde devlet katkısında o dönem için artış almadılar. Ciddi bir sıkıntı oldu bu. Evet oradaki insanlardan vergi alınmaya başlanmış olabilir ama bir sürü kırsal belediye bunu başaramadı. Çünkü öyle bir alışkanlık yoktu o güne kadar. Suya çok cüzi ücretler verirlerdi, temizliğe para vermezlerdi, sağlık hizmetlerine vermezlerdi vs gibi. İnsanlarda çok çabuk bir beklenti oluşmaya başladı ben bu vergiyi veriyorum yarın bana bu hizmetin gelmesi gerekir gibilerden."(K 11)

3. Muhtarlara Uygulanan Anketlerin Analiz Edilmesi

Köy muhtarlarına, mahalle muhtarları da eklendiği zaman KKTC genelinde toplam 240 muhtarlık bulunmaktadır. Örneklem olarak bu sayının %20'si alınmış ve 48 muhtarlığa 5'li Likert ölçeği uygulanmıştır. Anket sonuçları analiz edilip, değerlendirildiğinde aşağıdaki belirtilen durumlar ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan muhtarların %54.2'si, 51 yaş ve üzerindeki kişilerden oluşmaktadır. Bu durum bize, kişilerin çoğunlukla ileriki yaşlarda muhtarlık yapmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Katılımcılardan 26 kişi 51 yaş ve üzeri, 16 kişi 41-50 yaş arası ve 6 kişi de 31-40 yaş aralığındaki kişileridir (Çizelge 29).

Çizelge 29. Araştırmaya katılan muhtarların yaş gruplarına göre frekans analizi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	31-40	6	12,5	12,5	12,5
	41-50	16	33,3	33,3	45,8
	51 ve üzeri	26	54,2	54,2	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

Kadınların sosyal yaşama ve iş hayatına katılma oranları eski dönemlere göre artmışsa olsa da, yönetsel teşkilatlanmada KKTC'nin hala erkek egemen bir toplum olduğu görülmektedir. Ülkedeki 28 Belediye Başkanının tümü erkek iken, araştırmaya katılan 48 muhtarlarda sadece 4 tanesi kadındır (Çizelge 30).

Çizelge 30. Araştırma katılan muhtarların cinsiyetlerine göre frekans analizi.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kadın	4	8,3	8,3	8,3
	Erkek	44	91,7	91,7	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

Ülkedeki muhtarların eğitim düzeylerine bakıldığında çoğunlukla ilköğretim ve ortaöğretim mezunu oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan muhtarlardan 14 tanesi ilkokul mezunu, 10 kişi ortaokul mezunu ve 17 kişi lise mezunudur. Yüksek öğretim mezunu sadece 7 kişiye rastlanmıştır (Çizelge 31).

Çizelge 31. Aratırmaya katılan muhtarların eğitim düzeylerine göre frekans analizi.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	İlkokul	14	29,2	29,2	29,2
	Ortaokul	10	20,8	20,8	50,0
	Lise	17	35,4	35,4	85,4
	Üniversite	6	12,5	12,5	97,9
	Yüksek Lisans	1	2,1	2,1	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

43/2009 sayılı Köy ve mahalle İhtiyar Heyetleri Yasası uyarınca muhtarlar yaptıkları işlemler karşılığında yasaya ekli cetvelin I. kısmında öngörülen cüzi miktarda harçları alma hakkına sahiptirler. Bu harçlar çeşitli hizmetlere karşılık 5 ile 10 TL arasında olan ücretlerdir. Bu harçlara ek olarak Bakanlık, her yıl Devlet bütçesinde gösterilmek koşuluyla, her ay Muhtarlara yürürlükte bulunan aylık asgari ücretin %50'si oranında mali katkı yapar denilmiştir. Bu durum muhtarların neredeyse tamamının ek iş yapmasını sonucunu doğurmaktadır. Geçimlerini sadece muhtarlıktan sağlamaları mümkün görülmemektedir. Arştırmaya katılan muhtarlara sorulan "geçiminizi sadece muhtarlık yaparak mı sağlıyorsunuz?" sorusuna 46 muhtar hayır, 2 kişi de evet cevabını vermiştir (Çizelge 32).

Çizelge 32. Geçimlerini sadece muhtarlıktan mı sağladıklarının frekans analizi.

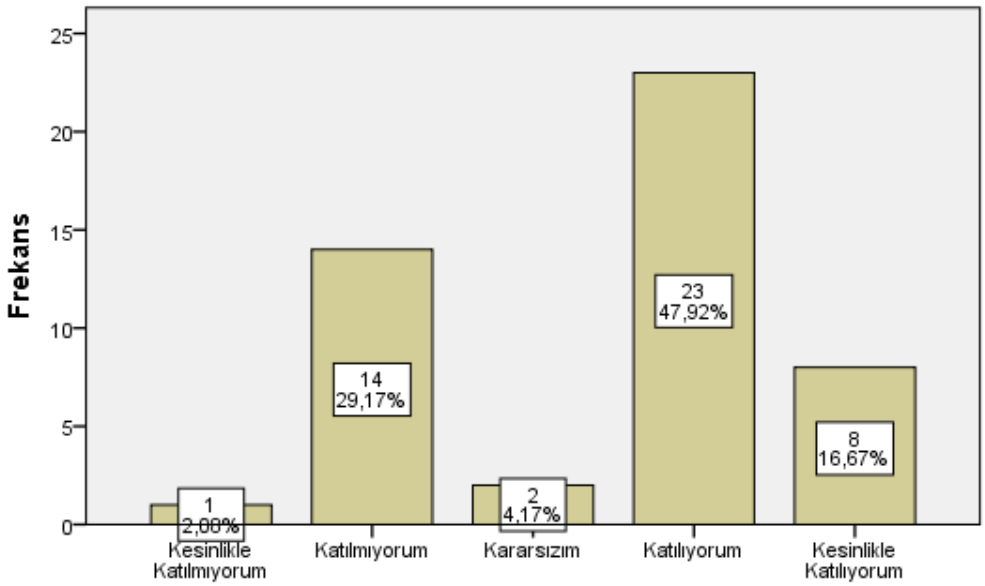
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Evet	2	4,2	4,2	4,2
	Hayır	46	95,8	95,8	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

"Bağlı bulunduğum belediyeden memnunum" ifadesine araştırmaya katılan muhtarlardan 23 tanesi katılıyorum cevabını verirken, 14 tanesi katılmıyorum, 8 tanesi kesinlikle katılıyorum, 2 tanesi kararsızım ve 1 kişi de kesinlikle katılmıyorum cevabını vermiştir. Bu analizden muhtarların % 64.6'sının bağlı bulunduğu belediyeden memnun olduğu ve %31.3'ünün memnun olmadığı görülmektedir (Çizelge 33). Bağlı bulunduğu belediyeden memnun olmadığını dile getiren muhtarlardan bazıları, belediye başkanlarının particilik yaptığını söyleyerek *"başkan kendi partisinden olan muhtarların köyüne yatırım yapar. Bizi geri plana attı. Muhatap alınmıyoruz"* demişlerdir.

Çizelge 33. Bağlı bulunduğum belediyeden memnunum

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,1	2,1	2,1
	Katılmıyorum	14	29,2	29,2	31,3
	Kararsızım	2	4,2	4,2	35,4
	Katılıyorum	23	47,9	47,9	83,3
	Kesinlikle Katılıyorum	8	16,7	16,7	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

Şekil 15. Bağlı bulunduğum belediyeden memnunum

Araştırmaya katılan muhtarlar bağlı bulundukların belediyelere duydukları memnuniyete paralel olarak 25'i "belediyenin verdiği hizmetler yeterlidir" ifadesine katılıyorum derken, 16'si katılmıyorum, 3 tanesi kesinlikle katılıyorum, 2 tanesi kesinlikle katılmıyorum ve diğer 2'si de kararsızım demişlerdir. %58.4'ü hizmetlerden memnunken, %37.5'i memnun değildirler (Çizelge 34).

Çizelge 34. Belediyenin verdiği hizmetler yeterlidir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	2	4,2	4,2	4,2
	Katılmıyorum	16	33,3	33,3	37,5
	Kararsızım	2	4,2	4,2	41,7
	Katılıyorum	25	52,1	52,1	93,8
	Kesinlikle Katılıyorum	3	6,3	6,3	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

"Kaymakamlığa bağlı olmak bizler için çok daha iyiydi" ifadesine katılımcılardan 20 kişi katılıyorum, 20 kişi katılmıyorum, 7 kişi kararsızım ve 1 kişi de kesinlikle katılıyorum demişlerdir. 2008 öncesi durumun kendileri için daha iyi olduğunu düşünen kişiler %43.8'i oluştururken, %41.7'si şuandaki mevcut durumun yani belediyelere bağlı olmanın kendileri için daha iyi olduğunu düşünmektedirler (Çizelge 35).

Çizelge 35. Kaymakamlığa bağlı olmak bizler için çok daha iyiydi.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Katılmıyorum	20	41,7	41,7	41,7
	Kararsızım	7	14,6	14,6	56,3
	Katılıyorum	20	41,7	41,7	97,9
	Kesinlikle Katılıyorum	1	2,1	2,1	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

"Kaymakamlığa bağlıyken daha çok yetkiye sahip sahiptim" ifadesine katılıyorum diyen muhtar sayısı 29, katılmıyorum diyen 14, kesinlikle katılıyorum diyen 3 ve kararsızım diyen 2 kişidir. %66.7'si kaymakamlığa bağlıyken daha çok yetkiye sahip olduğunu düşünürken, %29.2'si bunun tersini düşünmektedir (Çizelge 36). Kaymakamlığa bağlı oldukları dönemde köylülerden su parası topladıklarını, bu paralarla da köye ellerinden geldiğince yatırım yaptıklarını anlattılar. Köye ne yapılıp ne yapılmayacağına kendileri karar veriyor, dış kaynaklardan hibe alabiliyorlardı.

Çizelge 36. Kaymakamlığa bağlıyken daha çok yetkiye sahiptim.

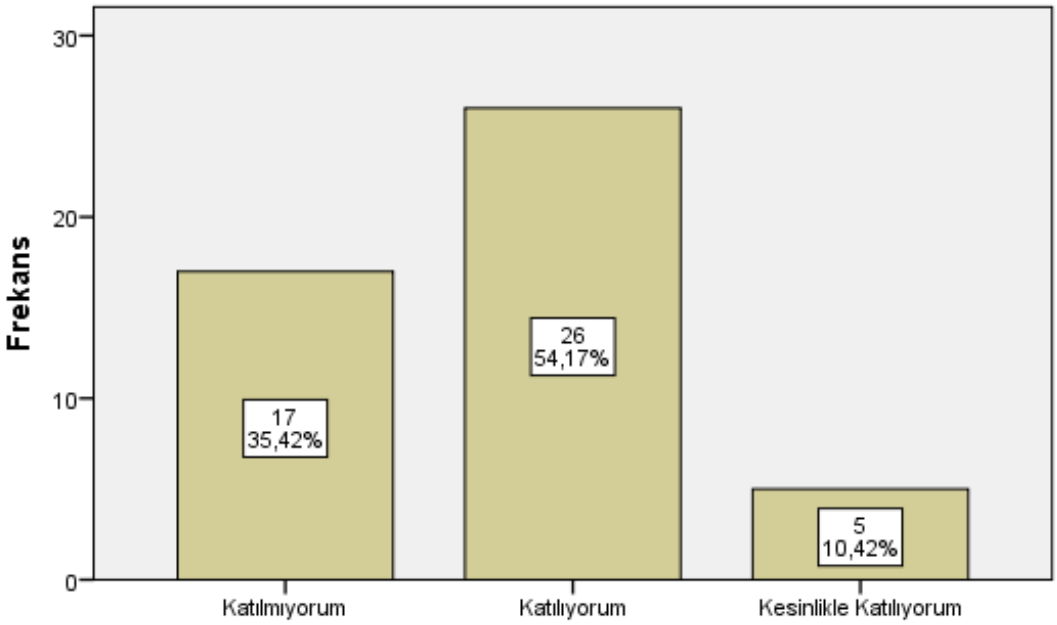
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Katılmıyorum	14	29,2	29,2	29,2
	Kararsızım	2	4,2	4,2	33,3
	Katılıyorum	29	60,4	60,4	93,8
	Kesinlikle Katılıyorum	3	6,3	6,3	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

2008 sonrası köyler belediyelere bağlandıktan sonra yetkilerinin kısıtlandığını düşünen muhtarlar 26 kişi, kısıtlanmadığını düşünenler 17 kişidir. 5 muhtar ise kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Bu durumda %64.6'sı yetkilerinin kısıtlandığını düşünürken, %35.4'ü bunun tersini düşünmektedir (Çizelge 37). Belediyelere bağlandıktan sonra köylüden yasal vergi toplama ve yapılacak tüm yatırım kararı belediye başkanlarına geçmiş oldu.

Çizelge 37. Yetkilerimin kısıtlandığını düşünüyorum

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Katılmıyorum	17	35,4	35,4	35,4
	Katılıyorum	26	54,2	54,2	89,6
	Kesinlikle Katılıyorum	5	10,4	10,4	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

Şekil 16. Yetkilerimin kısıtlandığını düşünüyorum.

35 kişi "kaymakamlıkla aramızda etkili iletişim vardır" ifadesine katılıyorum, 9 kişi katılmıyorum, 2 kişi kesinlikle katılıyorum, 1 kişi kararsızım ve 1 kişi de kesinlikle katılmıyorum demiştir (Çizelge 38). Muhtarların bağlı bulundukları merkezi yönetim kaymakamlıklar olması dolayısıyla, hala kaymakamlıkla etkili iletişim devam etmektedir. Muhtarların halka yazıp verdikleri defterleri, resmi belgeleri onlara sağlayan kaymakamlıklardır.

Çizelge 38. Kaymakamlıkla aramızda etkili iletişim vardır.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,1	2,1	2,1
	Katılmıyorum	9	18,8	18,8	20,8
	Kararsızım	1	2,1	2,1	22,9
	Katılıyorum	35	72,9	72,9	95,8
	Kesinlikle Katılıyorum	2	4,2	4,2	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

Katılımcılardan 31'i "yönetimde söz sahibi olduğumu hissediyorum" ifadesine katılıyorum cevabını verirken, 13'ü katılmıyorum, 2'si kesinlikle katılmıyorum ve diğer 2'si de kesinlikle katılıyorum demişlerdir (Çizelge 39).

Çizelge 39. Yönetimde söz sahibi olduğumu hissediyorum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	2	4,2	4,2	4,2
	Katılmıyorum	13	27,1	27,1	31,3
	Katılıyorum	31	64,6	64,6	95,8
	Kesinlikle Katılıyorum	2	4,2	4,2	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

"Belediye ile aramızda etkili iletişim vardır" ifadesine 31 muhtar katılıyorum, 9'u katılmıyorum, 5'i kesinlikle katılıyorum ve 3 'ü de kararsızım demişlerdir (Çizelge 40).

Çizelge 40. Belediye ile aramızda etkili iletişim vardır.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Katılmıyorum	9	18,8	18,8	18,8
	Kararsızım	3	6,3	6,3	25,0
	Katılıyorum	31	64,6	64,6	89,6
	Kesinlikle Katılıyorum	5	10,4	10,4	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

Ankete katılanlardan 32 kişisi başka bir belediyeye bağlı olmayı istemezken, 8 kişi istiyor, 4 kişi kesinlikle istemezken, 1 kişi kesinlikle istiyor ve 3 kişi de kararsızdır. Bu durum bize muhtarlıkların yönetsel bağlılıklarının büyük oranda mevcut durumla uyumlu olduğunu göstermektedir (Çizelge 41).

Çizelge 41. Başka bir belediyeye bağlı olmayı isterdim.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	4	8,3	8,3	8,3
	Katılmıyorum	32	66,7	66,7	75,0
	Kararsızım	3	6,3	6,3	81,3
	Katılıyorum	8	16,7	16,7	97,9
	Kesinlikle Katılıyorum	1	2,1	2,1	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

"Günlük ihtiyaçlarımı bağlı olduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum" ifadesine 25 kişi katılıyorum, 21 kişi katılmıyorum ve 2 kişi de kesinlikle katılmıyorum demiştir. KKTC'deki köylerin büyük bir kısmında yaşayan halkın günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri market, kasap, benzin vb. ticari alanlar bulunmaktadır. Bu gibi günlük ihtiyaçların ötesindeki gereksinimler için daha çok başka yerleşim birimlerine gitme ihtiyacı doğmaktadır (Çizelge 42).

Çizelge 42. Günlük ihtiyaçlarımı bağlı olduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	2	4,2	4,2	4,2
	Katılmıyorum	21	43,8	43,8	47,9
	Katılıyorum	25	52,1	52,1	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

Muhtarların 23 tanesi tekrar muhtar olmayı düşünürken, 16 tanesi kararsız, 8 kişi katılmıyor, 1 kişi de kesinlikle aday olacağı söylemiştir (Çizelge 43).

Çizelge 43. Tekrar muhtar olmayı düşünüyorum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Katılmıyorum	8	16,7	16,7	16,7
	Kararsızım	16	33,3	33,3	50,0
	Katılıyorum	23	47,9	47,9	97,9
	Kesinlikle Katılıyorum	1	2,1	2,1	100,0
	Toplam	48	100,0	100,0	

4. Köy Halkına Uygulanan Anketlerin Analiz Edilmesi

KKTC nüfus geneli üzerinden gidilmesi çok büyük bir evren oluşturacağı için, maksimum çeşitliliğin sağlanabileceği köy halkı içerisinden rastgele seçilmiş 130 kişi üzerinde 5'li likert ölçeği uygulanmıştır.

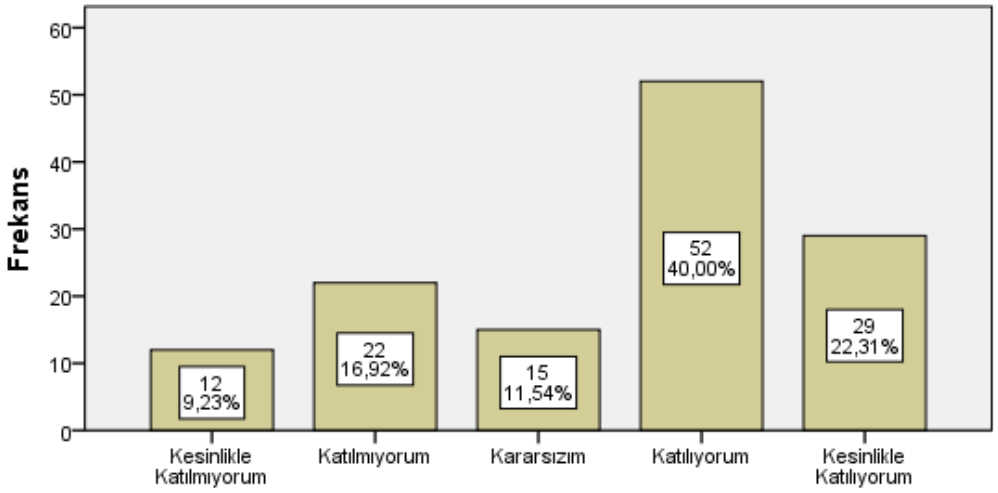
Ankete katılan 130 kişiden "bağlı bulunduğum belediyeye ait hissediyorum" ifadesine 52'si katılıyorum, 29'u kesinlikle katılıyorum, 22'si katılmıyorum, 15'i kararsızım ve 12'si

kesinlikle katılıyorum cevaplarını vermişlerdir. Yüzdelik olarak değerlendirildiğinde, %62,3'ü ait hissederken, %26,1'i ait hissetmemektedir (Çizelge 44).

Çizelge 44. Bağlı bulunduğum belediyeye ait hissediyorum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	12	9,2	9,2	9,2
	Katılmıyorum	22	16,9	16,9	26,2
	Kararsızım	15	11,5	11,5	37,7
	Katılıyorum	52	40,0	40,0	77,7
	Kesinlikle Katılıyorum	29	22,3	22,3	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

Şekil 17. Bağlı bulunduğum belediyeye ait hissediyorum

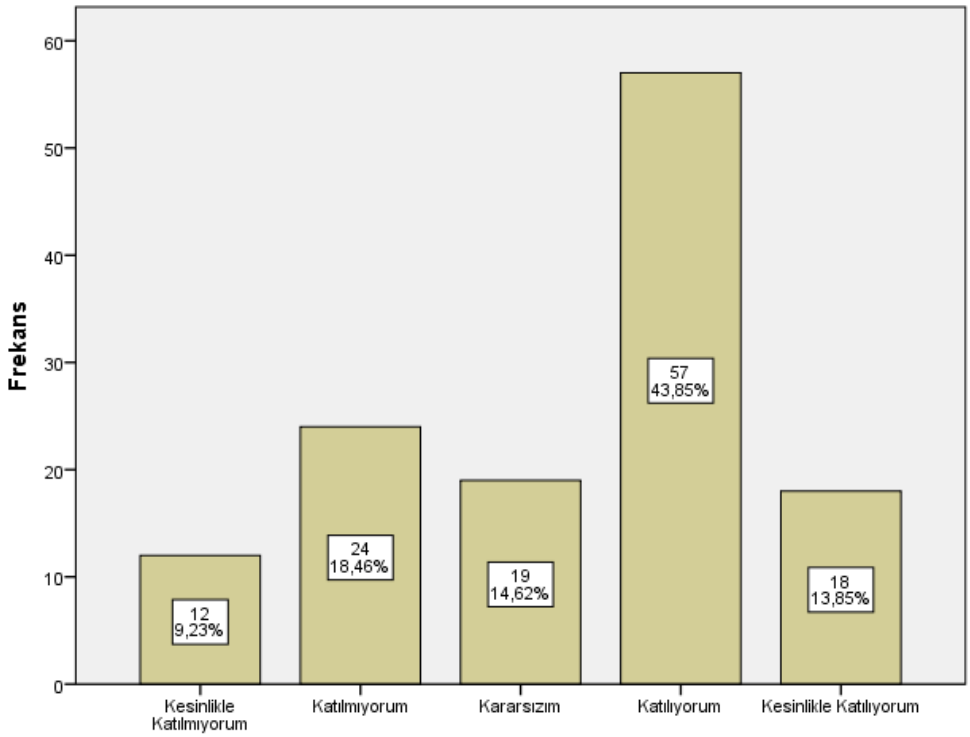

Katılımcılardan 57 kişi bağlı bulunduğu belediyenin verdiği hizmetlerden memnun olduğunu dile getirirken, 24'ü memnun olmadığını ifade ederken, 19 kişi kararsız, 18 kişi kesinlikle memnun ve 12 kişi kesinlikle memnun değilim demiştir (Çizelge 45). Oransal çoğunluğun belediyenin verdiği hizmetlerden memnun olduğu görülmektedir.

Çizelge 45. Belediyenin verdiği hizmetlerden memnunum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	12	9,2	9,2	9,2
	Katılmıyorum	24	18,5	18,5	27,7
	Kararsızım	19	14,6	14,6	42,3
	Katılıyorum	57	43,8	43,8	86,2
	Kesinlikle Katılıyorum	18	13,8	13,8	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

Şekil 18. Belediyenin verdiği hizmetlerden memnunum.

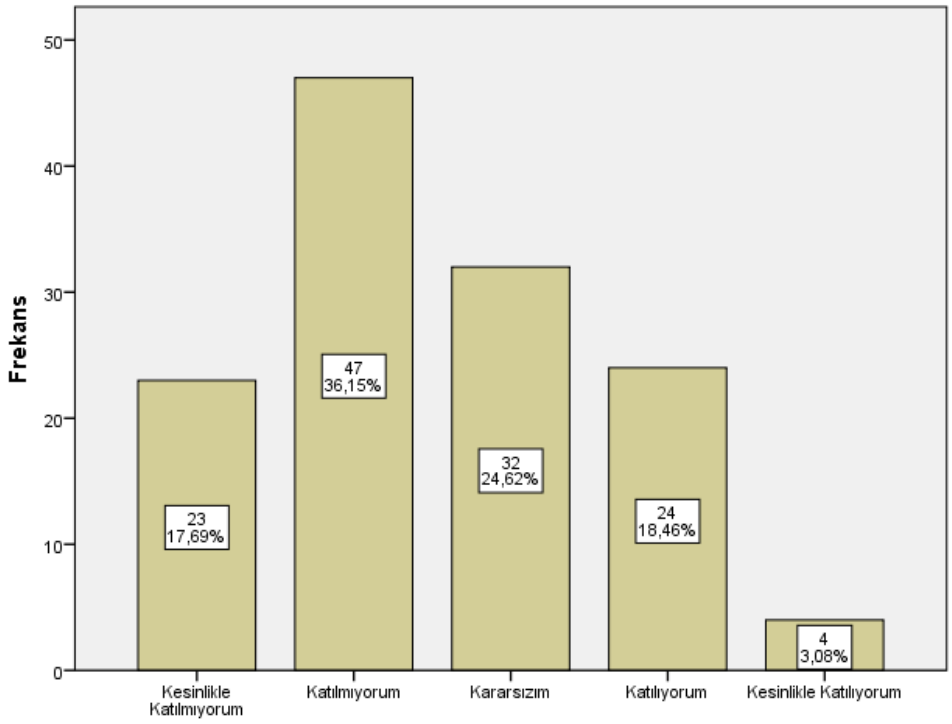

47 kişi katılmıyorum, 32 kişi kararsızım, 24 kişi katılıyorum, 23 kişi kesinlikle katılmıyorum ve 4 kişi kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Yüzdelik olarak bakıldığında %21,6 köylerin kaymakamlığı bağlı olmasının çok daha iyi olduğunu savunurken, %53,9'u belediyelere bağlanmış olmanın daha iyi olduğunu söylemektedir (Çizelge 46).

Çizelge 46. Kaymakamlığa bağlı olmak bizler için çok daha iyidi.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	23	17,7	17,7	17,7
	Katılmıyorum	47	36,2	36,2	53,8
	Kararsızım	32	24,6	24,6	78,5
	Katılıyorum	24	18,5	18,5	96,9
	Kesinlikle Katılıyorum	4	3,1	3,1	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

Şekil 19. Kaymakamlığa bağlı olmak bizler için çok daha iyiydi.

Ankete katılanlardan belediyeye bağlanmanın daha iyi olduğunu söyleyenler 55 kişi, 26 kişi kesinlikle çok iyi olduğunu düşünmektedir. 23 kişi kararsız kalırken, 17 kişi olumlu bulmadığını, 9 kişi ise kesinlikle olumsuz bulduğunu ifade etmiştir (Çizelge 47). Oransal çoğunluğa bakıldığı zaman belediyelere bağlanmak köy halkı için olumlu etki yaratmıştır.

Çizelge 47. Belediyelere bağlanmamız bizler için olumlu etki yarattı.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	9	6,9	6,9	6,9
	Katılmıyorum	17	13,1	13,1	20,0
	Kararsızım	23	17,7	17,7	37,7
	Katılıyorum	55	42,3	42,3	80,0
	Kesinlikle Katılıyorum	26	20,0	20,0	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

"Kaymakamlıkla aramızda etkili iletişim vardır ifadesine" 49 kişi katılmıyorum, 27 kişi kesinlikle katılmıyorum, 26 kişi kararsızım, 22 kişi katılıyorum ve 6 kişi kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir (Çizelge 48). Genele bakıldığında köy halkının kaymakamlıkla etkili iletişime sahip olduğu söylenememektedir.

Çizelge 48. Kaymakamlıkla aramızda etkili iletişim vardır.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	27	20,8	20,8	20,8
	Katılmıyorum	49	37,7	37,7	58,5
	Kararsızım	26	20,0	20,0	78,5
	Katılıyorum	22	16,9	16,9	95,4
	Kesinlikle Katılıyorum	6	4,6	4,6	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

"Belediye ile aramızda etkili iletişim vardır" ifadesine 65 kişi katılıyorum, 20 kişi kesinlikle katılıyorum, 18 kişi katılmıyorum, 14 kişi kesinlikle katılmıyorum ve 13 kişi kararsızım demişlerdir. Ankete katılanların %65.4'ünün belediye ile etkili iletişimleri vardır.

Çizelge 49. Belediye ile aramızda etkili iletişim vardır.

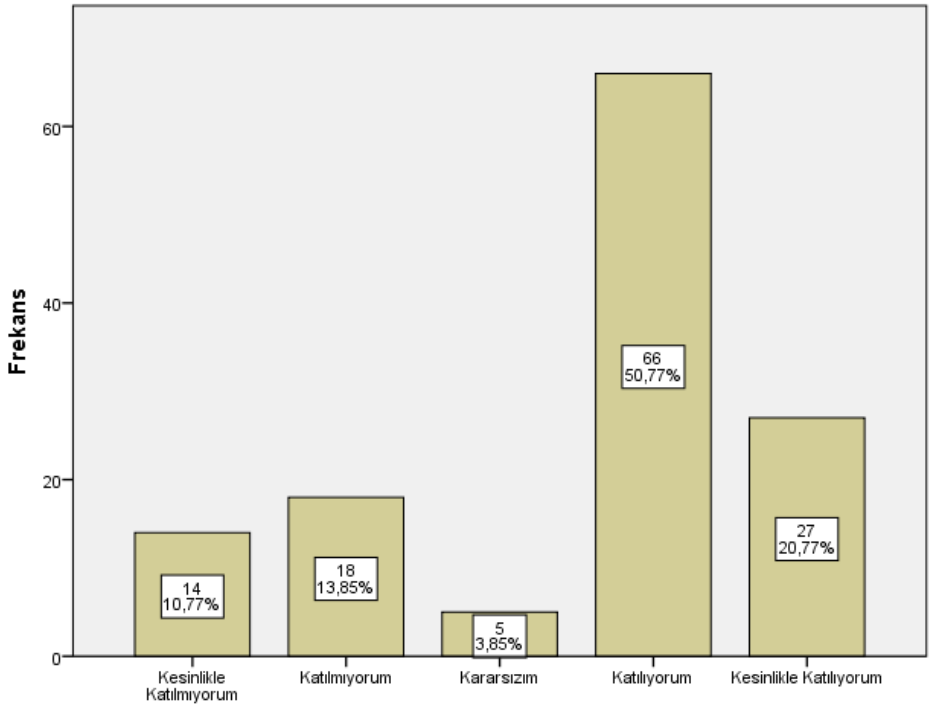
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	14	10,8	10,8	10,8
	Katılmıyorum	18	13,8	13,8	24,6
	Kararsızım	13	10,0	10,0	34,6
	Katılıyorum	65	50,0	50,0	84,6
	Kesinlikle Katılıyorum	20	15,4	15,4	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

Katılımcı köy halkının 66'sı günlük ihtiyaçlarını yaşadığı köyden karşılamaktadır. 27'si kesinlikle katılıyorum, 18'i katılmıyorum, 14'ü kesinlikle katılmıyorum ve 5'i kararsızım cevaplarını vermişlerdir. Çoğunluğa bakıldığı zaman %71.6 oranında insanlar yaşadıklarını yerden ihtiyaçlarını temin etmektedirler. Daha önce de söylenildiği bu durum KKTC'deki köylerde market, kasap, manav vb. ticari alanların hemen hemen tüm köylerde bulunmasıyla ilgilidir (Çizelge 50).

Çizelge 50. Günlük ihtiyaçlarımı yaşadığım yerden karşılayabiliyorum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	14	10,8	10,8	10,8
	Katılmıyorum	18	13,8	13,8	24,6
	Kararsızım	5	3,8	3,8	28,5
	Katılıyorum	66	50,8	50,8	79,2
	Kesinlikle Katılıyorum	27	20,8	20,8	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

Şekil 20. Günlük ihtiyaçlarımı yaşadığım yerden karşılayabiliyorum.

"Günlük ihtiyaçlarımı bağlı bulunduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum" ifadesine 53 kişi katılıyorum, 28 kişi katılmıyorum, 19 kişi kesinlikle katılıyorum, 18 kişi kesinlikle katılmıyorum ve 12 kişi de kararsızım cevabını vermiştir (Çizelge 51).

Çizelge 51. Günlük ihtiyaçlarımı bağlı bulunduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	18	13,8	13,8	13,8
	Katılmıyorum	28	21,5	21,5	35,4
	Kararsızım	12	9,2	9,2	44,6
	Katılıyorum	53	40,8	40,8	85,4
	Kesinlikle Katılıyorum	19	14,6	14,6	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

41 kişi "yaşadığım yerde çalışıyorum ifadesine" katılmıyorum cevabını verirken, 31 kişi kesinlikle katılmıyorum, 28 kişi katılıyorum, 27 kişi kesinlikle katılıyorum ve 2 kişi kararsızım demiştir. Çoğunluğun yaşadığı yerde çalışmadığını söyleyebiliriz. (Çizelge 52)

Çizelge 52. Yaşadığım yerde çalışıyorum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	31	23,8	24,0	24,0
	Katılmıyorum	41	31,5	31,8	55,8
	Kararsızım	2	1,5	1,6	57,4
	Katılıyorum	28	21,5	21,7	79,1
	Kesinlikle Katılıyorum	27	20,8	20,9	100,0
	Toplam	129	99,2	100,0	
Cevap	vermeyen	1	,8		
Toplam		130	100,0		

Ankete katılanlardan % 70'i başka bir belediyeye bağılı olmayı istemezken, % 20.7'si başka bir belediyeye bağlı olmayı tercih etmektedir (Çizelge 53).

Çizelge 53. Başka bir belediyeye bağlı olmayı isterdim.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	37	28,5	28,5	28,5
	Katılmıyorum	54	41,5	41,5	70,0
	Kararsızım	12	9,2	9,2	79,2
	Katılıyorum	15	11,5	11,5	90,8
	Kesinlikle Katılıyorum	12	9,2	9,2	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

Hemen hemen bütün köylerde ilkokul bulunmasına rağmen, ortaokul ve lise için köy halkının daha gelişmiş yerleşmelere gitmesi gerekmektedir. Tüm belediyeli yerleşmelerde ortaokul ve lise bulunmadığından, köy halkı ortaöğretim için bazen bağlı bulundukları belediye yerleşmesine bazen de başka en yakın beldeye gitmektedir. Anket sonuçlarında da bu durum görülebildiği üzere, 40 kişi katılıyorum, 26 kişi kesinlikle katılıyorum, 32 kişi katılmıyorum, 27 kişi kesinlikle katılmıyorum ve 5 kişi kararsızım cevaplarını vermişlerdir. Genele bakıldığında sonuçlar birbirine çok yakın çıkmış, % 45.4

eğitim hizmetini bağlı olduğu belediye yerleşmesinde karşılayamazken, % 50.8 karşılayabilmektedir (Çizelge 54).

Çizelge 54. Eğitim hizmetini bağlı olduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	27	20,8	20,8	20,8
	Katılmıyorum	32	24,6	24,6	45,4
	Kararsızım	5	3,8	3,8	49,2
	Katılıyorum	40	30,8	30,8	80,0
	Kesinlikle Katılıyorum	26	20,0	20,0	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

Katılımcılardan % 42.3'ü sağlık hizmetini bağlı olduğu belediye yerleşmesinden karşılayabiliyorken, %54.7'si karşılayamamaktadır. Bunun sebebi KKTC'de sadece Lefkoşa, Gazimağusa ve Girne olmak üzere üç ilçe merkezinde tam teşekküllü hastahane bulunmasıdır. Güzelyurt'a bağlı Yeşilyurt köyünde ve İskele'de ise daha küçük kısıtlı işlemlerin yapılabildiği hastahaneler mevcuttur. Lefke ilçe merkezi dahil olmak üzere diğer belediyeli yerleşmelerde ise sadece sağlık ocağı bulunmaktadır. Sağlık ocaklarında sadece haftanın birkaç günü uzman doktorlar gelerek hasta kabulu yapabilmektedirler. Bu sebeple genellikle sağlık hizmetleri için şehirlerdeki hastahaneler tercih edilmektedir.

Çizelge 55. Sağlık hizmetini bağlı bulunduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Geçerli	Kesinlikle Katılmıyorum	34	26,2	26,2	26,2
	Katılmıyorum	37	28,5	28,5	54,6
	Kararsızım	4	3,1	3,1	57,7
	Katılıyorum	41	31,5	31,5	89,2
	Kesinlikle Katılıyorum	14	10,8	10,8	100,0
	Toplam	130	100,0	100,0	

Köy halkı belediyelere bağlanmadan önce kendi çöplerini kendilerinin bertaraf ettiklerini ancak belediyeye bağlandıktan sonra çöplerin düzenli toplandığını, temizlik ve çevre düzenlemesi yapıldığını anlatmışlardır. Kaldırım, yol, park yapımı, yaşlılara bakım gibi olumlu hizmetlerin geldiğini, tek olumsuz yönün ise ödedikleri vergi oranlarının eskiye oranla arrtığından bahsetmişlerdir.

V. SONUÇ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Yönetsel Coğrafyası başlıklı bu çalışmada, KKTC'deki yönetsel bölünüş ve bu bölünüş neticesinde ortaya çıkan yönetsel bölüm ve alanların coğrafi esaslar dahilinde analizi yapılmıştır. Devletin ülke toprakları üzerindeki merkezi ve yerel teşkilatlanmasının coğrafi mekan üzerindeki etkileri araştırılarak ortaya konulmuştur.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti toprakları, 2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası ile merkez yönetim kuruluşu bakımından 6 ilçe (Lefkoşa, Gazimağusa, Girne, Güzelyurt, İskele, Lefke), 12 bucak (Lefkoşa, Değirmenlik, Gazimağusa, Geçitkale, Akdoğan, Girne, Çamlıbel, Güzelyurt, İskele, Mehmetcik, Yeni Erenköy, Lefke Bucakları) ile toplam 187 yönetsel alana bölünmüştür. Ancak bu yasanın mevcut fiziki ve beşeri coğrafi yapıyla uyumlu olmadığı tespit edilmiştir. Bucak alanları ve bu alanlara giren yönetsel alanlar yeniden düzenlenmeli, içerisinde nüfus ve yerleşmenin olmadığı boş alanlarla ilgili çalışma yapılmalıdır. Ayrıca yasada kentsel mahallelere de yer verilmeli, tanımları yapılmalıdır.

2/2017 sayılı Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası'nda idari düzenleme ile ilgili kanun maddeleri detaylandırılmalı, yerleşmelerin işlevleri ve tanımları daha geniş ve açıklayıcı anlatılmalıdır. Şehir, kasaba, köy, belde, mahalle, belediye yönetsel alanı, köy yönetsel alanı, ilçe, bucak, ilçe merkezi, bucak merkezi, yönetsel bölünüş kavramları yasaya eklenmeli ve tanımları açıklanmalıdır.

Ülkede nüfus sayımlarının düzenli yapılmaması ve bu konuda hala bir bilgi sisteminin oluşturulmamış olması bilimsel çalışmalara darbe vurmaktadır. Çalışma kapsamında, Devlet Planlama Örgütünün 2011 yılına ait nüfus verileri kullanılmıştır.

2008 yılında yapılan yasal düzenleme ile tüm köyler belediyelere bağlanmış ve mahalleye dönüştürülerek tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Bu düzenlemeler kapsamında belediyeler içinde kalan tüm yerleşim birimlerinin nüfusları kır/kent ayrımı yapılmaksızın şehir nüfusu olarak işlem görmeye başlamıştır. Köy hayat tarzının olduğu alanların ilçe belediyelerine mahalle olarak katılması, istatistiki olarak kırsal yerleşme sayısında ve kırsal nüfusta sözde düşüşler oluşturmuştur. Ancak coğrafi açıdan bu yerleşmelerdeki yaşam tarzında bir değişiklik yaşanmamaktadır. Bu durum coğrafi mekanın değerlendirilmesinde yanlış algı yaratmaktadır. Bir alanın kır mı yoksa belediye mahallesi olarak şehir mi olduğunun hem nüfus hemde alt ve üstü yapı açısından fonksiyonel gelişmişlik düzeylerinin tespit edilmesi gerekmektedir.

Yapılan ilçe ve bucak düzenlemelerinde, belediye yönetsel alan sınırlarının çizilmesinde doğal coğrafi unsurların dikkate alınmadığı gibi, yerleşmelerin sosyo ekonomik bağlılıkları da tespit edilmeden, politik kararlar verildiği açıkça görülmektedir. Öncelikle konunun kuramsal yönleri ele alınmalı ve yönetsel planlamaya esas olan sahaların coğrafi etüdü yapılmalıdır. Resmi kayıtlarda vasfı ne olarak görünürse görünsün, coğrafi anlamda mekanın yerinde araştırılması bilimsel gerçekleri elde etmede en önemli anahtar olacaktır.

Tarım ve hayvancılık gibi temel ekonomik faaliyetler köy yerleşmelerinde gözlenen fonksiyonlardır. Fakat günümüz köy yerleşmeleri, belirtilen faaliyetlerin tam anlamıyla yapılamadığı yerler durumundadır. Belirli lokasyonlar dışındaki köy yerleşmeleri, göç yoluyla sürekli nüfus kaybetmekte ve büyük ölçüde kentlere nüfus sağlayan yerleşmelere dönüşmüşlerdir.

2008 sonrası köylerin belediye hizmet sınırlarına dahil edilmesiyle, ilçe sınırları içinde kalan saha kentsel ve kırsal nitelikli mahallelerden oluşmaktadır. İlçe merkezi durumundaki kentsel yerleşmelerin (şehir/kasaba) yerleşim alanı içinde kalan mahalleleri

ile belediye teşkilatına sahip beldelerin mahalleleri kentsel mahalleleri oluşturmaktadır. Kırsal mahalleler ise, muhtarlıkları mahalle muhtarlığına dönüştürülen köylerden oluşmaktadır. Yerelde tüzel kişiliği olmayan yetkisiz konumdaki mahalle muhtarlıkları tarafından yönetilen bu alanlarda yönetimsel olarak birçok sorun ortaya çıkmıştır. Köyler mahalleye dönüştürülerek, ortak malları ve tüm gelirleri belediyelerine devredilmiş, nüfusları gerçek dışı bir yaklaşımla şehir nüfusu olarak gösterilmiştir. Artan şehir nüfuslarına paralel belediyelerin en büyük gelir kaynağı olan devletten aldıkları katkı payları artmıştır.

Ülkedeki belediyelerin büyük çoğunluğu maddi açıdan sıkıntı içinde ve batma noktasına gelmiştir. Topladıkları vergilerin ve devletten aldıkları katkı paylarının büyük bir kısmını personel giderleri oluşturmaktadır. Birçoğunda personel fazlası olmasına rağmen, teknik açıdan kalifiye personel eksikliği yaşanmaktadır. İlçe merkezi belediyeleri dışındakiler kurumsallıktan ve uzmanlaşmaktan çok uzak bir noktada bulunmaktadırlar. Belediyelerin yeniden sürdürülebilir bir yapıya kavuşması ve geliştirilmesi için bir reforma ihtiyaç olduğu aşikardır. Mevcut belediye personelinin verimliliğini artıracak politikalara ve düzenlemelere ihtiyaç vardır.

Belediyeler Birliğinin daha profesyonel bir altyapıya kavuşması gerekmektedir. Teknik kalifiye personel ve uzmanlık isteyen konularda ihtiyaç duyan belde belediyelerine destek sağlayabilecek düzeye kavuşturulmalıdır.

İçişlerine bağlı Yerel Yönetimler Müdürlüğü de idari yapısını güçlendirmeli, Belediyelerin denetlenmesinde ve geliştirilmesinde aktif rol üstlenebilecek düzeye getirilmelidir.

Belediyeler zaten zorla ayakta tuttukları bütçelerinde, yatırıma çok az pay ayırabilmektedirler. Ayırdıkları yatırım bütçelerini de düşük nüfuslu köy yerleşmelerine harcamaktansa, daha fazla oy potansiyelinin olduğu çok nüfuslu kentsel alanlara yaptıkları

aşikardır. Bu durum köylerin gelişmesine engel olurken, altyapı yönünden de fazlaca eksikliklerin olmasına yol açmaktadır. Yapılan anket çalışmalarında belediyeler tarafından köylere sağlanan tek hizmetin düzenli temizlik yapılması ve köy halkının çöplerinin toplanması olarak yansımıştır.

Ülke genelinde belediyelerin yaşadıkları sorunlara çözüm olarak birkaç görüş ortaya atılmıştır. Bunlardan birincisi nüfus ve yüzölçüm gözönüne alındığı zaman 28 belediye sayısının fazla olduğu, belediyelerin birleştirilerek sayılarının azaltılmasıdır. Diğer bir görüş belediyelerin sayısının değil, fonksiyonlarının önemli olduğu gerçeği ile su, kanalizasyon, altyapı vb. bütünlük gerektiren hizmetlerin belediyelerden ayrılarak, ayrı kurul ve komisyonlar tarafından yürütülmesidir. Başka bir görüş ise Türkiye'de uygulanan Büyükşehir Belediye modelinin oluşturulmasıdır.

KKTC'de taşrada yürütülen güvenlik, itfaiye, eğitim, sosyal güvenlik başta olmak üzere birçok hizmet ilgili bakanlık ve kurumların taşra teşkilatlarınca kaymakamlık dışında yürütülmektedir. Hatta İçişleri Bakanlığına bağlı daireler üzerinde bile kaymakamın hiyerarşik konumu söz konusu değildir. Kamu kurumları ve yerel yönetimler arasında genel koordinasyon sağlamak gibi genel ve soyut tanımlarla yetkilendirilen kaymakamların ilçede etkin olarak yöneticilik yapması mümkün değildir.

Köylerin belediyelere bağlanmasıyla muhtarlar ve kaymakamlıklar yetkisizleştirilmiş, yürütmekte oldukları bazı fonksiyonlar da belediyelere geçmiştir. Kaymakamlıklara devlet eliyle bağlı köyler için aktarılan bütçeler, belediyelere devredilmiş, kaymakamlıkların bütçeleri düşürülmüş, personel ve araç gereç bakımından da zayıflatılmışlardır. Şuanda Kaymakamlıklarca yürütülen diğer yerel karakterli

görevler[38] de belediyelere devredilebilir. Yerel mahiyetteki bu tür hizmetlerin merkezi yönetim tarafından yürütülmesi için geçerli bir neden yoktur.

Bu durum karşısında bir tercih ve düzenleme yapmak gerekmektedir. Merkezi idarenin ilçelerdeki temsilciliği olan kaymakamlıklar zayıf fonksiyonlarıyla devam mı etmelidir yoksa fonksiyonları güçlendirilmeli midir? Yoksa kaldırılmalı mı? Kaymakamlıkların varlığı belediyelere göre, görev ve yetki devri bakımından engelleyici bir durumdur. Yukarıda bahsedilen görev ve yetkiler belediyelerce yerine getirilebilecekken, mevcut haliyle kaymakamlık kurumu, yaptığı hizmetler itibariyle belediyelere alternatif bir yerel yönetim gibi fonksiyon görmektedir. Demokratik ülkelerde artık yerel mahiyetteki hizmetlerin, merkezi idare tarafından yerine getirilmesi söz konusu değildir. Üstelik KKTC'de yönetimde kalite algısı ve kurumsal itibar, yerel yönetimlerde merkezi idareye göre daha yüksektir (KKTC-FOKUS Hane Halkı Kamu Yönetimi Algısı Araştırması, Haziran 2011).

Çalışma kapsamında ülkedeki yönetsel bölünüş coğrafi esaslara dayandırılarak detaylı bir şekilde incelenmiştir. Önce kentsel ve kırsal yönetsel alanlar olarak genel bir ayrım yapılmış, daha sonra ilçeler bazında ayrı ayrı ele alınmıştır. Her ilçedeki mevcut durum ortaya konulmuş, aksaklıklar belirlenmiş ve çözüm önerileri açıklanmıştır. Öneriler aynı zamanda görselleştirilerek haritalar halinde verilmiştir.

Lefkoşa ilçesi için hazırlanan öneri haritasında Dikmen beldesi, belediye yönetsel alanıyla birlikte Lefkoşa ilçesine dahil edilmiştir. Sınır hattında tespit edilen boş alanlar kendilerine en yakın köyün yönetsel alanına dahil edilmişlerdir. Lefkoşa bucağında olan Dilekkaya, Kırklar ve Kırıkkale köyleri Değirmenlik bucağına aktarılmış, Yiğitler ve

[38] Yapı ruhsatı, kuyu ruhsatı, akaryakıt taşıma, depolama ve satış izni, taksi ve otobüs izinleri, işletme izni, içki satış izni, canlı müzik izni, hali arazilerin kiralanması, ağaç kesme izni, gece kulüpleri ve diğer eğlence yerlerinin denetlenmesi, karga vurma izni, oyun makinesi izni, ateş yakma izni, yardım toplama izni, ekim ve dikim izinleri gibi görev ve yetkiler kaymakamlıklarca yürütülmektedir.

Erdemli köyleri Gazimağusa ilçe sınırına bırakılmıştır. Sadece bucak merkezlerinde belediye örgütü kalması, diğerlerinin kaldırılması önerilmiştir.

Gazimağusa İlçesi için yapılan düzenlemede, Tatlısu yönetsel alanı ilçe dışında bırakılarak, Girne ilçe sınırlarına dahil edilmiştir. Sınır hattında tespit edilen boş alanlar Yiğitler ve Güvercinlik yönetsel alanlarına dahil edilmişlerdir. Bucak sınırları yeniden düzenlenmiş Aslanköy ve Kurudere Akdoğan bucağında bırakılmıştır. Sadece ilçe merkezi ve bucak merkezlerinde belediye teşkilatının kalması diğerlerinin kaldırılması önerilmiştir.

Girne İlçesi için yapılan önerilerde ve hazırlanan haritada Sadrazamköy, Akdeniz, Koruçam, Kayalar ve Tepebaşı köy yönetsel alanları ilçe dışında bırakılarak, Güzelyurt ilçesinin sınırlarına eklenmişlerdir. Kuzey sahil şeridi ile Beşparmak Dağları arasında kalan alanı kaplayan ilçe, yine iki bucak alanına bölünmüştür. Doğuda Tatlısu'dan başlayarak batıda Girne belediye yönetsel alan sınırına kadar olan kısım Girne Bucağını, devamında ise Alsancak ve Lapta belediye idari sınırlarından oluşan Lapta bucağını oluşturacaktır. Yeni bucak merkezi seçilen Lapta'nın, belediye yönetsel alanı Güzelyurt ilçesine devredilen köy alanlarından dolayı daraltılmıştır.

İskele ilçesinde sınır değişikliği gerekli görülmemiştir. Burada yapılan önerilerden birincisi, İskele bucağında bulunan Mersinlik ve Kaplıca köylerinin İskele belediye yönetsel alanına dahil edilmesidir. İkincisi, Sipahi köyünün batısındaki alanın köy yönetsel alan sınırlarına dahil edilmesi olmuştur. İlçede İskele, Mehmetçik ve Yeni Erenköy olmak üzere üç belediye teşkilatı kalması diğerlerinin kaldırılması düşünülmüştür.

Güzelyurt ilçesinde yapılması düşünülen değişiklikler daha önce de söylendiği gibi 5 köy yönetsel alanının ilçe sınırlarına eklenmesi ve ilçe alanının genişletilmesidir. Bunun yanında Lefke ilçesinin 1998- 2017 yılları arasında olduğu gibi Güzelyurt ilçesine bağlı, bucak olarak kalmasının daha yerinde bir karar olacağı önerilmiştir. Lefke ve Güzelyurt

ilçenin belediye yönetsel alanlarını oluşturacaklardır. Ara bölge ile Lefke ilçe sınır hattında bulunan boş alanlar, kendilerine en yakın köy yönetsel alanına dahil edilmişlerdir.

ÖZET

Akdeniz'de 34°33´ - 35°42´ Kuzey enlemleri ile 32°16´ - 34°36´ Doğu boylamları arasında bulunan Kıbrıs adası 9,251 km²'lik alanıyla, "Yeşil Hat" ile ikiye bölünmüş, iki devletli bir yapıdadır. Adanın kuzeyinde yaklaşık 3,180 km²'lik alan kaplayan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti, mülki idare taksimatı bakımından 6 ilçe (Lefkoşa, Gazimağusa, Girne, Güzelyurt, İskele, Lefke) ve 12 bucak (Lefkoşa, Değirmenlik, Gazimağusa, Geçitkale, Akdoğan, Girne, Çamlıbel, Güzelyurt, İskele, Mehmetcik, Yeni Erenköy, Lefke Bucakları) alanına bölünmüştür. KKTC'nin merkezi yönetim bakımından yönetsel kademelenmede ilçeler yönetsel bölgeleri, bucaklar ise yönetsel bölümleri oluşturmaktadır. Yereldeki bölünüşün temelini ise yerel yönetim organları olan belediyeler ve köy muhtarlıkları oluşturmaktadır. Yönetsel Coğrafya araştırmalarında yönetsel alanlar genel olarak kentsel ve kırsal yönetsel alanlar şeklinde ikiye ayrılmaktadır. İlçe merkezleri, belediye örgütüne sahip yerleşmeler (belde), şehir ve kasabalar ile bunları oluşturan kentsel mahalleler belediye (kentsel) yönetsel alanları oluştururlar. KKTC'de 6 ilçe merkezi ve 22 belde yerleşmesi olmak üzere toplam 28 belediye örgütlü yerleşme bulunmaktadır. Belediye teşkilatına sahip yerleşmelerden Lefkoşa, Gazimağusa, Girne ve Gönyeli olmak üzere 4'ü şehir, 17'si kasaba ve 7'si de belediye örgütüne sahip köy fonksiyonlu yerleşmedir. Mahalle yönetsel kademelenmedeki en küçük birimdir. 2011 yılı nüfus verilerine göre nüfusu 286.257 olan ülkede, belediye yönetsel alanları içerisinde 90 kentsel mahalle, 169 köy yönetsel alanı bulunmaktadır. Ülkedeki köy yönetsel alanlarının içinde yer alan köylerin tamamı sürekli kır yerleşmesi ve tek yerleşmeli köylerdir. 2008 yılında yürürlüğe giren kanunla kaymakamlıklara bağlı olan tüm köyler belediyelere bağlanmış, belediye yönetsel alanlarına dahil edilmeleri ile birlikte idari yönden mahalle statüsü kazanmışlardır. Köylerin belediyelere bağlanmasıyla muhtarlar ve kaymakamlıklar yetkisizleştirilmiş, yürütmekte oldukları bazı fonksiyonlar da belediyelere geçmiştir.

ABSTRACT

Cpyrus is an island in the Mediterranean sea between the latitude 34°33´ - 35°42´ and the longitude 32°16´ - 34°36´. It has an area of 9,251 km², with the two-state structure divided into two with Green Line. The Turkish Republic of Northern Cyprus, covering an area of approximately 3,180 km² at the north of the island, is divided into 6 districts (Nicosia, Famagusta, Kyrenia, Morphou, Lefka, Iskele) and 12 subdistricts (Lefkosa, Degirmenlik, Gazimagusa, Gecitkale, Akdogan, Girne, Camlıbel, Guzelyurt, Iskele, Mehmetcik, Yeni Erenkoy, Lefke) according to the civil administration divisions. Regarding the central administration of the Turkish Republic of Northern Cyprus, districts consist of administrative regions, while townships constitute administrative departments. The basis of the local division is local municipalities and village reeve. In administrative geography research, administrative areas are generally divided into urban and rural administrative areas. District centers, settlements with municipal organization, cities, towns and the urban neighborhoods generates the municipal (urban) administrative areas. There are 28 municipal organized settlements in the TRNC, including 6 district centers and 22 district settlements. Among the settlements that have municipal organization, there are 4 cities, namely Nicosia, Famagusta, Kyrenia and Gonyeli, 17 towns and 7 villages which have municipal organization. The neighborhood is the smallest unit in administrative division. According to population data of 2011, the population of TRNC is 286.257. There are 90 urban neighborhoods and 169 village administrative areas within the municipal administrative areas. All of the villages within the village administrative areas in the country are continuous rural settlements and single settlement villages. In 2008, all the villages connected to the district governorates were connected to the municipalities and become a neighborhood in administrative status. By connecting the villages to the municipalities, muhtars and district governors were disqualified and some of the functions they were carrying out were transferred to the municipalities.

KAYNAKÇA

14/2008 sayılı KKTC Belediyeler (Değişiklik) Yasası, (2008).

2/2017 Sayılı KKTC Mülki Yönetim ve Bölümleri (Değişiklik) Yasası, (2017).

33/1998 Sayılı KKTC Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası, (1998).

43/2009 sayılı Köy ve mahalle İhtiyar Heyetleri Yasası, KKTC, (2009).

5/1976 Sayılı KKTC Seçim Ve Halkoylaması Yasası, (59/2017 sayılı değişiklik yasaları ile değiştirilmiş ve birleştirilmiş şekliyle), 2017.

51/1995 Sayılı KKTC Belediyeler Yasası, (1995).

9/1980 Sayılı KKTC Mülki Yönetim ve Bölümleri Yasası, (1980).

Alagöz, C. A. (1959). Coğrafya Gözü ile Kıbrıs, *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı 18-19, s. 1-15, İstanbul.

Alagöz, C. A. (1971). "Kıbrıs Tarihine Coğrafi Bakış", *Milletlerarası Birinci Kıbrıs Tetkikleri Kongresi (14-19 Nisan 1969) Tebliğler Kitabı,* Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay:36, Seri I, S:A2, s.13-29, Ankara.

Alasya, H.F. (1988). *Tarihte Kıbrıs*, Kıbrıs Türk Kültür Derneği, Ankara.

Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*: *Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Burhan, O. (2012). "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin İdari Yapısı" Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Clason ve Dormody, (1994). akt. Turan İ., Şimşek Ü., Aslan H. (2015). Eğitim Araştırmalarında Likert ölçeği ve Likert-Tipi Soruların Kullanımı ve Analizi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* Cilt 2, Sayı 30, s. 186-203.

Creswell, 2003; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004; Tashakkori ve Teddlie, 1998; akt. Baki, A. & Gökçek, T. (2012), Karma Yöntem Araştırmalarına Genel Bir Bakış, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 11, Sayı 42.

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2014). Karma Yöntem Araştırmaları, Tasarımı ve Yürütülmesi. Köksal, M.S. (Ed.), Karma Yöntem Desenlerine Örnekler. s. 129, Ankara: Anı.

Creswell, J.W. (2006). *Understanding Mixed Methods Research,* (Chapter 1). Available at: http://www.sagepub.com/upm-data/10981_Chapter_1.pdf

Creswell, J.W. (2014). *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Araştırmaları* (Çev. Ed. S.B. Demir). Ankara: Eğiten.

Darkot, B. (1952). *Kıbrıs,* MEB İslâm Ansiklopedisi C:6, s. 672-676, İstanbul.

Darkot, B. (1961). Türkiye'nin İdari Coğrafyası Üzerine Düşünceler, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, Cilt 6, Sayı 12, s. 35-46, İstanbul.

Devlet Planlama Örgütü İstatistik Yıllığı, KKTC, 2017.

Dimililer, A. (2008), Mesarya ve Omorfo (Güzelyurt) Ovalarının (KKTC) Karşılaştırmalı Arazi Kullanımı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Erengin, P. (2018). Lefkoşa İlçesi'nin (KKTC) Yönetsel Coğrafya Bakımından Analizi, *TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu,* s. 1011-1030, Ankara.

Fasıl 96 sayılı Yollar ve Binalar Yasası, KKTC, (1946).

Göney, S. (1977). *Şehir coğrafyası, yerleşme coğrafyası*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay, Cilt 1, s.7, (2274).

Gürsoy, C. R. (1962), Kıbrıs Müşahedeleri, *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, Cilt: XX, Sayı: 3-4, s. 161-212, Ankara.

Gürsoy, C. R. (1974), Coğrafya Bakımından Kıbrıs ve Türkiye, *Türk Kültürü Dergisi*, Sayı: 139-141, s. 317-325, Ankara.

Hakeri, B.H. (1993). *Başlangıcından 1878'e Dek Kıbrıs Tarihi*, KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Harita Dairesi, 2006 KKTC Yerel Yönetimler Haritası.

Hook, G. (2009). *Britons In Cyprus 1878-1914*, The University Of Texas At Austin, Phd. (https://docplayer.net/46868098-Copyright-by-gail-ruth-hook-2009.html)

Karabacak, K. (2015). "Karpaz Yarımadası'nn (KKTC) Arazi Kullanımı", Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karabulut, Y. (1988), Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Turizm, *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, Cilt: XXXII, Sayı: 1-2, s. 209-235, Ankara.

Karagel, H. (2010). "Türkiye'de İdari Alanların Belirlenmesi Ve Sorunları: Sumbas Örneği", Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Kızılyürek, N. (2009). *Daha Önceleri Nerelerdeydiniz? Dünden Bugüne Kıbrıs Müzakereleri*, İstanbul: Birikim Yayınları, s. 15-16.

KKTC Yönetimler Arası Yetki Paylaşımı ve Yerel Yönetim Sistemi, Kurumsal ve Fonksiyonel Analizi, TEPAV, 2012.

Koday, Z. (2009). İdari Coğrafya Özellikleri Bakımından Aziziye Metropol İlçesi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (2), 67-80.

Koday, Z., Erhan, K. (2008). Erzurum İlinin İdari Coğrafya Analizi, *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8 (41), 231-248.

Koday, Z., Erhan, K. (2013). Rize İlinin İdari Coğrafya Analizi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.*

Koday, Z., Erhan, K., Akbaş, F. (2016). Manisa İlinin İdari Coğrafya Analizi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20 (2).

Köksal, A. (1976). *Güney Anadolu Bölgesi ile Kıbrıs'ın Turizm Coğrafyası,* A. Ü. DTCF Yay. No: 264, Ankara.

Kutoğlu, S. (2010), "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Jeomorfolojik ve Uygulamalı Jeomorfolojik Etüdü", Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Neuman, 2006; akt. Özgen, N. (2016), *Beşeri Coğrafyada Araştırma Yöntemleri ve Teknikler*, s:18, Ankara: Pegem Akademi.

ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü, 2017 Faaliyet Raporu, Güzelyurt, 2018.

Özçağlar, A. (1996). Türkiye'nin idari Coğrafyası Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl ve Belde Kavramları Üzerine Düşünceler, *A.Ü.D.T.C.F. Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 12, Ankara.

Özçağlar, A. (1997). *Türkiye'de Belediye Örgütlü Yerleşmeler (Kasabalar – Şehirler),* Ankara: Ekol Yayınevi.

Özçağlar, A. (2005). Türkiye'de Mülki Idare Bölümlerinin Idari Coğrafya Analizi, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, Cilt:3, Sayı:1, s.1-25, Ankara.

Özçağlar, A. (2006). Türkiye'nin İdari Coğrafyası Bakımından Köy, Bucak, İlçe, İl ve Belde Kavramı Üzerine Düşünceler, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi,* A.Ü.D.T.C.F. Yay. Sayı:12. s.15, Ankara.

Özçağlar, A. (2011a). *İdari Coğrafya*. Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.

Özçağlar, A. (2011b), *Coğrafyaya Giriş*, Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.

Özçağlar, A. (2015). *Yönetsel Coğrafya*. Ankara: Nika.

Özgen, N. (2016), *Beşeri Coğrafyada Araştırma Yöntemleri ve Teknikler*, s:19, Ankara: Pegem.

Öznergiz, P. (2011). "Lefkoşa Şehrinin (KKTC) Gelişim ve Planlama Süreçlerinin Coğrafi Yaklaşımla Analizi", İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Sarınay, Y. (2000). *Osmanlı İdaresinde Kıbrıs, Nüfusu, Arazi Dağılımı ve Türk Vakıfları*. T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Yayın no: 43, Ankara.

Şeyihoğlu, A. (2016). *Beşeri Coğrafyada Araştırma Yöntemleri ve Teknikler*. Özgen, N. (Ed.) Coğrafya araştırmalarında Örneklem ve Örnekleme Yöntemleri s:31. Ankara: Pegem.

Şimşek, H., Yıldırım A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel araştırma Yöntemleri* (9. Baskı) s:136-137, Ankara: Seçkin.

Tarkan, M. T. (1971), *Kıbrıs Adasında Tabii-Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Bakımından Bir Araştırma*, Atatürk Üniv. Yay. No: 131, Erzurum.

Tarkan, M. T. (1975), *Kıbrıs (Genel Çizgileriyle),* Atatürk Üniv. Edb. Fak. Yay. No: 77, Ankara.

Taş, B. (2016). Türkiye'de Coğrafi Bakış Açısıyla Köy Kavramı, *TÜCAUM Uluslararası Coğrafya Sempozyumu,* Ankara.

Toluner, S. (1997). Kıbrıs Uyuşmazlığı ve Milletlerarası Hukuk, İstanbul.

Tunçdilek, N. (1980). Kıbrıs Adasının Türk Federe Devleti Bölümünde Fiziki Ortam ve Potansiyeli, *İ. Ü. Coğrafya Enstitüsü Dergisi*. S: 23, s. 181-197, İstanbul.

Uçarol, R. (1978). *1878 Kıbrıs Sorunu ve Osmanlı – İngiliz Anlaşması (Ada'nın İngiltere'ye Devri)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 33, İstanbul.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

https://www.mapsland.com/asia/cyprus (06/05/2019)

https://www.lefkosabelediyesi.org/fotograflarla-lefkosa/ (05/05/2019)

http://www.magusa.org/kent-haritasi.aspx (06/05/2019)

http://www.girnebelediyesi.com/ (06/05/2019)

http://www.iskelebelediyesi.com/ (05/05/2019)

http://www.guzelyurtbelediyesi.com/ (05/05/2019)

http://www.lefkebelediyesi.com/ (06/05/2019)

www.magusabelediyesi.com (06/05/2019)

Google Earth 2018. (06/05/2019)

EKLER

1. Köy Halkına Uygulanan Yönetsel Bağlılık Anketi

SORULAR

Yaşadığınız kırsal/kentsel yönetsel alan:

Bağlı olduğunuz Belediye:

Mesleğiniz:

Eğitim Düzeyiniz: ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Yüksek Lisans

Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek

Yaş Grubunuz: ( ) 20-30 ( ) 31-40 ( ) 41-50 ( ) 51 ve üzeri

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Bağlı Bulunduğum Belediyeye ait hissediyorum					
Belediyenin verdiği hizmetlerden memnunum					
Kaymakamlığa bağlı olmak bizler için çok daha iyiydi					
Belediyelere bağlanmamız bizler için olumlu etki yarattı					
Kaymakamlıkla aramızda etkili iletişim vardır					
Belediye ile aramızda etkili iletişim vardır					
Günlük ihtiyaçlarımı yaşadığım yerden karşılayabiliyorum					
Günlük ihtiyaçlarımı bağlı olduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum					
Yaşadığım yerde çalışıyorum					

Başka bir belediyeye bağlı olmayı isterdim					
Eğitim hizmetini bağlı olduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum					
Sağlık hizmetlerini bağlı olduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum					
Belediyelere bağlanmanızın yarattığı olumlu sonuçlar nelerdir?					
Belediyelere bağlanmanızın yarattığı olumsuz sonuçlar nelerdir?					
Eğitim, Sağlık, Alışveriş vb. İhtiyaç duyduğunuz hizmetleri nereden karşılıyorsunuz?					
Çalışmak için nereye gidiyorsunuz?					
Hangi Belediyeye bağlanmak isterdiniz?					

2. Muhtarlara Uygulanan Yönetsel Bağlılık Anketi

	SORULAR				
1	Muhtarlığını yaptığınız kırsal/kentsel yönetsel alan:				
2	Bağlı olduğunuz Belediye:				
3	Mesleğiniz:				
4	Eğitim Düzeyiniz:	( ) Ortaokul	( ) Lise	( ) Üniversite	( ) Yüksek Lisans
5	Kaç yıldır burada muhtarlık yapıyorsunuz?	( ) 1-4	( ) 5-8	( ) 9-12	( ) 13 ve üzeri
6	Cinsiyetiniz:	( ) Kadın	( ) Erkek		
7	Yaş Grubunuz:	( ) 20-30	( ) 31-40	( ) 41-50	( ) 51 ve üzeri
8	Daha önce hiç muhtarlık yaptınız mı?	( ) Evet	( ) Hayır		
9	Yaşadığınız yer ile muhtarlık yaptığınız yer aynı mı?	( ) Evet	( ) Hayır		
10	Geçiminizi sadece muhtarlık yaparak mı sağlıyorsunuz?	( ) Evet	( ) Hayır		

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
11	Bağlı Bulunduğum Belediyeden memnunum					
12	Belediyenin verdiği hizmetler yeterlidir					
13	Kaymakamlığa bağlı olmak bizler için çok daha iyiydi					
14	Kaymakamlığa bağlıyken daha çok yetkiye sahiptim					
15	Yetkilerimin kısıtlandığını düşünüyorum					
16	Kaymakamlıkla aramızda etkili iletişim vardır					
17	Yönetimde söz sahibi olduğumu hissediyorum					
18	Belediye ile aramızda etkili iletişim vardır					

20	Günlük ihtiyaçlarımı bağlı olduğum belediye yerleşmesinden karşılıyorum					
21	Tekrar muhtar olmayı düşünüyorum					

22	Yaşadığınız sorunlar nelerdir?
23	Belediyelere bağlanmak sizlere ne kazandırdı? / ne kaybettirdi?
24	Eğitim, Sağlık, Alışveriş vb. İhtiyaç duyduğunuz hizmetleri nereden karşılıyorsunuz?